SHOUT
SHARE
IT

QK297
.P7
vol.1

THE NEW YORK BOTANICAL GARDEN
PRO SCIENTIA POPULIQUE SALUTE
1891

LIBRARY

The
Arnold Arboretum
Purchase
June 1971

~ BY ~ CHARLES ~
S.E. ~ 1892

PRODROMUS
FLORAE BATAVAE.

PRODROMUS
FLORAE BATAVAE.

IN SOCIORUM INPRIMIS USUM EDENDUM CURAVIT

SOCIETAS

Promovendo Florae Batavae studio.

VOLUMEN I

(Plantae vasculares.)

SUMTIBUS SOCIETATIS,
APUD
JAC. HAZENBERG, CORNELII FIL.

1850.

LIBRARY
NEW YORK
BOTANICAL
GARDEN

QK 297
.P7
Vol. 1

Ex typographeo H. R. de Breuk.

VIRO CLARISSIMO

C. G. C. REINWARDT

HASCE LABORUM PRIMITIAS

DEDICAT

SOCIETAS.

PRAEFATIO.

> Belgicarum Provinciarum Flora, utut pauper, suos tamen invenit amatores.
>
> (C. Sprengel, *Hist. rei Herb.* II. p. 474.)

Erunt fortasse inter exteros, siquidem ad illos perveniat hicce libellus, qui mirentur et vituperent *Prodromum nostrum Florae Batavae* vix quid continere praeter plantarum indigenarum catalogum, solitoque synonymorum et diagnosium apparatu carere. Cujus vero simplicitatis, seu mavis nuditatis, quum in causis sit insufficiens et imperfecta, quae nobis suppetit, plantarum indigenarum notitia (quod nemo nostratium facile negabit), hac praefatiunculâ paulo fusius de ea exponere haud superfluum esse videtur. Floram insuper nostram quaeque a variis scriptoribus de illa tradita sunt, exteris parum nota esse, saepius experti sumus.

Primas plantarum terrae Batavae indigenarum notitias continent opera conditorum Botanices, Dodonaei, Lobelii et Clusii, quorum testimonia tanti aestumabantur, ut a Phytographis serioris aevi (Blankaert, Nylandt, al.) religiosa quasi fide repetita videamus, quae ab illis tradita invenissent. Exstiterunt tamen et alii, qui propria observatione uti quam praecessorum adnotationes transcribere mallent. Inter quos nominandi sunt PELLETERIUS (1), VORSTIUS (2) et BRUMANUS (3), qui varias, sed angustioribus limitibus circumscriptas patriae regiones, Valacriam Zeelandiae insulam, agrumque Leidensem et Zwollanum perscrutati sunt. Vix autem ultra Catalogi fines progressi sunt; loca plantarum natalia non curant, cultas spontaneasque promiscue enumerant. Multis notis hisce antecellit, quem edidit post COMMELINUS, clarissimus scriptor *Horti Botan. Amst. icon. et descript. illustrati*, *Catalogum plantarum Hollandiae*. 1683. (Ed. 2da 1709). Plantarum quippe nomina enumerat 776, ordine alphabetico disposita, cum synonymis locisque natalibus. COMMELINO proxime successerunt GORTERUS et MEESIUS, *Floram Gelro-Zutphanicam* (1745) ille, hic *Frisicam* (1760) illustrans, uterque egregiis observationibus optime de Flora Batava meritus. Minoris fortasse pretii habenda sunt, quamquam a nostratibus magni aestimata, quae ad plantarum indigenarum notitiam contulit BOERHAAVIUS, eorum nominibus in *Indice altero Horti L. B.* 1720 affigens signum †. Etenim nil nisi indicem nominum praebet illud opus, signumque istud saepe perverse additum esse jam satis superque constat. Post BOERHAAVIUM catalogum plantarum indigenarum composuit ipse summus LINNAEUS (4) partim, quod ipse monet, ex scriptis COMMELINI, BOERHAAVI et GORTERI, partim ex plantis a se ipso, dum in patria nostra commoraretur, observatis; pauca quoque continet *Hortus*

---

(1) Synonymia plantarum in Valacria nascentium. Middelb. 1610.

(2) Index plant. quae prope Lugd. Bat. nascuntur. L. B. 1633. Ed. 2. 1658.

(3) Index plant. circa Zwollam in Transyssalania nasc. 1662.

(4) Flora Belgica resp. Rosenthal in Amoen. Acad. 1760. Vol. VI. Huc venit quoque *Flora Harlemensis* auct. A. LOOSJES 1779.

Cliffortianus ejusdem clarissimi viri. Tandem perdiligens GORTERUS anno 1767 titulo *Florae Belgicae* edidit opus, in quo cuncta, quae usque eo de plantis indigenis per alia innotuerant quaeque variis regionibus investigandis ipse didicerat, in unum collegit. Qui liber, quamquam duobus supplementis brevi auctus (1768 et 1771) integram terram Batavam complecti censebatur, tamen plurium Provinciarum plantas indigenas aut prorsus ignotas, aut imperfecte cognitas adhuc fuisse, cuique sponte patet. Huic defectui mox idem indefessus scriptor mederi tentavit edendo *Floram VII Provinc. Belg. confoed.* (1781), qua tum propriis, tum aliorum, inprimis egregii RAINVILLEI observationibus, cognitionem plantarum indigenarum insigniter auxit lacunasque permultas a praecessoribus relictas explere conatus est. Tamen et ipse plurimis augendum et emendandum opus successoribus reliquit. Quo munere functi sunt EHRHARTUS, acute, ut solebat, plantas in itinere per Provincias nostras facto observans (1); tum, quem saepius ille in excursionibus ducem et comitem habebat, GEUNSIUS (2) et tandem DE GEER (3). Hi tamen, quamquam pari atque EHRHARTUS Botanices amore flagrantes parique ad Floram indigenam observandam ardore adpulsi, uberiorum studiorum fructuum expectationem, quam primitiae moverant, nescio quo fato, fefellerunt.

Alterum opus, universam Floram Batavam complectens, *Flora B lgii septentrionalis*, auctore Cl. H. C. VAN HALL, Botanices in Acad. Groningana Professore, nostro demum aevo prodiit. Hanc paulo praecesserant: H. SCHUURMANS STEKHOVEN, *Kruidk. Handboek* (1815-1818), MULDER, *Elenchus plantarum circa Leidam nasc.* 1818 et

---

(1) Beiträge zur Naturkunde. 2er Th. Hannover. Magasin 1783. St. 12—18.

(2) Plant. Belg. confoeder. indigen. spicilegium. 1778.

(3) Plant. Belg. confoed. indig. spicil. alterum. 1814.

Synopsis gramin. indigen. auct. v. Hall 1821. Ad *Floram Belg. Sept.* cl. auctor duo quidem addidit supplementa, ad finem vero opus nondum perduxit, deficiente adhuc alterius voluminis parte Mycologica.

Nominanda denique est *Flora Batava*, primis hujus saeculi annis incepta, 800 et quod excedit plantarum indigenarum icones continens.

Jam vero si quis objiciat, Florae nostrae a tot tantisque viris indagatae tamque multis libris illustratae cognitionem injuria imperfectam et insufficientem dici, ei haec respondere liceat. In Floris antiquioribus, ne Gorteri quidem exceptis, quae continentur plantarum diagnoses ex *Linnaei Spec. plant.* sunt excerptae; indicia propriae de plantarum differentiis specificis observationis admodum rara sunt, de florendi tempore, duratione, etc. vix aliquid, de proventu, distributione omnino nil annotatum invenimus. Melioris notae quidem sunt *specilegia*, sed et haec ultra diagnosticam novarum indigenarum cognitionem vix tendunt. De *Flora Belg. Sept.* vero, justam et aequam ferre sententiam ardua res est; a quo libro Florae studium inchoavimus omnes, quique omnium consensu studii hujus amorem mirum in modum apud nos incitavit. Propterea animadvertere sufficiat, opus illud, quamquam multo studio et labore conscriptum, compositum esse justa *Candollei* et *Personii Synopses* et ultimas *System. vegetab. Linn.* editiones. Quum vero scriptor, in supplementis quoque, de augenda magis quam emendanda sua Flora sollicitus fuisse videatur, patet, quantum in multis illis generibus criticis, quae nostro maxime tempore Botanicorum studiis et monographiis sunt illustrata, ab hodierna methodo recedat. Sic species Myosotidis, Rubi, Potamogetonis, Tritici, Cerastii, Rumicis, etc. ope Florae Belg. Sept. determinari prorsus nequeunt.

De florendi periodo porro et duratione plantarum multa quidem notata sunt, multa vero notanda supersunt; geographicae distributionis nulla ratio est habita, quam quidem nunc in Flora alicujus regionis minime negligere jubet scientiae ratio. Auctorum tandem, quos enumeravimus, GORTERI inprimis, scripta non ubique aequali industria, quod synonymiam attinet, esse emendata, observationesque quas continent propterea non semper satis caute esse dijudicatas, criteria denique, quae suppeditent plantarum collectiones ab iis relictae, non ubique esse adhibita, prorsus negari non potest. Quae omnia Clarissimum auctorem minime latere habemus pro certo, nec dubitamus, quin de aucta et emendata operis sui editione jam dudum cogitavisset ipse, nisi, aliis officiis incumbens, Florae campum aliis elaborandum reliquisset.

Ex iis, quae supra de plantarum indigenarum studio hisce annis maximeque post editam Floram Belg. Sept. incitato monuimus, facile est conjicere Botanicos Batavos non sufficere esse ratos, si studiorum fructus suo quisque horreo conderet. Et revera plures ex eo inde tempore editae sunt Florae et Catalogi plantarum, in variis patriae regionibus obviarum. Ejusmodi sunt: *Flora Frisica*, auctore BRUINSMA, juxta Floram Belg. Sept., et *Flora Leidensis*, auctoribus MOLKENBOER et KERBERT, juxta primam Kochianae synopseos editionem elaboratae; porro Florae auctoribus GEVERS DEYNOOT, BONDAM, ABELEVEN et VAN HOVEN illustratae, Ultrajectina, Campensis, Noviomagensis, Sylvaducensis; tandem Enumerationes plantarum Zeelandiae indigenarum a memet ipso editae. Horum Botanicorum plerosque in libris suis conscribendis recentiores Germanicos scriptores duces secutos esse, notandum est. Observationum copiam porro continent acta societatis *Studio Florae Batavae promovendo.* Extensae denique his annis Belgii septentrionalis fines Florae quoque ditionem latius patere jubent; itaque recipiendae sunt Ducatus Limburgici plantae, quarum multas easque rariores continent LEJEUNII Flora Spadina et Compendium Florae Belgicae (1).

Quae breviter de plantarum indigenarum, quale hucusque fuit studium attulimus, probare videntur, multum abesse ut Florae nostrae cognitio perfecta et absoluta dici possit. Simulque ex iisdem patet, quam dispersa sint denuo post editam Floram Belg. Sept. elementa, ad novam Floram construendam apta, et quam varii principiis innitatur de plantis indigenis judicium.

Dispersas illas observationes ad eandem quantum potest normam redigere et in unum colligere hoc consilio constituit societas, ut facilius quaecumque de plantis patriae indigenis in hunc usque diem innotuerint, denuo cum Natura possint comparari, cunctaeque Florae nostrae species difficiliores criticaeve accuratius observari et cum exoticis comparari, de omnium denique vitae ratione, proventu, distributione geographica fideles observationes institui. Cui consilio simplicem plantarum indigenarum, adjectis locis natalibus, Catalogum sufficere persuasum nobis habemus; parum illi conducere rati, si adderentur diagnoses, quas tamen ex aliis libris mutuari facile fuisset negotium. In omni enim Flora propria observatione et comparatione eruantur diagnosticae plantarum notae propriisque hae adaptentur formis, quas illa offert, proprioque, quo gaudet, vegetationis characteri. Hac tantum ratione Flora alicujus regionis integram sistere poterit formarum seriem et genuinae vegetationis indolis fidelem quasi imaginem proponere, ejusque cum vicinis affinitatem illustrare aut ab hisce differentiam.

---

(1) Dolent profecto nobiscum omnes Botanici Belgici, virum ingenii acumine praeclarum, DUMORTIER in rebus publicis curandis adeo esse detentum, ut majus de Flora Belgica opus, cujus Prodromum edidit anno 1827, ab eo perfici vix exspectare liceat.

Historia igitur Florae Batavae, praesertim quae synonymiam auctorum spectat, denuo est elaboranda. Omnes omnino plantae indigenae, et maxime species difficiliores, novo ardore observentur, ut tandem formas, quibus in vario solo variisque locis natalibus proveniant, cognoscamus et quid in his essentiale, quid accidentale sit, dijudicare possimus; foliationis, florationis, fructificationis in plantis nostris periodi sedulo inquirantur, proventus porro et distributio per varias patriae regiones, quaecumque de variarum plantarum evolutione et anatomia male cognita aut paene ignota sint, assidua observatione et experimentis emendentur et suppleantur. Quibus omnibus bene peractis, tunc *Florae Batavae* edendum idoneum erit tempus.

Paucis insuper opusculi rationem exponere liceat. Universe alteram editionem *Synopseos Florae Germ. et Helvet.*, auctore Koch, in disponendis generibus et speciebus secuti sumus; quo egregio libro in studiis suis uti socios optamus. Diagnoses iis tantum additae sunt speciebus, quae in Synopsi non inveniuntur, tum et iis, quibus ab hac diversam dare placuit dispositionem. Litteris, ut ajunt, cursivis indicatur florendi tempus, quale ex schedulis et observationibus speciminibus indigenis adjectis, cognovi. Synonyma vix ulla citantur; nomina vero plantarum, quatenus Florae Belg. Sept. a nostris differunt, ubique addita sunt. In enumerandis locis natalibus eum servavimus ordinem, ut primo loco, praemisso » in Herb.", sint loca, quae speciminibus Herbarii Societatis comprobantur; altero, interjecto vocabulo »Bovendien", quae speciminibus comprobantur depromtis ex Herbariis indigenis Athenaei Daventriensis, sociorum

VRIJDAG ZIJNEN, VAN DER SANDE LACOSTE, VAN HEYNINGEN et meo; ultimo loco, in parenthesi, enumerantur loca ab auctoribus commemorata, e quibus vero specimina ipsi non vidimus. Notandum denique antecessorum de loco natali annotationes, si alius quis post eos in eodem loco eandem plantam repererit, brevitatis causa plerumque non esse repetitas. Ducatus Limburgensis plures novas stirpes indigenas subministravit, quas vero, si huic regioni sunt propriae, ut melius distinguantur, littera L in margine notandas curavimus.

Cunctas patriae plantas indigenas nos enumerasse, nec ullum auctorum testimonium neglexisse, nisi ab aliis sufficienter fuerit confutatum, existimamus. Attamen multae ex his dubiae sunt aut incertae. Illae partim jam in Flora Belg. Sept. cum dubitationis signo citatae sunt; nos vero quo melius a certioribus et indubiis dignoscantur, sine numero in catalogum retulimus. Incertae nobis sunt praecipue, quarum specimina indigena non vidimus ipsi. Enumeravimus quoque inter indigenas plantas non tantum, quae ubique fere in hominum usum coluntur cum in agris, tum in oleraceis, sed etiam arbores ad vias et in ambulacris ubique plantatas, quae aut omnes excludendae sunt, aut, quod praestare videtur, *cultarum* titulo enumerandae (1); hoc enim modo distinctae, cum vere indigenis confundi non possunt.

Restat, ut Botanicis nostratibus, quorum observationes magno mihi in haud levi labore fuerunt adjumento, gratum animum significem.

In elaborando Prodromo strenui adjutores mihi fuerunt socii am.

---

(1) In FL. B. S. recipiuntur *Linum usitatissimum*, *Polygonum Fagopyrum*, *Aesculus Hippocastanum*, *Fagus sylvatica* etc.; sed omittuntur *Cerealia*, *Populus fastigiata*, *Pinus Larix*, etc.

M. J. Cop, Prof. Daventriensis et A. J. de Bruyn (de Br.), Art. veterin. expert. Hagae Com., quorum hic Polygoneas, quibus multum operae navavit, ille vero Boragineas, Solaneas, Verbasceas, Antirrhineas, Orobancheas, Rhinanthaceas, Labiatas, Verbenaceas, Lentibularicas, Primulaceas, Plumbagineas et Plantagineas elaboravit. Symbolis suis porro ad hocce opusculum plurimum contulerunt socii: Abeleven (Abel.), Pharmacopola Neomagensis; Alpherts (Alph.), Pharm. stud. Culemborgensis; Asscher, Med. Doct. Amstelodamensis; Bisschop (Bisch.), Pharmacopola Haganus; Bondam (Bond.), Campensis; L. H. Büse et H. D. Gildemeester Büse, Harlemenses; Dozy (D.), M. D. Leidensis; Merkus Doornik (Doorn.), M. D. Amstelodamensis; Everwijn (Everw.), Phil. Doct. Nordvicensis; van Groningen (v. Gron.), Daventriensis; van Hoven (Hov.), Med. castr. expert. Dordracenus; Kraamwinkel (Kraamw.), M. D. Ultrajectinus; Kraepelien (Kraep.), Pharmacopola in pago Zeist; Molkenboer (Mb.), M. D. Leidensis; de Marree, M. D. Medioburgensis; Oudemans (Oud.), M. D. Botan. Lector Roterodamensis; Rombouts (Romb.), M. D. Amstelodamensis; Schuurmans Stekhoven (Stekh.), Hortulanus Leidensis; Top, Pharmacopola Campensis; de Vriese (de Vr.), Botan. Prof. Leidensis; Wenck, V. D. M. ante in pago Zeist, nunc Bremensis; Boursse Wils, M. D. Leidensis; Vrijdag Zijnen (VZ.), Pharmacopola Haganus. Quid singulis debeatur, inspicienti Prodromum cuique erit manifestum.

Ex iis, qui, quamquam sociis non adscripti sunt, tentamina nostra adjuvarunt, inprimis nominandi sunt Botanici: Gevers Deynoot (Gev.), Neomagensis; Franquinet (Franq.), Pharmacopola Mosatrajectinus; Halbertsma, Anat. Prof. Leidensis; Dornseiffen, M.D. Roterodamensis; van der Trappen (v. d. Tr.), M. D. in pago Naaldwijk; J. Wttewaal (Wtt.), Phil. Dr. in pago Voorst.

Volumen Prodromi alterum, *plantas cellulares* continens, brevi sequetur; prima ejus pars, Muscos frondosos et hepaticos, Lichenes et Algas enumerans, intra anni spatium; altera vero, Fungos continens, intra biennium.

d. 14 Octobris
1850.

Dr. R. B. van den Bosch.

Class. Exogeneae s. Dicotyledoneae.

Subclass. Thalamiflorae.

Ord. Ranunculaceae Juss.

Trib. *Clematideae* Dc.

CLEMATIS L.

1. **C. Vitalba** L. In heggen, tusschen kreupelhout, enz. ♄ *Jun. Jul.*

In Herb.: Zalk, Bond.; Zuid-Beveland, D.; Batenburg, N. Abel. Bovendien: t. Mook en Heumen, Kraamw.; ter Veere, v. d. Feen; Maastricht, Hov.; Katwijk a. d. Maas, Herb. Lac; t. Doesburg en Dieren, Wyers in Herb. Dav.; (Persingen, Bronkhorst, Gorsel, Terwolde, enz. Gort.; de Bildt, v. H. FL. B. S.). Variat:

β. (*fol. basi ovatis*) Koch. In Herb.: Boxmeer, de Br.

C. Viticella L. (Maastricht, Hov. *Kruidk. Arch.* I. p. 216). Cf. Dumortier *Prodr. Fl. Belg.* p. 126. Sine dubio planta efferata. L.

C. recta L. (Maastricht, Nyst. *Comp. Fl. Belg.* II. p. 212, cujus vero auctores hanc speciem indigenam dubiam existimant). L.

Trib. *Anemoneae* Dc.

TALICTRUM L.

T. foetidum L. ('s Hage, Schwencke ap. Gort.; Dordt en Schijndel, Schull in FL. B. S.). Indigena jam in FL. B. S. in dubium vocata; num *T. minus β. glandulosum?*

2. **T. minus** L. In drooge grasgronden; in de duinen. ♃ *Maj. — Jul.*

Caule basi aphyllo, vaginis scariosis obvoluto, auriculis vaginarum patulis; panicula divergente, ramis mediis rectangulis; carpellis fusiformibus, 8-costatis. Cf. Fries *Mant.* III. p. 45. *Summa veget.* p. 135. Rchb. *Icon. Germ.* III. fig. 4627. Variat:

α. virens Koch;

β. glandulosum (*γ.*) Koch;

γ. dumosum Koch Syn. Ed. 1. (*T. dunense* Dum. *Prodr.* p. 126. fide spec. Cl. Kickx.). Ex omni parte specie majus et robustius, paniculae ramis primariis quoque valde divaricatis.

In Herb.: α. Heerenwaarden, Hov.; β. Bloemendaal, D., Wils; 's Hage, VZ.; t. Loosduinen en Monster, de Br.; Zalk, Bond.; γ. Wassenaar, Mb. en Oudem.; Lobith, VZ.; Domburg, v. d. B. Bovendien: Vlissingen, v. d. Cop. in Herb. VZ. (Maastricht, Lej. et Court. *Comp.* II. p. 206. [*T. elatum*] cf. III. p. 378).

3. **T. flexuosum** Bernh. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Jun. Jul.*

Caule basi foliato, auriculis brevibus adpressis, superioribus apice patulis; panicula elongata, flexuosa, erecto-patula; carpellis oblongo-attenuatis, 10-costatis (sicut flores, duplo quam in *T. minore* minoribus). Cf. Rchb. *exc.* p. 728; *Icon. Germ.* III. f. 4628; Fries *Mant.* III. p. 47; *Summa veget.* p. 136.

In Herb.: Lekoever bij Vianen, de Br.; Wilpschendijk bij Dev., Cop; Platvoet bij Dev., Top; Zalk, Bond.

4. **T. flavum** L. Op moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz. in zandige streken. ♃ Jun. *Jul.*

Radice repente; petiolis foliorum inferiorum stipellatis; segmentis foliorum pallidevirentium obtusis, basi cordata; panicula contracta, ramosa, floribus erectis; carpidiis subglobosis, vix costatis. Cf. Lej. et Court. *Comp.* II. p. 208 et *Choix de pl.* N°. 860. (*T. sphaerocarpon*); Rchb. *exc.* p. 730. *Icon. Germ.* III. f. 4639.

In Herb.: Yssel bij Deventer, Cop, Top; Kampen, Bond.; Duinvall. Schouwen en Walcheren, v. d. B.

5. **T. Morisonii** Gm. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ Jun. Jul.

Radice fibrosa; foliis (exstipulatis) obscure-virentibus; superne lucidis, subtus pallidis (nervis demum rufis), segmentis obtusiusculis, oblongo-cuneatis; panicula arrecto-patente; carpidiis minoribus utrinque acutiusculis. Cf. Rchb. *exc.* p. 730; *Icon. Germ.* III. f. 4640. Lej. et Court. *Comp.* II. p. 207 et *Ch. d. pl.* N°. 671. (*T. rufinerve*); *Bat.* t. 323? (*T. flavum*).

Haagsche bosch, Herb. VZ.; Mellingen, Hoffm. in Herb. Dav.

Obs. Difficillimi hujus generis species indigenas fida speciminum vivorum observatione revidere, omnino est necesse. Praeter vegetationis rationem et habitum, inprimis fructus maturi consulendi sunt, quos in Synopsi prorsus neglexit Koch. Specimina Herbarii, eaque plurima quae hisce carent, propterea determinare nequeo.

ANEMONE L.

6. **A. Pulsatilla** L. Op opene, zonnige plaatsen in zand- en heidegronden. ♃ *Apr.* Maj.

In Herb.: Omstreken v. Deventer, Cop, v. Gron.; Bronsbergen bij Zutphen, Wtt. Bovendien: (Paaschheuvel bij ter Borch, Gort.).

7. **A. nemorosa** L. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Haagsche bosch, Duifhuis bij Leyden, Haarlemmerhout, Zeist, Twello, Meppel, Doetichem, Nymegen. Bovendien: Bloemendaal, Koudekerke (Walcheren), Maastricht, (Harderwijk, 's Heerenloo, Mickelhorst, Hemmen, Haren, Gort.; Vleuten, Breda, Driebergen, Doorn, FL. B. S.).

Ludit fl. purpurascentibus, coerulescentibus, plenis, montrose abortivis, caule bifloro etc.

8. **A. apennina** L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Apr.*

Differt ab *A. nemorosa:* fol. pilis appressis, nitentibus parce obsitis, petalis 12—16 oblongis (angustioribus) laete cyaneis. Sine dubio planta advena.

In Herb. Ruïne 't Huis ter Haar bij Vleuten, G. Broers, Kraep.; Duifhuis bij Leyden, Mb., Oudem.

9. **A. Ranunculoïdes** L. Op gelijke plaatsen als de beide vorige. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb. Haagsche bosch, Voorburg, Duifhuis, Leyderdorp, Meppel, Helpen (Gron.), Middelburg. Bovendien: Maastricht, (Aardenhout, Gort.; Oranjewoud, Klein katlijk, Franeker, Meese; Soeterwoude, FL. B. S.; Leeuwarden, Huizumerlaan, FL. Fris.; Gronsfelt, Lej. Fl. d. Spa).

ADONIS L.

10. **A. aestivalis** L. In koornvelden. ⊙ Jun. Jul. (*A. annua?* FL. B. S. p. 414.).

Bij Weurt (Nym.) Gev. in Herb. pr. Planta advena?

Obs. *A. annua* Dc. Fl. Franç. IV. p. 887. comprehendit *A. autumnalem* L., *aestivalem* L. et *flammeam* Jacq.; propterea species FL. B. S. l. l. incerta est. Caeterum *A. aestivalis* inter segetes Belgii et Germaniae Rhenanae reperitur et fórsan apud nos *advena* est habenda. *Efferata* esse nequit (FL. Noviom. p. 2); etenim quae vulgo in hortis colitur, est *A. autumnalis* L.

11. **A. vernalis** L. Op zonnige plaatsen in drooge zand- en heidegronden. ♃ Apr. Maj.

In Herb.: Deventer, Tyhaar comm. Cop.

Trib. *Ranunculeae* Dc.

MYOSURUS L.

12. **M. minimus** L. In koornvelden en op opene, vochtige plaatsen in zandgronden. ⊙ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Utrecht, Driebergen, Bunnik, Kampen, Heumen, Zuid-Beveland.

BATRACHIUM. (Dum.) Wimm. *)

A. Homoiophylla.

a. Foliis integris, lobatis.

13. B. hederaceum (Ran.) L. In helder, vlietend water. ♃ *Maj. — Jul.*

Caule tereti; foliis reniformibus, obtuse 3-5 lobis, stipulis petiolo longe adnatis, breviter rotundato-apiculatis; petalis oblongo-cuneiformibus, calycem aequantibus parumve excedentibus; carpellis turgidis, glabris, obtusis, muticis vel latere breviter apiculatis; receptaculo glabro. (*Ranunculus hederaceus* FL. B. S. p. 422. Koch. p. 12.)

In Herb. Sypenberg, Hoffm., Lac.; Amersfoort, Kraep.; Apeldoorn, Wtt.; Deventer, Mb.; Lunteren, Lac.; Weurt, Abel.; Woestehoeve (Veluwe), Un. 1849. Bovendien: Eelderwolde, v. H. in Herb. Dav.; (Aardenhout, Gort.)

b. Foliis multifidis, laciniis setaceis.

14. B. trichophyllum Chaix (sec. Godr. et Gren. *Fl. de France*. I. p. 23) In slooten, enz. ♃ *Maj.* — Aug.

Caule —?; foliis viridibus, superioribus sessilibus, laciniis abbreviatis, rigidiusculis, filiformibus, stipulis praemagnis, petiolo longe adnatis, auriculatis; petalis obovato-cuneiformibus, staminibus paucis ovariorum capitulo longioribus; pedunculis aequalibus; carpellis obovatis, sursum parum attenua-

---

*) *Batrachium.* Dum. (*Wimm.*) Char. gen. Sepalis 5; petalis 5-12 ungue fovea nectarifera nuda; carpellis transverse rugosis, lateraliter apiculatis. — Herbae submersae, natantes, petalis albis luteo-unguiculatis.

Ranunculus L. Char. gen. Sepalis 5; petalis 5 ungue fovea nectarifera tecta; carpellis glabris, granulatis vel muricatis, compressis, stylo persistente mucronatis. — Herbae terrestres vel palustres, petalis flavis aureisve.

Ficaria Dillen. Char. Gen. Sepalis (plerumque) 3; petalis 5-10 ungue fovea nectarifera; carpellis compressis, laevibus, obtusis.

Cf. caeterum: Verslag enz. in *Nederl. Kruidk. Arch.* I. p. 539, ubi rationes exposui, quae hanc dispositionem in Flora nostra suadere videntur.

tis, apiculatis, receptaculo hemisphaerico, hirsuto. (*Ran. paucistamineus* Tausch, Koch. p. 433. Versl. 1847. p. 541. pro parte.)

In Herb.: Walcheren, Zuid Beveland, v. d. B.

15. B. divaricatum Schrank. In stilstaand en stroomend water. ♃ *Maj. — Jul.*

Caule obtuse trigono; foliis aeneo-viridibus sessilibus, laciniis abbreviatis, rigido-divaricatis, crassiusculis, stipulis exauriculatis, petiolo adnatis; petalis late obovatis, unguiculatis, staminibus ovariorum capitulo longioribus; pedunculis sursum attenuatis; carpellis parvis, obovatis, sursum attenuatis, apiculatis; receptaculo hemisphaerico, hirsuto. (*Ran. aquat. δ. stagnatilis* FL. B. S. p. 422.)

In Herb.: Leyden, D., Mb., Wils; Haarl. meer bij Sloten, Lac.; Kampen, Bond.; Deventer, Halbertsma; Twello, Top.; Nymegen, Abel.; Zeist, Wenck.; Staatsvlaanderen, Wils en v. d. B. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.

16. B. fluitans Lam. In stroomend water, rivieren enz. ♃ *Jun.* — Aug.

Caule tereti; foliis superioribus breviter, inferioribus longe petiolatis, laciniis elongatis, porrectis, parallelis, stipulis petiolo longe adnatis, elongatis, super. late auriculatis, mediis exauriculatis; petalis late obovatis, breviter unguiculatis, staminibus ovariorum capitulo brevioribus; carpellis obovatis, turgidis, sursum late rotundatis, apiculatis; receptaculo hemisphaerico, glabro. (*Ran. aquat, ε. Peucedanifolius* FL. B. S. p. 424.)

In Herb: Alphen, Mb. Bovendien: Bunnik, Wenck. in Herb. pr.; Utrecht, Herb. Lac.

B. Heterophylla.

17. B. ololeucos Lloyd (sec. Godr. et Gren. l. l. p. 21). In slooten, enz. ♃ Maj. *Jun.* Jul.

Caule tereti (?); foliis inferioribus tenuisssime capillaceomultifidis, sessilibus, extra aquam in penicillum collabentibus, superioribus profunde tripartitis, lobis triangulari-obovatis, medio obtuse tri-, lateralibus bi-crenatis; stipulis auriculatis, petiolo breviter adnatis; petalis oblongis, calycem excedentibus, albo-unguiculatis (?); pedunculis folio longioribus; staminibus ovariorum capitulo longioribus; carpellis paucis, obovatis, obtusis, turgidis, apiculatis. (*B. tripartitum* Versl. 1847. *Ran. tripartitus β. obtusiflorus* Dc. sec. Godr. et Gren. l. l.)

In Herb.: t. Zelsaete en Zuiddorpe (Staats-Vlaanderen), Wils en v. d. B.

18. B. Baudoti Godr. In (brakke?) slooten, enz. ♃ *Jun.*

Caule —?; foliis inferioribus sessilibus setaceo-multifidis, laciniis rigidis, flabellato-divergentibus, superioribus petiolatis profunde trilobatis trifidisve, lobis cuneatis 3-4 partitis; stipulis magnis, fere exauriculatis, petiolo ultra medium adnatis; petalis obovato-cuneiformibus, calyce multo longioribus; staminibus ovariorum capitulo sub-brevioribus; carpellis obovatis, parvis, sursum turgidis, apiculatis; receptaculo elongato-conico; parce piloso.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Kampen, Bond. (forma terrestris.)

19. B. Petiveri Koch. In brakke en zilte wateren en slooten. ♃ *Jun. — Aug.*

Caule obtusangulo; foliis inferioribus subsessilibus setaceo-multifidis, laciniis rigidiusculis, superioribus petiolatis tripartitis vel profunde trifidis, laciniis triangulari-obovatis, 2—3 fidis, crenatis dentatisve (mediis saepe ternatis, foliolis longiuscule petiolatis, obovato-flabelliformibus); stipulis exauriculatis, petiolo ultra medium adnatis; petalis obovatis; staminibus ovariorum capitulo longioribus; carpellis obovatis, majusculis, sursum attenuatis, valde apiculatis; receptaculo conico, parce piloso. (*Ran. aquat. δ. tripartitus* Enum. Zeel. I. p. 6. non Koch. Ed. I.)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

20. B. heterophyllum Wigg. In slooten, vijvers, enz. ♃ *Maj. — Jul.*

Caule obtusangulo; foliis petiolatis, inferioribus setaceo-multifidis, laciniis flaccidis, extra aquam in penicillum collabentibus, superioribus peltatis, cordato- vel truncato-subrotundis, lobatis, lobis crenatis incisisve (rarius foliis omnibus setaceo-multifidis, aut superioribus trilobatis, lobis cuneiformibus); stipulis praemagnis, rotundato- auriculatis petiolo longe adnatis; petalis late obovatis; staminibus ovariorum capitulo longioribus; carpellis obovatis, apice valde turgescentibus, apiculatis; receptaculo hemisphaerico, hirsuto. (*Ran. aquat. α. β. γ.* FL. B. s. p. 422. *R. aquatilis* Koch. Ed. 2. p. 12.) variat:

α. fluitans Godr. en Gren. Foliis superioribus integris, lobatis; et quidem:

- *a. peltatus* Koch. In Herb.: Valkenburg, Stekh.; Zwolle, Bond.; Nymegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.
- *b. truncatus* Koch. In Herb.: Meppel, Heyn.
- *c. quinquelobus* Koch. In Herb.: Deventer, Halbertsma; Orten, Hov.
- *d. tripartitus* Koch (Ed. 1) Leyden, Mb.; Maarsbergen, Lac.; Zalk, Bond.

β. submersum Godr. et Gren. (*B. paucistamineum* Verslag 1847 pro parte) Foliis omnibus setaceo-multifidis. In Herb.: Leyden, Mb. Wils; Meppel, Heyn.

γ. terrestre Godr. et Gren. (*δ. succulentus* Koch; *B. caespitosum* Verslag 1847.) In Herb.: Leyden, D.; Delft, de Br.; Nymegen, Abel.; Asten (N. Brab.), Hov.

RANUNCULUS L.

21. R. Lingua L. Aan waterkanten, in moerassen, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Dordt, Haarlem, Bentveld, Achttienhoven, Meppel, Deventer, Ooi, Persingen, Heusden, Eindhoven, Zuid-Beveland. Bovendien: Gouda, enz. Moordrecht, Schoonhoven,

Hoffm. in Herb. Dav.; Zwolle, Schutte in Herb. Dav.; Werkendam, Herb. Lac.; (Friesland, Fris.; Leyden, Leid.; Maastricht, Lej. Fl. de Spa).

22. R. Flammula L. In moerassige weide- en zandgronden. ♃ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Heumen, Abel.; Meppel, Heijn.; Vughtsche heide, v. Hov.; Almelo, v. Lennep; Zuid-Beveland, v. d. B. Kampen, Bond.; Amstelveen, M. Doorn., Oudem.; Diepenveen, Cop; Leyden, Mb.; Wassenaar, D.; Goor, Hengeveld, Cop. Variat:

β. *grandiflora* v. Hall. (Kortenhoef bij Amsterdam, Haren, Fl. B. S. p. 810) n. v.

γ. *serrata* DC. sec. Lej. et Court. *Comp.* (Foliis lanceolatis serratis, floribus majusculis; forma procera). In Herb.: Voorstonden, Cop; Duinvalleien Walcheren, v. d. B.; Elburg, Alpherts.

δ. *reptans* Lej. et Court. l. l. (Fol. linearibus, caule radicante; forma exilis).

ε. *Alismoïdes* (caule radicante, unifloro, fol. superioribus longe petiolatis, late ovatis, acutiusculis; *Alism. natantis* specimen simulans). In Herb.: Uddelermeer, Un. 1849. Bovendien: moerass. heide bij Zeist, Herb. Lac.

23. R. auricomus L. Op beschaduwde grazige plaatsen. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Delft, de Br.; Valkenburg, Mb.; Wassenaar, D.; Dordt, Alph.; Werkendam, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Groningen, v. Hall in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.; Middelburg, de Marrée in Herb. pr.; (Utrecht, Fl. B. S.).

24. R. acris L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Kampen, Bond.; Meppel, Heyn.; Deventer, Halbertsma; 's Bosch, v. Hov.; Zuid Beveland, v. d. B.; Leyden, D., Mb.; Delft, Geldorp, de Br.; Rotterdam, Groshans; Katwijk, Mb.

β. *sylvaticus* (Ran.) Thuill. (Maarsbergen bij Doorn, Fl. B. S. p. 420) n. v.

Ludit floribus plenis et stramineis; foliis nigro-maculatis et plus minusve incisis, statura humillima et elata.

R. lanuginosus L. Indigenam notavit Boerhaavius (*Ind. alt.* I. p. 31. n. 8); signum vero † forsan pone n. 9 fuisset ponendum, qui nempe ad formam albo-maculatam *R. repentis* spectare videtur.

25. R. polyanthemos L. In bosschen en vruchtbare weilanden. ♃ Maj. — Jul.

's Gravesande, Herb. VZ. Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Betuwe, Gort.).

26. R. repens L. Op vochtige, grazige plaatsen, aan slootkanten, enz. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Kampen, Bond., Top.; Noordwijkerhout, Oudem.; Enk b. Deventer, Cop; Amsterdam, Merk. Doorn. Variat:

β. *prostratus* DC. sec. FL. B. S. In Herb.: Bentveld, Mb.; Waasdorp, de Br.; Haarl. duinen, Büse; Deventer, Cop; Beekhuizen, D.; Nijmegen, Abel.; 's Bosch, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B.

γ. *erectus* Lej. et Court. (Ramis omnibus erectis, nullis radicantibus). In Herb.: Haagsche bosch, de Br.

δ. *glabratus* Lej. et Court. (Foliis cauleque glabris). Deventer, Cop in Herb. Dav.

27. R. bulbosus L. Langs dijken, wegen, in grazige zandgronden. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Wassenaar, Kampen, Deventer, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

28. R. Philonotis Retz. Op kleigronden aan eenigzins vochtige plaatsen, vooral naar den zeekant. ⊙ *Maj. Jun.*

In Herb.: Maassluis, de Br.; Kampen, Bond.; Tholen en Bergen op Zoom, Wtt.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Nieuwe Diep, Hoffm. in Herb. Dav.; Werkendam, Herb. Lac.; (Harderwijk en Doornspijk, v. G.;

Haarlem, d. G.; Marum bij Leeuwarden, Fl. B. S.; Friesland, Fris.; Leyden, Leid.). Variat:

β. (R.) *intermedius* Poir. sec. Lej. et Court. (Foliis subglabris, habitu gracili).

In Herb.: Zuid-Beveland (moerassige weilanden) v. d. B.

γ. (R.) *verrucosus* Rchb. (Fl. exsicc. 2586). (Carpellis elevato-punctatis, habitu gracili).

In Herb.: Maassluis, de Br.

δ. *parvulus* Lej. et Court. (Caule nano, subunifloro, foliis subcordato-rotundis, grosse crenatis).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; in Herb. Dav. sine loco.

29. R. sceleratus L. Op moerassige plaatsen, aan slootkanten, enz. ⊙ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Deventer, Leyden, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland, Sassenheim.

Ludit, saepe in eodem loco, caule 1½ pedali et pollicari, obeso et gracili, foliis rotundato-sublobatis, lobatis, partitis, etc.

30. R. arvensis L. In zandige koornlanden. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Tiel, Zutphen, Zalk, Nijmegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Staphorst, Twello, Doesburg, Zwijndrecht.

31. R. muricatus L. Op moerassige plaatsen naar den zeekant. ⊙ Maj. — Jul.

Utrecht, March. in Herb. Petif. Bovendien: (Vriesland? Meese, Waasdorp? FL. B. S.).

Obs. Planta, in agris prope Ultrajectum lecta, videtur advena, forsan cum seminibus *Medicaginis sativae.* In patria sua litora marina incolit.

R. parviflorus L. a Boerhaavio (l. l. p. 31. n. 15.) indigena notatur.

FICARIA Dillen.

32. F. Ranunculoïdes Mönch. Op vochtige, beschaduwde plaatsen. ♃ *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.

Ludit floribus plenis, foliis maculatis, etc. et bulbillis in axillis foliorum.

Trib. *Helleboreae* DC.

CALTHA L.

33. C. palustris L. In vochtige, moerassige weilanden. ♃ *Apr. — Jun.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Sloten, Kampen, Deventer, Nijmegen, 's Bosch, Schouwen. Variat:

β. minor DC. sec. FL. B. S. (Maarsbergen en Harendermolen, FL. B. S.) n. v.

ERANTHIS Salisb.

34. E. hyemalis Salisb. In bosschen. ♃ Febr. *Mart.*

In Herb.: Baambrugge, v. d. Tr.; Moesbosch (Walcheren) Blaas. Bovendien: t. Wijhe en Heino, Tyhaar in Herb. Dav.

HELLEBORUS L.

35. H. viridis L. Op beschaduwde plaatsen. ♃ Mart. Apr.

In Herb.: Huis ter Haar bij Vleuten, D. Seiff. Bovendien: Zoeterwoude, Herb. Lac.; Koudekerke (Walcheren) Blaas; (Arkel bij Gorkum, Groningen, Fl. B. S.).

NIGELLA L.

36. N. arvensis L. In koornvelden. ⊙ Jul. — Sept. (Maastricht Lej. *Fl. de Spa* et *Comp. Fl. Belg.*) n. v. i. L.

AQUILEGIA L.

37. A. vulgaris L. Op beschaduwde, grazige plaatsen. ♃ Jun. *Jul.*

In Herb.: Amsterdam, VZ.; Meppel, Krien; Oosterlant in Duiveland, v. d. B. Bovendien: Uilenpas, Wyers in Herb. Dav.; (Utrecht, Gort.; Baarn, Dordt, Vianen, Schalkwijk, FL. B. S.; Huizum, Fris.).

Ludit floribus ecalcaratis et pallide coeruleis sec. Fl. B. S.

DELPHINIUM L.

38. D. Consolida L. In koornlanden. ⊙ Jun. — Aug.
In Herb.: Leyden, Mb.; 's Hage en Wassenaar, Bisch.; Deventer, Top, Gron.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Zutphen, Wtt., Koten en Wijk b. D., v. d. Tr. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; (Maurik (Betuwe) Gort.; Arnhem, Utrecht, FL. B. S.).

Trib. *Ranunculaceae spuriae* Koch.

ACTAEA L.

39. A. spicata L. Op beschaduwde plaatsen. ♃ Maj. Jun. Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

Ord. Berberideae Vent.

BERBERIS L.

40. B. vulgaris L. In bosschen, enz. ♄ Maj. *Jun.*
In Herb.: v. verschill. pl. aan den duinkant in Holland en Zeeland. Bovendien: Nijmegen, Abel.; (Haren en Mickelhorst bij Groningen, Gort.; Warnsveld, FL. B. S.).

Ord. Nymphaeaceae DC.

NYMPHAEA L.

41. N. alba L. In grachten, vaarten, vijvers, enz. ♃ *Jun.*—Aug.
In Herb.: Leyden, Haarlem, Meppel, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland. Variat:
β. minor DC.? (t. Muiden en Naarden, Gort.) n. v.

NUPHAR Sm.

42. N. luteum Sm. Met de vorige. ♃ *Jun.* — Aug. (*Nymphaea lutea* FL. B. S. p. 402.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Vught, Sas van Gent. Variat:

β. minus Dum. (non Gort.) Maastricht, Hov. in Herb pr. Bovendien: (Leyden? Leid.).

Ord. Papaveraceae. Dc.

PAPAVER L.

43. P. Argemone L. In zandige bouwlanden. ⊙ *Maj.* — *Jul.*
In Herb.: Leyden; Katwijk, Noordwijk, Amerongen, Kampen, Meppel, Nymegen, St. Michiels Gestel, Eindhoven, Zuid-Beveland. Bovendien: (Bronkhorst, enz., Kennemerland, Gort.; Pietersbierum, enz. M.; versch. pl. in Friesland, Fris.; Rheede, Utrecht, enz. FL. B. S.) variat:

β. Caule unifloro (*P. maritimum?* With.) In Herb.: Noordwijkerhout, D., Everw.

44. P. hybridum L. In bouwlanden. ⊙ Maj. — Jul.
(Maastricht, Lej. *Fl. de Spa et Comp.*) n. v. i. L.

45. P. Rhoeas L. In bouwlanden, aan ruigten, enz. ⊙ *Jun. Jul.* Variat:

α. ovale Dum. (capsula ovata);
β. globosum Dum. (capsula subglobosa);
γ. strigosum Bönn (pilis pedunculorum appressis);
δ. commutatum Elkan (pilis pedunculorum appressis, foliorum lobis obtusis, subintegris).

In Herb.: *α.* Leyden, Noordwyk, Valkenburg, Deventer, Nymegen, Rosmalen. *β.* Noordwyk, Kampen, Nymegen, Zuid-Beveland. *γ.* Noordwyk, Bentveld, Zuid-Beveland. *δ.* Leyden, Noordwyk, Zuid-Beveland.

Ludit floribus plenis: Deventer, Tyhaar in Herb. Dav.

46. P. dubium L. In bouwlanden, aan wegen, enz. in zandige streken. ⊙ Jun. *Jul.*
In Herb.: Leyden, Sassenheim, Noordwijk, Meppel, Nymegen; Hilvarenbeek, Vught, Schouwen. Bovendien: (Haar-

lem, Naarden, Arnhem, Harderwijk, Groningen, enz. v. G.; de Bild, Zeist, Driebergen, Velp, Rheede, FL. B. S.)

47. P. somniferum L. In tuinen, enz. gekweekt en hier en daar in 't groot verbouwd (var. *α*) en verwilderd. ⊙ *Jul. Aug.* Variat:

α. nigrum Dc. (capsulis sub stigmate perviis, seminibus nigris);

β. album Dc. (capsulis clausis, seminibus albis.)

In Herb.: Haarlem, Mb.; Haarlemmerhout, Oudem.; Warnsveld, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B.

CHELIDONIUM L.

48. C. majus L. Aan heggen, ruigten, enz. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. laciniatum Mill. (vix Gort.) In Herb.: Stadwyk bij Leyderdorp, Mb.

Ord. Fumariaceae Dc.

CORYDALIS Dc.

49. C. cava Schw. et Körte. Op beschaduwde, grazige plaatsen. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Stekh., D. Bovendien: Groningen, v. Hall in Herb. VZ; (Cornjum (Friesl.), Valkenburg, N. Bijdr. p. 47.)

50. C. solida Sm. Op beschad. pl. als de vorige. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, D., Mb., Wils, Oudem.; Deventer, Cop, Top; Beek en Ubbergen, Abel.; Middelburg, v. d. B. Bovendien: Deutichem, Cop; ('s Hage, Haarlem, Alkmaar, Gort.; Meijerij van 's Bosch, Franeker, Wolvega, FL. B. S.)

51. C. fabacea P. Op beschad. pl. als de beide vorige. ♃ *Apr. Maj.*

Haagsche bosch in Herb. VZ.

52. C. lutea Dc. Aan en op oude muren. ♃ Maj. — Aug.

In Herb.: Kerkhof bij Geertruidenberg, Verkouteren. Bovendien: Marieplaats te Utrecht, Herb. Lac. Planta advena!

53. C. claviculata P. In heggen en op beschaduwde plaatsen in zandige streken. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Haagsche bosch, Zeist en Driebergen, Rhenen, Elspeet, Harderwijk, Diepenveen, Apeldoorn, Ubbergen, Meppel, Walcheren. Bovendien: (Haarlem, Utrecht, Groningen, Gort.; Friesland, M.; Amersfoort, Heemze, Putten, Arnhem, Baarn, enz. FL. B. S.; Leyden, Leid.)

FUMARIA L.

54. F. officinalis L. In bebouwde zandgronden. ⊙ *Maj. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Utrecht, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, Eindhoven, Zuid-Beveland.

F. spicata L. Indigena dicitur a Gortero (Katwijk en Wassenaar, Meerb.) p. 188. n. v. i.

Obs. Verosimiliter plures hujus generis species (e. g. *F. parviflora* Lam., *Vaillantii* Lois., *Wirtgeni* Koch) inter segetes in Provinciis orientalibus occurrunt. E confusione cum una illarum aliave ortam esse Gorteri dubiam indicationem, jure suspicatur cl. v. Hall.

Ord. Cruciferae. Juss.

SUBORD. SILIQUOSAE Koch.

Trib. *Arabideae.* Koch.

CHEIRANTHUS L.

55. C. Cheiri L. Op en aan oude muren. ♄ Maj. *Jun.* (*C. fruticulosus* FL. B. S. p. 492.)

In Herb.: Leyden, Brederode, Dom te Utrecht, Rhenen, Kampen, Valkenhof te Nymegen. Bovendien: St. Janskerk te 's Bosch, Slot Ostende te Goes en stadsmuur te Zierikzee.

NASTURTIUM R. Br.

56. N. officinale R. Br. In slooten, vijvers, moerassen enz. ♃ *Jun. — Aug.* (*Sisymbrium Nasturtium* FL. B. S. p. 488.)

In Herb.: Leyden, Nymegen, Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. Siifolium Rchb. (Maastricht Hov. Kruidk. Arch. I. p. 215.)

γ. microphyllum Bönn. (Foliis minoribus, lateralibus subpetiolatis.) In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

δ. nanum (*β. minor* FL. B. S.) Werkendam, Herb. Lac.

57. N. amphibium R. Br. Aan en in slooten, moerassen, enz. ♃ (an ⊙?) *Jun. Jul.* (*Sisymbrium amphibium* FL. B. S. p. 490) Variat:

α. indivisum DC. sec. Koch. (var. *β.* FL. B. S.);

β. variifolium DC. sec. Koch. (var. *α.* FL. B. S.)

In Herb.: *α.* Leyden, Dordt, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, 's Bosch, Schouwen; *β.* Enck bij Deventer, Cop. Bovendien: 's Bosch en Maastricht, Herb. Hov.

58. N. sylvestre R. Br. Op vochtige plaatsen, in bouwlanden, op muren, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*Sisymbrium sylvestre* FL. B. S. p. 488.)

In Herb.: Leyden, Haarlem, Dordt, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, Engelen, Zuid-Beveland. Variat:

α. incisum Koch. In Herb.: 's Hage, de Br.; Amsterdam, Lac. (*N. anceps* ejusd. in Tijdschrift v. Nat. Gesch. XI. p. 177.)

β. dentatum Koch. (*β. minor?* FL. B. S.) In Herb.: Hoogewoerdspoort te Leyden, D.

γ. brachycarpum (Siliquis brevibus, lanceolatis, pedicellis 3—4 brevioribus, stylo longiusculo) *N. anceps* Rchb. in Sturm Fl. XII. t. 47. (non in Icon. Fl. germ.), sec. Koch ad *N. sylvestre* referendum. In Herb.: Leydschendam, Mb. Bovendien: Sas van Gend, Wils et v. d. B. in Herb. pr.

59. N. palustre D c. Aan slootkanten en op moerassige plaatsen. ♂ (an ⊙?) *Jun.* — *Aug.* (*Sisymbrium palustre* FL. B. S. p. 488.)

In Herb.: Haarlem, Leyderdorp, Voorburg, Scheven. kanaal, Kampen, Meppel, Vught, Zuid-Beveland, Sas van Gend.

BARBAREA R. Br.

60. B. vulgaris R. Br. Op vochtige plaatsen, in bouw- en graslanden. ♂ (an ♃?) *Maj.* — *Jul.* (*Erysimum Barbarea* FL. B. S. p. 492.)

In Herb.: Leyden, Zutphen, Kampen, Meppel, Deventer, Nymegen, 's Bosch, Goes. Bovendien: Voorst, Doesburg, Beekhuizen, in Herb. pr.

61. B. stricta Andrz. Aan kanten van slooten, rivieren, vaarten, enz. ♂ Apr. *Maj.* (*Erysimum strictum* Nieuwe Bijdr. p. 42.)

In Herb.: Dordt, Lac.; t. Abcoude en Vinkeveen, Lac., Romb., Doorn.; Kampereiland, Zalk, Bond.; Ooische Waard (Nym.), Abel.; Goes, v. d. B.

62. B. praecox R. Br. Op vochtige plaatsen. ♂ Apr. Maj. (*Erysimum praecox* N. Bijdr. p. 44.)

In Herb.: Duin bij Overveen, Mb. Bovendien (Werkendam, Lac. l. l.)

TURRITIS L.

63. T. glabra L. In boschrijke streken, aan ruigten en op steenige plaatsen. ⊙ *Jun.* Jul. (*Arabis perfoliata* FL. B. S. p. 494.)

In Herb.: Zalk, Bond.; Zutphen, Wtt.; Randen, 't Veenhuis bij Deventer, Gorsel, Cop.; Beek en Ubbergen, Abel.; Grebbe, v. d. B. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Herb. Lac.; (Friesland, M.; Doorenwaard, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa.*)

ARABIS L.

A. Brassicaeformis Wallr. (*Brassica Alpina* FL. B. S. p. 496) indigena dicitur l. l. Num forte confusa cum antecedente, cui habitu similis?

64. A. Alpina L. *Fl. Leid.* p. 19. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Op muren in den omtrek van den Hortus te Leyden.

Planta sine dubio primitus aufuga ex Horto, nunc vero pluribus locis subspontanea.

65. A. Gerardi Bess. Op muren (elders aan wegen en op grazige plaatsen, Koch.) ♂ (an ♃?) *Maj. Jun.* (*A. hirsuta* FL. B. S. p. 494.).

In Herb.: 's Hage, Utrecht, Harderwijk, Wijk b. Duurstede, 's Bosch.

66. A. sagittata DC. In de duinen. ♂ (an ♃?) *Maj.* Jun. FL. LEID. p. 19. (*A. planisiliqua* FL. B. S. p. 494.).

In Herb.: van versch. pl. in de Hollandsche duinen.

67. A. hirsuta Scop. In opene en grazige zandgronden. ♂ et ♃? Maj. Jun.

In Herb.: Spoel bij Culemborg, Wenck; Oosterhoutsch bosch (Nijm.) Abel.

A. arenosa Scop. In opene zandgronden, aan wegen, enz. ♂ Jun. Jul.

Kloppenwaard b. Werkendam, Herb. Lac. (specim. valde manca). Verosimiliter planta advena ex Germaniae Provinciis Rhenanis.

CARDAMINE L.

C. parviflora L. Indigenam indicat Gorterus p. 175 (» in dunis") n. v. i.

C. Impatiens L. Indigenarum notam apposuit Boerhaavius (l. l. II. p. 17. n. 5.).

68. C. sylvatica Link. Op beschaduwde, vochtige plaatsen. ⊙ *Apr. — Jun.*

In Herb.: Leyden, Abcoude, Baambrugge, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. latifolia. (Foliolis subrotundis ovatisve). In Herb.: Haagsche bosch, de Br.; Leyden, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.

69. C. hirsuta L. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ *Apr.* — *Jun.*

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen, Kampen, Meppel, 's Bosch.

70. C. pratensis L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten enz., in weilanden. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. dentata Rchb. In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland.

71. C. amara L. Op moerassige, beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, enz. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Merwe bij Dordt, Lac. Bovendien: Beekbergerwoud, Wtt., Eindhoven, D. in Herb. pr.; IJssel bij Gouda, Hoffm. in Herb. Dav.; (Nijmegen, Gort.; Friesland, M.; Haagsche bosch, Maarsbergen, Utrecht, FL. B. S.)

Trib. *Sisymbreae* Koch.

HESPERIS L.

H. matronalis L. Nijmegen, in Herb. Abel. (*Fl. Noviom.* p. 8) unicum specimen.

MALCOLMIA R. Br.

M. maritima R. Br. In littore insularum Zeelandiae crescere hanc plantam perhibet Dodonaeus (*Cruydtboeck*, 1608. p. 253.).

SISYMBRIUM L.

72. S. officinale L. Aan wegen, heggen, ruigten, enz. ⊙ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Dordt, Leyden, Kampen, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

73 **S. Irio** L. In opene en bebouwde gronden. ♂ (⊙?) Maj. — Jul. In een grazige duinstreek bij Loosduinen, Herb. VZ. Bovendien: (Maastricht, Lej. et Court. Comp.).

74. **S. Sophia** L. Aan puinhoopen, ruigten, in opene zandgronden, enz. ⊙ *Maj. — Aug.*

In Herb.: Katwijk, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vught, Goes.

75. **S. Alliaria** Scop. Aan heggen en beschaduwde weg- en slootkanten. ♂ *Apr. — Jun.* (*Erysimum Alliaria* FL. B. S. p. 492.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

76. **S. Thalianum** Gaud. In bebouwde en opene zandgronden. ⊙ *Maj. Jun.* (*Arabis Thaliana* FL. B. S. p. 494.).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Zeist, Kampen, Elburg, Meppel, Nijmegen, 's Bosch, Walcheren.

BRAYA Sternb. et Hoppe.

77. **B. supina** Koch. In vochtige, steenige zandgronden. ⊙ Jul. Aug. (*Sisymbrium supinum* Lej. et Court. Comp. II. p. 289.).

Aan den voet van den St. Pietersberg bij Maastricht, Hov., Franq. in Herb. pr. L.

ERYSIMUM L.

78. **E. Cheiranthoïdes** L. In zandige bouwlanden, aan wegen, enz. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Haarlem, Zeist, Deventer, Kampen, Meppel, Nijmegen, Schouwen.

79. **E. virgatum** Roth. Op droogе, zonnige plaatsen, aan ruigten, enz. ♂ Jun. Jul.

Spoel bij Culemborg, Wenck. in Herb. pr. — Planta advena!

80. **E. strictum.** Fl. Wetter. In opene en begroeide zandgronden, aan ruigten, enz. ♂ *Jun. Jul.* (*E. Hieracifolium* FL. B. S. p. 492.).

In Herb.: t. Gorsel en Deventer, Cop; bij Voorst en Zutphen, Wtt.; Kampen, Bond. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Wenck. en Kraep. in Herb. pr.

E. suffruticosum Spr. Indigenam indicat Rchb. exc. 4391 (» in muris Utrecht, Haarlem, Bredcrode etc.) = *Cheiranthus Cheiri?*

Trib. *Brassiceae* Koch.

BRASSICA L.

81. **B. oleracea** L. Veel in moeshoven aangekweekt; zelden verwilderd. ♂ Maj. *Jun.*

82. **B. Rapa** L. Gekweekt en verwilderd (α), meest onder 't vlas. ⊙ et ♂ *Jun.*

α. campestris Koch. (*B. campestris* FL. B. S. p. 496);

β. oleifera Koch. (Raapzaad) in 't groot verbouwd?

γ. rapifera Koch. (Knollen, Rapen). (*B. asperifolia β. Rapa* FL. B. S. p. 496.).

In Herb.: α. Leyden, Kampen, Zuid-Beveland; γ. Zuid-Beveland.

83. **B. Napus** L. In 't groot verbouwd en allerwege verwilderd. ⊙ et ♂ *Maj. — Jul.*

α. annua Koch. (*B. asperifolia α. sylvestris?* FL. B. S. p. 496.) Zomerkoolzaad;

β. biennis Koch. (*B. Napus* Bat. 314?) Winterkoolzaad.

84. **B. nigra** Koch. Langs de rivieren, in bouwlanden, aan ruigten en puinhoopen. ⊙ Jun. Jul. (*Sinapis nigra* FL. B. S. p. 498.)

In Herb.: Leyden, D.; Gorkum, v. d. Tr.; Leerdam, Wtt.; Zwijndrecht, Lac.; Middelburg, v. d. Feen. Bovendien: t. Elburg en Zwolle, Herb. Heyn.; (Noord-Holland, Gort.; Nymegen, 's Hage, Amsterdam, FL. B. S.)

SINAPIS L.

85. **S. arvensis** L. In bouwlanden. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Scheveningen, Amsterdam, Kampen, Nymegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. *orientalis* Koch. (*S. orientalis* FL. B. S. p. 498.)

In Herb.: Dordt, Leyden, Zandvoort, Deventer, Heusden, Zuid-Beveland.

86. S. alba L. In bouwlanden (verwilderd? Wordt hier en daar in 't groot verbouwd) ⊙ *Jun.* Jul.

In Herb.: Leyden, D. Mb.; Haarlem, Mb.; Scheveningen, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. Bosch. Bovendien: (Noord-Holland, Gort.; Nymegen, FL. B. S.)

ERUCASTRUM Fl. Frib.

87. E. Pollichii Fl. Frib. In opene en bebouwde zandgronden, aan ruigten, enz. ♃ Apr. — *Sept.* (*Sisymbrium obtusangulum* FL. B. S. p. 724. 826.)

In Herb.: Werkendam, Mb.; Delft, de Br.; Spoel b. Culemborg, Alph.; Nymegen, Abel. Bovendien: Kanaal b. Katwijk, D., Vianen, v. d. Tr.; 's Bosch, Hov., Lobith, VZ. in Herb. pr.; t. Doesburg en Erlekom, Hoffm., Yssel onder Olst, Cop in Herb. Dav.

DIPLOTAXIS DC.

88. D tenuifolia DC. In opene zandgronden, aan muren enz. ♃ *Jun.* — Aug. (*Sisymbrium tenuifolium* FL. B. S. p. 490. *Brassica Erucastrum* Gort. et FL. B. S. p. 496; cf. p. 828.)

In Herb.: Scheven. kanaal b. 's Hage, Leyden, Deventer, Wyk b. Duurstede, Nymegen, 's Bosch, Zierikzee. Bovendien: Maastricht, (Hattem, Zwolle, Kampen, Gort.; Utrecht, Dordt, FL. B. S.; Harlingen, enz. Fris.; Katwijk, Leid.) Variat:

β. *integrifolia* Koch. In Herb.: Nymegen, Abel.

89. D. muralis DC. In bebouwde gronden, aan muren, enz. ⊙ Maj. — *Jul.* (*Sisymbrium murale* N. Bijdr. p. 42.)

In Herb.: Werkendam, Lac.; Heerenwaarden en Rossum, v. d. Tr. Bovendien: Wyk b. Duurstede, Wenck in Herb. pr. — Planta advena!

SUBORD. LATISEPTAE Koch.

Trib. ***Alyssineae*** Koch.

ALYSSUM L.

90. A. calycinum L. In hooge, weinig begroeide zandgronden. ⊙ *Maj. Jun.*

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Deventer, Cop; Zalk, Bond.; Spoel b. Culemborg, Lac.; Nymegen, Abel., Colmschate, Top; Goes, v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Zwolle, Voorst, FL. B. S.)

A. montanum L. Thomaswaard bij Werkendam (1 ex.) Herb. Lac.

Planta ex valle Rhenana undarum vi allata.

FARSETIA R. Br.

91. F. incana R. Br. In drooge, zonnige zandgronden. ♂ Jun. — Sept. (*Berteroa incana* FL. B. S. p. 824.)

In Herb.: Bergen op Zoom, Wtt.; Ysseldijk (?), Mb.; Nymegen, Abel.

DRABA L.

92. D. muralis L. Op steenachtige plaatsen, aan muren, enz. ⊙ Maj. Jun.

In Herb.: Gorkum en Dordt, Lac.

93. D. verna L. In opene en grazige zandgronden. ⊙ *Mart. Apr.* Variat:

α. vulgaris (Siliculis oblongis vel ovali-oblongis);

β. macrocarpa (Siliculis oblongo-lanceolatis);

γ. *Boerhaavii* v. Hall. (Siliculis suborbicularibus.)
δ. *microcarpa* (Siliculis oblongis lineam 1—1½ longis hebetatis?)

In Herb.: α. en β. van versch. pl.; γ. muren van Delft, Verm., de Br.; Leyden, Wtt.; ruïne v. Brederode, Mb.; Walchersche duinen, v. d. B. Bovendien: (duinen 's Hage, Noordwijk a. Zee, Utrecht, FL. B. S.); δ. achter Coxhorn bij Wassenaar, v. d. B.

COCHLEARIA L.

94. **C. officinalis** L. Op vochtige plaatsen, meest naar den zeekant. ♂ (an ⊙?) Maj. Jun.

In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Leyden aan de hooge Morsch, Cop. in Herb. Dav.; t. Amsterdam en Sloterdijk, v. d. Tr. in Herb. pr.

95. **C. Danica** L. In de zeeduinen. ⊙ (♂?) *Maj.* Jun.

In Herb.: Katwijk aan Zee, Walcheren. Bovendien: (Ameland, FL. B. S.; Dykshoek, enz. Fris.)

96. **C. Anglica** L. Aan de zeekust. ♂ (♃?) Maj. Jun.

In Herb.: Zeeburg, Oudem.; Amsterdam, Lac.; Kampen, Bond., Top.; Kanaal bij Katwijk, D., Wils.

Obs. Species apud nos cum *C. officinali* confusa! hinc loci natales, ab auctoribus indicati, omittendi videntur. Specimina juniora aut florentia facile quidem confunduntur, at siliculae in *C. Anglica* duplo majores, ovali-oblongae, reticulato-venosae in speciminibus fructiferis valde insignes sunt.

97. **C. Armoracia** L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen; aan ruigten enz. verwilderd. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Dordt, Lac.; Nymegen, Abel.; Maastricht, Hov.; Goes, v. d. B.

C. Batava Dum. (*C. officinalis* β. FL. B. S. p. 478.) (Katwijk, Dum. Prodr. p. 120.)

Mihi prorsus ignota.

Trib. ***Camelineae*** Koch.

CAMELINA Crantz.

98. C. sativa Crantz. In bebouwde en opene zandgronden (β. onder 't vlas) ⊙ *Jun. Jul.* (*Myagrum sativum* FL. B. S. p. 476.) Variat:

α. *pilosa* Koch.

β. *subglabra* Koch.

In Herb.: α. Scheveningsch kanaal bij 's Hage, D. en v. d. B.; β. Rhijnsburg, Kampen, Nunen, Zuid-Beveland, Hulst. Bovendien: Zwijndrecht, Almelo, Dongen, Eindhoven, (Nijmegen, Dordt, Rhede, FL. B. S.; Huizum, Fris.).

99. C. dentata Pers. In vlaslanden. ⊙ *Jun.* Jul. (*Myagrum dentatum* FL. B. S. p. 820.).

In Herb.: Rhijnsburg, Stekh. Mb.; Zwijndrecht, Lac.; Hontenisse, Wils en v. d. B. Bovendien: (Geldorp, Groesbeek, Leeuwarden, Prov. Groningen, FL. B. S.).

C. microcarpa Andrz. Wordt in 't groot verbouwd (Prov. Groningen). N. Bijdr. p. 40. n. v.

Trib. ***Subularieae*** Koch.

SUBULARIA L.

S. aquatica L. Indigenam perhibet Burckhardt (Flora 1835. Beibl. p. 106) n. v. i.

SUBORD. ANGUSTISEPTAE Koch.

Trib. ***Thlaspideae*** Koch.

THLASPI L.

100. T. arvense L. In bebouwde zandgronden. ⊙ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Deventer, Meppel, Hintham, Zuid-Beveland.

T. Alliaceum L. (St. Pietersberg bij Maastricht Nyst. ap. Lej. et Court. *Comp.* II. p. 318, qui vero? adponunt) n. v. i. L.

101. T. perfoliatum L. In bebouwde klei- en kalkgronden. ⊙ Apr. Maj.

In Herb.: Thomaswaard bij Werkendam, Lac. Planta advena!

102. T. alpestre L. Op steenachtige plaatsen, in rotsspleeten, enz. ♃ Apr. Maj.

Vaals in Limburg, Herb. Hov. L.

TEESDALIA R. Br.

103. T. nudicaulis R. Br. In drooge, opene zandgronden. ⊙ *Maj. — Jul.* (*Iberis nudicaulis* FL. B. S. p. 478.).

In Herb.: Scheveningen, Katwijk, Noordwijkerhout, Kampen, Zwolle, Amersfoort, Meppel, Nijmegen, Rosmalen, Walchersche duinen. Variat:

- *β. integrifolia* FL. LEID. p. 28 (foliis integris). In Herb.: Noordwijkerhout en Wassenaar, Mb.;
- *γ. caulescens* (scapis ramosis, foliosis). In Herb.: Rheede, Büse.

IBERIS L.

104. I. umbellata L. In opene zandgronden. ⊙ Jun. — Aug.

In Herb.: Breesaap en Velzer duinen, Stekh., Mb., Büse. Indigena valde suspecta!

105. I. amara L. In zandige bouwlanden. ⊙ Jun. — Aug.

Zwolle, Dassen in Herb. VZ.; Werkendam, Herb. Lac. Bovendien: (Nunen, N. Bijdr. p. 41).

Trib. *Lepidineae* Koch.

LEPIDIUM L.

106. L. sativum L. Allerwege gekweekt en verwilderd. ⊙ *Jun. Jul.* Variat:

β. latifolium (*γ*) Koch. Wallen van Zierikzee, D. in Herb. pr.

107. L. campestre R. Br. In opene en grazige (kalk houdende) kleigronden. ♂ (⊙?) *Jun. Jul.* (*Thlaspi campestre* FL. B. S. p. 482).

In Herb.: Leyden, Neerlangbroek, Mb.; Voorstonden bij Zutphen, Wtt.; Nijmegen, Abel; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Overmaas bij Rotterdam, Herb. Lac.; Maastricht, Hov. in Herb. pr. (Amersfoort, Zwolle, Nijkerk, Gort.).

108. L. Smithii Hook. (*Thlaspi hirtum* FL. B. S. p. 482.) (Maarsbergen bij Doorn, Dubois) n. v. i.

Obs. Speciminibus indigenis non visis, de synonymia hujus speciei non certo mihi constat. Illa autem non ad *Thlaspi hirtum* L. (*Lepidium hirtum* Dc) pertinere, sed potius ad *T. hirtum* Sm. (*L. Smithii* Hook., *L. heterophyllum* Benth.) verosimile videtur.

109. L. ruderale L. Aan wegen, dijken, vooral naar den zeekant. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: IJdijk bij Amst., Stekh., Mb.; Overtoomsche weg, Oudem.; Zwijndrecht, Dordt, Hov.; Nijmegen, Abel.; Schouwen, Tholen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Spakenburg, Kraep. Bovendien: Nieuwe Diep, Hoffm. in Herb. Dav. (Arnhem, Gort.; Staveren, etc. in Friesl. M.; Amersfoort, FL. B. S.).

110. L. graminifolium L. Aan wegen, muren, ruigten, enz. ♂ Jun. — Sept.

Op een zandplaat in de Waal, v. d. Tr. in Herb. pr. Planta advena!

111. L. latifolium L. In de zeeduinen en op vochtige plaatsen naar den zeekant. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Scheveningen, Stekh.; Wijk aan zee, Mb.; t. Harderwijk en Elburg, Wtt.; Goes, v. d. B. Bovendien: (Haarlem, Gort.).

HUTCHINSIA R. Br.

H. petraea R. Br. (*Lepidium petraeum* FL. B. S. p. 480). Indigena notatur a Boerhaavio (l. l. II. p. 8. n. 8), nuperiusque inventa fuisse dicitur. FL. B. S. l. l.

CAPSELLA Med.

112. C. bursa pastoris Moench. In bebouwde en onbebouwde gronden. ⊙ *Mart. — Nov.* (*Thlaspi bursa pastoris* FL. B. S. p. 482). Species polymorpha.

Trib. *Brachycarpeae* Koch.

SENEBIERA Pers.

113. S. Coronopus Poir. In vochtige kleigronden, aan wegen, akkerkanten, ruigten, enz. ⊙ *Jun. — Aug.* (*Coronopus vulgaris* FL. B. S. p. 476).

In Herb.: Plantage bij Amst., Stekh.; Wormerdijk, Mb.; Spakenburg, Kraep.; Kampen, Bond.; Dordt, Alph.; Woubrugge, D.; Leyden, Wils; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; Maastricht, Hov. in Herb. pr. (Franeker M.; Bolsward, Leeuwarden, Harlingen, Fris.; Brielle, Oostvoorn, Steenbergen, Tholen, Nijmegen, Sparendam, 's Gravesande, FL. B. S.)

114. S. didyma Pers. Op vochtige plaatsen en in bebouwde gronden. ⊙ Jul. Aug. (*Coronopus didymus* FL. B. S. p. 822).

In Herb.: Leyderdorp, Mb. Bovendien: (Ubbergen B. in FL. B. S. *Lepidium petraeum*). Revera indigena?

SUBORD. NUCAMENTACEAE DC.

Trib. ***Isatideae*** Koch.

ISATIS L.

115. I. tinctoria L. Op steenachtige, ruige plaatsen in kalkhoudende gronden; in de duinen. ♂ Maj. — Jul.

Duinen bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.

NESLIA Desv.

116. N. paniculata Desv. In bouwlanden op klei- en kalkgronden. Jun. Jul. (*Myagrum panic.* v. G. p. 35. *Bunias paniculata* FL. B. S. p. 476).

(Harderwijk, v. G.; Nijmegen, FL. B. S.) n. v. i.

SUBORD. LOMENTACEAE DC.

Trib. ***Cakilineae*** Koch.

CAKILE Tourn.

117. C. maritima Scop. In de zeeduinen. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: van versch. pl. uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Variat:

β. sinuatifolia DC. In Herb.: Scheveningen, de Br. Bovendien: Hoffm. in Herb. Dav. sine loco speciali.

Trib. ***Raphaneae*** Koch.

RAPISTRUM Boerh.

R. perenne All. (*Cakile perennis* FL. B. S. p. 474). Indigenam indicat Gorterus p. 171 (Harderwijk).

CRAMBE L.

118. C. maritima L. Aan de zeekust. ♃ Maj. Jun. (Stranden van Holland Dentan. sec. v. G. p. 35) n. v. i.

RAPHANUS L.

119. R. sativus L. In moeshoven enz. aangekweekt en hier en daar verwilderd.

120. R. Raphanistrum L. In bebouwde zandgronden. ⊙ *Jun.* Jul.

Radice gracili; foliis inferioribus lyratis; petalis venosis; stylo ultimum siliquae articulum 3—4 longitudine superante. Rchb. Icon. Germ. II. 4172. Variat:

- *α.* (floribus albis);
- *β.* (floribus ochroleucis, violaceo-venosis).

α. Diepen, Hoffm. in Herb. Dav.; *β.* In Herb.: Leyden, Katwijk, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, 's Bosch, Hulst.

121. R. maritimus Sm. Aan de zeekust. ♃ (an ♂?) Jun—Aug.

Radice crassa; foliis inferioribus interrupte pinnatifidis, laciniis adscendentibus, approximatis sibique invicem margine incumbentibus; petalis vix venosis; stylo ultimum siliquae articulum longitudine vix aequante. Godr. et Gren. *Fl. de France*, I. p. 72. Babington *Man. of Brit. Bot.* p. 31. Rchb. l. l. 4174.

In Herb.: Scheveningen, VZ.; Amsterdam, Lac. Bovendien: (Harderwijk, FL. B. S.; Harlingen, Fris.).

Ord. Cistineae Dun.

HELIANTHEMUM Tourn.

122. H. guttatum Mill. Op zonnige plaatsen in steenachtige, dorre zandgronden. ♄ Jun. Jul. (*Cistus guttatus* Gort. p. 143.).

(Vlieland Gort.) n. v. i.

123. H. vulgare Gärtn. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♄ Jun. — Aug.

St. Pietersberg bij Maastricht, beneden St. Lavande, Hov. in Herb. pr. L.

Ord. Violarieae Dc.

VIOLA L.

124. V. palustris L. In moerassige heide- en veengronden. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leymuiden, Mb.; Zeist, Kraep.; Staphorstsche bosch en Havelte, Heyn.; Hatertsche broek (Nijm.) Abel.; Wolfhezen, v. d. B. Bovendien: Soestdijk, Wtt., Beerschoten en de Bild, Wenck. in Herb. pr.; Giekerk (Friesl.) Bruinsma in Herb. Dav.; (Lochem, Maarsbergen, FL. B. S.).

125. V. hirta L. Op beschaduwde plaatsen in zandige streken. ♃ *Apr.* Maj.

In Herb.: Wassenaar, Stekh., Mb.; Haarlemmer duinen, Büse. Bovendien: Zutphen, Wtt.; Vogelenzang, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.

126. V. odorata L. Onder heggen, aan beschaduwde slootkanten, in bosschen, enz. ♃ *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Vught, Walcheren, Zuid-Beveland.

Ludit *floribus albis*. In Herb.: Oegstgeest, Mb.; Middelburg, de Marrée; Zuid-Beveland, v. d. B. et *floribus fuscis* (?) sec. Fris. p. 53.

127. V. sylvatica Fries. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ Apr. *Maj.* (*V. sylvestris* FL. B. S. p. 718).

Radice simplici, caule adscendente ramoso: foliis profunde cordatis (sub-reniformibus), inferioribus obtusis, serioribus breviter acuminatis; stipulis caulinis mediis scariosis lineari-lanceolatis, fimbriato-ciliatis, petiolo pluries brevioribus; calcare compresso, integerrimo, colorato, sepalorum appendicibus minutis (tandem evanidis) 3—4 longiore; flore laete violaceo; capsula oblonga, acuta. Cf. Fries. Mant. III. p. 121. Godr. et Gren. *Fl. de France*, p. 178. Rchb. *Icon. Germ.* III. 4503. (*V. sylvestris*).

In Herb.: Haarlem, Mb.; Ubbergen, enz. Abel.; Vught Hov. Bovendien: Helmont, Hoffm. in Herb. Dav.; 's Ha-

ge, VZ., D.; Soerensche bosch, Wtt.; Aardenhout en Oostkapelle (Walcheren), v. d. B. in Herb. pr.

128. V. Riviniana Rchb. (Ic. Germ. 4502) differt a *V. sylvatica*, qua minus gracilis est: foliis latioribus, calcare apice emarginato, aquoso-albido, sepalorum appendicibus angulatis (persistentibus) calcare 2 brevioribus; floribus majoribus aquose lilascentibus; florescentia (14 dierum) seriore. Accurate observetur in natura!

In Herb.: Momferland bij Doetichem, Cop; Beek, Abel. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.

129. V. canina L. In opene en beschaduwde heide- en zandgronden. ♃ *Maj. Jun.*

Radice simplici, caule adscendente ramoso; foliis cordato-ovatis oblongisve, in apicem obtusum aequaliter attenuatis; stipulis caulinis mediis herbaceis, lanceolatis, ciliato-serratis, petiolo pluries brevioribus; calcare albido (siccando flavescente) subtus canaliculato, sepalorum appendicibus longiore; flore laete coerulescente, petalis subrotundis; capsula truncato-apiculata. Cf. Rchb. l. l. 4501. Variat:

α. *sabulosa* (pumila, colorata, interdum subpuberula);
β. *ericetorum* (humilis, viridis, glaberrima, ramosior);
γ. *lucorum* (elatior, ramosa, stipulis summis postice subintegris).

In Herb.: α. en β. van vele pl. uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen en van de heidevelden in Gelderland en N. Braband; γ. 's Hage, de Br; achter Klingendaal bij 's Hage, VZ.; Zeist, Wenck.; Hillegom, v. d. B.

130. V. lancifolia Thore. In drooge heide- en zandgronden. ♃ *Maj.* Jun. (*V. lactea* β. FL. B. S. p. 206; cf. p. 778. *V. pumila* β. *ericetorum* l. l. in annot.)

Radice et caule adscendente simplicibus; foliis ovato-lanceolatis, in apicem acutum aequaliter attenuatis; stipulis caulinis intermediis linearibus, grosse dentato-serratis, petiolo 2 brevioribus; calcare adscendente, conico-cylindrico, emarginato, sepalorum appendicibus 2 longiore; flore pallide caesio, petalis angustis; capsula acuminata. Cf. Godr. et Gren. l. l. p. 179. Rchb. l. l. 4506? vix!

In Herb.: Heide bij Apeldoorn, Loenen etc. Wtt. Bovendien: Diepenveen in Herb. Dav.; (duinen bij Camp, DC.; Arnhem, Velp, v. Hall in FL. B. S.)

131. V. stagnina Kit. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. ♃ Maj. *Jun.*

Radice fibrosa (stolonifera Fries), caule simplici, erecto, triquetro; foliis e basi inaequali cordata oblongo-lanceolatis, petiolo superne alato; stipulis lanceolatis, acute serratis, intermediis petiolo 2 brevioribus, superioribus petiolum aequantibus; calcare cylindrico sepalorum appendices subaequante, flore pallide coerulescente, petalis obovato-subrotundis; capsula ovata, acuta. Cf. Godr. et Gren. l. l. p. 181. Bat. 666. (non laudanda) Rchb. l. l. 4507. 2 et 3. optimae! (*V. lactea.*)

In Herb.: Veenen bij Achttienhoven, Wenck et Kraep.

132. V. mirabilis L. In bosschen. ♃ Apr. Maj.

Maastricht, Franq. in Herb. pr. Bovendien: (Rheede, v. Hall in FL. B. S.)

Obs. Ex speciminibus Beijeri dijudicent autoptae, utrum *V. montana* (dG. p. 25) pertineat ad *V. montanam* L. (= *V. canina* var. *grandiflora* et *grandifolia* sec. Rchb. et Fries), an vero ad *V. montanam* DC. (= *V. elatior* Fries sec. Godr. et Gren.). Ad hanc, quae est *V. Persicifolia* M. et K., dubii Beijeri plantam citant Lej. et Court. Comp. I. p. 201.

133. V. tricolor L. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ (var. ε. ♂?) *Maj.* — *Jul.* (ε. exeunte *Sept.*). Variat:

α. *vulgaris* (caul. decumbente, foliis oblongis, infimis cordato-ovatis, corollis tricoloribus magnis);

β. *hortensis* (fol. universe latioribus, corollis saturatius coloratis);

γ. *chrysantha* (caule erecto-decumbente, fol. oblongo-lanceolatis, infimis ovatis, corollis magnis luteis, violaceo-lineatis);

δ. *arvensis* (caule erecto, corollis bicoloribus parvis);

ε. *syrtica* (Flörke?) (caulibus prostratis, usque 1½ pedalibus, foliis linearibus stipularum laciniis conformibus, infimis oblongis, cunctis carnosulis, corollis bicoloribus mediocribus.)

In Herb.: α. Leyden, Wassenaar, Katwijk, Kampen, Deventer, Nymegen, de Pettelaar, Rosmalen; β. In en bij tuinen en moeshoven verwilderd; γ. In een sparrenbosch bij Hilversum, Kraamw. in Herb. Lac.; δ. Sassenheim, Wassenaar, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, Arnhem, de Pettelaar, Zuid-Beveland; ε. In Herb.: Scheveningen, de Br.; Walchersche en Schouwsche duinen, v. d. B.

Ord. Resedaceae DC.

RESEDA L.

134. R. lutea L. Op kalk houdende gronden aan ruigten, dijken, wegen, muren enz. ♂ (☉?) *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Overveen, D., Assch.; Hillegom, Oudem.; Zalk, Bond.; Deventer, Cop; Nymegen, Abel. Bovendien: Tiel, Hoffm. in Herb. Dav.; Vianen, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Arnhem, Hattem, Amsterdam, Haagsche bosch, enz. Gort.; Zutphen, Oosterhout, enz. FL. B. S.)

135. R. luteola L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♂ (♃? an ☉?) *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Haarlem, D.; Bennebroek, Mb.; Hillegom, Oudem.; Kampen, Bond.; Meppel; Heyn.; Nymegen, Abel.; 's Bosch, Hov. Bovendien: Deventer en Twello, Cop in Herb. Dav.; Tiel, Hoffm., Utrecht, Gev., Vianen, v. d. Tr. in Herb. pr.; (t. Zutphen en Doesburg, 's Hage, t. Naarden en Muiden, Groningen, enz. Gort.; Arnhem, t. Kuilenburg en Everdingen, FL. B. S. Leyden, LEID.)

R. alba L. In Herb.: t. Leyden en Leyderdorp, Mb. (*Leid.* p. 34).

Planta indigena Italiae et Galliae australis, ornamenti gratia apud nos culta et facile aufuga.

Ord. Droseraceae DC.

DROSERA L.

136. D. rotundifolia L. In moerassige heide- en veengronden. ♂ (♃? ⊙?) *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leymuiden, Groesbeek, Drenthe, Staatsvlaanderen, Vught, Hatert, Wychen, enz.

137. D. intermedia Hayne. Met de vorige. ♂ (♃ an ⊙?) *Jul. — Sept.* (*D. longifolia* FL. B. s. p. 266, saltem pro parte.)

In Herb.: Hilversum, de Bild, Zeist, Oldenbroek, Assen, Groesbeek, Eindhoven, Vught, Hatert, Wychen, enz.

138. D. longifolia Hayne. Op gelijke plaatsen als de beide vorigen. ♃ (♂ an ⊙?) Jul. Aug.

Friesland, Bruinsma in Herb. VZ. (Specimen minime indubium.)

PARNASSIA L.

139. P. palustris L. In vochtige heidegronden, veenstreken en duinvalleijen. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Wassenaar, Bentveld, Nykerker veenen, Kampereiland, Oldenbroek, Meppel, Deventer, Diepenveen, Brielle, Walchersche en Schouwsche duinen.

Ord. Polygaleae Juss.

POLYGALA L.

140. P. vulgaris L. In opene, grazige zand- en heidegronden. ♃ *Maj. — Jul.*

Heide bij Zeist, Wenck in Herb. pr. Variat:

β. *oxyptera* Koch (*P. oxyptera* FL. B. S. p. 726. *P. vulgaris* Bat. 198.)

In Herb.: van versch. pl., bepaaldelijk uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen.

141. P. comosa Schk. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ Maj. Jun.

Bosch bij Cau, in Herb. Hov. L.

142. P. depressa Wender. Op vochtige plaatsen in heide- en veengronden. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Nykerker veenen en in 't groot Pannegat bij de Bild, Wenck; Heide b. Berg en Dal (Nijm.), Abel. Bovendien: Heide in Wezep (Overijssel), Schutte in Herb. Dav.; (Friesland en Groningen, FL. B. S. p. 835, Fris. p. 105.)

P. amara L. (Harderwijk en Hartekamp (Veluwe), v. G. p. 36; Friesland, Fris.) n. v. i.

Obs. Dubia, quae Cl. v. Geuns movet de specifica hujus a *P. vulgari* differentia, probare videntur, specimina ab ipso lecta non pertinere ad *P. amaram*. Caeterum genus hoc attentius apud nos observetur necesse est. Forma, quam auctores Germanici *P. vulgarem* vocant, deest in Herb. un., cujus specimina cuncta ad *P. oxypteram* pertinere videntur.

Ord. Frankeniaceae St. Hil.

FRANKENIA L.

142* F. pulverulenta L. Op zandgronden aan de zeekust. ⊙ Jun. — Aug.

In Herb.: Op stalen b. Spanjaardsbrug te Leyden, D. en Mb. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.

Planta advena, cujus nempe patria est litorale mediterraneum.

Ord. Sileneae DC.

GYPSOPHILA L.

143. G. muralis L. Op zandgronden, aan muren, enz. ⊙ (♂ sec. FL. B. S.) Jul. *Aug.*

In Herb.: Werkendam, Lac. Bovendien: Heide t. Hatert en de Kapel v. St. Willebrordus, Herb. Abel.; Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Brummen, v. Hall; Maarsbergen, Dubois, FL. B. S.).

G. rigida L. Notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 214. 60) tamquam indigenam. In Belgio habitare hanc speciem, suspicatus est Linnaeus (Sp. pl. p. 583).

DIANTHUS L.

144. D. prolifer L. In opene zandgronden, op muren, enz. ⊙ Jul. *Aug.*

In Herb.: Berg bij Arnhem, Büse, v. d. B.; Nijmegen, enz. Abel. Bovendien: Spoel bij Kuilenburg, Wenck in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; Stadswal Utrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Zuideras, Gort.; Hazewold bij de Bronsbergen, FL. B. S.).

145. D. Armeria L. In beschaduwde, grazige zandgronden. ♂ *Iun. — Aug.*

In Herb.: Zuid-Beveland op vele plaatsen, hier en daar in Schouwen en Duiveland, tusschen Elten en Diedam, v. d. B.; b. Heumen en Mook, Abel. Bovendien: (tussch. Deuven en Sevenaar, Gassel in N. Brab., FL. B. S.).

146. D. Carthusianorum L. In drooge, steenachtige grasgronden. ♃ Jun. — *Aug.*

In Herb.: Aan de zeven bergen en het kerkhof bij Deventer, Top.

147. D. deltoïdes L. Op beschaduwde plaatsen in zandige streken. ♃ *Iul.* — *Sept.* Variat:

β. (*D.*) *glaucus* L. (N. Bijdr. p. 28).

γ. *procerus* (Caule 10—12 floro, repetite dichotomo, ramis strictis, squamis calycinis longe acuminatis, calycem longe dentatum $\frac{2}{3}$ aequantibus, caule foliisque hirto-scabris) Rchb. Icon. Germ. 5040 *b*?

In Herb.: Duinen bij 's Hage, D., Mb.; Hoogte bij Grafhorst, Bond.; Zwolle, Thorbecke. Bovendien: tusschen Meppel en Zwolle algem., Wenck in Herb. pr.; (Arnhem, 's Heerenberg, enz. FL. B. S.) *β.* ter Apel, v. Hall. in Herb. VZ. *γ.* Wassenaar, v. Son in Herb. VZ.

D. arenarius L. (Zwolle, Gort.; Nijmegen, 's Hage FL. B. S.) n. v. i.

148. D. superbus L. Op moerassige plaatsen. ♃ (an ♂ ?) Jul. Aug.

In Herb.: Op zandruggen, in een veenachtig hooiland bij Meppel, v. Heyn.

SAPONARIA L.

149. S. Vaccaria L. In bouwlanden, op klei- en kalkgronden. ♃ Jul. Aug. (*Chlora perfoliata* Gort. p. 106. sec. Ehrh.).

(Bij Brielle en op Staalduin, Gort.) n. v. i.

150. S. officinalis L. Op beschad. pl. in zandige streken. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb. Haarlem, Overveen, Beverwijk, Bloemendaal, Scheveningen, Culemborg, 's Bosch, Nijmegen.

Ludit *fl. plenis.* In Herb.: Groesbeek, Abel.

CUCUBALUS L.

151. C. bacciferus L. Op vochtige, moerassige plaatsen in bosschen, aan de oevers van rivieren, enz. ♃ Jun. — *Aug.*

In Herb.: Nijmegen, Wtt.; Weurt en Oosterhoutsche bosch (Nijm.) Abel. Bovendien: (Uilenpas, Gort.; Voorst, Pannerden, FL. B. S.; Maastricht, Lej. Spad.).

SILENE L.

152. S. Gallica L. In zandige bouwlanden. ⊙ Jun. *Jul.*

In Herb.: Nunen, de Br.; Eindhoven, D. Bovendien: Dongen, v. d. Tr.; Helvoirt, Hov. in Herb. pr.; (Ameland, Bruinsma N. Bijdr.). Variat:

β. (*S.*) *Anglica* L. (*S. Anglica* FL. B. S. p. 722).

In Herb.: Duinen 's Hage, VZ.; Haagsche weg bij Leyden, D. Bovendien: Helvoirt, Hov. in Herb. pr.; Rozendaal in N. Brab., Herb. Lac.

153. S. nutans L. Op beschaduwde, grazige plaatsen in zandige streken. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Wassenaar, Noordwijkerhout, Katwijk, Aardenhout, Scheveningen, Wageningsche berg en de Grebbe, Nijmegen. Bovendien: Driebergen, (Breesaap FL. B. S.).

154. S. Otites Sm. In de Hollandsche duinen. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Overveen, Wassenaar, Scheveningen.

155. S. inflata Sm. Op steenige plaatsen, aan ruigten, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Scheveningen, Zeist, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Maastricht, (Bloemendaal, Gort.; Franeker, Heerenveen, M.; Weesp, FL. B. S.; Harlingen, enz. Fl. Fris.).

S. pendula L. (Hollandsche duinen, Gort.; Katwijk, Mulder).

Obs. Species Siciliam et Africam borealem inhabitans. Num forsan sub hoc nomine latet *S. maritima?* With.

156. S. conica L. In de duinen en in zandige bouwlanden. ⊙ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Overveen, Hillegom, Noordwijk, Noordwijkerhout enz.; aan wallen bij Gorssel, Cop.

157. S. noctiflora L. Op bouwlanden, in kalk- en kleigronden. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Delft, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Schouwen, v. d. B. (Nijmegen, Jutphaas, d. G.; 's Gravesande, 's Hage, Scheveningen, Naarden, FL. B. S.; Harlingen, Fl. Fris.).

158. S. Armeria L. In zandige streken tusschen houtgewas; veel in tuinen aangekweekt en verwilderd. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Haarlemmerhout, Oudem.; Diemermeer, Stekh.; Scheveningen, Mb.; Doorn, Wtt.; Ubbergen, Abel. Bovendien: Zeist en Wijk b. D., Wenck; ZB. (aufuga?) v. d. B. in Herb. pr.; Zwijndrecht, Herb. Lac.; (Utrecht, Vianen, FL. B. S.).

LYCHNIS L.

159. L. flos cuculi L. In vochtige, vruchtbare graslanden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Deventer, Meppel, Kampen, Walcheren, 's Bosch.

Ludit *fl. albis.* In Herb.: Noordwijk, Mb.; Nijmegen, Abel.; — et *fl. plenis.* In Herb.: Bentveld, Mb.

L. coronaria Lam. (Prov. Groningen en Friesland, Rheederoord FL. B. S. en N. Bijdr.) Verosimiliter sive aufuga ex hortis sive efferata.

160. L. vespertina Sibth. Aan wegen en dijken op drooge, grazige gronden. ♃ *Maj. — Jul.* (*L. dioica* FL. B. S.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, 's Bosch.

161. L. diurna Sibth. Op beschaduwde zandgronden. ♃ Maj. — *Jul.* (*L. sylvestris* FL. B. S. p. 358).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Bloemendaal, Kampen, Meppel, Walcheren, 's Bosch.

AGROSTEMMA L.

162. A. Githago L. In koornvelden (op gemengde kleigronden). ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Zuid-Beveland, Meppel, Kampen, b. de Pettelaar (N.-Brab.). Variat:

β. Cal. lacin. petalorum limbum vix superantibus. Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Ord. Alsineae DC.

SAGINA L. Wimm.

163. S. procumbens L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, allerwege. ⊙ *Maj. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Dordt, Kampen, Meppel, Deventer Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch. Variat:

α. *humilis* (dense caespitosa, obscure virens);

β. *fontana* Fr. (gracilis, elongata, laete virens).

α. Op zonnige plaatsen, b. v. tusschen de steenen der straten enz. β. Op vochtige plaatsen, b. v. in Herb.: aan de beek in het bosch van Wolfheze.

164. S. apetala L. Op akkers en in opene zandgronden. ⊙ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Rijnsburg, Mb.; Houten, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Oostkapelle in Walcheren, Wtt., oude muren te Dordt, Hov. in Herb. pr.; Schalkwijk, Herb. Heyn.; (Vianen, Hornhuizen, v. Hall. FL. B. S.).

165. S. stricta Fr. Op zandige plaatsen aan de zeekust. ⊙ *Maj. Jun.* (*S. maritima?* FL. B. S. p. 768; nam *S. maritima* Don differt specie a *S. stricta* Fr. sec. Gren. et Godr. l. l. p. 246).

In Herb.: Wilhelmina-polder bij Goes, v. d. B.; (Rottum? FL. B. S.).

166. S. nodosa E. Meijer. In vocht. zandgronden. ⊙ *Maj.* — Aug. (Spergula nodosa FL. B. S. p. 360).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zandvoort, Amsterdam, N. Loosdrecht, Deventer, Kampereiland, Meppel, Nijmegen, Walcheren, 's Bosch. Variat:

β. *pubescens* Koch. In Herb.: Veengrond bij Muiderberg, Lac.; vochtige duinvall. Scheveningen, de Br.; Breesaap, Mb.

γ. *maritima* P. ex FL. B. S. p. 362. (Breesaap, v. Hall. l. l.)

SPERGULA L.

167. S. arvensis L. In zandige streken op bebouwde en onbebouwde gronden. ⊙ *Jun.* Aug. Variat:

α. (*S.*) *vulgaris* Bönn. In Herb.: Leyden, Muiderberg, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Eindhoven, Hulst.

β. (*S.*) *sativa* Bönn. In Herb.: Leyden, D.

γ. (*S.*) *maxima* Bönn. (Friesland tusschen 't vlas, v. Hall. FL. B. S. p. 804. Natuurk. Bijdr. V. p. 83).

Praeterea occurrit interdum staminibus 5, quam confusam vidi cum sequente.

168. S. pentandra L. Op vochtige zand- en heidegronden. ⊙ *Apr.* — *Sept.*

In Herb.: Oegstgeest, Mb.; de Bild, Zeist en Driebergen, Assch.; Vught, Hov.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Zeisterbosch, Gev., Beerschoten, v. d. Tr. in Herb. pr.; Endegeest, Herb. Lac.

Obs. Cuncta specimina indigena, quae vidi, pertinent ad *S. Morisonii* Boreau (Gren. et Godr. l. l. p. 274), quam a *S. pentandra* L. distinctam perhibent Cl. auctores. *Seminibus nimirum atris*, *glabris*, *alâ alba argentea nitente circumdatis*, *eorum diametrum latitudine aequante*, *petalisque lanceolatis*, *acutis* hanc speciem disjungunt ab illa, cui *semina* sunt *brunnea*, *versus marginem papilloso-scabra*, *alâ sordida*, *opaca*, *diametro seminis angustiore*, *circumdata*, *petala oblonga*, *obtusa*.

LEPIGONUM Wahl.

169. L. rubrum Wahl. In zandstreken op bouwlanden, aan wegen, enz. ⊙ (♃ sec. Koch.) *Jun.* — *Sept.* (*Arenaria rubra* FL. B. S. p. 350, 722).

In Herb.: Zeist, Breesaap, Noordwijkerhout, Tafelberg b: de Grebbe, Deventer, Nijmegen, Vollenhove, Eindhoven, Hulst, Orten en Vlijmen. Variat:

β. *littorale.* In Herb.: IJdijk bij Amsterdam, Mb.

170. L. medium Fr. Op vochtige plaatsen, aan wegen en ruigten naar den zeekant. ⊙? an ♃? *Jun.* Jul.

Differt a *L rubro :* fol. carnosis, supra planis, pedunculis fructiferis (capsula vix longioribus) rectangulo-patentibus, effoetis erectis, sepalis (lanceolatis) capsula paulo brevioribus Fr. Mant. III. p. 33. Semina alata in nostris non vidi.

In Herb.: Zwartendijk bij Kampen, Bond.; Walcheren, Zuid- en Oost-Beveland, v. d. B.

171. L. salinum Fr. Op zilte (zand-)gronden. ⊙ *Jun. Jul.* (*L. medium* Wahl., Koch., *Arenaria salina* FL. B. S. p. 722.).

In Herb. Katwijk, IJ b. Amsterdam, Schouwen; Z.-Beveland.

172. L. marginatum Koch. Op zilte kleigronden, schorren, enz. ♂ (an ♃? certe non ⊙) *Jun. — Sept.* (*Aren. marina* FL. B. S. p. 350., *A. media* ibid. p. 722., excl. syn. E. Bot., quod ad *L. medium* pertinet).

In Herb.: IJdijk en Zeeburg bij Amsterdam, Zuid-Beveland, Schouwen, Hulst.

HALIANTHUS Fr.

173. H. Peploïdes Fr. Aan de zandige zeekust. ♃ *Jun. — Jul.* (*Honkenya Peploïdes* FL. B. S. p. 348).

In Herb.: Scheveningen, Katwijk aan Zee, Noordwijk aan Zee, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Hoek v. Holland, Vollenhove, (Harderwijk, Alkmaar, Delfzijl, Gort.; Friesland, M.; Muiderberg, v. Hall. FL. B. S.).

ALSINE Wahl.

174. A. tenuifolia Wahl. In bebouwde zandgronden. ⊙ *Maj. Jun.* — Aug. (*Arenaria tenuifolia* FL. B. S. p. 350.)

In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B. Bovendien: Bunnik, Gev. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; Sittard, Hov. in Herb. pr.; (Zutphen, Utrecht, FL. B. S.).

A. striata Gren. (*Arenaria striata* L., *Alsine Laricifolia* Wahl. et Koch.). Indigenarum signum habet apud Boer-

haavium (l. l. I. p. 209. n. 10), quod vero procul dubio pone n. 9, qui est *A. media* L. ponendum fuerat.

MOEHRINGIA L.

175. M. trinervia Clairv. Op beschaduwde gronden. ⊙ *Maj. — Jul.* (*Arenaria trinervis* FL. B. S. p. 348).

In Herb.: Leyden, Warmond, Noordwijkerhout, Wassenaar, Voorschoten, Deventer, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

ARENARIA L.

176. A. Serpyllifolia L. In opene en bebouwde zandige gronden. ⊙ (♂ Koch.) *Maj. — Aug.* Variat:

β. tenuior (*γ.*) Koch.

In Herb.: Amsterdam, Haarlem, Wassenaar, Noordwijkerhout, Deventer, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland. *β.* Zuid-Beveland.

HOLOSTEUM L.

177. H. umbellatum L. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ *Mart. — Maj.*.

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Zalk, Bond.; Deventer, Cop, Top; Nijmegen, Abel.; (Harderwijk, Utrecht, Blaauwkapel, Doorn, v. G. p. 20).

STELLARIA L.

178. S. nemorum L. Op beschaduwde, vochtige plaatsen. ♃ Maj. — Jul.

In Herb.: Heerenwaarden, v. d. Tr. Bovendien: Leyden, v. d. B. in Herb. pr.; (Uilenpas, Harderwijk, Haarlem, Alkmaar, Groningen, enz. Gort.; Heerenveen en Oranjewoud, M.; Nijmegen, FL. B. S.).

179. S. media Vill. Allerwege in opene en bebouwde gronden. ☉ *Mart. — Oct.* (*Alsine media* FL. B. S. p. 260).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

180. S. Holostea L. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Voorschoten, Haagsche bosch, Zutphen, Deventer, Zalk, Meppel, Nijmegen. Bovendien: Amersfoort, Driebergen, de Grebbe, Gorsel, (Harderwijk, Haarlemmerhout, Utrecht, Gort.; Oranjewoud, M.; Veenwouden, Fl. Fris.; Zeist, Groningen, FL. B. S.)

181. S. glauca With. Op vochtige, beschaduwde, grazige plaatsen. ♃ *Jun. — Jul.* (*S. palustris* FL. B. S. p. 348).

In Herb.: Leyden, Nijkerker veenen; Kampen, Deventer, Meppel, Staats-Vlaanderen, 's Bosch, Beek. Variat:

β. parviflora Richt. sec. Rchb. exc. p. 784. Icon. Germ. V. f. 4909 *β.* (petalis cal. aequantibus).

In Herb.: Utrecht, 's Hage, de Br.

181*. S. Dilleniana Mönch. Viridis; caule laxo, tetragono; floribus longe pedunculatis; petalis cal. 2 longioribus, bipartitis. Rchb. exc. p. 784. Icon. Germ. V. f. 4910. (*S. glauca* var. Koch.)

In Herb.: 's Hage, de Br.

Obs. Ulteriori examini commendetur haec planta, quae a Kochio dicitur var. *S. glaucae*, a Reichenbachio contra forma *grandiflora S. gramineae.* Utrique sane est intermedia.

182. S. graminea L. Aan wegen, slootkanten, kanten van bouwlanden, enz. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Voorburg, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, Rosmalen, Nijmegen. Variat:

β. brevifolia (*S.*) Walth. Rchb. exc. p. 785 (fol. brevioribus lanceolatis, panicula ramosissima).

In Herb.: Utrecht, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

183. S. uliginosa Murr. Op moerassige plaatsen. ☉ *Jun. — Aug.* (*Stellaria Alsine* FL. B. S. p. 348).

In Herb.: Haagsche bosch, Meppel, Heeze in N.-Braband, Beek en Ubbergen. Bovendien: Endegeest, Baambrugge, Blaauwkapel, (Harderwijk, v. G.; Leuveren, Groningen, Westbroek, Arnhem, Rheede, de Bild, Driebergen, FL. B. S.; Oranjewoud, Fl. Fris.).

MOENCHIA Ehrh.

184. M. erecta Wetter. In grazige en opene zandgronden. ☉ Apr. Maj. (*Sagina erecta* FL. B. S. p. 156).

In Herb.: Watermeerwijk (Nijm.), Abel. Bovendien: Beeklaan bij 's Hage, Herb. VZ.; (Sneek, Rainv. ap. Gort.; Maastricht, Lej. Fl. de Spa).

MALACHIUM Fr.

185. M. aquaticum Fr. Op vochtige plaatsen, aan slootkanten, enz. ♃ *Jul.* — *Aug.* (*Cerastium aquaticum* FL. B. S. p. 360).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Dordt, Zeist, Deventer, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Spoel b. Culemborg, Zuid-Beveland.

CERASTIUM L.

186. C. glomeratum Thuill. Aan dijken en wegen, in bouwlanden, enz., op zandgronden. ☉ *Maj.* — *Jul.* (*C. vulgatum* FL. B. S. p. 358. sec. v. Hall in Herb. Mb.).

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Kampen, 's Bosch, Nijmegen. Variat:

β. *eglandulosum* Koch. In Herb.: Leyden, Nootdorp bij Delft, Zuid-Beveland.

γ. *apetalum* (*Cer.*) Dum. (Stamin. 5, petalis nullis). In Herb.: In moeshoven bij Kampen, Bond.

C. brachypetalum Desp. (Hooge Morsch bij Leyden, FL. LEID. p. 49).

Species sine dubio optima! Specimina autem indigena, hoc nomine insignita, mihi valde dubia sunt.

187. C. semidecandrum L. In opene zandgronden. ⊙ *Apr. Maj.*

In Herb.: Kampen, Katwijk. Variat:

β. glandulosum Koch. (*C. viscosum* FL. B. S. p. 358. sec. v. Hall in Herb. Mb.). In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Kampen, Goes, Nijmegen.

Obs. Forma glandulosa, aeque ac in *C. glomerato* nobis primaria videtur.

γ. glabrescens (inferne glabrum, superne pilis sparsis minimis obsessum). De Bild, Herb. Lac.

188. C. glutinosum Fr. In opene zandgronden. ⊙ Apr. *Maj.* (*C. pumilum*, Enum. Zeel. I. p. 12).

In Herb.: Walchersche duinen bij Domburg, v. d. B.

189. C. tetrandrum Curt. In opene zandgronden. ⊙ Apr. Maj.

In Herb.: Schouwsche duinen bij Haamstede, (*Jul.*) v. d. B. Enum. Zeel. III. p. 10).

190. C. triviale Link. Op grazige en beschaduwde plaatsen. ⊙ *Maj. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Delft, de Bild, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

191. C. arvense L. In grazige zandgronden. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, 's Bosch.

Ord. Elatineae Cambess.

ELATINE L.

192. E. Hydropiper L. Op moerassige plaatsen, aan de kanten van rivieren, slooten, enz. ⊙ *Jul. — Nov.*

In Herb.: Utrecht, Wtt.; Merwe bij Dordt, Lac.; in putten en slooten tusschen Groot Deuteren, Vlijmen, Cromvoirt en bij het fort Isabel bij 's Bosch, Hov. Bovendien: Oudwijk bij Utrecht, G. Broers in Herb. pr.; (Papendrecht, Sliedrecht, Krimpen aan de Lek, Lac. in *N. Bijdr.* p. 27).

193. E. triandra Schk. Op gelijke plaatsen als de vorige. ⊙ *Jul — Aug.*

In Herb.: Merwe bij Dordt, Lac.; (Sliedrecht, Krimpen aan de Lek, Lac. in *N. Bijdr.* p. 29).

194. E. hexandra DC. Op gelijke plaatsen als de beide vorige. ⊙ Jun. — *Sept.*

In Herb.: In eene sloot b. het fort Isabel t. 's Bosch, Hov.; Uddelermeer, Un. 1849.

Ord. Lineae DC.

LINUM L.

195. L. usitatissimum L. In vele streken in 't groot verbouwd en verwilderd. ⊙ *Jun. Jul.*

Ludit *floribus albis* (Zuid-Beveland, v. d. B.)

196. L. catarcticum L. Op vochtige, grazige plaatsen. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Wassenaar, Haarlemmer duinen, Zeist, Brinkgreve, Meppel, Diepenveen, Zalk, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

RADIOLA Gm.

197. R. Linoïdes Gm. Op vochtige plaatsen in zandige streken. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Hilversum, Zeist, Warnsveld, Driebergen, Rheede, Beekbergerwoud, Meppel, Coevorden, Nijmegen, Eindhoven, Vughtsche heide, Haamstede.

Ord. Malvaceae R. Br.

MALVA L.

198. M. Alcea L. Op beschaduwde ruige plaatsen, aan heggen, enz. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: Kanaal bij Katwijk, Stekh. Bovendien: Beek,

J. C. Broers; t. Mook en Heumen, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Hagesteyn, Weurt b. Nijm., Nieuwersluis, FL. B. S.; Meerssen, Lej. Spad.). Variat:

β. fastigiata (*γ.*) Koch.; (*M. fastigiata* FL. B. S. p. 832). Beek, B. in Herb. Abel.

199. M. moschata L. Op ruwe, grazige plaatsen, aan heggen, enz. ♃ Jul. *Aug.*

In Herb.: Oosterhoutsche bosch b. Nijm., Gev., Abel.; Kanaal b. Katwijk, Mb. Bovendien: t. Leyden en het Haagsche Schouw, D., t. Nijmegen en Elst, Wtt., Wallen van Breda, v. d. B. in Herb. pr.; (de Bild, Blaauwkapel, Beek en Ubbergen, FL. B. S.).

200. M. sylvestris L. Op onbebouwde plaatsen, langs wegen, dijken, enz. ♂ (an ♃?) *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden; Amsterdam, Dordt, Deventer, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit *fl. albis.* Nijmegen, Herb. Abel.

201. M. vulgaris Fr. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ *Jun.* — Aug. (*M. rotundifolia* Koch p. 42. FL. B. S. p. 508.).

In Herb.: Leyden, Lisse, Zeist, Zuid-Beveland.

M. crispa L. In de moestuinen aangekweekt en hier en daar verwilderd ⊙ *Jul. Aug.* Graeciae indigena.

In Herb.: Spaarne bij Haarlem, Mb.; (Dockum, *Fl. Fris.* p. 104.).

ALTHAEA L.

202. A. officinalis L. Op moerassige plaatsen naar den zeekant, somtijds aan de oevers der rivieren. ♃ *Jun. — Sept.*

In Herb.: IJ bij Amsterdam, Koog aan de Zaan, Gorkum, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Vollenhove, (Franeker, enz. *Fl. Fris*; Leyden? *Leid.*).

A. hirsuta L. (Waaloever, v. d. Tr. in *N. Bijdr.* p. 45.). Mosae undis verosimiliter advena ex provinciis orientalibus Belgii meridionalis.

Ord. Tiliaceae Juss.

TILIA L.

203. T. grandifolia Ehrh. Allerwege aangeplant. ♄ *Iun. Iul.* (*T. Europaea* FL. B. S. p. 404).

In Herb.: Leyden, Gelderland op ondersch. buitenplaatsen.

204. T. parvifolia Ehrh. Als de vorige. ♄ *Iun. Iul.* (*T. microphylla* FL. B. S. p. 404).

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Liesbosch b. Breda.

Ord. Hypericineae DC.

HYPERICUM L.

205. H. perforatum L. Op drooge, onbebouwde, grazige plaatsen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Haarlemmerhout, Leyden, Amersfoort, Dordt, Rheederoort, Meppel, Zuid-Beveland, Vught. Variat:

β. microphyllum DC. ex FL. B. S. p. 408.

In Herb.: Aardenhout, Mb.; Lisse, Oudem.; Kampen, Bond.; Groesbeek, v. d. B. Bovendien: Deventer en Olst, Cop in Herb. Dav.; (Wageningen en de Grebbe, v. Hall, FL. B. S.).

206. H. humifusum L. In opene en bebouwde zandgronden. ♃ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Noordwijkerhout, Utrecht, Beekbergerwoud, Nijmegen, Harderwijk, Drenthe, Eindhoven, Vught, Hulst. Bovendien: Zeist, Wolfhezen, Werkendam, (Heemze, Gort.; Voorthuizen, Lochem, Deventer, Arnhem, Zutphen, Maarsbergen, Velp, Rheede, Brummen, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

207. H. quadrangulum L. Op vochtige beschaduwde plaatsen. ♃ *Jul. — Sept.* (*H. dubium* FL. B. S. p. 408.).

In Herb.: Kampen, Bond.; Zalk, Top; Ubbergen, Kraamw.; Nijmegen, enz. Abel.; 's Bosch, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Eindhoven, D., Hilvarenbeek, Hoffm. in Herb. pr.; Kolmschate, Tyhaar, Twello, Cop in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.; (Brummen, v. Hall, FL. B. S.; Wouden v. Friesland, Andreae *Fl. Fris.*).

208. H. tetrapterum Fr. Aan slootkanten, enz. op vochtige, moerassige plaatsen. ♃ *Jun* — Aug. (*H. quadrangulare* FL. B. S. p. 406).

In Herb.: Leyden, Katwijk, Haarlem, Dordt, Zeist, Zalk, Nijmegen, t. Nijeveen en Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland. Bovendien: (Haagsche bosch, Haren, enz. Gort.; Wouden v. Friesland, M.; Utrecht, Sloten, N.-Holland, Delft, Maarsbergen, FL. B. S.; Huis ter Heide, Tietjerk, Kuikhorne, enz. Fris.).

209. H. pulchrum L. In beschaduwde drooge gronden. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Beekhuizen, Nijhoff; Beek, Groesbeek, Wychen, Lac.; Staphorstsche bosch, Heyn. Bovendien: Garderen (Speelderbosch), Wtt. in Herb. pr.; Nijmegen, Hoffm. in Herb. Dav.; Berg van Meerssen in Limburg, Hov. in Herb. pr.; (bosschen v. Doreweerd en Staveren, v. G.; Velp, Bergsma, FL. B. S.; bosch v. Rijs, Oude Mirdum en Sondel, Fris.; Havelterberg in Drenthe, t. Zwol en Deventer, *N. Bijdr.* p. 37).

210. H. montanum L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Jul.* — Sept.

In Herb.: Nijmegen, Hoffm.; Ubbergen, Abel.; Arnhem, D.; Wageningsche berg, Kraep.; Dorenweerd, Büse.

211. H. hirsutum L. Op gelijke plaatsen als de beide vorige. ♃ *Jul. — Aug.*

In Herb.: Heumen (Geld.) en Gassel (N.-Brab.), Lac.; Boxmeer, de Br. Bovendien: Sittard, Hov. in Herb. pr.; (den Wildenborch, Star. FL. B. S.). Gorteri loca consulto omittuntur.

H. tomentosum L. (Friesland, M.).

Obs. Indigena regionum Mediterranearum, verosimiliter a Meesio, p. 48 cum sequente confusa, quae teste Bruinsma in *Fl. Fris.* p. 88 prope locum, ab illo indicatum, invenitur.

212. H. Elodes L. In moerassige veenstreken. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Maarsbergen, Kraep.; Deventer, Voorst, Wtt.; Wychen, Hatert, Abel.; Eindhoven, D. Bovendien: Woudenberg, Wenck in Herb. pr.; Drenthe, Herb. Heijn.; Vughtsche heide, Hov. in Herb. pr.; (Lochem, Princenmeer bij Staveren, Maren bij Doorn, Graafschap Zutphen, FL. B. S.; 't Boschhuis, Bergumerheide, 't Oranjewoud, Veenwouden, *Fl. Fris.*).

Ord. Acerineae DC.

ACER L.

213. A. Pseudoplatanus L. In bosschen en kreupelbosschen in en aan de duinen; menigvuldig aangeplant. ♄ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Haarlemmerhout, Meppel, Walcheren, Ubbergen.

214. A. campestre L. Met de vorige en allerwege in heggen, enz. aangeplant. ♄ *Maj.*

In Herb.: Leyden, Scheveningsche weg, Zalk, St. Mich. Gestel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Ord. Hippocastaneae DC.

AESCULUS L.

A. Hippocastanum L. In steden, buitenverblijven en tuinen allerwege aangeplant. ♄ *Maj.*

Ord. Ampelideae Humb. B. K.

VITIS L.

V. vinifera L. Door het geheele land aangeplant. ♄ *Maj. Jul.*

Ord. Geraniaceae DC.

GERANIUM L.

215. G. phaeum L. Op beschaduwde plaatsen. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Zuilen, D. Seiff.; Leyden, D.; Walcheren, de Marrée. Bovendien: Boxtel, Hov. in Herb. pr.; (Groningen!, v. d. Kolk; Cornjum (Friesl.), Bergsma in FL. B. S.; Leeuwarden, Wieuwerd, Fl. Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Sine dubio aufuga ex hortis, sed multis nunc locis inquilina facta.

216. G. pratense L. In beschaduwde grasgronden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Haarlemmerhout, Mb.; Wulverhorst bij Zeist, Kraep.; Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zutphen, Wtt. in Herb. pr.; Gorsel, Tyhaar in Herb. Dav.; Zwolle, Herb. Heyn.; Vught, Hov. in Herb. pr.; Zwijndrecht, Herb. Lac.; (rond Utrecht, Delft, Baarn, Dordt, Jutphaas, Vianen, FL. B. S.).

217. G. sanguineum L. Op drooge, steenige, zonnige plaatsen. ♃ Jun. — Aug.

(Bunnik, Bergsma, March., FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*) n. v. i.

218. G. pusillum L. In opene en bebouwde zandige gronden. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Zutphen, Meppel, Zierikzee, Zuid-Beveland. Bovendien: (Amsterdam, 's Graveland, Eindhoven, Heemstede, de Bild, Groningen, enz. FL. B. S.; Friesland op ondersch. pl., Fl. Fris.).

219. G. dissectum L. Op bouwlanden, aan wegen, slootkanten, enz. ⊙ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Dordt, Kampen, Meppel, Zierikzee, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Amsterdam, Maastricht, (Maarssen, Haarlem, Utrecht, FL. B. S.; Leeuwarden, Hardegaryp, enz. Fris.).

220. G. columbinum L. In opene en beschaduwde zandgronden. ⊙ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyderdorp, v. d. B.; 't Vossegat bij Utrecht, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Haarlem, Gort.; Franeker, enz. M., Fl. Fris.; 's Gravesande, VZ. in FL. B. S.)

221. G. rotundifolium L. Aan wegen, ruigten, enz. ⊙ Jun. — Sept.

Maastricht, Franq. in Herb. pr. Indigena sec. Gorterum et Meesium. (Warmond en Wassenaar, Mulder *El. Leid.*)

Specimina male determinata vix dubie ad enumerationem hujus speciei apud auctores citatos ansam dederunt.

222. G. molle L. Aan wegen en dijken, in bouwlanden, enz. allerwege. ⊙ *Maj.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Amsterdam, Kolderveen (Drenthe), de Bild, Culemborg, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

223. G. lucidum L. In drooge, beschaduwde gronden. ⊙ Maj. — Aug.

In Herb.: Maarsbroek bij Driebergen, v. d. Tr.; Dennenburgsche bosch t. Drieb., Kraep. Bovendien: (t. Breukelen en de Nieuwersluis, v. H. FL. B. S.).

224. G. Robertianum L. Op beschaduwde grazige plaatsen. ⊙ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit: *floribus albis.* In Herb.: duinkant van Walcheren, v. d. B.

ERODIUM Her.

225. E. Cicutarium Her. In zandgronden, vooral op bebouwde en grazige plaatsen. ⊙ (*Mart.*) *Apr.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Wageningsche berg, Voorst, Kampen, Vught, Zuid-Beveland. Variat:

β. *glandulosum* (pusillum, superne pilis glanduliferis dense obsitum). In Herb.: Walchersche en Schouwsche duinen; v. d. B.

Ludit: *fl. albis.* In Herb.: Overveen, Mb.; Schouwen, v. d. B.; Oud-

Heusden, Hov. — et *petalis super. maculatis*. Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

226. E. moschatum Her. Aan wegen, heggen, op onbebouwde plaatsen. ⊙ Maj. — Jul.

In Herb.: Aan heggen bij Wissekerke in Noord-Beveland, v. d. B. Bovendien: ('s Hage, achter den Kranenborg bij Zwol, Gort.; Utrecht, E. in FL. B. S.; Leyden, *Fl. Leid.*).

227. E. Malacoïdes W. Op ruwe plaatsen, aan wegen, enz. ⊙ Jun. Jul.

Achter Klingendaal bij 's Hage, VZ. in Herb. pr. Indigena valde suspecta!

Ord. Balsamineae Rich.

IMPATIENS L.

228. I. Noli tangere L. Op beschaduwde grazige plaatsen, in heggen, enz. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Haarlem, Kampen, Deventer, Middagten, Arnhem, Beek, Ubbergen, Zutphen, Deventer. Bovendien: Zwolle, Meppel, Dieren, Rheede, Heusden, (Tiel, Uilenpas, Ermello, Paterwolde, Gort.; Nijmegen, Warnsveld, Wolvega (Friesl.), Vreeland, Heemstede, Bennebroek, FL. B. S.; Leeuwarden, Fl. Fris.).

Ord. Oxalideae DC.

OXALIS L.

229. O. Acetosella L. Op digt beschaduwde gronden. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Haagsche bosch, Mb.; Momferland bij Doetichem, Cop; Staphorstsche bosch bij Meppel, Heyn.; Beek en Ubbergen, Abel. Bovendien: Velp, Wenck, Heilige berg bij Amersfoort, Kraamw., Maastricht, Hov., Bosch v. Wolfhezen, v. d. B. in Herb. pr.; (Bontebok en Heerenveen, M.; Oldeberkoop, Fl. Fris.; Rijnsburg, Valkenburg, Koudekerk, *Fl. Leid.*).

Obs. Plantula prae multis sylvatica, umbricola, nec umquam, ni fallor, in oleraceis et arvis obvia, qualis dicitur a Gortero, p. 123.

230. O. stricta L. In bouwlanden en moeshoven. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Hintham, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Advena ex America boreali, at nunc revera indigena.

231. O. corniculata L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ⊙ *Jul. — Sept.* (*Enum. Zeel.* I. p. 14).

In Herb.: In den moestuin der buitenplaats Zwake in Zuid-Beveland, v. d. B.

Subclass. 2. Calyciflorae.

Ord. Celastrineae R. Br.

EVONYMUS L.

232. E. Europaeus L. In boschrijke streken. ♄ Maj. *Jun.*

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Meppel, Nijmegen. Bovendien: (Harderwijk, Waaldijk bij Thiel, Zeist, Velserheide, Haren, Gort.; Makkinga, M.; Aardenhout, Zutphen, 's Hage, FL. B. S.).

Ord. Rhamneae R.Br.

RHAMNUS L.

233. R. catartica L. In boschrijke streken. ♄ *Maj. Jun.*

In Herb.: 's Hage, Stekh.; Scheveningen, Mb.; Zutphen, Hoffm.; Voorst, Wtt.; Meppel, Heyn.; Weurt en Beuningen, Abel. Bovendien: (Wassenaar, Gort.; den Wildenborch, Bat.).

234. R. Frangula L. Als de vorige, doch meer algemeen. ♄ Maj. *Jun.*

In Herb.: Wassenaar, Eindhoven, Meppel, Vught, Nijmegen.

Ord. Papilionaceae L.

Trib. *Loteae* DC.

SUBTRIB. GENISTEAE Koch.

ULEX L.

235. **U. Europaeus** L. In dorre zandgronden. ♄ *Maj.* — *Jul.* (— Sept.).
In Herb.: 's Hage, Darthuizerberg, Leersum, Nijmegen, St. Michielsgestel, Walcheren. Bovendien: (Zutphen, heide bij Arnhem, Gort.; Overijssel, Arnhem en Rheede, FL. B. S.; Oldeberkoop, Fris.).

SAROTHAMNUS Wimm.

236. **S. vulgaris** Wimm. In dorre, beschaduwde zandgronden. ♄ *Maj.* — *Aug.* (*Genista scoparia* FL. B. S. p. 518).
In Herb.: Wassenaar, Noordwijk, Hillegom, Bloemendaal, Meppel, Walcheren, 's Bosch.

GENISTA L.

237. **G. pilosa** L. In heidestreken. ♄ *Jun.* — *Sept.*
In Herb.: Driebergen, Zeist, Hattem, Gorsel, Diepenveen, Hummelo, Meppel, Groesbeek, Eindhoven, Vught, Zeeuwsch-Vlaanderen.

238. **G. tinctoria** L. In zandige, boschrijke streken. ♄ Jun. *Jul. Aug.*
In Herb.: Wijk aan Zee, Mb.; Breesaap, Stekh., Büse; Deventer, v. Gron.; Nijmegen, Hoffm.; t. 's Bosch en Vlijmen, Hov. Bovendien: Grave, Herb. Lac.; (Keppel en Uilenpas, Westerhout, Friesland, Groningen en te Heemze, Gort.; Zutphen, Brummen, FL. B. S.; Gaasterland, Fris.; Noordwijk? Leid).

239. G. Germanica L. In boschrijke streken. ♄ Maj. — Jul. Groesbeek, Herb. Abel. Bovendien: (Muiderberg, Gort.).

240. G. Anglica L. In heide- en veenachtige streken. ♄ *Maj. Jun.*

In Herb.: Alkmaar, Eikenduinen, Zeist, Driebergen, Woudenberg, Dieren, Kampen, Gorsel, Goor en Hengeveld, Beek, Groesbeek, Eindhoven, Rosmalen, Zeeuwsch-Vlaanderen.

SUBTRIB. ANTHYLLIDEAE Koch.

ONONIS L.

241. O. spinosa L. Aan wegen en dijken en op ruige plaatsen. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Zutphen, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit: *fl. albis.* In Herb.: 's Bosch, Hov.; Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

242. O. repens L. In zandige streken. ♃ Jun. *Jul.* (*O. arvensis* FL. B. S. p. 522).

In Herb.: Nijmegen, D.; Culemborg, Alph. Variat:

β. mitis (spinis nullis). (*O. repens* FL. B. S. p. 522).

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen, Zutphen.

ANTHYLLIS L.

243. A. vulneraria L. In drooge, zandige grasgronden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Oosterhoutsche bosch (Nijm.) Abel. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr. Variat:

β. (*A.*) *maritima* Schweigg. (*A. vulneraria?* FL. B. S. p. 522.).

In Herb.: Haarlem, Overveen, Wassenaar, Katwijk, Walcheren.

SUBTRIB. TRIFOLIEAE Koch.

MEDICAGO L.

244. M. sativa L. Verbouwd en allerwege verwilderd. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Hees, Zuid-Beveland.

245. M. media P. Aan dijken en wegen. ♃ *Jul. Aug.* (*M. sativa β. versicolor?* Koch. vix!)

In Herb.: Aan dijken hier en daar in Zuid-Beveland, (waar *M. falcata* ontbreekt) v. d. B.

Differt ab affinibus: caule solido, corollis versicoloribus, legum. falcato-semicirculari-tortuosis, superne cochleato-contortis. Statura inter antecedentem et sequentem est media, nec tamen hybrida. Ulterius inquirenda! Cf. Reichenb. *exc.* 3246; Fries, *Novit. Mant.* III. p. 91.

246. M. falcata L. Aan wegen, op drooge, grazige plaatsen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Kampen, Meppel, Nijmegen, 's Bosch.

247. M. Lupulina L. Allerwege in grasgronden en bouwlanden. (☉?) potius ♂. *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Meppel, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. (*M.*) *Willdenowii* Bönnigh. (non β. FL. B. S.).

In Herb.: Delft, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

248. M. maculata W. Aan wegen en dijken. ☉ *Apr.* — *Jun.*

In Herb.: Leyden; Mb.; Amsterdam, Doorn.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Breskens, Herb. Lac.

249. M. minima Lam. In zandige grasgronden. ☉ *Maj. Jun.*

In Herb.: Tholen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Oosterhoutsche bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Herb. Lac.; (Overveen, R. in FL. B. S.).

250. M. denticulata W. In bouwlanden (Koch.) ⊙. *Jun. Jul.* (*M. muricata* FL. B. S. p. 840 sec. spec. Herb. V. Zynen, *Leid.* p. 69.). Planta advena.

In Herb.: Leyden, Mb. en D. Bovendien: Oosterdoksdijk bij Amsterdam, Herb. VZ.

M. muricata Lam. (*M. polymorpha* μ. L. Sp. pl. Ed. 1) a Meesio dicitur Frisiae indigena, p. 47.

MELILOTUS L.

251. M. officinalis (L.) Willd. Op vochtige plaatsen, aan oevers van rivieren, enz. ♂ *Jun.* — *Sept.* (*M. macrorrhiza* P. Koch).

In Herb.: Leyden, Katwijk, Amsterdam, Arnhem, Nijmegen, Deventer, Zuid-Beveland. Bovendien: Wijk b. Duurstede, Oorsprong, Sliedrecht, Maastricht, Duiveland.

252. M. alba Desr. Aan wegen, enz. op ruige plaatsen. ♂ *Jun. Jul.* — Sept.? (*M. vulgaris* FL. B. S. p. 534.)

In Herb.: Leyden, Deventer, Nijmegen, Vught. Bovendien: Arnhem, 's Hage, Maastricht, Werkendam, (Breukelen, FL. B. S.).

253. M. arvensis Wallr. Aan kanten van wegen en akkers, enz. ♂ *Jun.* — *Sept.* (*M. officinalis* Desr. Koch.).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Gr. Deuteren, Hov.

TRIFOLIUM L.

254. T. pratense L. Allerwege in grasgronden. ♂ *Maj.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

Planta culta (var. *β. sativum* auctt.) non differt.

Ludit: *fl. albis.* In Herb.: Zuid-Beveland, Nijmegen; — et *capitulis proliferis*, Groningen, v. Hall in Herb. Lac.

255. T. medium L. Hier en daar verbouwd (en verwilderd). ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Houten, Wtt.; Ooische Waard (Nijm.) Abel.

Bovendien: Heumen, Lac.; Vianen, v. Hall in Herb. Lac.; (Voorst, Loenen, Deventer, FL. B. S.).

256. T. maritimum Huds. Op vochtige plaatsen naar den zeekant. ♃ *Jun.* Jul. (*T. ochroleucum* FL. B. S. p. 838 et *Leid* p. 71.);

In Herb.: Kanaal te Katwijk bij de 2de zeesluis, Wtt.

257. T. arvense L. In bebouwde en opene zandgronden. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Katwijk, Noordwijk, Haarlem, Kampen, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid Beveland.

258. T. striatum L. In droogе, grazige zandgronden. ⊙ *Jun. Jul.* (*T. scabrum* FL. B. S. p. 538; cf. p. 840).

In Herb.: Naaldwijk, v. d. Tr.; Noordwijkerhout, D. Bovendien: Vestingwerken v. Nijmegen, Herb. Lac.; (Gastel, FL. B. S.; Maastricht, Lej. Spad. II. p. 118).

259. T. subterraneum L. In dorre zandgronden. ⊙ *Jun. Jul.* (*Enum. Zeel.* III. p. 11.).

In Herb.: Op het Vroon bij Westkapelle, bij Zoutelande en Domburg (Walcheren), J. Blaas.

260. T. fragiferum L. In weilanden, aan wegen en dijken. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kamper-Eiland, Meppel, Duiveland, Zuid-Beveland, Oud Heusden, Nijmegen. Bovendien: Werkendam, Maastricht.

T. resupinatum L. (Oude IJssel bij Uilenpas, Gort.) n. v. i.

261. T. repens L. Allerwege in weilanden, aan wegen, op ruige plaatsen. ♃ *Maj. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit: *spicis proliferis.* In Herb.: Nijmegen, Wtt.; Dordt, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B.; — et *foliolis quinis:* Herb. Lac.

262. T. hybridum L. In vruchtbare, vochtige weilanden (Koch.) ♃ *Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb. Bovendien: Oosterdoksdijk bij Amsterdam, Wenck. in Herb. pr.

263. T. agrarium L. In steenachtige grasgronden. ♃ Jun. Jul. Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

Obs. *T. agrarium* Gorteri et FL. B. S. vix dubie ad seq. pertinet, et quidem ad var. *α. majus.*

264. T. procumbens L. In bouwlanden, op grazige plaatsen, aan wegen, dijken, enz. ⊙ *Maj.* — *Aug.* Variat:

α. majus Koch. (*T. campestre* FL. B. S. p. 540. *T. agrarium* Gort. p. 196 et FL. B. S. l. l.).

β. minus Koch. (*T. procumbens* FL. B. S. p. 540. excl. var. *β.* (*T. minus* Sm., de G. p. 39.), quae ad seq. pertinet).

In Herb.: *α.* Leyden, Noordwijk, Kampen, Nijmegen, Schouwen, 's Bosch, Zuid-Beveland; *β.* 's Hage, Leyden, Overveen, Meppel, Kampen, Vught, Zuid-Beveland.

265. T. filiforme L. Aan dijken en wegen. ⊙ *Maj.* — *Aug.* In Herb.: Leyden, Amsterdam, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

LOTUS L.

266. L. corniculatus L. In grazige zandgronden. ♃ *Maj.* — *Jul.* In Herb.: 's Hage, Leyden, Katwijk, Haarlem, Overveen, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. crassifolius P. FL. B. S. p. 840.

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen.

267. L. tenuifolius Rchb. Op grazige plaatsen, meest naar den zeekant. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: 's Hage, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.

68 L. uliginosus Schk. In bosschen, langs slootkanten en in moerassige zandgronden. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*L. cornic. β. uliginosus* FL. B. S. p. 542.).

In Herb.: Leyden, Nootdorp, Kampen, Meppel, Walcheren, Schouwen, Vught, Nijmegen.

TETRAGONOLOBUS Scop.

269. T. siliquosus Roth. In grasgronden, op vochtige, beschaduwde plaatsen. ♃ Maj. Jun. (*Lotus siliquosus* FL. B. S. p. 542.).

Haagsche Bosch, Herb. VZ.

SUBTRIB. GALEGEAE Koch.

GLYCYRRHIZA L.

G. glabra L. Hier en daar aangeplant en verwilderd. ♃ Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

GALEGA L.

270. G. officinalis L. Op moerassige plaatsen, aan slootkanten, enz. ♃ Jul. — Sept.

In Herb.: Zwolle, Dassen. Bovendien: (Wulverhorst b. Zeist, FL. B. S. p. 839.).

COLUTEA L.

C. arborescens L. In boschrijke bergstreken. ♄ Maj. Jun. Maastricht (verwilderd?) Franq. in Herb. pr. L.

SUBTRIB. ASTRAGALEAE DC.

ASTRAGALUS L.

271. A. glycyphyllos L. In heggen, tusschen kreupelhout, in bergachtige streken. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Nijmegen, Abel. Bovendien: Beek, Wtt., Fort Kraaijenhof bij Nijmegen, Kraamw. in Herb. pr.

Trib. *Hedysareae* DC.

SUBTRIB. CORONILLEAE DC.

CORONILLA L.

272. C. varia L. In drooge, opene en grazige gronden. ♃ *Jun.*—Aug.

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Spoel bij Culemborg, D. Seiff., Alph.; Oosterhoutsche bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Deventer, Wtt. in Herb. pr.; t. Zutphen en Deventer, Herb. Heijn.; Tolkamer bij Lobith, VZ. in Herb. pr.; (Wageningsche berg, enz., Arnhem, FL. B. S.; Maastricht, Lej., *Fl. de Spa*, II. p. 99.).

ORNITHOPUS L.

273. O. perpusillus L. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Haarlem, Muiderberg, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Zeist, Staats-Vlaanderen, Vught.

SUBTRIB. EUHEDYSAREAE DC.

ONOBRYCHIS Tourn.

274. O. sativa Lam. Aangebouwd en verwilderd. ♃ *Maj. Jun.*
In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

Trib. *Vicieae* Bronn.

VICIA L.

V. cassubica L. (*V. multiflora* Poll.) Indigenam indicavit Favrod (*Bat.* 178.).

275. V. Cracca L. In heggen, kreupelhout, bouwlanden, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Rotterdam, Deventer, Kampen, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland.

V. tenuifolia Roth. Indigenam indicavit Favrod (*Bat.* 178).

276. V. villosa Roth. In zandige bouwlanden. ♂ Maj. — Jul.

In Herb.: de Bildt, v. d. Tr. Bovendien: Oosterdoksdijk bij Amsterdam, Herb. Lac.

277. V. Faba L. In vele streken in 't groot verbouwd en aldaar verwilderd. ⊙ *Jun. Jul.*

278. V. sepium L. In heggen, op beschaduwde plaatsen, enz. ♃ *Apr. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Zalk, Bond.; Meppel, Heyn.; Walcheren, v. d. B.; Rosmalen, Hov.; Nijmegen, Abel.

279. V. lutea L. (Gronsfeldt, Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 107.) n. v. i. L.

280. V. sativa L. Aan dijken en wegen, in bouwlanden, enz.; in sommige streken in 't groot verbouwd. ⊙ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Kampen, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland.

281. V. angustifolia Roth. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ *Jun. Iul.*

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Walcheren. Variat:

α. segetalis Koch. In Herb.: Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.

β. Bobartii Koch. In Herb.: Walchersche duinen, v. d. B.; Rosmalen, Hov.

282. V. Lathyroïdes L. In opene zand- vooral duingronden. ⊙ *Apr. Maj.*

In Herb.: Wassenaar, 's Hage, Kampen, Walcheren, Rhenen, Nijmegen.

ERVUM L.

283. E. hirsutum L. In zandige, bebouwde streken. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, 's Hage, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland.

284. E. tetraspermum L. In bouwlanden, heggen en kreupelbosschen. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Dordt, de Bildt, Kampen, Meppel, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland.

'**285. E. Lens** L. Verbouwd en verwilderd. ⊙ *Jun.* Jul.

In Herb.: Hooge Morsch b. Leyden en b. Rijnsburg, Oudem.

PISUM L.

286. P. arvense L. In bouwlanden verwilderd. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Zuid-Beveland.

287. P. sativum L. Als de vorige.

288. P. maritimum L. In litoribus Belgii crescere, perhibet Linnaeus (*Hort. Cliff.* p. 369.).

LATHYRUS L.

289. L. Aphaca L. In zandige bouwlanden. ⊙ Jun. *Jul.*

In Herb.: Velzen, Mb. Bovendien: Ambij in Limburg, Hov., Maastricht, Franq. in Herb. pr., (Rotterdam, Rainv., Gort. p. 191.).

290. L. Nissolia L. Op grasgronden, aan slootkanten, enz. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Bij Kapelle, Driewege, aan den Noorddijk en elders in Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Maastricht, Lej. *Rev. Fl. de Spa*).

291. L. sativus L. In bouwlanden. ⊙ Maj. Jun.

In wilde streken bij de Tolkamer (Lobith), Herb. VZ.

292. L. tuberosus L. Aan kanten van akkers, in heggen en kreupelhout, (in eenige streken verbouwd). ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Utrecht, Maarssen, Deventer, Nijmegen, Zutphen, Zalk, Zuid-Beveland.

293. L. pratensis L. In wei- en bouwlanden, aan dijken en wegen, in heggen, struiken, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Amsterdam, Kampen, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland.

294. L. sylvestris L. Op beschaduwde plaatsen, (in bergachtige streken). ♃ Jul. *Aug.*

In Herb.: Beek, Hoffm., Abel.; Bunschoten b. de Bildt, D. Sciff. Bovendien: ('s Hage, Schwencke, Gort.).

295. L. latifolius L. Als de vorige. ♃ Jul. Aug.

(Bij Uilenpas en 's Gravesande, Gort.; Nijmegen, B. FL. B. S.) n. v. i.

Num forte cum praecedente confusus?

296. L. palustris L. In moerassige, veenachtige streken. ♃ Jul. *Aug.*

In Herb.: Leimuiden, Stekh.; Haarlemmermeer, Büse; Amstelveen en Sloten, Asscher; Achttienhoven, Kraep. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; (Harderwijk, v. G.; Waverveen, Nijmegen, FL. B. S.; Friesland, Fris.; Leyderdorp, Leid.).

OROBUS L.

297. O. vernus L. In bosschen enz. in bergachtige streken. ♃ Apr. Maj.

Sittard, Herb. Hov.; (Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*). L.

298. O. tuberosus L. Als de vorige. ♃ Maj. *Jun.*

In Herb.: Beek, Hoffm.; Nijmegen, Wtt. Bovendien: Groesbeek, Gev., Maastricht, Hov. in Herb. pr.

299. O. niger L. Als de beide vorigen. ♃ *Jun.* Jul.

In Herb.: Nijmegen, B. Bovendien: (Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Trib. *Phaseoleae* Bronn.

PHASEOLUS L.

P. vulgaris L. In moeshoven gekweekt.

P. nanus L. In moeshoven gekweekt en in sommige streken in 't groot verbouwd.

Ord. Amygdaleae Juss.

PRUNUS L.

300. **P. spinosa** L. In heggen, aan kanten van akkers, enz. ♄ *Apr. Maj.*

In Herb.: Aardenhout, Mb.; Zalk, Bond.; Nijmegen, Hoffm.; Zuid-Beveland, v. d. B.

301. **P. fruticans** Weihe. Met de voorgaande. ♄ *Maj. Jun.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

302. **P. insititia** L. Aangeplant en verwilderd. ♄ *Apr. Maj.*

In Herb.: Brouwerskolk, Mb.; Utrecht, Lac.; Wageningen, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

303. **P. domestica** L. Aangeplant en verwilderd. ♄ *Maj. Jun.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

304. **P. avium** L. In bosschen en heggen hier en daar verwilderd. ♄ *Maj.*

In Herb.: Bloemendaal, Mb.; Helmont; D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

305. **P. Cerasus** L. Met en als de voorgaande. ♄ *Maj.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

306. **P. Padus** L. In bosschen. ♄ *Maj.*

In Herb.: 's Hage, Mb.; Meppel, Heyn.; Domburg, v. d. B.; Dongen, Hov.; Nijmegen, Abel.

Ord. Rosaceae Juss.

Trib. *Spiraeaceae* DC.

SPIRAEA L.

307. **S. Salicifolia** L. Op beschaduwde, vochtige plaatsen. ♄ Jun. *Jul.*

In Herb.: Wijk aan Zee, Mb.; Coevorden, Asscher., v. d. Scheer; Deventer, Halbertsma; Ubbergen, Abel. Bovendien: Arnhem, Wtt., Beekhuizen, v. d. B., Heeze, Dz. in Herb. pr.; Steenwijk, Herb. Heyn.; (Brummen FL. B. S.; Oudkerk en Olterterp, Fris.).

308. S. Ulmaria L. In moerassige graslanden, aan slootkanten, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Sloten, Doorn, Zutphen, Meppel, Loosdrecht, 's Bosch, Zuid-Beveland.

β. (*S.*) *denudata* Hayne.

In Herb.: Renesse, v. d. B.; Neerbosch, Abel.

309. S. Filipendula L. In vochtige grasgronden. ♃ Jun. Jul.

(Aan de Lek t. Wijk b. Duurstede en Schalkwijk, Gort.; Nijmegen, Maarsbergen? FL. B. S.) n. v. i.

Trib. ***Dryadeae*** Koch.

GEUM L.

310. G. urbanum L. Aan heggen, in kreupelbosschen, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland.

311. G. rivale L. Op vochtige, beschaduwde plaatsen. ♃ Maj. Jun.

In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Kerkhof te Goute (Friesl.), Stekh. Bovendien: Ulvenhoutsche bosch, Herb. Lac.; Oostbosch bij Voorschoten, Gev. in Herb. pr.; (Wijkel, Friens, Fris.; Warmond, Dordt, FL. B. S.; Leidschendam, *Fl. Leid.*).

RUBUS L.

A. Caule sterili erecto, apice modo arcuato-nutante.

312. R. Idaeus L. In bosschen, kreupelbosschen, enz. ♄ *Maj. Jun.*

Caule sterili terete, subaciculoso, foliis 3-natis vel quinato-pinnatis, raro 7-natis, subtus niveo-tomentosis, extimo late ovato; ramis floriferis subinermibus; panicula corymbosa; petalis oblongis, calyce subbrevioribus; fructibus rubris (raro lutescentibus), acinis cohaerentibus, maturis a toro discretis. Cf. Arrhenius *Monogr. Rub. Suec.* p. 11; *Comp. Germ.* Ed. II. II. p. 190; Whe et N. ab Es. *Monogr. Rub.* p. 107. t. 47; *E. Bot.* t. 2442; *Bot.* t. 105.

In Herb.: Haarlemmerhout, Mb.; Kolderveen, Heyn.; Ubbergen, Abel.; Eindhoven, D.; duinkant Walcheren, v. d. B. Bovendien: Haagsche bosch, Herb. Lac.

R. suberectus Anders. Differt a praecedente: caule sterili teretiusculo, versus apicem obtusangulo, aculeato, aculeis raris rectiusculis, uniformibus; foliis 3—5nato-digitatis, raro pinnatis, utrinque viridibus, extimo rotundato-ovato (basi subcordata); panicula rara, subfastigiata; petalis obovatis, calycem excedentibus; fructibus atro-sanguineis, acinis discretis, maturis toro adhaerentibus. Cf. Hooker, *Brit. Fl.* I. p. 203; Arrhenius l. l. p. 19; Fries *Summ. Veget.* p. 164; *E. Bot.* t. 2572.

Specimina hoc nomine determinata dubius sepono propter deficientem fructus maturi notionem. Ulterius itaque indaganda species pulchra optimeque distincta.

313. R. fruticosus L. In bosschen, heggen, enz. ♄ *Jun. Jul.*

Caule sterili 5-angulato, canaliculato, aculeis multiformibus; foliis turionum 5-natis, ramorum florentium 3-natis simplicibusve, juxta venas plicatis, utrinque viridibus, extimo ovato, basi subcordata, lateralibus ovatis vel rhombeo-ovatis; panicula laxa fastigiata; petalis rosellis obovatis; fructibus atris, nitidis, sapidissimis; calyce maturitatis tempore reflexo. Cf. Arrhenius l. l. p. 23; Fries l. l. p. 164; Godr. et Gren. *Fl. de France*, II. p. 549; *R. plicatus* Whe et N. ab Es. l. l. p. 15. t. 1. *E. Bot.* t. 2714; *R. fastigiatus* Lej. et Court. *Ch. de pl.* n. 716. Occurrit:

α. *genuinus* (panicula simplici subcorymbosa);

β. *fastigiatus* (panicula fastigiata, ramis florentibus valde approximatis, foliis ramorum florentium saepius simplicibus). *R. fastigiatus* Whe et N. ab Es. l. l. t. 2.

γ. *nitidus* (panicula subcomposita, effusa, foliis minoribus subtus densius pubescentibus). *R. nitidus* Whe et N. ab Es. l. l. t. 4.

In Herb.: Haarlemmerhout, Mb. β.; Ubbergen en Beek, Abel. β.; Watermeerwijk (Nijm.), Un. 1847; de Bild, Lac. (forma *fol. laciniatis*). Bovendien: Beerschoten β., t. Zeist en Amersfoort γ., Wenck, duinwallen b. Haamstede γ., v. d. B. in Herb. pr.

314. R. affinis Whe et N. ab Es. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♄ *Jun. Jul.*

Caule sterili 5-angulato, sulcato, aculeis rectiusculis multiformibus; foliis turionum et infimis ramorum florentium 5-natis, caeteris 3-natis, utrinque viridibus, extimo cordato-ovato, lateralibus ovato-subcordatis; panicula elongata, composita, laxa; petalis albidis, ovalibus; fructibus atris, nitidis, pituitosis, fatuis; calyce maturitatis tempore erecto. Cf. Arrhenius l. l. p. 25; Fries l. l. p. 165; Godr. et Gren. l. l. p. 550; Whe et N. ab Es. l. l. p. 22. t. 3. *R. fruticosus Enum. Zeel.* II. p. 16.

Zuid-Beveland op versch. pl., v. d. B. in Herb. pr.

315. R. thyrsoïdeus Wimm. In kreupelbosschen, heggen, enz. ♄ *Jun. Jul.* (serius antecedente).

Caule sterili rotundato-angulato sulcato, aculeis subfalcatis multiformibus; foliis turionum 5-natis, ramorum florentium 3-natis simplicibusve, subtus villosis vel tomentoso-candicantibus, extimo cordato-ovato, lateralibus ovatis lanceolatisve; panicula elongata, thyrsoïdea; petalis pallide roseis, obovatis, longe unguiculatis; fructibus atris, nitidis, acidulis, sapidis. Cf. Wimmer *Fl. v. Schlesien*, Ed. II. I. p. 131; Arrhenius l. l. p. 28; Fries l. l. p. 165; Godr. et

Gren. l. l. p. 547; *R. fruticosus* Whe et N. ab Es. l. l. p. 24. t. 7; *R. thyrsoïdeus* α. *candicans Enum. Zeel.* II. p. 16. (β. et γ. nunc mihi dubii sunt). Occurrit:

α. *genuinus.*

β. *cordifolius* Wimm. (caule sterili obsolete puberulo, pedunculis passim glandulosis, foliis latis);

γ. *apricus* Wimm. (caule sterili glabro, pedunculis eglandulosis, foliis angustioribus).

Zuid-Beveland op versch. pl. v. d. B., in Herb. pr. α. β.; Malden (Nijm.) γ. Herb. Lac.; Beek β. Un. 1847; Katwijk, α. v. d. B. in Herb. pr.

B. Caule sterili decurvo vel procumbente.

316. R. discolor Whe et N. ab Es. In heggen, bosschen, aan slootkanten, enz. ♄ *Jul. Aug.*

Caule sterili decurvo-sarmentoso, 5-angulato, strigoso-sericeo (griseo), aculeis rectiusculis vel reduncis; foliis turionum et infimis ramorum florentium 5-natis, horum superioribus 3-natis, cunctis coriaceis, rugulosis, ovatis ellipticisve, praeter extimum basi subcordatum, basi attenuatis, apice dilatatis et abrupte acuminatis, subtus albo-tomentosis; panicula decomposita pyramidali; petalis saturate roseis, obovatis, basi attenuatis; fructibus atris (tarde maturescentibus, acidis), acinis numerosis, parvis, confertis. Cf. Arrhenius in Fries *Novit. Mant.* III. p. 40; Fries l. l. p. 165; Whe et N. ab Es. l. l. p. 46, t. 10; Rchb. exsicc. 1058; *R. fruticosus* Sm. *E. Bot.* t. 715; FL. B. S.? p. 390; *R. vulgaris* Wirtg. *Prodr. Fl. Pr. Rheinl.* p. 61; *R. vulgaris* β. γ. *Enum. Zeel.* II. p. 16.

In Herb.: Schouwen, D.; Goes, v. d. B. Bovendien: Breskens, Herb. Lac.; duinkant Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.

317. R. vulgaris Whe. In bosschen, tusschen houtgewas, in heggen, enz. ♄ Jun. *Jul.*

Caule sterili decurvo vel procumbente, angulato, lineato, patenter piloso villosove, aculeis rectis villosis; foliis turionum 5-natis, ramorum 3-natis, cunctis herbaceis, extimo ovato, lateralibus ovalibus, utrinque viridibus vel subtus cano-pubescentibus; panicula simplici, angusta; petalis albis, oblongo-ovatis; fructibus atris, acinis mediocribus. Cf. Whe et N. ab Es. p. 38, t. 14 α.; Wimm. l. l. p. 132; *R. umbrosus* Arrhenius l. l. p. 31; Fries l. l. p. 166 *R. vulgaris* α. *Enum. Zeel.* II. p. 16. Occurrit:

α. *genuinus* (foliis utrinque viridibus, pubescentia caulis saepe deficiente). *R. hirsutus* Wirtg. l. l. p. 61.

β. *mollis* Wimm. (foliis subtus cano-hirsutis, caule hirsuto);

γ. *glandulosus* Wimm. (inflorescentia parcius glandulosa): *R. Radula* Whe et N. ab Es. l. l. p. 89. t. 39 sec. Wimm.

In Herb.: Bloemendaal α., Haarlemmerhout γ. de Vr. Bovendien: Huis den Dukenburg (Nijm.) β. Herb. T. Abel.; duinkant Walcheren α., γ., Beck α., v. d. B., Wulverhorst, Nijkerk α., Wenck, Goes α., γ. v. d. B. in Herb. pr.

318. R. Sprengelii Whe et N. ab Es. In bosschen, heggen, enz. ♄ Jun. Jul.

Caule sterili decumbente, e tereti leviter angulato, aculeis complanatis subrectis pilisque sparsis vestito; foliis omnibus 3-natis, utrinque viridibus, extimo cordato-ovato abrupte acuminato, lateralibus ovalibus petiolulatis; panicula laxa, pauciflora, subcorymbosa; petalis roseis, obovatis, longe unguiculatis, ciliatis; fructibus atris, nitentibus, acinis parvis. Cf. Fries l. l. p. 167; Godr. et Gren. l. l. p. 542; Whe et N. ab Es. l. l. p. 32, tab. 10.

(Haren b. Groningen, v. Hall FL. B. S. p. 808) n. v. i.

319. R. Corylifolius Sm. Tusschen houtgewas, in heggen, enz. meest naar den zeekant. ♄ *Jun. Jul.*

Caule sterili arcuato-decumbente, sarmentoso, terete, apicem versus obtuse angulato, aculeis conformibus, tenuibus, rectis dense vestito, glabro; foliis turionum 5-natis, imis sessilibus et partim ab intermediis obtectis, caeteris 3-natis, lateralibus e duobus foliolis connatis, extimo longe petiolato cordato-ovato, intermediis late ovatis, utrinque viridibus, rugosis, subtus pubescentibus; panicula corymbosa, arrecta; petalis albis pallideve roseis, obovatis, basi attenuatis, ciliatis, (stylis virescentibus); fructibus atro-sanguineis, sapidis, acinis magnis. Cf. Arrhenius l. l. p. 16; Fries l. l. p. 168. *E. Bot.* t. 827.

In Herb.: Oosterscheldedijk b. Hoedekenskerke (Zuid-Beveland), v. d. B.

C. Caule sterili prostrato, flagelliformi.

320. R. nemorosus Hayne. In heggen aan sloot- en akkerkanten, enz. *Jun. Jul.*

Caule sterili e tereti angulato, caesio pruinoso (pruina facile detersa), aculeato, aculeis raris sub-conformibus, compressis, rectiusculis; foliis 5-3-natis, extimo cordato-ovato, lateralibus ovatis, basi attenuata inaequali, imis in horum petiolis subsessilibus, subtus plus minusve pubescentibus vel villoso-canis; panicula rara, subfastigiata, passim glandulis adspersa; petalis pallide roseis albisve, venosis, cuneatis (stylis dilute carneis); fructibus atro coeruleis, nitidis, glabris, sapidis. Cf. Arrhenius l. l. p. 45; Fries l. l. p. 168; Godr. et Gren. l. l. p. 539.

Zuid-Beveland op versch. pl., Hulst, v. d. B. in Herb. pr.

321. R. caesius L. Aan sloot- en akkerkanten, in heggen; kreupelbosschen, enz.; γ. in de duinen. ♃ *Jun. Jul.*

Caule sterili terete, caesio pruinoso, aciculato; foliis omnibus 3-natis, lateralibus subsessilibus rhombeo-ovatis vel bilobis (quasi e duobus foliolis connatis), extimo rotundato-ovato sublobato, utrinque viridibus, subtus pubescentibus leviterve velutinis; panicula pauciflora, fastigiata, glandulosa; petalis albis, obovatis, emarginatis; fructibus nigris, rore caesio dense obtectis, mucidis, vix acidulis. Cf. Arrhenius l. l. p. 50; Whe et N. ab Es p. 102. t. 46. A; *Bat.* 288. Occurrit:

α. *umbrosus* Arrh. (caule sterili parce aciculato vel subnudo, foliis planis glabriusculis).

β. *agrestis* Whe et N. ab Es. (caule densius aciculato, foliis rugulosis, subtus holosericeis vel subtomentosis).

γ. *vestitus* Arrhen. (foliis minoribus, utrinque pubescenti-hirtis, panicula aciculari-glandulosa). *R. glandulosus* FL. B. S. p. 390 fide spec. Herb. VZ.

In Herb.: α. Zuid-Beveland, v. d. B.; β. Leyden, Haarlem, Kampen, Beek, Zuid-Beveland; γ. duinen 's Hage, Herb. VZ. Bovendien: duinen Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.; (Overveen, enz. v. Hall FL. B. S.).

Obs. E magna speciminum indigenorum copia pauca citavi, et quidem ea, quae post diligens et iteratum examen ad species enumeratas retuli. Longe majorem partem, etsi valde insignes formae subsint, nunc seposui, tum quia non nisi nominibus minus certis ea proponere licuisset, tum inprimis quoniam ante omnia typicas bene novisse formas nostra interesse videtur. Sic v. g. plura in Provinciis orientalibus lecta vidi specimina e serie *glandulosorum*, quae vero, utpote partibus essentialibus saepe destituta, eo lubentius silentio praeterii, quod istae formae nondum omnes ad typos suos reductae adeoque vagae sunt. Dispositionem porro Ruborum indigenorum fusius, quam hujus opusculi ratio fert, elaborandam esse credidi, non solum quia in Kochiana Synopsi haec desideratur, sed etiam ob singulare hujusce generis fatum. Nimirum dum a nonnullis Botanicis in multas species disjunctum est, quibus in dies novae accedunt, contrahitur ab aliis in unam alteramve speciem. Utrumque sane parum Naturae consentaneum! Nam ad hanc conformetur Systema, quod ne in unum confundat quodcumque in Natura constanter diversum sit, neve disjungat quodcumque ejusdem indolis esse, diligens Naturae investigatio docuerit. Ruborum vero species, quas, laudatos auctores secutus, proposui, notis non minus quam in aliis plantarum speciebus essentialibus, iisque constantibus adeo sunt diversae, ut qui ad hasce bene animadvertat, vix umquam is in determinando errare possit. At vero occurrunt saepissime formae intermediae (individua hybrida?), in quibus characteres illi plus minusve obliterantur. Partes ad quas, in colligendis quoque speciminibus, inprimis attendendum est, sunt: *caulis sterilis* (ejus forma, directio, indumentum hujusque indoles), (ejus) *folia*, *inflorescentia*, *sepalorum directio* (in fructu maturo), *petala*, *stylorum color*, *fructus maturi* (color, sapor). Tandem florendi tempus, maturationis fructuum terminus, habitatio, distributio geographica, etc. ad plenam specierum historiam haud parum juvabunt.

FRAGARIA L.

322. F. vesca L. Op beschaduwde, grazige plaatsen, aan heggen, enz. ♃ *Maj.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Haarlem, Utrecht, Kampen, Twello, Zutphen, Nijmegen, Boxtel, Zuid-Beveland.

323. F. elatior Ehrh. Op beschaduwde plaatsen. ♃ *Maj. Enum. Zeel.* II. p. 15.

In Herb.: ter Boede (Walcheren) de Marrée. Bovendien: Harderwijk, Herb. Heyn.

COMARUM L.

324. C. palustre L. Op moerassige plaatsen, aan slootkanten, enz.; vooral in veenstreken. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Hazerswoude, Abcoude, Vinkeveen, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Eindhoven, Vught, Hatert en Malden.

POTENTILLA L.

325. P. supina L. Op vochtige zandgronden, aan wegen en ruige plaatsen. ⊙ *Jul.* Aug.

In Herb.: Werkendam, Lac. Bovendien: Ooijsche Waard (Nijm.), Herb. Abel; (Haarlemmerhout, de Bildt, Gort.; Baarn. FL. B. S.).

326. P. anserina L. In grazige gronden allerwege. ♃ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Dordt, Delft, Leyden, Haarlem, Amsterdam, Muyden, Sloten, Kampen, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland.

327. P. argentea L. In opene en bebouwde zandgronden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Bloemendaal, Hilversum, Muiderberg, Kampen, Meppel, Hulst, 's Bosch, Nijmegen.

328. P. reptans L. In grazige gronden, aan kanten van akkers en sloten, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Muyden, de Bildt, Zutphen, Harderwijk, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.

329. P. procumbens Sibth. In beschaduwde zandgronden. ♃ *Jun. Jul.* (*Tormentilla reptans* FL. B. S. p. 396).

In Herb.: Hulshorst bij Harderwijk en Vollenhove, Bond.; Zaan, Mb.; Deventer, Gron. Bovendien: Darthuizer berg, Wenck in Herb. pr.

Obs. Apud nos non ubique bene distincta species, testibus citata *Fl. Dan.* et icone *Fl. Bat.*; utraque enim sistit formam petiolatam sequentis.

330. P. Tormentilla Sibth. In opene zand- en heidegronden. ♃ *Maj.* — *Aug.* (*Tormentilla erecta* FL. B. S. p. 396.).

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Noordwijkerhout, Haarlem, Zutphen, 't Loo, Deventer, Meppel, Walcheren, Vlijmen, Nijmegen. Variat:

β. *petiolata.* Walchersche duinen, v. d. B.; Zeisterbosch, Wenck in Herb. pr.

331. P. verna L. In opene zand- en heidegronden. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Scheveningen, de Br.; Noordwijk, D.; Vogelzang, Stckh.; Overveen, Mb.; Haarlem, de Vr.; Kampen, Bond., Top; Deventer, Top; Weurt (Nijm.); Abel. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Wenck, Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Harderwijk, Gort.).

332. P. Fragariastrum Ehrh. In boschrijke, zandige streken. ♃ Apr. Maj.

(Harderwijk, v. G. p. 33.) n. v. i.

P. fruticosa L. Europae australis indigena, apud nos frequenter in hortis culta et facile aufuga vel efferata; v. g.: In Herb.: Breesaap; Mb.

AGRIMONIA L.

333. A. Eupatorium L. In weilanden, aan dijken en wegen, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Valkenburg, Zutphen, Zalk, Tholen, Zuid-Beveland, Heusden, Nijmegen.

Trib. *Roseae* DC.

ROSA L.

334. R. Pimpinellifolia DC. In heggen, enz.; vooral in de duinen. ♄ *Jun.* Jul. (*R. spinosissima* FL. B. S. p. 386.)

In Herb.: van versch. pl. uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Bovendien: (Bikkelenberg b. Maurik, Gort.; Nijmegen, Baarn, FL. B. S.).

Obs. *Pedunculi glabri* sunt in omnibus, quae vidi, speciminibus indigenis, qua nota a *R. spinosissima* L. differunt.

335. R. cinnamomea L. In heggen en kreupelbosschen. ♄ *Jul. Aug.*

Planta efferata floribus semiplenis et plenis.

In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Breesaap, Mb., Bergen op Zoom, Wtt., St. Jan Steen, Wils en v. d. B. in Herb. pr.

336. R. canina L. In heggen, enz. aan kanten van wegen, akkers, bosschen, enz. ♄ *Jun. Jul.* Variat:

α. vulgaris Koch. (*R. canina* FL. B. S. p. 388).

In Herb.: Lisse, Bloemendaalsch bosch, Zalk, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

β. dumetorum Koch.

In Herb.: Deventer, Twello, enz. Top; Nijmegen, Abel.; Schouwen, D.; Hulst, Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Paterwolde, FL. B. S. p. 809; Noordwijk, enz. *Leid.*).

γ. *collina* Koch.

In Herb.: Boxtel, Hov.; Weurt (Nijm.), Abel. Bovendien: (Helpen en Haren, FL. B. S. p. 809).

δ. *sepium* Koch. (*R. sepium* FL. B. S. p. 388, 808).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Rheede, Haren, Waalsdorp, FL. B. S.; Wassenaar, *Leid.*).

337. R. rubiginosa L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♄ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Omstreken van Haarlem, Mb.; Wassenaar, Stekh., Oudem.; Velsen, Doorn.; Staphorst, Heyn.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Harderwijk, Dorenweerd, t. Arnhem en Nijmegen, v. G.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa;* Sondel, Fris.).

338. R. tomentosa Sm. In heggen, aan wegen en dijken. ♄ *Jun. Jul.* (*R. villosa* FL. B. S. p. 386. cf. p. 808).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Kapitalendam en Biervliet, Herb. Lac.; Havelte, Herb. Heyn.; (Nijmegen, 's Gravelant, Haagsche bosch, FL. B. S.).

339. R. pomifera Herm. In kreupelbosschen, heggen, enz. ♄ Jun. (Sept. ineunte fruct. pulposi maturi).

In Herb.: Kreupelbosschen achter Beek (Uilenput), Un. 1847.

340. R. Gallica L. In boschachtige streken, aan akkerkanten, enz. ♄ Jun.

Havelte, Herb. Heyn. Bovendien: (t. Groet en Schorel, R. in FL. B. S.).

Obs. In Kochiana hujus generis dispositione *R. caninam* et *rubiginosam* esse species collectivas, persuasum mihi habeo. Propterea aliam sequi maluerim, nisi incompleta speciminum indigenorum collectio impediret, quominus formarum series ubique satis accurate et definite perspicerem.

Ord. Sanguisorbeae Lindl.

ALCHEMILLA L.

341. A. vulgaris L. Op grazige, beschaduwde plaatsen. ♃ *Jun.* Jul.

In Herb.: Wassenaar, Mb., Stekh.; Houten en Schalkwijk, Wtt.; Meppel, Heyn.; Nunen, Hov.; Brouwershaven, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Blaauwkapel, Gev. in Herb. pr.; (Velsen, Dronryp, Baarn, Maarsbergen, Groningen, FL. B. S.; Franeker, Fris.).

342. A. arvensis Scop. In bouwlanden tusschen 't koorn. ⊙ *Maj.* — *Aug.* (*A. Aphanes* FL. B. S. p. 144).

In Herb.: Leyden, Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland, Nijmegen. Bovendien: (Prov. Groningen, Gelderland, Utrecht, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

SANGUISORBA L.

343. S. officinalis L. In weilanden. ♃ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Kamperveen, Bond.; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn.; t. Heerenwaarden en Dreumel, v. d. Tr.; bij 's Bosch en Vught, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Heemze, Gort.; Almelo, Zwolle, FL. B. S.).

POTERIUM L.

344. P. Sanguisorba L. In weilanden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Bloemendaal en Velsen, Stekh.; Velserend, Mb.; Zutphen, Wtt.; Nijmegen, Rhenen, Abel. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Wallen van Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Elspeet, Valkenburg, FL. B. S.)

Ord. Pomaceae Lindl.

CRATAEGUS L.

345. C. Oxyacantha L. In bosschen, heggen, enz. ♄ *Maj.* Jun. (*C. Oxyacanthoïdes* FL. B. S. p. 806 et *Bat.* 399).

346. C. monogyna Jacq. In heggen, bosschen, enz. ♄ *Maj. Jun.* (*C. Oxyacantha* FL. B. S. p. 380, 806 et *Bat.* 398).

Obs. Siquidem recte vidi, cuncta specimina indigena *C. Oxyacanthae* ad *C. monogynam* ducenda sunt pertinentque ad illam, quae in Prov. orientalibus (Voorst, Zutphen, Wtt.; Meppel, Herb. Heyn.) lecta et pro *C. Oxyacanthoïde* determinata sunt. Quapropter utramque novae et attentae observationi commendare liceat.

MESPILUS L.

347. M. Germanica L. In bosschen. ♄ Maj.

In Herb.: Ubbergen, Mook (Nijm.), Abel.

Obs. Est haec e plantis de quibus, utrum cultae an efferatae sint habendae, dubitatur facile. Idem valet de speciebus spontaneis *Mali*, *Pruni*, etc. Notandum vero, quod specimina hic citata ramos habent spinosos, quales in *Mespilo* semper observavi, ubi revera spontanea occurrit, v. g. in Germania Rhenana.

PYRUS L.

348. P. communis L. In bosschen, hier en daar in heggen verwilderd. ♄ *Apr.* Maj.

Duinen bij Scheveningen, Herb. VZ. Bovendien: (Salkerbosch, Gort.; Wouden van Friesland, M.).

349. P. Malus L. In bosschen, heggen, enz. dikwijls verwilderd. ♄ *Maj.*

In Herb.: Waalsdorp, Stekh.; Bloemendaal, Mb.; Domburg, v. d. B. Bovendien: (Salkerbosch en Groningen, Gort.; Wouden van Friesland, M.).

SORBUS L.

350. S. aucuparia L. In bosschen. ♄ *Maj.* Jun.

In Herb.: Haagsche bosch, Mb.; Leyden, D.; Meppel, Heyn.; duinkant Walcheren, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

Ord. Onagrariae Juss.

Trib. *Onagreae* DC.

EPILOBIUM L.

351. E. angustifolium L. Op beschaduwde plaatsen in zandige streken. ♃ *Jun. Jul.* (*Epilobium spicatum* FL. B. S. p. 310).

In Herb.: Haarlem, Bennebroek, Bentveld, Noordwijkerhout, Naarden, 't Loo, Zutphen, Deventer, Meppel, Beek en Ubbergen, Heerenveen, Walcheren, Zuid-Beveland, Rosmalen.

Ludit *fl. albis.* Soestdijk, Herb. Heyn.

352. E. hirsutum L. Aan slootkanten, op moerassige plaatsen, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Dordt, Fijenoord, Leyden, Haarlem, Hoorn, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nymegen.

353. E. parviflorum Schreb. Aan slootkanten en op vochtige, moerassige plaatsen. ♃ *Jun. Jul.* (*E. pubescens* FL. B. S. p. 312).

In Herb.: Dordt, Leyden, Haarlem, Bloemendaal, Amsterdam, Kampen, Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nymegen. Variat:

β. verticillatum (foliis omnibus ternis). In Herb.: Leyden, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

354. E. montanum L. Aan heggen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Haagsche bosch, Haarlem, Amsterdam, Zalk, Meppel, Nymegen, Zuid-Beveland, 's Bosch. Variat:

β. verticillatum (fol. ternis). In Herb.: Deventer, Halbertsma.

355. E. palustre L. Aan slooten, enz. en op moerassige plaatsen. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Noordwijkerhout, halfweg Haarlem en Leyden, Amsterdam, Zeist, Kampereiland, Sypenberg, Meppel, Zuid-Beveland, Heusden. Variat:

β. *Schmidtianum* Koch. In Herb.: Sypenberg, Hoffm.

356. E. virgatum Fries (non Koch). Op moerassige plaatsen. ♃ *Jul.* Aug. *Enum. Zeel.* I. p. 19. (Cf. Verslag 1847. p. 548).

In Herb.: Amsterdam, Lac., Doorn., Romb.; Walcheren, v. d. B.

357. E. tetragonum L. Aan slootkanten en op moerassige plaatsen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: 's Hage, Haarlem, Amsterdam, Soestdijk, Harderwijk, Nymegen, Meppel, Zuid-Beveland, Duiveland, Helvoirt.

358. E. roseum Schreb. Op vochtige, beschaduwde plaatsen. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Amsterdam, Groningen, Kampen, Duiveland, Noord-Beveland.

E. alpinum L. a Meesio (p. 25) indigena dicitur.

OENOTHERA L.

359. O. biennis L. In zandige streken op vochtige plaatsen. ♂ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: 's Hage, Noordwijkerhout, Haarlem, t. Deventer en Gorssel, Zalk. Nymegen, Domburg, 's Bosch.

360. O. muricata L. Aan de oevers van rivieren. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Duinen bij 's Hage en Scheveningen, de Br. 1843—45. (Num *O. parviflora?* Dum. *Fl. Belg.* p. 89. » in dunis Hollandiae frequens.").

Trib. *Jussieae* DC.

ISNARDIA L.

361. I. palustris L. In langzaam vlietend water in veen- en heidestreken. ♃ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Nymegen, Wtt. Abel; Geldorp, de Br. Bovendien: Oisterwijk, G. J. Broers in Herb. pr.; Oosterhoutsche heide, Herb. Lac.; (Achttienhoven, Gort.; Laren, Delden, FL. B. S.)

Trib. *Circaeeae* DC.

CIRCAEA L.

362. C. Lutetiana L. In boschrijke streken, aan heggen, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Haagsche bosch, Zeist, Arnhem, Deventer, Meppel, Domburg, Beek en Ubbergen.

363. C. intermedia Ehrh. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ Jul. Aug.

(Maastricht, Lej. FL. de Spa. I. p. 19.) n. v. i. L.

Trib. *Hydrocaryes* Link.

TRAPA L.

364. T. natans L. In meeren, vijvers, enz. ⊙ Jun. Jul.

A Gortero (p. 44), nullo loco speciali addito, indigena dicitur, de qua vero propterea, quod nuper non inventa est, non dubitare oportet; nam nimium abest, quin lacus et paludes nostri debita cura perscrutati sint; hinc facile, praetervisam esse plantam submersam crederem, cujus nuces edules praeterea iis locis, ubi Gorteri tempore inveniebatur, avide sunt collecti; quo facto ejus propagatio, quemadmodum in aliis quoque regionibus factum est, impedita fuit.

Ord. Halorageae R. Br.

MYRIOPHYLLUM L.

365. M. verticillatum L. In vijvers, vaarten, slooten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Warmond, Boskoop, Kampen, Zutphen, Drummelen, Nymegen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Tiel, Loenen, Veenendaal, enz. Gort.; Vriesland, Meese; Naarden, Raamsdonk, Prinsenmeer, Delft, de Bildt, FL. B. S.)

366. M. spicatum L. Op gelijke plaatsen als de vorige, doch algemeener. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nymegen, Zuid-Beveland.

367. M. alterniflorum DC. In plassen, enz. in heide- en veenstreken. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Bosch te Zeist, Kraep.; Lunteren, Lac.; Boxmeer, de Br. Bovendien: (Harendermolen, v. Hall N. Bijdr. p. 859.)

Ord. Hippurideae Link.

HIPPURIS L.

368. H. vulgaris L. In ondiepe slooten, moerassige weilanden, enz. ♃ *Mei — Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nymegen, Goes. Variat. *β. fluviatilis* (foliis elongatis, membranaceis, fluitantibus).

In Herb.: 's Hage en Hoek van Holland, de Br.; Valburg (Nym.), Abel. Bovendien: Leydsche vaart bij Bennebroek, v. d. Tr. in Herb. pr.

Obs. Specimina hujus varietatis a Doct. v. Spijk Vermeulen lecta, in Herb. VZ. conservata, nulla nota a vulgari forma differre videntur.

Ord. Callitrichineae Link.

CALLITRICHE L.

369. C. stagnalis Scop. In slooten, enz. ♃ *Jun.* (C. verna *α*? FL. B. S. p. 6) *Enum. Zeel.* III. p. 12.

In Herb.: Leyden, Mb.; Noordwijkerhout, Everw.; Lent, Abel.; Broek, Top; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: in putten langs de Aa in N. Brab., Hov. in Herb. VZ.

370. C. platycarpa Kütz. Als de voorgaande. ♃ *Aug.*

In Herb.: Wassenaar D.

371. C. vernalis Kütz. Als de voorgaande. ♃ *Maj. — Aug.*

In Herb.: van verschillende plaatsen.

372. C. hamulata Kütz. Als de vorigen. ♃ *Aug.*

In Herb.: Vijvers van het Rijsenburger bosch, Oudem. Bovendien: Berlikum, Hov. in Herb. VZ.

373. C. autumnalis L. Als de vorigen. ♃ *Maj.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Staphorstsche bosch, Heyn.. Bovendien: Utrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.; Delft, Verm. in Herb. VZ.; Maastricht, Franq. in Herb. pr.; Werkendam, Hb. Lac.

Obs. Genus hoc apud nos prorsus revidendum est juxta specimina viva; sicca vix tuto determinantur.

Ord. Ceratophylleae Gray.

CERATOPHYLLUM L.

374. C. submersum L. In slooten, vaarten, grachten, enz. ♃ *Maj. Jul.*

In Herb.: Katwijk en Rijnsburg, Mb.; Kampen, Bond.; Franeker, v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B.; Dordt, Hov. Alph.

375. C. demersum L. Als de voorgaande. ♃ Jun. Jul.

In Herb.: Muizerik b. Vught, Hov.; Ooy b. Nijmegen, Abel. Bovendien: bij de Leeghwater, Herb. VZ.; Dordt, Herb. Lac.

Obs. Species, facillime e fructu dignoscendas, ubique fere apud nos confusas vidi. In Germania illud hoc rarius est, teste Kochio; apud nos contra illud vulgare, hoc vero rarum esse videtur, quippe, duobus speciminibus exceptis, (tertium dubium est) omnia Herbarii Unionis specimina ad *C. submersum* pertinent.

Ord. Lythrarieae Juss.

LYTHRUM L.

376. L. Salicaria L. Aan kanten van slooten en moerassen en in vochtige weilanden. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Fijenoord, Bleskensgraaf

Vreeland, Kampen, Zutphen, Meppel, Zuid-Beveland, Nymegen.

377. L. Hyssopifolia L. Op vochtige, grazige plaatsen. ⊙ Jul. — Sept.

(Friesland, M.; Westerholte, Gort.; Lochem, Hengelo, enz. FL. B. S.) n. v. i.

Obs. Sub hoc nomine apud auctores nostros varietatem aut formam angustifoliam praecedentis speciei latere, verosimile videtur.

PEPLIS L.

378. P. Portula L. Op moerassige plaatsen in heidestreken. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Woudenberg, Harderwijk, Paterwolde, Havelte, Groesbeek, Wijchen, Eindhoven, Rosmalen. Bovendien: Maastricht, (Friesland, M.; 's Gravesande, Heemze, Gort.; de Veluwe, Lochem, Borculo, enz. Delft, Darthuizen, de Bildt, Heikop, FL. B. S.)

Ord. Cucurbitaceae Juss.

BRYONIA L.

B. alba L. In heggen en tusschen kreupelhout. ♃ Jun. Jul.

Indigenam dicit *Gorterus* (p. 259), dum caeteri auctores silent. Sequentem speciem illum sub nomine *B. albae* intellexisse, prouti alii suspicati sunt, exinde probatur quod *B. dioicam* inter indigenas non enumerat.

379. B. dioica L. Als de voorgaande. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Katwijk, Haarlemmerhout, Zuid-Beveland, Zierikzee, Nymegen.

Obs. Miror, plantam apud nos vulgarem, a multis auctoribus dici prae caeteris esse incolam regionum australiorum.

Ord. Portulaceae Juss.

PORTULACA L.

380. P. oleracea L. Op bebouwde gronden. ⊙ Jun. — Sept.

In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Walcheren, Blaas, (Haarlem en Wassenaar, Gelderland. FL. B. S.; Maastricht Lej. Spad. I. p. 213).

MONTIA L.

381. M. minor Gm. Op vochtige zandgronden. ⊙ *Apr.—Jul.*

In Herb.: Amsterdam, Lac.; Oegstgeest, Mb.; Nymegen, Abel.; Vught, Hov. Bovendien: Leyderdorp, v. d. B. in Herb. pr.; (Harderwijk, Sypenberg (?), Heikop, FL. B. S.; Maastricht, Lej. Spad.)

382. M. rivularis Gm. In helder vlietend water. ♃ *Maj. — Aug.*

In Herb.: Leyden (?), Mb.; Beekhuizen, Lac.; Wolfhezen, Un. 1847. Bovendien: Keijenberg by Wageningen, Wtt., Zeelst (?) Dz., t. Putten en Ermello, v. d. Tr., Meerssumsche heide b. Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Leuveren, Sypenberg, FL. B. S.)

Obs. Specificam harum differentiam confirmant Godr. et Gren. (Fl. de Fr I. p. 606), at vero simul addunt, quod *M. rivularis* in regione granitica tantum occurrit. Propterea ad notas utique subtiles, e seminibus et n florescentia desumtas, specimina indigena revidenda esse, crediderim.

Ord. Paronychieae Hil.

Trib. *Telephieae* DC.

CORRIGIOLA L.

383. C. littoralis L. Op vochtige, overstroomde zandgronden, aan de oevers van rivieren, enz. ⊙ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Zeist, Warnsveld, Loenen op de Veluwe. Deventer, Zutphen, Nijmegen, Havelte, Eindhoven. Bovendien: Elshout bij 's Bosch, (Keppel, Haarlem, de Bildt, Gort; t. Poppen en Hengelo, Heelsum en Renkum, FL. B. S.)

Trib. *Illecebreae* DC.

HERNIARIA L.

384. **H. glabra** L. In drooge zand- en heidegronden. ♃ (an ☉ ?) *Jun. — Oct.*

In Herb.: Deventer en Twello, Top; Nijmegen, Abel.; Bronsbergen, Wtt.; Werkendam, Lac. in Herb. pr. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Arnhem, VZ.; Vianen; Kuilenburg, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Haarlem, Zwol, enz. Gort.; Wouden van Friesland, M.; Zutphen, Lochem, Wassenaar, Amersfoort, Wageningen, enz. FL. B. S.; Gaast, Fris.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

H. ciliata Bab. (*Man.* p. 111; *E. Bot.* t. 2857).

Differt a praecedente: foliis stipulisque ciliatis, glomerulis distinctis, calycis pilosi laciniis (nonnumquam seta bifida) mucronatis. In *H. hirsuta* tota herba pubescentia patente est vestita, calyces et folia magis elongata, etc. Ulterius observanda!

In Herb.: Heidegrond onder Diepenveen (1 Spec.) Sept. 1849, Cop.

ILLECEBRUM L.

385. **I. verticillatum** L. In vochtige zand- en heidegronden. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Hilversum, de Bildt, Zeist, Rijzenburger bosch, Amersfoort, Dieren, Deventer, Meppel, Nijmegen, Eindhoven. Bovendien: (Zwol, Gort.; Friesland, M.; Harderwijk, Naarden, Breda, FL. B. S.).

Ord. Sclerantheae Link.

SCLERANTHUS L.

386. **S. annuus** L. In bebouwde en opene zandgronden. ☉ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Bennebroek, Hillegom, Kampen, Nijmegen, Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland, Hulst.

387. S. perennis L. In drooge heide- en zandgronden. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Hillegom, Breesaap, de Bildt, Zeist, Driebergen, Grebbe, Kampen, Meppel, Nijmegen.

Ord. Crassulaceae DC.

TILLAEA L.

388. T. muscosa L. In vochtige zandgronden. ⊙ Maj. Jun.

In Herb.: Driebergen, Six. Bovendien (Hees bij Nijmegen, G. J. Broers, FL. B. S. p. 765).

SEDUM L.

389. S. purpurascens Koch. In boschrijke, zandige streken, tusschen kreupelhout, aan bouwlanden, enz. ♃ *Jul.* — *Sept.* (*S. Telephium* FL. B. S. p. 352.).

In Herb.: Haarlemmerhout, Mb.; Hillegom, Oudem., Eemnes, Doorn.; Schalkwijk, Wtt.; Deventer, Gron.; Kolderveen en Meppel, Heyn.; Beek, Ubbergen, Weurt, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Groesbeek, Walcheren, v. d. B., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Zutphen, Twello enz., in Gelderland, Velsen, Mikkelhorst, Onnen, enz. Gort.; Wouden van Friesland, M.;'s Hage, Utrecht, Zeist, Naarden, Rheede, enz. FL. B. S.; Joure, Franeker, enz. Fris.; Wassenaar, Leyden, *Leid.*).

390. S. Cepaea L. Aan rotsen en op steenachtige, beschaduwde plaatsen. ⊙ Jun. Jul.

St. Pietersberg bij Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Lej. *Spad.* I. p. 204 et *Comp.* II. p. 107). L.

Obs. Loca natalia hujus plantae, ab Hallero indicata (Gort. p. 121), consulto omittuntur. Prope Katwijk, locum a Muldero (*El. Leid.* p. 52. memoratum, nemo postea vidit hanc speciem. Notandum denique, illam nullibi in arenosis maritimis, at vero in rupibus, saxosis et muris reperiri.

391. S. annuum L. In opene, hooge zandgronden. ♂ Jun.—Aug. (*S. saxatile* FL. B. S. p. 354).

(Wageningen en Oosterbeek, Bergsma; Arnhem, v. Hall FL. B. S.; Oranjewoud, Fris.; Leyden, *Leid.*) n. v. i.

392. S. album L. In drooge zandgronden, op muren, daken, enz. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Brederode, Utrecht op muren, Mb.; Kampen op oude muren, Bond.; Deventer, Halbertsma; Nijmegen, Abel. Bovendien: Bommel, Wtt.; IJsselmuiden, Herb. Heyn.; bouwland b. Zutphen, Wtt., St. Pietersberg b. Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Winterswijk, FL. B. S.; Leyden, *Leid.*).

393. S. dasyphyllum L. Aan rotsen, muren, enz. ♃ Jun. Jul. (Maastricht, Lej. *Rev.* p. 87. *Comp.* II. p. 108.) n. v. i. L.

394. S. acre L. Op muren, in opene en grazige zandgronden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

395. S. sexangulare L. In dorre zandgronden. ♃ Jun. Jul. (Brummen, v. Hall; Bommel, Landré FL. B. S.) n. v. i.

Obs. Omnia, quae vidi, hoc nomine determinata specimina indigena ad sequentem speciem pertinent. *S. sexangulare* L., quod Godron et Grenier (*Fl. de France*, I. p. 625) varietatem habent *S. acris*, differt a *S. Boloniensi* Lois. laciniis calycinis planis, foliis ovalibus, ternatim verticillatis, imbricatis, in surculis 6-fariam dispositis, cymae ramis 1—2 floris, caule adscendente.

396. S. Boloniense Lois. In opene en grazige zandgronden. ♃ *Jun. Jul.* (*S. sexangulare* FL. B. S. p. 354 pr. parte).

In Herb.: Voorst en Zutphen, Wtt., Büse; Zalk, Bond.; 's Bosch, Heusden, Hov.; Nijmegen, Abel.; Goes, v. d. B. Bovendien: Spoel b. Culemborg, Wenck in Herb. pr.; Katerveer b. Zwolle, v. Hall in Herb. VZ.; Kampereiland, Herb. Heyn.; Grebbe, v. d. B., Maastricht, Hov., Franq. in Herb. pr.

397. S. reflexum L. In hooge, dorre zandgronden, op muren, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Tusschen Zeist en Woudenberg, Kraep.; Grebbe, Büse; Arnhem, Asscher; Nijmegen, Abel.; Meppel, Heyn.; Geertruidenberg, Verkouteren. Bovendien: Wageningsche berg, Wtt., Heumen, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Doorenwaard, Naarden, v. G.; Oranjewoud in Friesland, Rheede, FL. B. S.). Variat:

β. glaucum Koch. (Haren, v. Hall *N. Bijdr.* p. 31.).

398. S. elegans Lej. Aan rotsen, muren, enz. ♃ Jul. Aug. (Maastricht, Lej. *Spad.* I. p. 205. *Rev.* p. 86. *Comp.* II. p. 110. *S. rupestre*) n. v. i. L.

SEMPERVIVUM L.

399. S. tectorum L. Op daken en muren (aangeplant en verwilderd). ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D.; Zandpoort, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Malden, enz. (Nijm.) Abel.

Ord. Grossularieae DC.

RIBES L.

400. R. Grossularia L. In heggen en op beschaduwde plaatsen. ♄ *Maj.* (*R. uva crispa* FL. B. S. p. 202). Occurrit:

α. glanduloso-setosum Koch.

In Herb.: Goes, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

β. pubescens Koch.

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Voorst, Wtt.; Walchersche duinen, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

401. R. alpinum L. In heggen, bosschen, enz. ♄ Apr. — Jun.

In Herb.: Utrecht, Bergsma; Rheede, v. Hall; Beek, Abel.

402. R. nigrum L. In bosschen, aan slooten en beeken. ♄ *Maj.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Kamperveen, Bond.; Beekbergerwoud, Wtt.; Beek, Abel.; Haarlemmerhout, D. Bovendien: (Graafschap Zutphen, Groningen, Hemmen, Gort.; Harderwijk, Vianen, FL. B. S.; Giekerk, Fris.; Wassenaar, *Leid.*).

403. R. rubrum L. In heggen, op beschaduwde plaatsen, enz. ♃ *Maj.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Voorst, Wtt.; Goes, v. d. B. Bovendien: (Overveen, Utrecht, Groningen, Gort; Friesland, M.; Nijmegen, FL. B. S.).

Obs. Cunctae hujus generis species vix dubie in nonnullis locis citatis efferatae sunt habendae. Observatione vero facile constabit, in quibusnam locis revera spontaneae sint.

Ord. Saxifrageae Vent.

SAXIFRAGA L.

S. Hirculus L. Ex auctoritate Dortmanni indigena citatur (in de Drentsche veenen) a Dumortier (*Fl. Belg.* p. 84).

404. S. Hypnoïdes L. Aan rotsen; wordt veel in de tuinen aangekweekt. ♃ Maj. Jun. (dubia indigena).

In Herb.: Onder elzen hakhout in rietgronden, tusschen 't Haarlemmermeer en Leymuiden, Stekh. Bovendien: (Heide tusschen Harderwijk en Ermello, Gort.).

405. S. tridactylites L. In drooge zandgronden, op muren, enz. ⊙ *Apr. Maj.*

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Haarlem, Zandvoort, Zalk, Staphorst, Zuid-Beveland, Nijmegen.

406. S. granulata L. Op grazige, beschaduwde plaatsen. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Oudem.; Wassenaar, Stekh.; Valkenburg, Mb.; Nijmegen, Abel.; Dordt, Alph.; Eindhoven, D. Bovendien: Groningen, Herb. Heyn.; (Haarlem, Leeuwarden, Hoorn, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

CHRYSOSPLENIUM L.

407. C. alternifolium L. Op vochtige beschaduwde plaatsen, aan beekjes, enz. in bosschen. ♃ *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Aardenhout, Büse; Vogelenzang, Mb.; Nijmegen, Wtt. Bovendien: (Anlo, Haren, FL. B. S.).

408. C. oppositifolium L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Beek, Hoffm.; Ubbergen, Abel.; Beekbergerwoud, Wtt. Bovendien: Velp, Wenck, Beekhuizen, v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, Duno, FL. B. S.).

Ord. Umbelliferae Juss.

SUBORD. ORTHOSPERMAE Koch.

Trib. *Hydrocotyleae* Spr.

HYDROCOTYLE L.

409. H. vulgaris L. Op vochtige plaatsen, vooral in heide- en duingronden, aan kanten van vijvers, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Wassenaar, Meppel, Vlijmen, Nijmegen Walcheren.

Trib. *Saniculeae* Koch.

SANICULA L.

410. S. Europaea L. In bosschen. ♃ Maj. Jun.

Sittard, Hov. in Herb. pr. Bovendien: (Engelenburg en Uilenpas, Gort.; Watermeerwijk, Assen, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

ERYNGIUM L.

411. E. campestre L. Op drooge gronden, aan dijken, wegen, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Noordwijkerhout, Nijmegen, Arnhem, Kampen, Zuid-Beveland, Schouwen.

412. E maritimum L. Op de zeeduinen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Bovendien: Vollenhove, Herb. Heyn.; (Harderwijk, Schagen bij Alkmaar, Gort.; Friesland, M.; Muiderberg, FL. B. S.).

Trib. *Ammineae* Koch.

CICUTA L.

413. C. virosa L. In moerassen, aan kanten van slooten, vaarten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Warmond, Vreeland, Kortenhoef, IJsselmuiden, Mook (Nijm.).

APIUM L.

414. A. graveolens L. In zilte streken aan slootkanten, op moerassige plaatsen, enz. ♂ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Katwijk, Amsterdam, Zuid-Beveland, Duiveland.

PETROSELINUM Hoffm.

414* P. sativum Hoffm. Wordt veel in moeshoven gekweekt en komt soms verwilderd voor, (b. v. Nijmegen, Abel.).

HELOSCIADIUM Koch.

415. H. nodiflorum Koch. Aan kanten van slooten, vijvers, enz. en in moerassige weilanden. ♃ *Jul. Aug.* (*Sium nodiflorum* FL. B. 6. p. 250).

In Herb.: Leyden; Katwijk, Amsterdam. Bovendien: Baambrugge, Maastricht, (Haarlem, 's Hage, Nijmegen, FL. B. S.).

416. H. repens Koch. Op moerassige plaatsen. ♃ Jul. Aug. (*Sium repens* FL. B. S. p. 252. 784).

Maastricht, Hov. in Herb. pr. Bovendien: (Amsterdam, Haren, Harendermolen, Paterwolde, v. Hall FL. B. S.).

417. H. inundatum Koch. In slooten en moerassen. ♃ *Jun.—Aug.* (*Meum inundatum* FL. B. S. p. 242).

In Herb.: Beerschoten, Apeldoorn, Zutphen, Kamperveen, Meppel, Malden (Nijm,), Pettelaar bij 's Bosch, Eindhoven. Bovendien: de Bild, Putten, (Aardenhout, Utrecht, Gort.; Friesland, M.; Princenmeer op de Veluwe, FL. B. S.; Leyden, *Leid.*).

AEGOPODIUM L.

418. A. Podagraria L. Op beschaduwde plaatsen, aan heggen, heiningen, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

CARUM L.

419. C. Carvi L. In weilanden. ♂ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Mb., Wils; Kampereiland, Bond.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.

Obs. Species haec a Botanicis nostris ob habitum consimilem cum aliis, praesertim *Peucedano Chabraei*, confusa, quorsum *Bat.* 267 citant Lej. et Court. (*Natuurk. Bijdr.* I. p. 294); *C. Carvi* sane haec minime sistit iconem.

420. C. Bulbocastanum Koch. In (kalkhoudende) bouw- en weilanden. ♃ *Jun.— Aug.* (*Sium Bulbocastanum* FL. B. S. p. 252.).

In Herb.: Langeveld bij Noordwijkerhout, Stekh.; Noordwijk-binnen, Broers; Breesaap, Büse, Oudem.; Katwijk, Leyden, D., Mb. Bovendien: (Loosduinen, Monster, Gort.; Waalsdorp, VZ. FL. B. S.; Zeeland, Dodon.).

421. C. verticillatum Koch. In moerassige weilanden. ♃ Jul. Aug. (*Sium verticillatum* FL. B. S. p. 784.).
In Herb.: Leende (N. Brab.) D.

PIMPINELLA L.

422. P. magna L. Op beschaduwde grazige plaatsen. ♃ *Jun. — Aug.*
In Herb.: Leyden, Stekh., D.; Velsen, Mb.; 's Hage de Br.; Staphorstsche bosch, Heyn.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Crèvecoeur, Hov. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac. Variat:
β. laciniata Koch (*γ.*) In Herb.: Katwijk langs het kanaal, D.; Kampen, Bond.
γ. dissecta Koch (*δ.*) In Herb.: Scheveningsche weg bij 's Hage, de Br.; Wassenaar, D.; Kampen, Bond.; Zwol, Thorb.; Kuyk (forma pumila) de Br. Bovendien: 's Bosch, Maastricht, Hov. in Herb. pr.

423. P. Saxifraga L. In zandige streken op opene, grazige plaatsen, in bouwlanden, enz. ♃ *Jun. — Aug.*
In Herb.: Wassenaar, de Br.; Katwijk, Oudem.; Overveen, Wils; Deventer, Halbertsma; Groesbeek, Mb.; Schouwen, v. d. B. Variat:
β. dissectifolia Koch. In Herb.: Wassenaar, de Br.; Katwijk, D.; Overveen, Wils; Kampen, Bond.; Bovendien: Noordwijk, Herb. Lac.

424. P. nigra W. In drooge zandgronden. ♃ Jul. Aug. (*P. Saxifr. β. nigra* FL. B. S. p. 236.)
(Lochem, Velsen, FL. B. S.) n. v. i.

BERULA Koch.

425. B. angustifolia Koch. In slooten, vijvers, moerassen, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*Sium angustifolium* FL. B. S. p. 250.)
In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

SIUM L.

426. S. latifolium L. In slooten, vijvers, enz. ♃ *Jun. Jul.*
In Herb.: Leyden, Kampen, Hulst, Nijmegen.

BUPLEURUM L.

427. B. tenuissimum L. Op zilte, grazige plaatsen. ⊙ *Jul.* — *Sept.*
In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B. (op zeer vele van elkander verwijderde plaatsen).

428. B. rotundifolium L. In koornlanden. ⊙ Jun. Jul.
(Uilenpas en Hunderen, Gort.; Delft, March. FL. B. S.).

Obs. In Herb. adest specimen probabiliter indigenum ex Herb. Royeni (Verslag 1847. p. 520). Caeterum est planta valde sporadica.

Trib. *Seselineae* Koch.

OENANTHE L.

429. O. fistulosa L. Aan kanten van slooten, vijvers, enz.; in moerassige weilanden. ♃ *Jun.* — *Aug.*
In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Middelburg, Zuid-Beveland, Nijmegen. Variat:
β. Tabernaemontani Gm. (Maastricht, Lej. *Rev.* p. 62). n. v. i.

430. O. Lachenalii Gm. Aan slootkanten en op moerassige plaatsen (naar den zeekant). ♃ *Jun.* — *Sept.* (*O. Pimpinelloïdes?* FL. B. S. p. 240. Cf. *N. Bijdr.* p. 18).
In Herb.: Katwijksch kanaal, D.; Sparendam, Mb.; Spakenburg, Kraep.; Kampereiland, Bond.; Walcheren, v. d. Feen; Schouwen, Zuid-Beveland, v. d. B.; Duiveland, D. Bovendien: Amsterdam, Breskens, Herb. Lac., (Overijssel? FL. B. S.).

431. O. Peucedanifolia Poll. In vochtige weilanden. ♃ *Jun.* Jul.

In Herb.: Polder bij Dordt, Lac. Bovendien: Meerdervoort, Lac. in Herb.; (t. Lith en Lithooyen, v. d. Tr. *N. Bijdr.* p. 19; Maastricht, Lej. *Spad.*).

432. O. Pimpinelloides L. Als de voorgaande. ♃ *Jun. Jul.* (Nijmegen, de Beijer! Dum. *Fl. Belg.* p. 80) n. v. i.

433. O. Phellandrium Lam. In slooten, moerassen, enz. ♃ (an ♂?) *Jul. Aug.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

AETHUSA L.

434. A. Cynapium L. In moeshoven, bouwlanden en op ruige plaatsen. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

FOENICULUM Hoffm.

435. F. officinale All. In moeshoven aangekweekt en verwilderd, b. v. in Herb.: IJringdijk bij Amsterdam, Stekh.; Overveen, Mb.

SILAUS Bess.

436. S. pratensis Bess. In vruchtbare grasgronden. ♃ *Jul. Aug. Fl. Noviomag.* p. 46.

In Herb.: Heusden, 's Bosch, Hov.; Vreeswijk, de Br.; Sliedrecht, Giessendam, enz. Lac.; Ooysche waard bij Nijm., Abel. Bovendien: Maastricht, Franq., Hov. in Herb. pr.

CRITHMUM L.

437. C. maritimum L. Aan de zeekust. ♃ Jul. Aug. (*Cachrys maritima* FL. B. S. p. 242).

(Zeeland, Gort. p. 76) n. v. i.

Trib. ***Angeliceae*** Koch.

LEVISTICUM Koch.

438. L. officinale Koch. In tuinen aangekweekt en van daar ontvlugt. ♃ Jul. Aug. (*Ligusticum Levisticum* FL. B. S. p. 252.).

Meppel, Herb. Heyn. Bovendien: (Haarlem en Bennebroek, Gort.; Amsterdam, Nunen, FL. B. S.).

SELINUM L.

439. S. Carvifolia L. In vochtige, beschaduwde grasgronden. ♃ Jul. Aug. (*Angelica Carvifolia* FL. B. S. p. 256).

Tusschen Varik en Hees, v. d. Tr. in Herb. VZ. (Specimina comm. D. Seiff.).

Obs. Reliqua loca indicata consulto omittuntur. Species nempe in Herbariis mire confusa cum *Silao pratensi* et *Peucedano Chabraei*, ad quas, excepto specimine citato, cuncta, quae vidi, specimina indigena pertinent (Cf. obs. ad *Peuced. Chabraei*).

ANGELICA L.

440. A. sylvestris L. Op beschaduwde, moerassige plaatsen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Oegstgeest, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Trib. ***Peucedaneae*** DC.

PEUCEDANUM L.

441. P. officinale L. In vochtige grasgronden. ♃ Jul. Aug. (Bergum, Oostermeer, enz. M. p. 17.).

442. P. Chabraei Rchb. In vochtige weilanden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Kampereiland, Bond.; IJsseldijk bij Zutphen, Wtt.; Ooij (Nijm.), Abel. Bovendien: tusschen Varik en

Hees, v. d. Tr. (spec. comm. Kraamw.); Maastricht, Franq. Hov. in Herb. pr.

Obs. Bat. 267 (*Carum Carvi*) ad hanc speciem citant Lej. et Court.; Bat. 706 autem (*Angelica Carvifolia*) huc certissime pertinet.

THYSSELINUM Hoffm.

443. T. palustre Hoffm. Aan vijvers, slooten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Uithoorn en Waverveen, Stekh.; Bloemendaal, Mb.; Woerden, Boxtel, Hov.; Staphorstsche bosch, Heyn.; Watermeerwijk, Un. 1847; Hatert, Abel.; Hulst, v. d. B.; Eindhoven, D. Bovendien: Rosmalen en 's Bosch, Hov. in Herb. pr.; Rotterdam, Herb. Lac.; (Tiel, Overijssel, Gort.; Wouden v. Friesland, M.; Hengelo, Harderwijk, Lochem, Zutphen, Baarn, Delft, Utrecht, Bunnik, de Bildt, Zeist, FL. B. S.).

Obs. var. β. *sylvestris* FL. B. S. (*Selinum sylvestre* Gort.) mihi ignota est; *S. sylvestre* L. autem, testibus Nolte et Fries, est *S. lineare* Schnm. (*Cnidium venosum* Koch.).

ANETHUM L.

444. A. graveolens L. In moeshoven hier en daar aangekweekt en verwilderd b. v. (Zutphen, Gort.; Princenhage, Gorkum, FL. B. S. p. 256. (*Pastinaca Anethum*)).

PASTINACA L.

445. P. sativa L. In opene en bebouwde gronden, weilanden, aan kanten van akkers, enz. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Obs. Specimina *P. sativae* β. *arvensis* FL. B. S., quae in Herb. VZ. vidi, nullo charactere a formis vulgaribus differre videntur.

HERACLEUM L.

446. H. Sphondylium L. In beschaduwde grasgronden. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen. Variat:

β. angustifolia Lej. et Court. (fol. lobis angustis lanceolatis et lineari-lanceolatis). Vestingwerken van Maastricht, Franq. in Herb. pr.

Trib. ***Daucineae*** Koch.

ORLAYA Hoffm.

447. O. grandiflora Hoffm. In koornlanden. ⊙ Jul. Aug. Valkenburg (Limb.), Hov. in Herb. pr.; (Maastricht, Lej. *Spad.* I. p. 134.). L.

DAUCUS L.

448. D. Carota L. Op grazige plaatsen, aan dijken en wegen, enz. ♂ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Amsterdam, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Ludit *fl. rubellis*: Waalsdorp, Herb. VZ.; *umbella prolifera*, Zuid-Beveland, v. d. B.; etc.

449. D. littoralis Sibth. Aan het zeestrand (Katwijk, Rchb. exc. 2921.) n. v. i.

SUBORD. CAMPYLOSPERMAE Koch.

Trib. ***Caucalineae*** Koch.

TORILIS Adans.

450. T. Anthriscus Gm. Aan heggen, op ruige plaatsen, enz. ♂ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

451. T. Helvetica Gm. (In bouwlanden), aan dijken. ♂ *Jun. Jul. Enum. Zeel.* I. p. 23.

In Herb.: Zuid-Beveland (Noorddijk bij Goes,, dijken langs het Sloe), v. d. B.

452. T. nodosa Gärtn. Aan dijken, enz. naar den zeekant. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Houwerzijl (Gron.), v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B.; Dordt, Hov. Bovendien: Breskens, Hoofdplaat, enz. Herb. Lac., (Franeker, M.; Maassluis, VZ. FL. B. S.; Leeuwarden, Fris.).

Trib. *Scandicineae* Koch.

SCANDIX L.

453. S. Pecten Veneris L. In bouwlanden. ⊙ *Maj. Jun.*

In Herb.: Haarlem, Rijnzaterwoude, Utrecht, Tiel, Zalk, Deventer, Twello, Zuid-Beveland, Nijmegen.

ANTHRISCUS Hoffm.

454. A. sylvestris Hoffm. Op vochtige, grazige plaatsen, aan heggen, in kreupelbosschen, enz. *Maj.* — *Jul.* (*Chaerophyllum sylvestre* FL. B. S. p. 248).

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

455. A. Cerefolium Hoffm. Aan heggen, enz. in de nabijheid van moeshoven. ⊙ *Jun. Jul.* (*Chaerophyllum sativum* FL. B. S. p. 248).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Zuid-Beveland, Nijmegen.

456. A. vulgaris P. In opene zandgronden, op ruige plaatsen, enz. ⊙ *Maj. Jun.* (Planta minime vulgaris).

In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Scheveningen, Amsterdam, Walcheren, Nijmegen.

CHAEROPHYLLUM L.

457. C. temulum L. Aan heggen, onder kreupelhout, enz. ♂ *Jun. Jul.* (*Myrrhis temula* FL. B. S. p. 248).

In Herb.: Leyden, Voorschoten, Wassenaar, Zeist, Driebergen, Kampen, Meppel, Coevorden, Walcheren, Nijmegen. Bovendien: (Harderwijk, 's Hage, Haarlem, Zwol, Gort.; Zutphen, Utrecht, Velp, Rheede, FL. B. S.; Leeuwarden, Fris.).

458. C. bulbosum L. Onder kreupelhout, aan wegen, waterkanten, enz. ♂ Jun. Jul. *Fl. Noviom.* p. 48.

In Herb.: Ooysche waard (Nijm.), Abel.

Trib. *Smyrneae* Koch.

CONIUM L.

459. C. maculatum L. Aan dijken, wegen, puinhopen, enz. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijkerk, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

SMYRNIUM L.

460. S. Olusatrum L. Aan de zeekust. ♂ Maj.
(Texel, Gort. p. 81.) n. v. i.

SUBORD. COELOSPERMAE Koch.

Trib. *Coriandreae* Koch.

CORIANDRUM L.

461. C. sativum L. In de hoven aangekweekt en verwilderd.

In Herb.: Overveensche weg bij Haarlem, Mb.

Ord. Araliaceae Juss.

HEDERA L.

462. H. Helix L. Aan oude muren (veelal aangeplant), wild aan oude boomstammen in bosschen, enz. ♃ *Sept. Oct.*

In Herb.: Leyden, Aardenhout, Oosterbeek, Klein Middagten, Staphorst'sche bosch en de Oostermeer bij Meppel, Goes, Nijmegen.

Ord. Corneae DC.

CORNUS L.

463. C. sanguinea L. In heggen, bosschen, enz. ♄ *Jun.*

In Herb.: Wassenaar, Stekh.; Haarlem, Mb.; Nijmegen, Abel.; Zalk, Bond. Bovendien: Zuylen, Kraamw. in Herb. Heyn.; St. Pietersberg bij Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Waalsdorp, Stekh. in Herb. Lac.; (Zutphen, Heemze, Haren; Gort.; 's Hage, Amersfoort, Rheede, FL. B. S.).

464. C. mas L. Op gelijke plaatsen als de vorige in bergachtige streken. ♃ Mart. Apr.

Limburg, Franq. in Herb. pr. L.

Ord. Loranthaceae Don.

VISCUM L.

465. V. album L. Op appel- en peerenboomen (ook op Populieren, Hov.) ♄ *Jun.*

In Herb.: Eysden en Wolder (Limb.) Hov.; Maastricht, Ploem. Bovendien: (Amsterdam, Haarlem, Dordt, Commelyn volg. Gort. p. 265).

Ord. Caprifoliaceae Juss.

ADOXA L.

466. A. Moschatellina L. Op vochtige, beschaduwde plaatsen in bosschen. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Haagsche bosch, VZ.; Abtspoel, Mb., Oudem.; Brederode, Büse; Beek en Ubbergen, Abel.; Helmont, D. Bovendien: Groningen, Herb. Heyn.; s' Lavante bij Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Haarlem, Anlo, Appingadam, Scherpenzeel, FL. B. S.).

SAMBUCUS L.

467. S. Ebulus L. In bosschen, heggen enz. ♃ Jul. Aug.
In Herb.: Nijmegen, Hoffm., Abel.

Obs. Num planta haec apud nos adeo frequens est, quam ex indicatis, a Gortero inprimis, locis natalibus crederes?

468. S. nigra L. Als de voorgaande, vooral in de nabijheid van woningen. ♄ *Jun. Jul.*
In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Nymegen, Zuid-Beveland.

469. S. racemosa L. In bosschen in bergachtige streken. ♄ Apr. Maj.
Ravelsbosch bij Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

VIBURNUM L.

470. V. Opulus L. In boschrijke streken, aan den duinkant, enz. ♄ Maj. *Jun.*
In Herb.: Wassenaar, Zalk, Meppel, Coevorden, Walcheren, Nymegen.

LONICERA L.

471. L. Periclymenum L. In bosschen, aan slootkanten enz. aan den duinkant. ♄ *Maj. — Jul.*
In Herb.: Wassenaar, Overveen, Velsen, Zalk, 't Loo, Meppel, Zuid-Beveland, Nymegen.

Ord. Stellatae L.

SHERARDIA L.

472. S. arvensis L. In bouwlanden. ♂ *Maj. Jun.*
In Herb.: Wassenaar, Stekh.; Leyden, Mb., Oudem.; Eindhoven, D.; Nymegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; ('s Hage, de G.; Franeker, 's Gravesande, FL. B. S.)

ASPERULA L.

473. A. arvensis L. In bouwlanden. ⊙ Maj. Jun.
(Maastricht, Lej. *Spad.* I. p. 75.) n. v. i. L.

474. A. cynanchica L. Op zonnige plaatsen in zand- en heidegronden. ♃ *Maj.* — Jul.
In Herb.: Sluizen bij Katwijk, de Haan. Bovendien: (Velsen, Zwol, Utrecht, Gort.; 's Hage, Kops. in FL. B. S.)

475. A. odorata L. In digt beschaduwde bosschen. ♃ *Maj.* Jun.
In Herb.: Delft, de Br.; Maartensdijk, D. Seiff.; Ubbergen, Abel. Bovendien: Meerdervoort, Herb. Lac.; Schalkwijk, Wtt., Sittard, Hov. in Herb. pr.; (Utrecht, Amstelveen, Wassenaar, FL. B. S.)

RUBIA L.

476. R. tinctorum L. Wordt, vooral in Zeeland, in 't groot verbouwd en komt in heggen enz. verwilderd voor.

GALIUM L.

477. G. Cruciata Scop. Op grazige plaatsen langs wegen, heggen, enz. ♃ *Maj.* Jun. (*G. cruciatum* FL. B. S. p. 134.)
In Herb.: Zalk, Kampen, Bond.; Deventer, de Vr.; Meppel, Heyn.; Spoel en Lekdijk bij Culemborg, Lac., Kraep.; Voorst, Stekh.; Nymegen, Abel. Bovendien: Dieren, Rheede, v. d. B. in Herb. pr.; (Wageningen, Grebbe, Amerongen, Graafsch. Buren, Gort.)

478. G. tricorne With. In bouwlanden. ⊙ *Jul. Aug.* (*G. Aparine β?* Gort. p. 41.)
In Herb.: Leyden, D., Mb.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Breskens, Hoofdplaat, enz. Herb. Lac.; Sas van Gend, B. Wils en v. d. B. in Herb. pr.; Dordt, Herb. Lac.; (Overmaas? Gort.)

Obs. Synonymon Gorteri allatum proprie pertinet ad *G. saccharatum* All. Synonymiae vero hujus auctoris non ubique est fidendum, noluique ideo indigenarum dubiarum et incertarum numerum, id agendo, augere.

479. G. Aparine L. In bouwlanden en moeshoven, tusschen kreupelhout, aan heggen enz. ⊙ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nymegen. Variat:

β. Vaillantii Koch. (*G. Vaillantii* DC. FL. B. S. p. 136.).

In Herb.: Delft, de Br.; Ysselmuiden, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.

γ. spurium Koch. Maastricht, Franq. in Herb. pr.

480. G. uliginosum L. Op moerassige plaatsen, vooral in duin- en heidestreken. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Wassenaar, de Br.; Zandvoort, de Vr.; Meppel, Heyn.; Hatert en Heumen, Abel.; Schouwsche duinen, v. d. B. Bovendien: Katwijk, D. in Herb. pr.; Achttienhoven, Westbroek en N. Loosdrecht, Herb. Lac.; ter Apel (Gron.) v. Hall; Boxtel, Hov., Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Harderwijk, Gort.; Franeker, M.; Lochem, 's Hage, Bergen op Zoom, Etten, Roozendaal, Loenen, FL. B. S.; Leeuwarden, Giekerk, enz. Fris.)

481. G. Anglicum Huds. (*G. Parisiense β. leiocarpum* Koch.) In bouwlanden. ⊙ Jul. Aug.

(Duinen b. Overveen en Zandvoort, v. Hall. FL. B. S. p. 764.) n. v. i.

Obs. Caetera specimina l. l. citata ad *G. uliginosum* pertinent sec. Lac. in litt. et Herb.

482. G. palustre L. In slooten, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Kampen, Meppel, Nijmegen, Schouwen, Zuid-Beveland. (Caulis ut plurimum scaber).

483. G. boreale L. In drooge, zonnige heidegronden. ♃ *Jul.* Aug. *Bat.* 671.

Tusschen Malden en de Meerwijk, v. d. Tr. in Herb. Lac.

484. G. verum L. In drooge zandgronden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: 's Hage, Katwijk, Noordwijk, Haarlem, Wageningsche berg, Kampen, Meppel, Schouwen, Nijmegen.

Variat:

β. ochroleucum Fries. *Novit.* p. 23. (Inflorescentia laxe racemosa, floribus ochroleucis). *G. vero-Mollugo?* Schiede.

In Herb.: Scheveningsch kanaal bij 's Hage, de Br.

γ. gracile. (Corymbulis axillaribus paucifloris).

In Herb.: tusschen Scheveningen en het Badhuis, de Br.

485. G. sylvaticum L. In bosschen. ♃ Jun. Jul.

In Herb.: Beek, Hoffm., Abel.; Spoel bij Culemborg, D. Seiff. Bovendien: Groesbeek, Gev. in Herb. pr.; (St. Pietersberg bij Maastricht, Lej. *Spad.* I. p. 77).

486. G. Mollugo L. Op grazige plaatsen, aan dijken en wegen, in kreupelbosschen, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: 's Hage, Leyden, Katwijk, Noordwijk, Zandvoort, Dordt, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

487. G. saxatile L. In heide- en duingronden. ♃ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Leersum, Hoffm.; Zwolle, Thorb.; Meppel, Heyn.; Hatert, Nijmegen, Abel. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Darthuizer berg, Wenck., Wolfhezen, Groesbeek, Hillegom, v. d. B. in Herb. pr.; (Harderwijk, v. G.; Rheede, FL. B. S.; Bergumerheide, Oranjewoud, Fris.).

Ord. Valerianeae DC.

VALERIANA L.

488. V. officinalis L. Aan slootkanten, op moerassige plaatsen, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. minor Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

489. V. dioica L. Op vochtige plaatsen in grasgronden, enz. ♃ *Apr.* — *Jun.*

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Amstelveen, Sloten, Abcoude, Baambrugge, Utrecht, Harmelen, Houten, Kampen, Meppel, Rhenen, Nijmegen. Bovendien: (Zorgvliet, Groningen, Haren, enz. Gort.; Friesland? Fris.).

VALERIANELLA Poll.

490. V. olitoria Poll. In bouwlanden en moeshoven, aan dijken en wegen, enz. ⊙ *Apr. Maj.* (*Fedia olitoria* FL. B. S. p. 34.).

In Herb.: 's Hage, Leyden, Amsterdam, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

491. V. carinata Lois. In bouwlanden, aan wegen. ⊙ Apr. Maj. (*Fedia carinata* FL. B. S. p. 750).

In Herb.: Leyden, D.; Wassenaar, Oudem.; Velsen, Mb. Bovendien: duinen bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; (Abstede en Bunnik, v. d. Tr. FL. B. S.).

492. V. dentata Poll. In bouwlanden. ⊙ *Jun.* — *Aug.* (*Fedia dentata* FL. B. S. p. 712. 750). Variat:

α. *leiocarpa* Koch. (fructibus glabris);

β. *lasiocarpa* Koch. (fructibus hirtis).

In Herb.: α. Velsen, Mb.; Kampen, Top; Zalk, Bond.; Meppel, Heyn.; Nijmegen, Abel.; Eindhoven, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; β. Zuid-Beveland, v. d. B.

Obs. Propter confusam hanc speciem cum sequente caetera loca, in FL. B. S. memorata, omittenda sunt.

493. V. Auricula DC. In bouwlanden. ⊙ *Jul. Aug. Fl. Camp.* p. 15.

In Herb.: Zalk, Bond.; Zandberg bij Kampen, Top; Nijmegen, Abel.; Eindhoven, D. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Ord. Dipsaceae Juss.

DIPSACUS L.

494. D. sylvestris Mill. In drooge (klei-)gronden, aan dijken, enz. ⊙ *ul.* — *Sept.*

In Herb.: Bunnik, Kampen, Zwolle, Nijmegen, Zuid-Beveland.

495. D. pilosus L. Op vochtige, beschaduwde plaatsen. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Nijmegen, Elst, Wtt. Bovendien: (Arnhem, Naarden, Utrecht, Gort.; Zeist, Petif FL. B. S.).

KNAUTIA Coult.

496. K. arvensis Coult. In zandige bouwlanden, aan dijken, wegen, enz. ♃ *Jul. Aug.* (*Scabiosa arvensis* FL. B. S. p. 130).

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Bloemendaal, Kampen, Meppel, Nijmegen, Schouwen. Bovendien: Walcheren, (Zutphen, Harderwijk, Zwol, Groningen, Darthuizen, Leersum, 's Hage, Velsen, Gort.; Betuwe, Breda, Bergen op Zoom, Baarn, FL. B. S.).

Ludit *fl. albidis.* In Herb.: Katwijk, Mb. Variat:
β. integrifolia (fol. omnibus integris), Overveen, Mb.

SUCCISA M. et K.

497. S. pratensis Moench. In bosschen, vochtige weilanden, enz. ♃ *Aug. Sept.* (*Scabiosa succisa* FL. B. S. p. 130).

In Herb.: Scheveningen, Breesaap, Zeist, Driebergen, Kamperveen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Walcheren. Bovendien: Heze (N. Brab.), Maastricht, (Harderwijk, 't Loo, Arnhem, Alkmaar, Utrecht, Haren, enz. Gort.; Friesland, M.; Waverveen, Wageningen, Baarn, Brummen, FL. B. S.; Leyden, Katwijk, Wassenaar, *Leid.*).

SCABIOSA R. et Sch.

498. S. Columbaria L. In drooge, zonnige grasgronden. ♃ *Jul.* — Sept.

In Herb.: Voorst en Apeldoorn, Büse; Zalk, Bond.; Deventer, Halbertsma; Nijmegen, Abel.; Werkendam, Lac. Bovendien: Spoel bij Culemborg en Everdinge, Wenck, Zwol, Thorb., Beek, v. d. B. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; Maastricht, Hov.; (Friesland? M. p. 9).

Ord. Compositae Adans.

SUBORD. CORYMBIFERAE Vaill.

Trib. *Eupatoriaceae* Less.

EUPATORIUM L.

499. E. Cannabinum L. Aan slootkanten, op begroeide, moerassige plaatsen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland. Variat:

β. heterophyllum (fol. super. tripartitis, infer. integris). In Herb.: Wassenaar, de Br.

TUSSILAGO L.

500. T. Farfara L. In kleigronden op vochtige plaatsen. ♃ *Mart. Apr.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland, Nijmegen.

PETASITES Gärtn.

501. P. officinalis Moench. Aan slootkanten, enz. op moerassige plaatsen. ♃ *Apr.* (*Tussilago Petasites* FL. B. S. p. 608).

In Herb.: Soeterwoude, Kampen, Goes.

Trib. *Asteroïdeae* Less.

ASTER L.

502. A. Tripolium L. Aan kanten van slooten, enz. en op moerassige plaatsen in zilte gronden. ♂ (an ♃?) *Jul. Aug.*

In Herb.: Amsterdam, Sparendam, Kampen, Schouwen, Zuid-Beveland.

Ludit: *radio albo* et *floribus flosculosis.*

503. A. puniceus Ait. Op vochtige plaatsen. ♃ Aug. (Tusschen Maartensdijk en de Bildt, v. Dijk; Doorn, Blaauw; Brummen, v. Hall FL. B. S. *Bat.* 355.) n. v. i. Species mihi prorsus ignota.

A. brumalis N. ab Es. Aan de oevers van rivieren. ♃ Oct. Nov.

Pettelaar (N.-Brab.) Hov. Planta verosimiliter aufuga.

504. A. Novi Belgii L. Op vochtige beschaduwde plaatsen. ♃ *Oct.*

In Herb.: Deventer (in bosschen), Gron. Bovendien: Middelrode en Berlikum, Hov. in Herb. pr.

505. A. Salignus W. Aan de oevers van rivieren. ♃ *Sept.*

Merwe bij Sliedrecht, Herb. Lac.

Obs. Species ultimae ad Floram Americo-borealem pertinent; multis vero locis disseminatione spontanea inquilinae factae, in variis Europae Floris jam enumerantur. Cf. verslag 1849. p. 22 seq.

BELLIS L.

506. B. perennis L. Allerwege op grazige plaatsen. ♃ *Mart.* — *Nov.*

In Herb.: Prov. Zuid- en Noord-Holland, Overijssel, Zeeland.

STENACTIS Cass.

507. S. Bellidiflora A. Braun. Op vochtige, grazige, beschaduwde plaatsen. (nonne potius ♂?) Jul. *Aug. Sept.* (*Aster annuus* FL. B. S. p. 850).

In Herb.: muren in Utrecht, D. Seiff.; Oosterhoutsch bosch (Nijm.) Abel.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Beusekom, Wtt., wallen van Utrecht, G. Broers in Herb. pr.; (Haarlem, Spoel bij Culemborg, FL. B. S.).

ERIGERON L.

508. E. Canadensis L. In bebouwde en opene zandgronden. ☉ (an ♂?) *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Naarden, Nijmegen, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

509. E. acris L. Aan dijken, wegen, kanten van bouwlanden, op muren, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Wassenaar, Zuid-Beveland.

Variat:

β. (Pappo albo, involucro incano, capitulis duplo minoribus.

In Herb.: muren van Kampen, Bond.

γ. *glabrescens.* (Caule glabrato, foliis rigide ciliatis).

In Herb.: muren van Leyden, Wils; Zuid-Beveland, D.

Obs. Species ulterius observanda; quae forte alias species, aut saltem notabiles varietates contineat. Interim distinxi, quae habitu et notis allatis a typo differunt.

SOLIDAGO L.

510. S. Virga aurea L. Op ruige plaatsen in boschachtige streken. ♃ *Aug. Sept.*

In Herb.: Amersfoort, Hattem, Grebbe, Staphorstsche bosch, Beek, Esch en Boxtel. Bovendien: Zutphen, Zwol, Assen, (Elburg, Amerongen en Elst, Gort.; Baarn, Doorn, Naarden, Nijmegen, Arnhem, Driebergen, Zeist, Rheenen, Vianen, FL. B. S.; Oosterwolde, Fris.).

EVAX Gärtn.

E. pygmaea P. a Boerhaavio (l. l. I. p. 119. N°. 5) indigena notatur.

INULA L.

511. I. Helenium L. Op vochtige plaatsen, aan kanten van slooten, grachten, enz. ♃ Jul. Aug.

Boerhaavius (l. l. I. p. 94. N. 1) indigenam notavit; »in Belgio" crescere affirmat Linnaeus (H. Cliff, p. 407); pr. Almelo legit v. G. p. 39.

512. I. Conyza DC. Aan dijken en wegen in drooge gronden. ♂ *Aug. Sept.* (*Conyza squarrosa* FL. B. S. p. 594).

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Zandvoort, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Maastricht, ('s Hage, Gort.).

I. Oculus Christi L. (Haarlem, Zorgvliet, Katwijk, Gort.; Heerenveen, etc. M. enz.).

Obs. Species sine ullo dubio a nostratibus confusa cum sequente aut cum alias pecie consimili.

513. I. Britannica L. In vochtige grasgronden. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Waaldijk bij Nijm. Wtt.; Ooysche Waard en Ubbergen, Abel.; Zwol, Thorb.; Zalk, Top; Groot Deuteren bij 's Bosch, Hov. Bovendien: Vreeswijk, Vianen, Vlijmen, Gev., Wamel en Dreumel, v. d. Tr. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac., (Joure en Wommels, Bergsma FL. B. S.).

PULICARIA Gärtn.

514. P. vulgaris Gärtn. Op vochtige, grazige plaatsen in zandige streken. ⊙ *Aug.* Sept. (*Inula Pulicaria* FL. B. S. p. 604).

In Herb.: 's Bosch en Vlijmen, Hov.; Werkendam, Lac.; Culemborg, Alph.; Waaldijk bij Nijm., Abel. Bovendien: Rosmalen, Hov., t. Varik en Hisselt, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Westerholte, Gort.; Heikop en Leksmond, FL. B. S.).

515. P. dysenterica Gärtn. Aan wegen, slootkanten en op vochtige plaatsen. ♃ *Jul. Aug.* (*Inula dysenterica* FL. B. S. p. 604.).

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Nijeveen, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Ludit: *flosculis plurimis ligulatis;* In Herb.: Overveensche weg bij Haarlem, Mb.

Trib. ***Senecionideae*** Less.

BIDENS L.

516. B. tripartita L. Aan slootkanten en op moerassige plaatsen. ⊙ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. minima. In Herb.: veenacht. gr. bij Meppel, Heyn.

517. B. cernua L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Dordt, Kampen, Meppel, Oldenbroek, Nijmegen. Variat:

β. floribus radiatis. In Herb.: Werkendam, Lac.

γ. minima. In Herb.: Utrecht, de Br.; Leyden, B. Wils; Nijmegen, Abel.

FILAGO L. Suec.

518. F. Germanica L. Aan dijken en wegen en in bouwlanden. ⊙ *Jul. Aug.* (*Gnaphalium Germanicum* FL. B. S. p. 590).

In Herb.: Noordwijk, Eindhoven, Malden, Zuid-Beveland. Bovendien: Beek, Rosmalen, Limburg, (Harderwijk, Groningen, Gort.; Naarden, Muyderberg, Rheenen, Arnhem, Rheede, enz. FL. B. S.; Oosterwolde, Fris.).

519. F. arvensis L. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ *Jul. Aug.* (*Gnaphalium arvense* FL. B. S. p. 592).

In Herb.: Kampen, Bond.; Bennebroek, Mb. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Herb. Lac.

Obs. Planta aut rara, aut cum aliis commutata et praetervisa.

520. F. minima Fries. In opene en bebouwde zandgronden. ⊙ *Jul.* — *Sept.* (*Gnaphalium montanum* et *Gn. minimum* FL. B. S. p. 592).

In Herb.: Wassenaar, Noordwijkerhout, Hilversum, Naarden, Oldenbroek, Kampen, Meppel, Deventer, Zutphen, Beek, Eindhoven, Walcheren. Bovendien: Zeisterheide, St. Michielsgestel.

F. Gallica L. A Boerhaavio indigena notatur (l. l. I. p. 119. n. 4) sec. Gort: p. 230.

GNAPHALIUM L.

521. G. sylvaticum L. Op beschaduwde plaatsen in zand- en heidegronden. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Noordwijk, Noordwijkerhout, Dorenwaard, Renkom, Beek, Groesbeek, t. Harderwijk en Nunspeet, Boxtel, Oirschot. Bovendien: Zeist, Rijsenburg, Doorn, Zutphen.

522. G. uliginosum L. Op vochtige, van tijd tot tijd overstroomde plaatsen. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Rijnsburg, Voorschoten, Breesaap, Kampen, Harderwijk, Elburg, Vollenhove, Meppel, Rheede, Zuid-Beveland, Nijmegen.

523. G. luteo-album L. In vochtige zandgronden, aan wegen, slootkanten, enz. ⊙ *Aug. Sept.*

In Herb.: Leyden, Breesaap, Hintham bij 's Bosch, Grave, Zuid-Beveland. Variat:

β. depressum P. sec. FL. B. S. In Herb.: Leyden, Mb.

524. G. dioicum L. In drooge zand- en heidegronden. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Zomerzorg, Hilversum, Zeist, Elburg, Oldenbroek, Meppel, Deventer, Gorsel, Nijmegen.

HELICHRYSUM Gärtn.

525. H. arenarium DC. In drooge zand- en heidegronden. ♃ Jul. Aug. (*Gnaphalium arenarium* FL. B. S. p. 588).

In Herb.: Nijmegen, Oudem.; Coevorden, v. d. Scheer.

ARTEMISIA L.

526. A. Absynthium L. Aan dijken en in ruige, steenachtige, drooge gronden. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Katwijk, Vlijmen, Vollenhove, Meppel en Staphorstsche bosch, Elst, Nijmegen, Zuid-Beveland.

527. A. campestris L. In drooge zandgronden. ♃ *Jul.* — *Oct.*

In Herb.: Haarlem, Zalk, t. Deventer en Olst, Arnhem, Nijmegen. Bovendien: (Wageningen, Rheenen, enz. Overveen, Velsen, Gort.; Waalsdorp, Zwol, Baarn, enz. FL. B. S.).

528. A. Crithmifolia L. Aan de zeekust. ♃ Aug.

(Zandgronden langs de zeekust van Holland, Dum. in FL. B. S. p. 726) n. v. i.

529. A. vulgaris L. Aan wegen, in heggen, tusschen kreupelhout, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Goes, Nijmegen.

A. vulgaris β. FL. B. S. mihi ignota est.

530. A. maritima L. Op kleigrond langs de zeekust. ♃ *Aug.* — *Oct.* Variat:

α. maritima W.;
β. gallica W. (*A. Gallica* FL. B. S. p. 586);
γ. salina W.

In Herb.: *α.* Noordpolder (Gron.), v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B.; *β* et *γ* Zuid-Beveland, v. d. B.

Obs. Omnes promiscue occurrunt. Licet habitu valde recedant, characteres specificos non reperi. Caeterum var. *β.* non magis insignis quam var. *γ.* Tomentum in omnibus crassius vel tenuius, niveum vel flavescens, raro prorsus fere deficiens (*β.* a. *glabrescens.* Zuid-Beveland).

A. coerulescens L. A Gortero indigena dicitur (zee- en Maas-strand in Delfland, Schwencke, p. 216).

TANACETUM L.

531. T. vulgare L. Aan dijken en wegen. ♃ *Jul. Aug.*
In Herb.: Leyden, Rijnsburg, Soestdijk, Kampen, Deventer, Meppel, Goes.

COTULA L.

532. C. Coronopifolia L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten, enz. ⊙ Jul. Aug.
In Herb.: Gracht achter den Hort. Bot. te Amsterdam, v. d. Tr. Bovendien: (dijk naar Zeeburg, Groenew.; Amsterdam, de Vriese FL. B. S. p. 848).

ACHILLEA L.

533. A. ptarmica L. Aan kanten van rivieren, enz. op moerassige plaatsen. ♃ *Jul. — Sept.*
In Herb.: Leyden, t. Amsterdam en Muyden, Loosdrecht, Zeist, Amersfoort, Doornweerd, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen.

534. A. Millefolium L. In grasgronden aan wegen, dijken, enz. ♃ *Jun. — Oct.*
In Herb.: Prov. Noord- en Zuid-Holland, Overijssel, Zeeland.
Ludit: *flor. persicinis*, *carneis*, *roseis* etc.

535. A. nobilis L. Op drooge, zonnige plaatsen (in bergstreken). ♃ Jul. Aug. Planta advena?
In Herb.: Ooysche Waard (Nijm.), Abel. Bovendien: (Waaloever bij Beuningen, Beyer in FL. B. S. p. 617).

ANTHEMIS L.

536. A. tinctoria L. Op zonnige plaatsen in drooge zandgronden, op muren. ♃ *Jul. Aug.*
In Herb.: t. Oegstgeest en Katwijk, D., Mb., Oudem.; muren te Kampen, Bond.; Ooysche Waard en t. Heumen

en Mook (koornl.), Abel. Bovendien: Maaren (N. Brab.), Hov. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; (muren in Utrecht, Gort.; Spoel bij Culemborg, t. Heerenwaarden en Rossum, FL. B. S.).

537. A. Cotula L. In bebouwde en onbebouwde gronden, aan ruigten, enz. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Leyderdorp, Funen, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

538. A. arvensis L. In zandige bouwlanden. ⊙ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Utrecht, Zuidzande (Z. Vlaand.). Bovendien: Leyden, Dubbeldam, de Bildt, Vorden, Lobith, Ubbergen, Nijmegen, Nunen en Geldorp (N. Brab.).

A. Valentina L. Florae nostrae civem esse perhibet Gorterus (muren te Kampen) p. 226.

MATRICARIA L.

539. M. Chamomilla L. In bouwlanden, aan wegen, ruigten, enz. ⊙ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

M. suaveolens L. Indigenam indicat Gorterus (p. 225).

Obs. Ad hanc speciem Gorterus citat Meesii n. 366, qui ad *Anthemidem nobilem*, recte monente FL. B. S. p. 614, pertinet; utrum vero ex autopsia citet necne, non liquet. Caeterum species valde problematica est et indigenatus dubii.

CHRYSANTHEMUM L.

540. C. Leucanthemum L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland.

541. C. Parthenium Pers. In en bij moeshoven, aan aard- en puinhopen, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*Pyrethrum Parthenium* FL. B. S. p. 610).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Goes.

542. C. inodorum L. Aan wegen, slootkanten, kanten van akkers, enz. ⊙ (an ♃?) *Jun.* — *Aug.* (*Pyrethrum inodorum* FL. B. S. p. 610).

In Herb.: Leyden, Rotterdam, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen. Variat:

β. salinum (*Matricaria inodora β. salina* Fries. *Mant.* III. p. 115. *Pyrethrum maritimum?* FL. B. S. p. 612 *excl. syn.*).

Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

543. C. maritimum (Pyr.) Sm. Op zilte kleigronden naar den zeekant. ♃ *Jul.* — *Oct.* (*E. Bot.* 979!)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Schouwen, D.

Obs. Dispositio Koehiana in Synopsi parum perspicua. *Matricaria maritima* L. (Fries. *Mant.* III. p. 115), quam p. 1026 eandem esse perhibet Vir Cl. ac *Tripleurospermum maritimum* Schultz (i. e. *C. inodorum β. maritimum* Syn. p. 419) longe distat, v. g.: involucro Anthemideo, ligulis integris etc. Caeterum est planta specie forsan non distinguenda, quam tamen enumeravi quo diligentius observetur. Habitu multum recedit a *C. inodoro* et var. *salina*. Est nimirum decumbens, caulibus $\frac{1}{4}$—1 ped., foliorum segmentis brevibus, succosis, obtusis, floribus quam in illis fere duplo minoribus, involucro basi truncato, receptaculo late ovato.

544. C. segetum L. In (zandige) bouwlanden. ⊙ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Deventer, Meppel, 's Bosch, Nijmegen.

DORONICUM L.

545. D. Pardalianches L. In bosschen. ♃ Maj. Jun.

In Herb.: Poelgeest, D. Bovendien: (Hoogezand; Haren, v. Hall; Driebergen, v. d. Tr. in FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

546. D. scorpioïdes W. In bosschen. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Bakkershagen bij Wassenaar, Stekh.; Poelgeest, D.; den Deyl, Haarlem, Mb.; Dordt, Alph.; Utrecht, t. Schalkwijk en Houten, Wtt.; Twello, Top. Bovendien: (Delft, Arnhem, Dordt, FL. B S.).

ARNICA L.

547. A. montana L. Op hooge veenachtige heidevelden. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Zutphen, Mb.; Diepenveen, Top; t. de Wijk en Meppel, Heyn.; Hatertsche broek (Nijm.), Abel.; Meerssen (Limb.), Hov. Bovendien: Harderwijk, Stekh., t. Voorst en Apeldoorn, Wtt. in Herb. pr.; (Groningen, Gort.; Friesland, M.; Lochem, enz. FL. B. S.).

CINERARIA L.

548. C. palustris L. In moerassen en lage veenstreken. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Dordt, kanaal bij Scheveningen, Leyden, Leimuiden, Haarlem, Zandvoort, Vinkeveen, Zeist, Kampen, Staphorstsche bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: (Tiel, Zutphen, Utrecht, Gort.; Friesland, M.; Maarsbergen, Baarn, FL. B. S.). Variat:

β. Hollandica Miq. in *Fl. Bat.* 608 (Zuidplas). Mihi prorsus ignota.

SENECIO L.

549. S. vulgaris L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen. ⊙ *Jan. — Dec.*

In Herb.: Prov. Zuid- en Noord-Holland, Overijssel, Drenthe, Zeeland.

550. S. viscosus L. Op onbebouwde, ruige plaatsen in zandige streken. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Elburg, Top; Nijmegen, Abel.; Staphorstsche bosch, Heyn. Bovendien: Bommel, Wtt., Tiel, Hoffm., Driebergen, v. d. B., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Amsterdam, Zwartwatersdijk, Gort.; Friesland, M.; Kuilenburg, Amerongen, Doorn, Soestdijk, Haarlem, enz. FL. B. S.).

551. S. sylvaticus L. Op beschaduwde plaatsen, aan wallen, heggen enz. in zandige streken. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Haarlem, Harderwijk, Kampen, Staphorstsche bosch, Schouwen, Nijmegen.

552. S. Erucifolius L. In kreupelbosschen, aan beplante dijken en wegen. ♃ *Jul. — Sept.* (*S. tenuifolius* FL. B. S. p. 596.).

In Herb.: Kampen, Bond.; Zeist, Kraep.; Wageningen, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Beuningen, Abel.

553. S. Jacobaea L. In grazige gronden. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Bentveld, Soestdijk, Nijmegen, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland, Walcheren. Variat:

β. discoïdeus Koch. Wassenaar, Mb.; Nieuwe Diep, Wenck.

554. S. aquaticus Huds. Aan waterkanten, in moerassige graslanden, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Warmond, Oudem.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn.; Deventer, Halbertsma; Beekhuizen, Abel. Bovendien: Wassenaar, D., Westbroek, Kraamw., Utrecht, Gev. in Herb. pr.; Rotterdam, Herb. Lac.; (Heikop, v. Hall; Maarsbergen, Dubois FL. B. S.; Friesland, Fris.).

555. S. erraticus Bertol. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ (an ♂?) Jul. Aug.

Haagsche bosch, Herb. VZ. Bovendien: (Doorn, v. Hall, FL. B. S. p. 851).

556. S. Fuchsii Koch (*Syn. Ed.* 1.). Op vochtige plaatsen in bosschen. ♃ *Jul. — Sept.* (*S. ovatus* FL. B. S. p. 600).

In Herb.: Beek, Un. 1847; Ubbergen, Abel. Bovendien: Zutphen, Büse, Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (t. Neerlangbroek en Doorn, v. d. Tr., FL. B. S.).

557. S. Sarracenicus L. Aan de oevers van rivieren en plassen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Rotterdam, Zalk, Zutphen, Nijmegen. Bovendien: Moerdijk, t. Arnhem en Rheede.

558. S. paludosus L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Dordt, Werkendam, 's Bosch, Wijk b. Duurstede, Doornweerd, Zalk, Kampereiland, Staphorstsche bosch, Nijmegen. Bovendien: Zutphen, Leerdam, Moerdijk.

SUBORD. CYNAROCEPHALAE Less.

Trib. *Cynareae* Less.

SUBTRIB. CALENDULACEAE DC.

CALENDULA L.

559. C. arvensis L. In bebouwde gronden. ⊙ Jul. — Oct. (Maastricht. Lej. Spad. II. p. 185) n. v. i. L.

SUBTRIB. CARDUINEAE Koch.

CIRSIUM Tourn.

560. C. lanceolatum Scop. Aan wegen en dijken, op ruige plaatsen enz. ♂ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nymegen.

Ludit *fl. albis* (Alkmaar, Gort.)

561. C. Eriophorum Scop. Aan dijken. ♂ *Aug. Sept.* Enum. Zeel. II. p. 17.

In Herb.: Zuid-Beveland (aan dijken bij Kwadendamme, Ovezant, Driewege, enz.) v. d. B.

562. C. palustre Scop. In vochtige, moerassige graslanden; langs slooten, enz. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Overveen, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland; Nymegen.

Ludit *fl. albis:* Haarlem, Mb., (Vollenhove, Leyden, FL. B. S.)

563. C. oleraceum Scop. Op vochtige, grazige plaatsen. ♃ *Aug. Sept.*

In Herb.: Leyden, D. Mb.; Goes, v. d. B. Bovendien: (Utrecht, Gort.)

564. C. Anglicum Lam. In moerassige veenstreken, in weilanden enz. ♃ *Maj.* — *Aug.* (*Carduus heterophyllus* Gort. p. 211. *Cnicus heterophyllus* Bat. t. 270. *Cirsium heteroph.* FL. B. S. (excl. syn. All.) p. 578. *C. Helenioïdes?* v. H. (excl. syn.) p. 580. et *C. Anglicum* p. 846.)

In Herb.: Bentveld bij Zandvoort, Waverveen, Abcoude, Vinkeveen, Utrecht, Westbroek, Achttienhoven, Nykerk, Kampen, Kamperveen, t. Meppel en Nyeveen, Haren (Gron.), Vughtsche heide. Bovendien: Amersfoort, Voorst, Friesland.

565. C. acaule All. In drooge, steenachtige grasgronden. ♃ Jul. Aug.

(Op ruwe, steenachtige plaatsen. Gort. (*Carduus acaulis*) p. 212. n. v. i.

566. C. arvense Scop. Langs dijken en wegen, in bebouwde gronden, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

Ludit *fl. albis* Dordt. Herb. Lac., Nymegen, Abel.

SILYBUM Gaertn.

567. S. Marianum Gaertn. Aan wegen enz. in de nabijheid van moeshoven. ♃ Jul. Aug. (*Carduus marianus* FL. B. S. p. 576.) (Planta advena.)

In Herb.: Leyden, D. Bovendien: Heerjansdam; Herb. Lac.; (Nymegen, 'sHage, FL. B. S.; Leeuwarden, Franeker, Fris.

CARDUUS L.

568. C. tenuiflorus Curt. Aan ruige, steenachtige plaatsen (naar den zeekant?) ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Ruïne der kerk van Westerschouwen (Schouwen), v. d. B. Bovendien: (Maarsbergen, Dub. FL B. S.)

569. C. Acanthoïdes L. Aan wegen, enz. ♂ Jul. Aug. (Doesburg, Gort.) n. v. i.

570. C. crispus L. Aan wegen en dijken, op muren en steenachtige plaatsen. ♂ *Jun. — Aug.* (*C. polyacanthos* Enum. Zeel. I. p. 26.)

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nymegen, Goes, Middelburg.

Ludit: *fl. stramineis:* 's Hage, de Br.; *fl. albis:* Aardenhout, Mb., Weurt (Nym.) Herb. Abel.; et *fl. roseis:* (Elst, Gort.)

Obs. Utraque species apud nos probe observandâ. Apud auctores extricari nequeunt. Quam e. g. Koch ad *C. multiflorum* trahit (Schkuhr Hdb. t. 228. *C. Acanthoides*), eandem ad *C. crispum* citat Rchb., qui rursus *C. Acanthoïdis* figuram (E. Bot. t. 973), a Koch laudatam, trahit ad *C. polyacanthon* et Fl. Dan. t. 621 silet, quae sec. Koch sistit *C. crispum*. Ejusmodi auctorum controversiae Naturae studio tantum tolluntur.

571. C. nutans L. Aan dijken en wegen (in zandige streken). ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Katwijk, Hillegom, Zandvoort, Kampen, Nymegen, Schouwen. Bovendien: (Zutphen, Arnhem, Twello, 's Hage, Haarlem, enz. Gort.; Amsterdam, Hattem, Zeyst, 's Gravezande, Arnhem, enz. FL. B. S.)

ONOPORDON L.

572. O. Acanthium L. Aan wegen, dijken en op ruige plaatsen. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Breesaap, Arnhem, Nymegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Scheveningen, Zandvoort, (Harderwijk, Rheenen, Overveen, Gort.; Katwijk; Wassenaar, 's Hage, Wageningen, enz. Zandvoort, FL. B. S.)

O. Illyricum L. Indigenam Boerhaavius notavit (I. I. I. p. 137. N°. 18).

Obs. Specimina indigena, quae nuperius collecta et hoc nomine insignita vidi, e. g. in Herb. VZ., indubie ad *O. Acanthium* pertinent.

LAPPA Tourn.

573. L. major Gärtn. Aan wegen, ruigten, enz. ♂ *Jul. — Sept.* (*Arctium Lappa* FL. B. S. p. 574.)

In Herb.: Leyden, D., Oudem.; Oud Heusden en Empel, Hov.; Haarlem? Mb.; Goes? v. d. B. Bovendien: Heerjansdam, Herb. Lac.

574. L. minor DC. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♂ Jul. Aug. (dimidio mense praecocius caeteris sec. Koch.)

In Herb.: Nymegen, Abel.; Amsterdam, Rich.; Kampen? Bond.; Oud Heusden? Hov.; Zuid-Beveland? v. d. B.

575. L. tomentosa Lam. Op gelijke plaatsen als de beide vorigen. ♂ *Jul. Aug.* (*Arctium tomentosum* FL. B. S. p. 574.)

In Herb.: Leyden, D. Mb.; Rosmalen, Hov.; Haarlem? Mb.; Goes? v. d. B.

Obs. Ad distinguendas hasce species characteres hactenus dati non sufficere videntur, quamobrem plura specimina dubia manent; reliqua satis certa sunt typosque valde distinctos repraesentant. At vero inflorescentia, capitulorum forma et magnitudo, indumentum, etc. formis intermediis obliterantur prorsus.

SUBTRIB. CARLINEAE Cass.

CARLINA L.

576. C. vulgaris L. Aan dijken en wegen, in onbebouwde zandgronden. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Nymegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Walcheren, Maastricht, ('s Hage, Zwolle, enz. Gort.; Friesland, M. (Fl. Fris.?); t. Lochem en Deventer, Katwijk, Overveen, Zandvoort, FL. B. S.)

SUBTRIB. SERRATULEAE Cass.

SERRATULA L.

577. S. tinctoria L. In boschrijke streken op drooge, zonnige plaatsen. ♃ Jul. *Aug.*

In Herb.: t. de Bildt en Zeist, Asscher; Meppel en Havelterberg, Heyn.; t. Meerwijk en Malden, Abel.

SUBTRIB. CENTAURIEAE Less.

CENTAUREA L.

578. C. Jacea L. Aan wegen en dijken, in drooge weilanden, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

α. genuina Koch. Leyden, D. in Herb. pr.

β. vulgaris Koch. In Herb.: Leyden, Mb.; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Nijmegen, Abel.

γ. lacera Koch. (*C. Jac. γ. decipiens* N. Bijdr. p. 50; *C. Jacea* Enum. Zeel. III. p. 13). In Herb.: Vianen, D. Seiff.; Kampen, Bond.; Oorsprong, Un. 1847; Stadswallen v. Deventer, Gron.; Schaardijke (Schouwen), v. d. B. Bovendien: Vianen, v. d. Tr., Leyden, D., Kuilenburg, Heyn. in Herb. pr.

δ. commutata (ε) Koch. In Herb.: Nijmegen, Abel.; Meppel, Heyn.; Kampen, Bond.; Zeist, Un. 1847; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Haarlem, de Vr.; Leyden, Mb., Oudem. Bovendien: Utrecht, v. d. Tr.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

ε. pratensis (ζ) Koch. In Herb.: Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Deventer, Cop, Gron.; Meppel, Heyn.

579. C. nigra L. Aan wegen, op begroeide, grazige plaatsen in drooge gronden. ⊙ *Aug. Sept.*

In Herb.: Zuid-Beveland aan dijken op onderscheidene plaatsen, v. d. B. Bovendien: Koudekerke (Walcheren) v. d. Feen; Bunnik, Gev., Ambij (Limb.), Hov. in Herb. pr.

Obs. Caetera loca natalia hujus speciei, in FL. B. S. memorata, consulto omittuntur, quandoquidem manifesta hujus est cum *C. Jacea* apud nos confusio. Neque equidem de omnibus speciminibus determinatis certus sum, quibus nimirum saepissime *semina matura* desunt.

580. C. Cyanus L. Tusschen 't koorn in zandige streken. ♂ (an ⊙ ?) *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Rijnsburg, Kampen, Deventer.

Ludit: *fl. albis* et *purpuruscentibus*. Kampen, Bond.

581. C. Scabiosa L. Langs wegen, in drooge, grazige gronden, enz. ♃ *Jun. — Oct.*

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Wilpschen dijk bij Deventer, Cop; stadswallen van Deventer, Gron., Top; Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Tolkamer a. d. Rijn, VZ. in Herb. pr.

582. C. solstitialis L. Aan de kanten van wegen en bouwlanden. ♂ Jul. Aug.

In Herb.: Zuid-Beveland (tusschen *Medicago sativa*), v. d. B. Planta advena!

583. C. Calcitrapa L. Aan dijken en wegen. ♂ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Ameland, Bruinsma; Sas van Gend, Wils; Zuid-Beveland (op zeer vele plaatsen), v. d. B. Bovendien: Biervliet, Breskens, enz. Herb. Lac.; Walcheren, Ermerins, St. Pietersberg (Maastr.), Hov. in Herb. pr.; (t. Muiden en Naarden, Kampen, Gort; Rockanje, Tholen, Steenbergen, Kops in *Fl. Bat.*).

SUBORD. et TRIB. CICHORACEAE Juss.

SUBTRIB. LAPSANEAE Less.

LAPSANA L.

584. L. communis L. In bebouwde en onbebouwde gronden, tusschen kreupelhout, in heggen, enz. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, 't Loo, Deventer, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

ARNOSERIS Gärtn.

585. A. pusilla Gärtn. In zandige bouwlanden. ⊙ *Jun. — Aug.* (*Lapsana minima* FL. B. S. p. 572).

In Herb.: Wassenaar, Noordwijkerhout, Hillegom, Breesaap, Hilversum, Harderwijk, Zalk, Zutphen, Wolfheze, Nijmegen, Eindhoven, Hulst.

SUBTRIB. CICHORIEAE C. H. Schultz.

CICHORIUM L.

586. C. Intybus L. Aan dijken en wegen in drooge gronden. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Deventer, Zierikzee.

Ludit *fl. albis* et *roseis* (Zuideras, Brummen, Gort.).

SUBTRIB. LEONTODONTEAE C. H. Schultz.

THRINCIA Roth.

587. T. hirta Roth. Aan wegen, enz. in zandige streken; in de duinen. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Zandvoort, Haarlem, Amsterdam, Zaan, Kampen, Lent, Werkendam, Schouwen, Walcheren, Zuid-Beveland, Hulst.

Obs. *T. hispida* FL. B. S. p. 560 omittenda videtur. Probatum enim est, speciem, a Rothio descriptam, esse australem, unde a Kochio quoque in Ed. 2 Synopseos non est recepta.

LEONTODON L.

588. L. autumnalis L. Aan dijken en wegen, in weilanden en op grazige plaatsen. ♃ *Jul.* — *Oct.* (*Apargia autumnalis* FL. B. S. p. 558).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. pratensis Koch. In Herb.: Leyden, Mb.; Delft, de Br.; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.

γ. uniflora. (Scapo monocephalo, involucro ut in var. *β.*, flore praemagno. *Hedypnois Taraxaci* Sm. *Engl. Bot.* t. 1109). In Herb.: Eiland Rozenburg, de Br.

589. L. hispidus L. Aan wegen en op grazige plaatsen. ♃ Jun. — Autumn. (*L. hastilis* *α. vulgaris* Koch; *Apargia hispida* FL. B. S. p. 560).

In Herb.: Gelderland, Hoffm.; Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Rheede, v. Hall in Herb. VZ.

Obs. Manifeste a Gortero, forsan ab aliis quoque, cum *Thrincia hirta* confusa; hinc cautius visum est caetera loca hujus plantae, ab auctoribus notata, omittere. Equidem crediderim, raram nobis esse speciem.

PICRIS L.

590. P. Hieracioïdes L. Aan wegen, akkerkanten en op begroeide plaatsen in zandstreken, in de duinen. ♂ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Wassenaar, Zalk, Zwolle, Nijmegen. Bovendien: Velsen, Maastricht, (Muiderberg, Hattem, enz. 's Hage, Gort.; Doesburg, Haarlem, Wijk aan Zee, Arnhem, Kuilenburg, Betuwe, enz. Dordt, Overveen, FL. B. S.).

HELMINTHIA Juss.

591. H. Echioïdes Gärtn. Aan dijken, wegen en akkerkanten (naar den zeekant). ⊙ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Vlissingen, Wtt.; Westkapelle (Walcheren), v. d. Feen; Zuid-Beveland (op ondersch. pl.), v. d. B.

SUBTRIB. SCÒRZONEREAE C. H. Schultz.

TRAGOPOGON L.

592. T. Porrifolius L. Aan wegen en kanten van bouwlanden. ♂ *Jun. Jul.*

In Herb.: Amsterdam, Asscher; Diemermeer, Mb.; Mariënbosch (Nijm.), Abel.; Goes, v. d. B. Bovendien: Bergen op Zoom, D. in Herb. pr.; (t. Beetgum en Marsum (Friesl.), Meese; Breda, Kops *Fl. Bat.;* Bolsward, v. d. Kolk in FL. B. S.; Pietersbierum, Holwerd, enz. Fris.).

Obs. In Zeelandia nemo cultam novit hanc plantam, quae tamen procul dubio inter *advenas* est numeranda.

593. T. minor Fries. Aan dijken en wegen. ♂ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Leyderdorp, Oudem.; Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.

594. T. pratensis L. Aan wegen, op grazige plaatsen, in weilanden. ♂ *Jun. Jul.*

In Herb.: Kampen, Bond.; Leyden, Wils; Meppel, Heyn.; Nijmegen, Abel. Variat:

β. *tortilis* Koch. In Herb.: Amsterdam, Lac. Romb., Doorn.

Ludit: *floribus viviparis.* Straatweg naar Ubbergen, Abel.

595. T. orientalis L. Op gelijke pl. als de vorige. ♂ Maj. Jul. (Koch.).

Duinen bij Scheveningen, D. in Herb. pr.

Obs. Species hujus generis ultimae observationi ulteriori commendandae sunt. Communi *T. pratensis* titulo comprehensas vidi. Ultimam eo consilio enumeravi, licet non viderim nisi specimen ob defectum achaeniorum incertum, quo diligentius in illam inquiratur.

SUBTRIB. HYPOCHOERIDEAE Less.

HYPOCHOERIS L.

596. H. glabra L. Tusschen 't koorn in zandgronden. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Breesaap, de Bildt, Zeist, Driebergen, Kampen, Hulst, Nijmegen. Bovendien: Leersum, Eindhoven, (Haarlem, FL. B. S.; Wolvega, Fris.).

597. H. radicata L. Aan dijken en wegen, in graslanden, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Leyderdorp, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

598. H. maculata L. Op grazige, begroeide plaatsen in drooge, steenachtige gronden. ♃ Jul. Aug.

(In beschaduwde duingronden, R., FL. B. S.; Nijmegen in *Fl. Clivensi ms.* sec. Wirtg. *Prodr.* p. 102).

SUBTRIB. CHONDRILLEAE Koch.

TARAXACUM Juss.

599. T. officinale Wigg. In bebouwde en onbebouwde, opene en grazige gronden. ♃ *Maj. — Oct.* (*Leontodon Taraxacum* FL. B. S. p. 558).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

Variat:

β. *glaucescens* Koch. In Herb.: Duinen van Wassenaar, Walcheren.

γ. *lividum* (ε) Koch. (*L. Taraxacum γ. paludosum* FL. B. S. p. 843; *Taraxacum palustre* Enum. Zeel. II. p. 18).

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Dordt, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Helpen en Haren, v. Hall; Waalsdorp, VZ.; Halle en Loenen op de Veluwe en Diepenveen, Wtt. FL. B. S.).

Ludit: *scapo furcato.* In Herb.: 's Bosch, Hov.

CHONDRILLA L.

600. C. Juncea L. In drooge, zandige bouw- en graslanden, aan wegen. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Hoogte van Oosterhout en Zandberg bij Kampen, Bond., Top. Bovendien: (Nijmegen, B. in FL. B. S.).

SUBTRIB. LACTUCEAE Koch.

LACTUCA L.

601. L. sativa L. In moeshoven gebouwd en hier en daar verwilderd, b. v. in Herb.: Leyden, Mb.; Hatert (Nijm.), Abel.

602. L. Scariola L. Aan ruigten, wegen, enz. op drooge, zonnige plaatsen. ♂ Jul. *Aug.*

In Herb.: Sleeuwijk, Lac. Bovendien: (Muiderberg? Gort. p. 204; Maastricht, Lej. *Rev.* p. 165).

603. L. Saligna L. Aan dijken. ♂ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Noorddijk t. Goes en Kattendijke en Oosterscheldedijk t. Kattendijke en Wemeldinge, v. d. B. Bovendien: (Breskens, Dum. FL. B. S. p. 727).

604. L. muralis Fresen. Aan muren, in beschaduwde zandgronden, aan heggen; enz. ⊙ *Jul. — Sept.* (*Chondrilla muralis* FL. B. S. p. 558).

In Herb.: Wassenaar, Hattem, Oorsprong, Ubbergen, Eindhoven, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Stadsmuren v. Utrecht, (muren te Schoonhoven en Zwol, Gort.; de Vuursche, Zeist, Driebergen, Grebbe, de Bildt, Maarsbergen, FL. B. S.; muren te Franeker, Fris.).

SONCHUS L.

605. S. oleraceus L. p. p. In bebouwde gronden. ⊙ *Jun. — Aug.* Variat:

α. *integrifolius* Wallr.;
β. *runcinatus* Koch;
γ. *lacerus* Wallr.

In Herb.: α. Zuid-Beveland, Tholen; β. Leyden, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland; γ. Delft, Zuid-Beveland.

606. S. asper Vill. Op gelijke pl. als de vorige. ⊙ *Jul. Aug.* Variat:

β. *laciniatus.* (Fol. lanceolatis, laciniato-pinnatifidis).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland; β. Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland.

607. S. arvensis L. In bouw- en weilanden (kleigronden). ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. *angustifolia.* (Caule simplici 1—2 floro, fol. integris acute denticulatis; habitus *S. maritimi.* Dethard. *Consp.* p. 60). In Herb.: duinen b. Scheveningen, de Br.

γ. *laevipes* Koch. (Duinkant bij Haarlem, v. Hall, FL. B. S. p. 842. γ. *glabrescens*).

608. S. palustris L. In rietvelden, aan waterkanten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Haarlemmerliede, Büse; t. Haarlem en Amsterdam, Mb.; Delft, de Br.; Zalk, Bond. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; (Nederhorst den Berg (Utr.), 's Hage, Schalkwijk, FL. B. S. p. 843).

Obs. Species haec a proxime antecedente non semper a nostratibus bene est distincta: propterea nonnulla loca omissa sunt.

SUBTRIB. CREPIDEAE Koch.

CREPIS L.

609. C. biennis L. In bouw- en weilanden, tusschen kreupelhout, enz. ♂ *Jun. Jul.* Variat:

α. *runcinata* Koch;

β. *lacera* Koch;

In Herb.: α. Leyden, Mb.; Walcheren, v. d. B.; β. Leyden, Dz.; Nijmegen, Abel. Bovendien: (op versch. pl. aan de Lek, Amsterdam, 's Hage, Utrecht, FL. B. S. p. 571. 847).

610. C. tectorum L. In drooge zandgronden (bouwland), op muren, enz. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Meppel, Heyn.; Katwijk, Mb.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Zeist en Werkendam, Herb. Lac.; Wijk b. Duurstede, enz. langs de Lek, Wenck. in Herb. pr.

611. C. virens Vill. Aan dijken en wegen, heggen, enz. ⊙ *Jun. — Oct.*

In Herb.: Dordt, Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. *diffusa*. (Caule diffuso, tenero, capitulis quam in specie minoribus. *Cr. diffusa* FL. B. S. p. 568). In zandgronden. In Herb.: Tholen, Zuid-Beveland.

γ. *agrestis* Koch. (Caule rigido, stricto, capitulis quam in specie majoribus; habitus *C. tectorum*).

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem.; Kampen, Bond.

Obs. In hanc et antecedentem speciem earumque formas debita cura inquirendum est; videntur enim hucdum nimis esse neglectae, quamobrem etiam ubique confunduntur. Characteres autem, a Kochio indicati, optimi sunt; minus tantum recte, *C. diffusam* non nisi caule *C. virentis* mutilato observari, contendit. Caeterum *C. agrestem* specie esse distinctam, suspicor.

C. Dioscoridis DC. (Harderwijk, enz. R. FL. B. S. p. 568).

612. C. paludosa Mönch. Op beschaduwde moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz. ♃ Jun. *Jul.* (*Hieracium paludosum* FL. B. S. p. 564).

In Herb.: Dordt, Lac., Alph. Bovendien: Haagsche bosch, VZ., Eindhoven, D. in Herb. pr.; (Bergumerheide? M.)

HIERACIUM L.

A. Pilosella.

Innovatio per stolones; involucrum irregulariter imbricatum; achaenia minima, striatula; pappi pili tenuissimi, aequales.

613. H. Pilosella L. In opene en begroeide zandgronden. ♃ *Maj. — Aug.*

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Hilversum, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland. Variat:

β. robustum Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

Occurrit praeterea subinde *stolonibus scapigeris*. In Herb.: Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

614. H. Auricula L. In drooge begroeide zand- en heidegronden. ♃ *Jun. Jul.* (*H. dubium* et *Auricula* FL. B. S. p. 564; cf. p. 876).

In Herb.: Leyden, Mb.; Kamperveen en Hulshorst bij Harderwijk, Bond.; t. Apeldoorn en Voorst, Wtt.; heide bij 't Loo, Oudem.; Bemmelsche dijk (Nijm.) N. Abel.; havendijk bij Goes, v. d. B.

615. H. pratense Tausch. In drooge graslanden (veenstreken Koch.) ♃ Jun. Aug.

In Herb.: Leyden, D. Bovendien: t. Zeist en Woudenberg, Herb. Lac.

B. Aurella.

Innovatio per rosulas; involucrum multiseriale, contiguum; achaenia magna, striato-costata; pili pappi rigidi, inaequales.

616. H. amplexicaule L. Op oude muren. ♃ *Jul. Aug.*
In Herb.: Haarlem, Mb., Büse.

C. Pulmonarea.

Innovatio et pappus ut in praecedente; involucrum interruptum, squam. exterioribus abbreviatis, inordinatis; achaenia brevia, truncata, striata, basi attenuata.

Obs. De sequentibus speciebus cf. novissima expositio Cl. Fries (*Symb. ad Hist. Hierac.* Ups. 1848. p. 108, seqq. *Summ. Veget.* Sect. II. Holm. 1849. p. 540 seqq.), quam sequi conatus sum. Omnium vero omnino specierum ut specimina viva iterato examini submittantur, Botanicis nostris commendatum volo. Cf. Verslag 1849, p. 24 seqq.

617. H. murorum (L. p. p.) Poll. Tusschen laag kreupelhout in drooge, steenachtige gronden, op oude muren. ♃ Maj. Jun. (rami secundarii Sept.).

Phyllopodum, laete viride; caule scapiformi, subunifolio; foliis petiolatis, simpliciter hirsutis, basi inciso-dentatis; anthela discreta corymbosa, ramis arcuato-adscendentibus; involucris (virgineis cylindricis, defloratis ovatis) viridibus, nigro-glanduloso-pilosis, squamis acutis, interioribus cuspidatis, ligulis subglabris; stylis fusco-hispidulis; pappo albo. Cf. Koch. *Syn.* p. 522; Sturm, *Dlds. Flora* X. tab. 32. Variat:

β. sylvaticum Fries. (Foliis membranaceis cordatis, basi retrorsum inciso-dentatis, dentibus reversis).

In Herb.: (Benthcim, Cop) n. v. i.; *β.* muren te Nijmegen, Abel.

618. H. caesium Fries. In bosschen, tusschen laag houtgewas, enz. ♃ Jun. — *Aug.*

Phyllopodum, caesio-glaucum (in umbr. pallens); caule 1—paucifolio; foliis subovatis, basi rotundatis, profundius dentatis, margine subtusque vulgo stellato-floccosis araneosisve pilosis; anthela discreta patente, ramis strictis; involucro subgloboso, floccoso-cano, squamis incumbentibus, subobtusis; ligulis glabris, stylo e livido-fuliginoso; pappo sordido (subrufescente). *H. murorum* Sm. *Engl. Bot.* tab. 2082. Variat:

β. nemorum Fries. (Pallide virens, sublutescens; foliis tenuioribus, capitulis ventricosis, cano-floccosis, immixtis pilis paucis apice luteolo-glandulosis). *H. nemorum* Rchb. *Exsicc.* 2352; *H. murorum? Bat.* t. 128.

In Herb.: Bergen bij Beek, Un. 1847; *β.* Heide achter Vollenhoven, Wenck. in Herb. pr.

619. H. vulgatum Fries. In boschrijke streken op beschaduwde plaatsen; op muren. ♃ *Jun.* — Sept.

Phyllopodum, subvirens; caule folioso; foliis lanceolatis oblongisve, medio dentatis simpliciter pilosis, radicalibus subintegris, in petiolum decurrentibus, marcescentibus ante caulina subsessilia; anthela subcontigua, paniculato-corymbosa, ramis arrectis; involucris (virgineis cylindricis) cano-flocculosis saepius nigro-glanduloso-pilosis; squamis aequaliter attenuatis, subacutis; ligulis glabris; stylo livescente; pappo albo. Cf. Koch l. l. p. 521; *H. maculatum* Sm. *Engl. Bot.* tab. 2121 (sec. Fries haud bona). Variat:

β. nemorosum Fries. (Caule paucifolio; foliis oblongis, dentatis, radicalibus paucis evanidisve; involucris simpliciter et rare pilosis, vix glandulosis). *H. sylvaticum* Sm. *Engl. Bot.* tab. 2031.

In Herb.: Muren v. d. nation. tuin te 's Hage, Mb.; muren v. Bommel, Lac.; Hulshorst bij Harderwijk, Bond.; t. Goor en Hengeveld, Zutphen, Cop; Hulst, Wils en v. d. B.; *β.* Bosch v. Wolfhezen, Un. 1847.

D. Accipitrina.

Innovatio per gemmas clausas; involucrum contiguum, plerisque distincte multiseriale; achaenia truncata, pappus ut in Aurella.

620. H. strictum Fries. Op beschaduwde, grazige plaatsen. ♃ Aug.

Aphyllopodum; caule cavo, rigido, folioso, ex alis ramoso ramisque aphyllis strictis; foliis oblongis lanceolatisve denticulatis, basi angustata subamplexicaulibus, subtus triplinerviis, subreticulatis, glaucis; pedunculis cano-floccosis; involucris nigricantibus, tenue glanduloso-pilosis, squamis intimis obtusis; ligulis ciliatis; achaeniis fusco-atris.

β. *granulatum* Fries. (Elatum, caule foliisque rotundato-amplexicaulibus, oblongis, subtus glanduloso-scabris, capitulis majoribus). *H. Prenanthoïdes Engl. Bot.* tab. 2235.

In Herb.: Batterijen b. het Vossegat bij Utrecht, D. Seiff.

621. H. tridentatum Fries. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Jul. Aug.*

Pseudo-aphyllopodum; caule subcavo, folioso, stricto; foliis inferioribus oblongis petiolatis, reliquis lanceolatis sessilibus, medio paucidentatis; anthela subaphylla, corymbosa, erecta; pedunculis elongatis, filiformibus involucrisque (defloratis medio constrictis) cano-floccosis breveque pilosis; squamis acuminatis, porrectis, margine pallidis; stylo livescente, fusco hispidulo. *H. rigidum* Koch l. l. p. 530; *Enum. Zeel.* IV. p. 107.

In Herb.: Meppel, Heyn.; Roozendaal b. Arnhem, Un. 1849; de Bildt, Mb.; Haarlem, Eindhoven, D.; Hulst, Wils en v. d. B. Bovendien: Ooysche Waard (Nijm.), Herb. Abel.

622. H. rigidum Hartm. In drooge gronden tusschen hakhout, enz. ♃ Jul. — *Sept.*

A-pseudophyllopodum; caule solido, rigido, folioso, apice subpaniculato-ramoso; foliis sessilibus lanceolatis, triplinerviis, medio dentatis, infimis conformibus, subpetiolatis; involucris (defloratis aequaliter sursum attenuatis) multiserialibus, floccis canis fugacibus pilisque nigris glanduliferis adsperso; squamis incumbentibus, conformibus, lanceolatis, obtusis, apice patulis, undique viridibus, siccitate nigricantibus; stylo luteo, fusco-hispidulo, sicco fuliginoso.

In Herb.: Soestdijk, Lac.; Woestehoeve (Veluwe), Un. 1849; Ubbergen, Abel.; Noordwijk, Mb. Bovendien: Berg en dal (Nijm.), Herb. Abel.; Eindhoven, D. in Herb. pr.

623. H. umbellatum L. Op drooge zonnige plaatsen in heidestreken, in de duinen; op beschaduwde plaatsen, in bosschen, enz. ♃ *Aug. Sept.* Oct.

Aphyllopodum; caule dense folioso; foliis conformibus basi angustata sessilibus, linearibus oblongisve, medio subdentatis, subtus nervis prominulis laxe anastomosantibus; anthela foliosa umbellata vel fasciculato-corymbosa; involucris e basi turbinata ovatis, siccitate nigricantibus; squamis unicoloribus, subacutis, squarroso-reflexis, intimis latioribus, obtusissimis; ligulis glabris; stylo luteo. Cf. Koch l. l. p. 530; *E. Bot.* tab. 1771; *Bat.* 179.

In Herb.: Zeist, Beek, Deventer, Meppel en versch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen.

624. H. boreale Fries. (Tusschen houtgewas in drooge, steenige gronden), op muren. ♃ Aug. Sept.

Aphyllopodum; caule rigido, folioso; foliis ovatis lanceolatisve triplinerviis, a basi ad medium dentatis, inferioribus in petiolum attenuatis, superioribus latioribus, sessilibus (vix amplexicaulibus); anthela corymbosa paniculataque, basi foliosa; involucris atro-virentibus, basi ovatis, nudis, glabris eglandulosove-pilosis, squamis latis, obtusis, appressis, unicoloribus, in pedunculos squamosos decurrentibus, siccitate nigricantibus; stylo e livido fuliginoso. Cf. Koch l. l. p. 529; *H. sabaudum E. Bot.* tab. 349.

In Herb.: Muren in Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.

625. H. virescens Sond. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ Aug. Sept.

Aphyllopodum; caule dense folioso; foliis sessilibus, ovatis lanceolatisve, medio dentatis, subtus crebre triplinerviis (membranaceis, laete viridibus); anthela racemoso-corymbosa paniculataque, basi foliosa; involucris laete viridibus, basi attenuatis, apice floccosis, margine pallidis; stylo luteo-fuscescente. Cf. Koch l. l. p. 1027. (*H. aestivi* formam nemoralem esse suspicatur Fries in *Summ.* p. 552).

Pettelaar bij 's Bosch, Hov. in Herb. VZ.

Ord. Ambrosiaceae Link.

XANTHIUM L.

626. X. strumarium L. Aan ruigten, vuilnishoopen, enz. ⊙ Jul. *Aug.* — Oct. Planta ruderalis, insigniter sporadica.

In Herb.: Groot Deuteren en Maren (N. Brab.), Hov.; Steenplaats te Dordt, Lac. Bovendien: (Kampen, Utrecht, Gort.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Ord. Lobeliaceae Juss.

LOBELIA L.

627. L. Dortmanna L. In poelen, slooten, enz. in heidestreken. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: Vogelenwater bij oud-Leusden, Kraep.; t. Eindhoven, Oirschot en Aerle, D. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Oosterhoutsche heide b. Breda, Herb. Lac.; (Drenthe, Zwol, Gort.; t. Putten en Voorthuizen, Doorn, FL. B. S.).

Ord. Campanulaceae Juss.

JASIONE L.

628. J. montana L. In drooge heide- en zandgronden; in de duinen. ♂ *Jun. Jul.*

In Herb.: Scheveningen, Katwijk, Wassenaar, Haarlem, Hilversum, Zeist, Kampen, Meppel, Walcheren.

629. J. perennis L. In Herb.: Heide bij de Bildt, de Br.

Specimen unicum non prorsus indubium est: speciem nihilominus indicavi ut ulterius inquirant in illam socii.

PHYTEUMA L.

630. P. nigrum Schmidt. In bosschen. ♃ Maj. Jun. (*P. spicatum β. Ranunculus* FL. B. S. p. 776).

In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Beek en Mook, Abel. Bovendien: Ulvenhoutsch bosch b. Breda, v. d. Tr. in Herb. pr.

631. P. spicatum L. In bosschen. ♃ Maj. Jun.

(Nijmegen, d. G.; Harderwijk, Arnhem, FL. B. S.) n. v. i.

CAMPANULA L.

632. C. rotundifolia L. Op grazige plaatsen aan wegen, boschkanten, enz. ♃ *Jun. — Sept.* (*C. rotundifolia* et *pusilla* (?) FL. B. S. p. 188; *C. Linifolia* Dum. (non Haenke) ibid. p. 718; cf. ibid. p. 774. obs.).

In Herb.: Leyden (aan muren), Hilversum, Deventer, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Ludit: *fl. albis.* Driebergen, Herb. Lac.

633. C. Rapunculoïdes L. Aan heggen, enz., in bouwlanden. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Houten, Zoelmond, Kampen, Zutphen, Hemmen, Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Ubbergen. Bovendien: Dordt, Heusden, (Baarn, Zutphen, FL. B. S.; Leyden en Rijnsburg, Leid.; Warns, Leeuwarden, Fris.).

634. C. Trachelium L. In bosschen en tusschen kreupelhout. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Nijmegen, Hoffm.; Ubbergen, Wtt.; Beek, Asscher; Groesbeek, Mook, Abel.; Eindhoven, D. Bovendien: (Zoelen enz.? Gort.; Grebbe, Heelsum, Doorenwaard, FL. B. S.; Leeuwarden? Fris.).

Obs. Nusquam haec planta in agris et oleraceis legitur; propterea Gorteri et Florae Frisicae indicia in dubium vocanda sunt.

635. C. latifolia L. Op vochtige beschaduwde plaatsen. ♃ Jul. Aug.

(Arnhem, R.; Vecht b. Zwolle, Dassen in FL. B. S.) n. v. i.

636. C. patula L. Op grazige, beschaduwde plaatsen, aan boschkanten, enz. ♂ Maj. — Jul. *Oct.*

In Herb.: Rijsterborg's aanleg bij Deventer, Cop; Zalk, Bond. Bovendien: (Harderwijk, R.; Breda, v. H. FL. B. S.).

637. C. Rapunculus L. In grazige zandgronden. ♂ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Zalk, Twello, Arnhem, Nijmegen, Eindhoven, Hulst. Bovendien: Beek en Ubbergen, Heusden, (Herkeloerwaard, Zuideras, Wageningen, enz. Gort.; Zutphen, enz. FL. B. S.).

638. C. Persicifolia L. In boschrijke streken, tusschen kreupelhout. ♃ Jun. *Jul.*

In Herb.: Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel.; Haarlem, Mb. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; (Uilenpas, Gort.; Rheede, v. H. FL. B. S.).

Ludit: *fl. albis.* Dordt, Herb. Lac.

639. C. glomerata L. In graslanden en op beschaduwde plaatsen. ♃ Maj. Jun.

In Herb.: Heerenwaarden, v. d. Tr.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Sittard, Hov. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; (op ondersch. pl. aan de Waal, Vianen, FL. B. S.; St. Pietersberg bij Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

C. barbata L. Inter indigenas stirpes enumeratur a Gortero (Salkerwaard) p. 59.

SPECULARIA Heister.

640. S. Speculum DC. Tusschen 't koorn (in zandgronden). ⊙ *Jun. Jul.* (*Prismatocarpus Speculum* FL. B. S. p. 192).

In Herb.: Leyden, Utrecht, de Bildt, Houten, Zalk, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Ludit *fl. albis;* in Herb.: Beuningen, Abel.

641. S. hybrida DC. Tusschen 't koorn. ⊙ Jun. — *Aug.* (*Prismat. hybridus N. Bijdr.* p. 16).

In Herb.: Leyden, Mb.; Naaldwijk, v. d. Tr. Bovendien: (Nijmegen, Kraamw. *N. Bijdr.;* Maastricht, Lej. *Comp.*).

WAHLENBERGIA Schrad.

642. W. Hederacea Rchb. Plantula pusilla, quam »in turfosis orientalibus patriae," a nostratibus paene intactis, se reperisse testatur Boennigh. (*Prodr. Monast.* p. 68).

Ord. Vaccinieae DC.

VACCINIUM L.

643. V. Myrtillus L. In bosschen in de hoogere streken. ♄ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Rijzenburgerbosch, Tafelberg, t. Goor en Hengeveld, Hattem, Meppel, Nijmegen, Helmont.

644. V. uliginosum L. In veengronden (in dennen-bosschen). ♄ Maj. Jun.

(Varseveld, Gort.; Laarsen, R. FL. B. S.) n. v. i.

645. V. Vitis idaea L. In heidebosschen en veengronden. ♄ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Gorselsch, Tongersch, Elspeeter, Soerensch en Staphorstsch bosch, Maarsbergen, Malden, Leymuiden.

646. V. Oxycoccos L. In veengronden. ♃ *Maj. Jun.* — Aug. (*Oxycoccos palustris* FL. B. S. p. 316).

In Herb.: Leymuiden, Zeist, Leersum, Zoest, Meppel, Smilde, Wychen, Hatert.

Ord. Ericineae Desv.

ANDROMEDA L.

647. A. Polifolia L. In veengronden. ♃ *Maj.* — Jul.

In Herb.: Zeisterheide, Doorn, Leersum, Kolderveen, Smilde, Hatert, Nieuw-Leusden.

CLETHRA L.

C. Alnifolia L. Americae borealis indigena, efferata occurrit pr. Delden, de Liefde in Herb. VZ.

CALLUNA Salisb.

648. C. vulgaris Salisb. Op heidevelden; in de duinen. ♄ *Jul. — Sept.*

In Herb. van versch. pl. in de Geldersche en Noordbrabandsche heiden; Lisse, Bennebroek, Hulst.

Ludit: *fl. albis.* **In Herb.: Haarlemmerhout, Groesbeek.**

ERICA L.

649. E. Tetralix L. Op vochtige plaatsen in heidestreken; in de duinvalleijen. ♄ *Maj. — Sept.*

In Herb.: Zeist, Uddelermeer, Harderwijk, Meppel, Raalte, Oldenbroek, Rheederoord, Nijmegen, Wolfhezen, Eindhoven, St. Jan Steen, Castricum.

Ludit: *fl. albis.* **In Herb.: Diepenveen, Uddelermeer, Beek, Heumen.**

650. E. cinerea L. Op zonnige plaatsen in heidevelden. ♄ Jul. Aug.

Heide bij Maastricht, Hov. in Herb. pr. Bovendien: (Naarden, de Bildt, Gort.).

E. vagans L. Op heidevelden. ♄ Jul. Aug.

(Harderwijk, d. G. p. 28) n. v. i.

E. arborea L. et **E. mediterranea** L. Utraque species indigena dicitur a Gortero (Veluwe, Utrecht, Amersfoort, Zwol.) p. 108.

E. multiflora L. Indigenam notavit Linnaeus (Harderwijk) in *Amoen. Acad.* VI. p. 52 sec. v. G. p. 28.

Ord. **Pyrolaceae** Lindl.

PYROLA L.

651. P. rotundifolia L. Op vochtige plaatsen in bosschen en begroeide zandgronden; in de duinvalleijen. ♃ *Jul. — Oct.*

In Herb.: Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Meerssen, ondersch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen, den Briel.

Obs. Fallor ni loca nonnulla, huic speciei a nostratibus tributa, ad sequentem speciem pertineant.

652. P. media Sw. In bosschen. ♃ Jun. Jul.

(In Pinetis Gelriae, Dum. *Prodr.* p. 73) n. v. i.

653. P. minor L. In bosschen. ♃ *Jun.* Jul.

In Herb.: Beerschoten en Houderingen bij de Bildt, v. d. Tr.; Boschland bij Zutphen, Wtt.; Voorstonden b. Voorst, Cop; Brinkgreve b. Deventer, Top; Oosterhoutsch bosch b. Nijmegen, Abel. Bovendien: (Velp, Rheede, v. Hall, FL. B. S.).

P. uniflora L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 278. N. 2.).

Ord. **Monotropeae** Nutt.

MONOTROPA L.

654. M. Hypopitys L. In bosschen; in de duinen. ♃ Jul. *Aug.*

Variat:

α. *glabra* (*M. hypoxya* FL. B. S. p. 720);

β. *hirsuta* (*M. hypopitys* ibid.).

In Herb.: α. Velsen; Mb., Oudem., Wils; Overveen, D. Bovendien: Wulverhorst, Wenck, Darthuizerberg, v. d. Tr. in Herb. pr.; β. In Herb.: Darthuizerberg, v. d. Tr. Bovendien: (de Bildt, v. H. FL. B. S.).

Obs. Utraque varietas apud nos in Pinetis lecta est.

Subclass. 3. Corolliflorae.

Ord. Aquifoliaceae DC.

ILEX L.

655. I. Aquifolium L. In bosschen in de hoogere streken; in heggen, enz. in de nabijheid van woningen. ♄ *Maj.* Jun.

In Herb.: t. Goor en Hengeveld, Meppel, Beek, Ubbergen en Mook, Warmond, Sassenheim. Bovendien: t. Assen en Rolde; (Harderwijk, Zwol, Zutphen, Haren, Paterwolde, Eelde, enz. Gort.; Heerenveen, Dragten, t. Donkerbroek en Haale, Meese; Middachten, v. H. FL. B. S.). Variat

β. (fol. inermibus). In Herb.: Ubbergen, Abel. Bovendien: (Harderwijk, Gort.; Meppel, Veenklooster, FL. B. S.)

Ord. Oleaceae Lindl.

LIGUSTRUM L.

656. L. vulgare L. In kreupelbosschen, heggen, enz. ♄ *Jun. Jul.*

In Herb.: Wassenaar, Zandvoort, Kampen, Meppel, Deventer, Beek, Hees (Nijm.), Zuid-Beveland.

FRAXINUS L.

657. F. excelsior L. In bosschen; aangeplant aan wegen, enz. ♄ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland.

Ord. Asclepiadeae R. Br.

CYNANCHUM R. Br.

658. C. Vincetoxicum. In drooge, steenachtige gronden. ♃ Maj. — Jul.

Maastricht, Herb. Hov. Bovendien: (Gaasterland, Andr. FL. B. S.).

Ord. Apocyneae R. Br.

VINCA L.

659. V. minor L. Op grazige, beschaduwde plaatsen, aan heggen, slootkanten, enz. ♄ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Haarlemmerhout, Deventer, Beek, Ubbergen, enz.; Zuid-Beveland. Bovendien: Walcheren; (Uilenpas, Maurik, Haren, Gort.; Wildenborch, Nijmegen, Hagesteyn b. Vianen, Maarsbergen, Breda, FL. B. S.).

Ord. Gentianeae Juss.

Trib. ***Menyantheae*** Koch.

MENYANTHES L.

660. M. trifoliata L. Op moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz., vooral in veengronden. ♃ *Maj.*

In Herb.: Waalsdorp, Wassenaar, Noordwijkerhout, Achttienhoven, Kampen, Meppel, Nijmegen, Renesse (Schouwen). Bovendien: Smilde, (Prov. Groningen, Overijssel, Gelderland (Veluwe), Noord-Holland, Gort.; Friesland, Meese).

LIMNANTHEMUM Gm.

661. L. Nymphoïdes Link. In slooten, grachten, vaarten, enz. ♃ *Jul. Aug.* (*Villarsia Nymphaeoïdes* FL. B. S. p. 178).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Kampen, Deventer, Meppel, Lent en Wychensche veenen. Bovendien: Walcheren, (Zutphen, Amerongen, Leerdam, 's Hage, Heemstede, enz., Gort.; Friesland, Meese).

Trib. *Gentianeae verae* Koch.

GENTIANA L.

662. G. cruciata L. In de duinvalleijen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Groot-Berkheij b. Wassenaar. Bovendien: (Overveen, t. 's Hage en Scheveningen, Gort.).

663. G. Pneumonanthe L. Op vochtige plaatsen in heide- en veenstreken. ♃ *Aug. Sept.*

In Herb.: Boskoop, Driebergen, Rijsenburg, Wolfhezen, Epe, t. Harderwijk en Nunspeet, Uddelermeer, Beekbergen, Meppel, Almelo, Wijchen, Hatert, Eindhoven.

G. verna L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 205. N. 5).

664. G. campestris L. Op drooge, zonnige plaatsen in de hoogere streken; in de duinen. ☉ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Bentveld, Hoffm.; Rozewater b. Haarlem, Büse; Wassenaar, Lisse, Mb.; Langeveld b. Noordwijkerhout, D., St. Pietersberg b. Maastricht, Hov. in Herb. pr. Bovendien: (heide b. Hengel, t. Velsen en Beverwijk, Vogelenzang, Gort.; Wildenborch, FL. B. S.)

665. G. Amarella L. In vochtige duinvalleijen. ☉ *Aug.* Sept. (*G. Amarella* FL. B. S. p. 214 et *G uliginosa* ib. p. 718).

In Herb.: Duinpannen b. Wassenaar, D., Oudem.; Langeveld b. Noordwijkerhout, Stekh.; Bentveld, Mb.; Rozewater b. Haarlem, Büse. Bovendien: (Scheveningen en 's Hage, Ehrh., v. G. p. 23).

CICENDIA Adans.

666. C. filiformis Rchb. Op vochtige plaatsen in heidegronden. ☉ *Aug. Sept.* (*Exacum filiforme* FL. B. S. p. 138).

In Herb.: Zeist, Woudenberg, Maartensdijk, Beekbergen, Uddelermeer, Voorst, Meppel, Wychen, Hatert, Eindhoven, Vught. Bovendien: (Harderwijk, Vanenburg, Lochem, Wildenborch, v. G.; t. Poppen en Hengelo, t. Zwolle en de kleine Haar, Ehrhart; Groesbeek, Zutphen, FL. B. S.).

ERYTHRAEA L.

667. E. Centaurium Pers. In vochtige, grazige zandgronden. ♂ (an ⊙?) *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Breesaap, Castricum, Zalk, Deventer, Colmschate, Nijmegen, Eindhoven, Zeeuwsche duinen, Zuid-Beveland.

668. E. litoralis Fries. In de duinvalleijen. ⊙ *Jul. Aug.* (*E. Linariaefolia* Koch. p. 566. *E. Linarifolia* FL. B. S. p. 718. *E. Centaurium β. dunensis* ibid. p. 212).

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Bovendien: (Ameland, FL. B. S.).

Obs. Nomen a Friesio jam in 1ma *Novit. Ed.* p. 29 (1819) propositum praetuli, non solum ob inepta et perpetuo confusa Lamarckii et Persoonii nomina, sed etiam quia melius nullum speciei huic exquisite *litorali* convenit.

669. E. pulchella Fries. In vochtige, grazige zandgronden. ⊙ *Jul. — Oct.* (FL. B. S. p. 778. *E. Centaur. γ. palustris* ibid. p. 212).

In Herb.: Hoek v. Holland, Muyderberg (veengrond), Texel, Kampereiland, Wilsumerwaard, Werkendam, Vreeswijk, 's Bosch, Zuid-Beveland, Duiveland. Bovendien: (op verschill. pl. in de Prov. Groningen en Friesland, FL. B. S.).

Ord. Convolvulaceae Juss.

Trib. *Genuinae* Link.

CONVOLVULUS L.

670. C. sepium L. In kreupelbosschen en heggen. ♃ *Jun.-Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland.

Ludit: *flor. roseis.* In Herb.: Halfweg Haarlem en Leyden, D.; Valkenburg, Mb.; et *flor. roseo-albo-variegatis.* In Herb.: Lisse, Mb.; Dordt, Lac.

671. C. Soldanella L. In de zeeduinen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Katwijk, Noordwijk, Stekh.; Walcheren, Schouwen, v. d. B. Bovendien: ('s Gravesande, Maasstrand, Gort.; Texel, K. FL. B. S.).

672. C. arvensis L. In bouwlanden, aan ruigten, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Noordwijk, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Duiveland.

Ludit: pedunculis 1—2 floris, floribus albis vel plerumque roseo-striatis; foliis lineari-, lanceolato- vel obovato-sagittatis, laciniis acutis vel obtusis. Var. *δ. obtusifolia* v. Hall (FL. B. S. p. 186) in Herb.: West-Zaandijk, Kerb.

Trib. *Cuscutineae* Link.

CUSCUTA L.

673. C. Europaea L. Woekerend op *Urtica*, *Humulus*, *Galium Mollugo*, *Equisetum arvense*, *Tanacetum*, *Crataegus*, enz. ⊙ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Zalk, Bond., Top; Meppel, Heyn.; Beek, Un. 1847; Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, D. Bovendien: Neder-Hasselt (Geld.), Herb. Lac.; (Zutphen, Lochem, Raalte, Utrecht, Rheede, Middachten, FL. B. S.; Friesland? Fris.).

674. C. Epithymum L. Op heidevelden, woekerend op *Calluna*, *Sarothamnus*, *Genista pilosa;* in de duinen op *Sarothamnus*, *Galium verum.* ⊙ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Katwijk, D.; Breesaap, Mb.; duinen v. Schouwen, v. d. B.; Groesbeek, Un. 1847; Nijmegen, Abel.; Meppel, Heyn.; Wolfhezen, Un. 1847. Bovendien: Zeist, Kraep., Maastricht, Hov., Eindhoven, v. d. B. in Herb. pr.

675. C. Epilinum Whe. Woekerend op *Linum usitatissimum.* ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Helmont, Wtt. Bovendien: Eindhoven, D., v. d. B., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Holwerd en Ternaard (Friesl.) v. H. FL. B. S. p. 781).

Ord. Boragineae Desv.

Trib. *Cynoglosseae* Koch.

ASPERUGO L.

676. A. procumbens L. In duin- en zandstreken aan heggen, ruige wallen, enz. ⊙ *Apr.* — *Jun.*

In Herb.: Noordwijk; Scheveningen, IJsselmuiden. Bovendien: Katwijk aan Zee, Wassenaar, Deventer, (Overveen en Bloemendaal, Alkmaar, Dieze (Overijss.), Gort.; Zandvoort, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Ludit flore albo sec. Favrod in *Fl. Bat.* 153. n. v.

ECHINOSPERMUM Swartz.

E. Lappula Lehm. Op puin en muren. ⊙, ♂ *Jun.* — *Aug.*

Op stalen bij Spanjaardsbrug bij Leyden (1842), D. in Herb. v. d. B. Planta advena!

CYNOGLOSSUM L.

677. C. officinale L. In de duinen, aan dijken, enz. op onbebouwde gronden. ♂ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Haarlemsche duinen, Noordwijkerhout, Katwijk, Wassenaar, Zuid-Beveland, Nijmegen, Wijk bij Duurstede. Bovendien: Waaldijk bij Tiel, Zutphen, Gorssel, Maastricht, (Harderwijk, t. Maas en Waal, Arnhem, Doesburg, Gort.; Amersfoort, Soest, Baarn, Zeist, Utrecht, Rhenen, FL. B. S.; Franeker, Fris.).

Ludit *flore albo* (*C. bicolor* Willd. !); (duinkant van Holland, *Bat.*) n. v.

C. Cheirifolium L. (Rchb., exc., p. 344). Bij Gorssel, J. Tyhaar in Herb. Dav. Aufuga? Planta aspera Europae australis, insulas Mediterranei et Africam septemtrionalem inhabitans.

OMPHALODES Tourn.

678. O. verna Mnch. In bosschen. ♃ *Mart.* — *Maj.*
In Herb.: Akkermaalsbosch t. Wijhe en Heino, Tyhaar (efferata?). Bovendien: (Maastricht, Lej. et Court. *Comp.* I. p. 167.).

Trib. *Anchuseae* Koch.

BORAGO L.

679. B. officinalis L. In hoven, op bouwlanden, aan wegen, op puin, enz. verwilderd. ⊙ *Jun.* — *Sept.*
In Herb.: Haarlem, Bloemendaal, Zuid-Beveland, Nijmegen, Zutphen, Kampen. Bovendien: Leyden, 's Gravenhage, Dordrecht, Werkendam, Tiel, Deventer, Lith, Eng, Maastricht, (Scheveningen, Vianen, Utrecht, Zeist, FL. B. S.; Leeuwarden, Fris.).

ANCHUSA L.

680. A. officinalis L. In duinen, op onbebouwde plaatsen, aan wegen. ♂, ♃ *Jun.* — *Aug.*
In Herb.: Haarlem, Nijmegen, Arnhem. Bovendien: Hollandsche duinen op versch. plaatsen, Spoel bij Kuilenburg, Meppel.

Obs. Specimina, in herbariis obvia, foliorum forma praesertim variant. Formae in vivis observandae!

LYCOPSIS L.

681. L. arvensis L. Op bouwlanden, aan wegen, enz. (vooral op zandgronden?). ⊙ *Maj.* — *Aug.*
In Herb.: Hillegommerbeek, Katwijk, Scheveningen, Domburg, Amersfoort, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: 's Gravenhage, Os, de Bildt, (Noordwijk, Wassenaar, Rhijnsburg, Leid.; Friesland, Fris.).

Ludit *corolla alba* sec. Favrod., Bat. n. v. Variat caeterum foliis latioribus, minus hispidis, magis planis; quid autem *var. β.* voluerit Gort. dubium est (cf. FL. B. S. p. 176). — Corollae tubus immersus vel exsertus, medio vel infra medium curvatus observatur! (cf. Rchb., exc. p. 342).

SYMPHYTUM L.

682. S. officinale L. Aan waterkanten, op vochtige plaatsen, in weilanden, enz. ♃ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen.

Variat corollis rubris, purpureis, coeruleis, albis, lutescentibus; calyce patente; stylo corolla breviore longioreve; foliis magis minusve decurrentibus cauleque ideo alato. Variae promiscue occurrere videntur formae, in quas probe inquirendum, num rite distinguendas complectantur *S. patentem* Sibth. et *S. bohemicum* Schm.

Trib. *Lithospermeae* Koch.

ECHIUM L.

683. E. vulgare L. In de duinen, op zand- en hooge grasgronden. ♂ *Jun.* — *Oct.*

In Herb.: verschill. plaatsen in de duinen t. Haarlem en 's Hage, Nijmegen, Deventer, Kampen, Grafhorst. Bovendien: Werkendam, Arnhem, Meppel, Heerewaarden, Maastricht, (Rhenen, Doetinchem, Keppel, Doesburg, Zutphen, Hattem, Zwolle, Gort.).

Caulis simplex aut divisus; planta stricta aut diffusa procumbens.

Ludit: *corolla rubra*, Gort.; *cor. alba*, in de duinen, v. d. B. in Herb. pr., bij Deventer, Cop in Herb. Dav.; *caule fasciato* (t. Nijmegen en Hulsen, Gort.) n. v.

PULMONARIA L.

684. P. officinalis L. In bosch, op beschaduwde plaatsen. ♃ *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: omstreken van Leyden van verschill.; Walcheren, de Marrée; de Steeg, de Vriese; Diepenveen, Tyhaar. Bovendien: Dordrecht, Lac.; Zutphen, Tyhaar; (Tiel, Buren, Haarlem, Gort.; Baarn, FL. B. S.; Weidum, Dronryp, Kornjum, Fris.).

LITHOSPERMUM L.

685. **L. officinale** L. In de duinen, in boschgrond, hier en daar in bouw- en weilanden en aan dijken. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Aardenhout, duinen bij Haarlem, Leyden, Wassenaar, Zierikzee, Zuid-Beveland, Zalk. Bovendien: Hillegom, Maastricht, (Zwolle, Gort.; Martgum, Beetgum, Finkum, enz. Fris.).

686. **L. arvense** L. In duinen, in en bij bouwlanden, op hooge grasgronden. ⊙ *Apr.* — *Jul.*

In Herb.: Bennebroek, Leyden, Zuid-Beveland, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Hillegom, Sleewijk, 's Bosch, Vechten, Zutphen, (Amsterdam, op de Veluwe, Groningen, Gort.; Friesland, Fris.).

MYOSOTIS L. (1)

A. Corollae limbus planus.

* *Calyx adpresse pilosus.*

687. **M. palustris** With. Aan waterkanten, in veengronden, vochtige weiden. ♃ *Maj.* — *Sept.* (Koch *Syn.* excll. varr.; *M. scorpioides* FL. B. S. p. 170; *Bat.* 216 (sinistra)).

Corollae laciniae emarginatae; stylus calycem aequans vel superans, plerumque excrescente calyce tandem brevior; pedicelli variae longitudinis; corolla major minorve coerulea aut (virginea?) rosea. Variat pro locis. Distinguendae videntur formae:

---

(1) Cf. Verslag enz. 1847, *Nederl. Kruidk. Arch.* I. 467, 476.

α. *vulgaris.* Adscendens, aut procumbens repens, caule ramisque basi patenti-pilosis, calycibus fructiferis pedicellos subaequantibus vel non ultra bis illis brevioribus.

In Herb.: Amsterdam, Lisse, Leyden, Dordrecht, Renesse, Sas van Gend, Loenen, Voorst, Deventer, Diepenveen, Olst, Meppel. Bovendien: Wemeldinge, Empel, 's Bosch.

Occurrit tenera minor. In Herb.: bij Hulst, v.d.B., Wils.

β. *aquatica.* Succulenta, robusta, glabrata vel parce pilosa. In paludibus et inundatis.

In Herb.: eiland Dordrecht, Alpherts, Cop; Diepenveen, Cop.

γ. *laxiflora.* Pedicellis calycibus triplo quadruplove longioribus; pilis caulis adpressis, ramorum patentibus (β. *laxiflora* Koch. A *M. laxiflora* Rchb. in St., H. 42 differt).

In Herb.: Nijmegen, Abel.

Observandum in magna speciminum serie formas intermedias occurrere; porro specimina, quae calyce, stylo, indumento ad *M. laxifloram* Rchb. accedunt, non simul pedicellis longioribus excellere et versa vice.

688. M. strigulosa Rchb., exc. p. 342. Op plaatsen als de vorige. ♃ *Maj.* — *Jul.*, Sept.

Corollae laciniis emarginatis; stylo calycis lacinias subaequante; foliis angustioribus quam praecedentis, acutiusculis; caule adpresse piloso; praecedente gracilior, magis stricta.

In Herb.: Renesse, v. d. B.; Kampen, Bond.; Loenen, Lac.; Hulst? v. d. B., Wils; Twello? Cop; Deventer? Halbertsma. Bovendien: Wijk b. Duurstede, Kuilenburg, Wenck; de Grebbe?, Walcheren?, Herb. v. d. B.; Dordrecht?, Herb. Lac.

689. M. caespitosa Schltz. Op plaatsen als de vorige. ♃ (?) *Jun. Jul.*

Laciniis corollae oblongis integris, calycis lanceolatis obtusis; pedicellis elongatis tandem reflexis; cincinnis basi saepe foliatis; caule subterete arcte adpresse piloso vel glabrescente.

Corolla minor quam praecedentium (laciniis interdum leviter emarginatis ?).

In Herb.: Amsterdam, Groot Bentveld, Leymuiden, Leyden, Delft, Walcheren, Zuid-Beveland, Loenen, Diepenveen, Kampen, Leeuwarden. Bovendien: Schouwen, Wemeldinge, 's Bosch, bosch van Oosterhout (bij Nijm.), veen te Achttienhoven, aan de Maas bij Rotterdam ?, (Harkstede en Eelderwolde, FL. B. S.). Variat:

β. gracilis. Tenerior. In Herb.: Leymuiden, D.; de Grebbe, v. d. B.; Kampen, Bond.; Zalk, Top.

γ. laxa. Minor, filiformis; occurrit pauciflora. In Herb.: Groot Bentveld, Mb.; Leymuiden, D.

δ. humilis. In Herb.: Oranjezon (Walcheren), v. d. B.

Obs. Ne confundatur forma gracilis cum *M. strigulosa!*

** *Calyx divaricato- basi uncinato-pilosus.*

690. M. sylvatica Hoffm. In bosch in heuvelachtige streken. ♃ (?) *Maj.* — *Jul.* (FL. B. S. p. 770).

Corollae laciniis rotundatis integris; stylo calycis laciniis acutis inaequalibus breviore; foliis infimis spatulatis saepe longe petiolatis, sequentibus basi attenuatis, caeteris lineari-lanceolatis; caule adscendente obtuse-5-angulo, pilis horizontalibus.

In Herb.: Ubbergen, Abel.; Monferland bij Zeddam, Cop.

B. Corollae limbus concavus, laciniis integris.
Calyx divaricato- basi uncinato-pilosus.

* *Calyx fructifer patulus.*

691. M. hispida Schltd. Aan dijken, wallen, in duinen, bouwlanden. ⊙ *Apr.* — *Jul.* (*M. collina* Ehrh., FL. B. S. p. 772; *M. stricta* op. l. pro parte ?).

Limbo corollae tubo breviore; stylo brevi; calyce fructifero ventricoso-patulo. Gracilis, tenera, reliquis hujus sectionis non magis hispida. Uti caeterae variat pro locis: in apricis simplicior, tenerior; in umbrosis laxa, elongata.

In Herb.: Overveen, Bloemendaal, Noordwijk, Leyden, 's Gravesande, Walcheren, Zuid-Beveland, Amersfoort, Nijmegen (l. in Fl. Noviom. ind. *M. strictae* Lk.), Ubbergen, Zutphen, Deventer, Diepenveen, Kampen. Bovendien: Zeist, Lisse en Sassenheim, (eiland Rottum, FL. B. S.). Variat:

β. umbrosa. In Herb.: Diepenveen, Cop. Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B., Spoel b. Kuilenburg, Wenck in Herb. v. d. B.; Gorssel, Cop in Herb. Dav.

γ. procumbens. Caespitosa. In Herb.: in de duinen op Schouwen, v. d. B.

** *Calyx fructifer clausus.*

692. M. intermedia Lk. Op akkers, grazige en beschaduwde plaatsen, langs dijken, wegen, in tuinen, enz. ⊙ (♂?) *Maj.* — *Sept.* (*M. sylvatica* FL. B. S. p. 170, Leid. ex part.; *M. arvensis* FL. B. S., Bat. 397).

Corollae limbo tubum aequante; stylo brevi; calyce fructifero clauso ovato in apicem brevem attenuato. Corollae virgineae roseae. Omni parte reliquis hujus sectionis plerumque major, robustior, satis tamen mutabilis forma et dimensione.

In Herb.: Amsterdam, Bennebroek, Leyden, Dordrecht, Zuid-Beveland, Nijmegen, Zutphen, Wilpe, Twello, Deventer, Diepenveen, Olst, Kampen, Zwolle. Bovendien: Walcheren, 's Bosch, Heusden, Werkendam, Utrecht (Rhijnsburg, Katwijk, Leid.). Variat:

β. umbrosa. Robusta, major, elongata, (saepius cum *M. sylvatica* confusa).

In Herb: Amsterdam, Lac., Romb., M. Doorn; Leyden, Mb.; Nijmegen, Abel.; Deventer, Cop; Kampen, Top. Bovendien: Leyden (dense villosa), Herb. Lac.; Wassenaar, D., Zuid-Beveland, Herb. v. d. B.

γ. gracilis. Caule teneriore; foliis minoribus.

In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B. (Inter spe-

cimina ab hoc lecta » in graminosis, Goes" sunt tenerrima, caule filiformi flaccido, rarifloro).

δ. stricta. Minor, simplex; caule rigido, stricto.

In Herb.: Sloterweg bij Amsterdam, Romb.

693. M. versicolor Pers. Op bouwlanden, beschaduwde en opene, grazige plaatsen, aan slootkanten, enz. ☉ *Maj.* — *Jul.* (Bat. 631 (sinistra!); *M. stricta* FL. B. S. pro parte? (cf. p. 772); Bat. 448? *M. arvensis* FL. B. S. pro parte? (sec. cit. *ic. Engl.* 480, f. sin.).

Corollae tubo demum elongato; stylo longitudine variante, sub anthesi calycem incanum superante, demum tamen breviore; calyce fructifero primum aperto, tunc connivente, tandem oblongo clauso (1); foliis caulinis acutiusculis. Corollis virgineis albidis, lutescentibus aut sulphureis, sensim coerulescentibus, demum violaceis, annulo luteo aut rubro, tubo varie colorato. Variat:

α. gracilis. Ad caulis divisionem usque stricta, ibique vulgo foliis suboppositis (Rchb. in St., H. 42). In umbrosis graminosis fit $1\frac{1}{2}$ pedalis.

β. multicaulis. A basi divisa. Intermediis conjunctae promiscue occurrere videntur.

In Herb.: Amsterdam, Bloemendaal, Sassenheim, Leyden, Wassenaar, Walcheren, Zuid-Beveland, Hulst, Loenen, Harderwijk, Twello, Wilpe, Zutphen, Gorssel, Kampen, Meppel. Bovendien: Warmond, Werkendam, Spoel bij Kuilenburg, Zeist, Terwolde, (Katwijk, Voorschoten, Leid.; Rotterdam, Bat.; Friesland, Fris.; Groningen, FL. B. S.).

γ. laxa. Caule filiformi, rarifloro: *a.* simplici erecto, foliis minutis; *b.* subsimplici, flaccido, foliis magis evolutis.

In Herb.: *a.* Sassenheim (in umbrosis graminosis), D.; *b.* Mastbosch bij Hulst, Wils, v. d. B.

---

(1) Continua observatione ita tolli potuit controversia in *Versl.* 1847. p. 469 cum 480.

694. M. stricta Lk. Op zandgronden, in bouwlanden, aan wallen; enz. ⊙ *Apr.* — *Jun.* (FL. B. S. p. 170, pro part.? *M. arvensis* op. l. pro part.? (sec. cit. *ic. Engl.* 2558). Huc referenda *M. versicolor* b. *Versl.* 1847. p. 469).

Corollae tubo incluso; stylo brevissimo; calyce fructifero oblongo-ovato, in apicem sensim attenuato; pedicellis strictis, calycibus multo brevioribus; foliis obtusiusculis, infimis spatulatis aut obovatis. Planta stricta, caule simplici, aut diviso. (*M. arvensis* Sibth. et var. *multicaulis* Rchb. in St., H. 42).

In Herb.: Noordwijk, D.; Hulst, v. d. B., Wils; Twello, Deventer, Cop; Kampen, Bond., Top. Bovendien: Zeist, v. d. Tr. in Herb. Hov.; Amersfoort, Dorns. in Herb. Lac.; (Leyden, Leid.). Variat:

β. *basiantha.* Simplex, a basi jam florens (Rchb. l. l.).

In Herb.: Noordwijk, Twello, Kampen, met de voorgaande vormen.

Ord. Solaneae Juss.

LYCIUM L.

695. L. barbarum L. In heggen, enz. gekweekt en verwilderd. ♃ *Jun. Jul.*

Calyce 2—4 fido irregulari, ramis inermibus aut spinosis.

In Herb.: duinen te Overveen, Mb.; Noordwijk, Stekh.; Walcheren, Forsten, v. d. B.; bij Ubbergen, Abel. Bovendien: (de Meeren bij Utrecht, FL. B. S.).

695*. L. lanceolatum Poir. Fol. lanceolatis, subsessilibus, utrinque acutis; flor. solitariis aggregatisve; ramis reflexis, spinosis; baccis oblongis. Dum. *Prodr.* p. 39. Lej. *Comp.* III. p. 355.

(St. Pietersberg bij Maastricht. l. l.) n. v. i. L.

SOLANUM L.

696. S. villosum Lam. Op puin, in moeshoven, aan wegen. ⊙ *Jul.* — *Oct.*

Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. Bovendien: (in het Sticht, Favrod., Bat.; Utrecht, FL. B. S.).

Obs. Loci in Fl. Bat. et FL. B. S. indicati non sine dubio ad hanc speciem relati sunt. Baccae dicuntur *luteae* in Bat., *croceo-rubrae* in FL. B. S.; varietas autem *S. nigri* baccis *rubris* jam memorata est a Gortero et Meesio. Verosimiliter cum *S. nigro* confusae sunt et *S. villosum* **L** am. et *S. miniatum* Bernh., utraque species indigena; in herbariis certo indicari non potuerunt. (Cf. Miq., *Noord-Nederl. Verg. Gew.* p. 100.).

697. S. humile Bernh. Aan wegen, op bebouwde gronden, enz. ⊙ *Jul. — Oct.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Leyden, D.; Hagesteyn, v. d. Tr.; Dordrecht? Cop; Hilversum, Richard; Deventer, Cop. Bovendien: Lent b. Nijm., Lac. in Herb. pr.

698. S. nigrum L. (excl. varr.). Op plaatsen als de voorgaanden. ⊙ *Jul. — Oct.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Nijmegen, Amersfoort, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Walcheren, Maastricht.

Forma *umbrosa*, diffusa, major. Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

S. Guineense Lam. 3—4 pedalis. Caule herbaceo, ramis angulatis, angulis dentatis, foliis late ovatis integerrimis, umbellis infra-axillaribus multifloris nutantibus; floribus parvis ex albo virescentibus, violascentibus; baccis magnis nigris. ⊙ Jul. — Oct. (Aan het strand der Noordzee in Holland, Rchb., exc. p. 391.) n. v.

Obs. Patria speciei est Guinea; forte igitur efferata habenda, nisi cum Cl. v. H. (*N. Bijdr.* p. 16) de specie dubitare velis. Specimen in Herb. Lac. indig. obvium, sine loco indicato, quoad foliorum formam descriptam convenire videretur (sunt autem late ovata (acuminata) integerrima), caeterum tamen diversum: quamvis florens lectum, *S. nigri* forma vulgari humilius; baccis . . . . .?

Specierum enumeratarum dispositio, fide herbariorum speciminum hic proposita, incerta, ut observatis in vivis formis corrigatur omnino necesse sit.

699. S. Dulcamara L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten, tusschen struikgewas. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Oud Loosdrecht, Leyden, Feijenoord, Zuid-Beveland, Nijmegen, Almelo, Zwolle, Kampen, Meppel. Bovendien: Maastricht, Deventer, (Friesland, Fris.).

Ludit foliis omnibus ovatis, integris.

700. S. tuberosum L. ♃ *Jun.* — *Aug.* Wordt in 't groot verbouwd in vele verscheidenheden.

ATROPA L.

701. A. Belladonna L. In bosch en hakhout verwilderd. ♃ *Jun.* — *Aug.*

(Oldampt in Groningen Benes ap. Brugm., *Diss. de pl. inut.* p. 30; Zwolle, FL. B. S.; Bergum, Fris.). n. v.

Nicandra physaloides Gärtn. In weilanden bij Kloetingen (Zuid-Beveland), v. d. B. in Herb. pr. Planta aufuga! E Peru proveniens, in Germania hinc inde efferata, teste Reichb. exc. p. 390.

HYOSCYAMUS L.

702. H. niger L. Op puin, mesthoopen, aan wegen, enz. ♂, ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Zuid-Beveland, Eindhoven, Nijmegen, Zwolle, Zalk. Bovendien: Maastricht, Deventer, (Leyden, Leid.; Bergen op Zoom, Bat.; Friesland, Fris.). Variat:

β. *annuus.* Foliis minus incisis, inferioribus floralibusque subintegerrimis. (*H. Verviensis* Lej. cf. *Ch. d. pl.* n°. 35). In Herb.: Terwolde, Tyhaar.

γ. *pallidus.* 's Hertogenbosch, Hov. in Herb. pr.; Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.

NICOTIANA L.

N. sp. Worden verbouwd in de provinciën Gelderland en Utrecht.

De speciebus et varietatibus, quae hoc tempore coluntur, certo judicare non licet, deficientibus speciminibus.

DATURA L.

703. D. Stramonium L. Aan wegen, op puin, in bouwlanden, enz. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Wassenaar, Zuid-Beveland, Nijmegen, Rhenen, Deventer, Zalk, Heerenveen. Bovendien: Maastricht, (verschill. plaatsen in Gelderland, Heemstede, Haren (Groningen), Gort.; Beverwijk, Bennebroek, 's Gravesande, Vianen, Heikop, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

Ord. Verbasceae Bartl.

VERBASCUM L.

704. V. Schraderi Meijer. Op onbebouwde, hooge zandgronden, aan dijken. ♂ *Jul. Aug.* (*V. Thapsus* FL. B. S. p. 192.)

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Eindhoven?, St. Michielsgestel, Velp, Kampen, Meppel. Bovendien: Walcheren, Nijmegen, Deventer, Diepenveen, (Friesland, Fris.).

Variat caule in ramos floriferos diviso (*V. Thapsoides* Schrank). (Utrecht? en Gelderland? Favrod. in Bat.; omstreken van Leyden? Muld. *Elench. Leid.* p. 32.) n. v.

705. V. thapsiforme Schrad. Op plaatsen als de voorgaande, in bosschen. ♂ *Jul. Aug.* (*V. Thapsus* L., Leid. p. 192).

Racemo (subsimplici) spicato denso; foliis subtus reticulato-venosis, superioribus acuminatis (Schrad. *Mon.* I. p. 21).

In Herb.: Nijmegen, Heumen, Abel; Voorst, Cop; Velp, M. Doorn.; Deventer, Halbertsma; Staphorst, Heyn.. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Zalk? Heyn. in Herb. pr. Variat:

β. cuspidatum. Humilior, caule tenuiore; racemi fasciculis remotiusculis. (*V. cuspidatum* Schrad. *Mon.* I. p. 23, t. 1. f. 1; FL. B. S. p. 194).

In Herb.: Boxtel, Hov.; Nijmegen, Abel.; Deventer? Halbertsma; Zalk, Bond. Bovendien: Eindhoven, Groesbeek? Arnhem? v. d. B. in Herb. pr.; (Brummen, v. H. in FL. B. S.).

Obs. Sola foliorum forma specimina nostra *V. thapsiformis* et *V. cuspidati* distingui non possunt. Occurrunt specimina maxima, (e dispositione Cl. Koch ad speciem nostram referenda), foliis superioribus bracteisque longe cuspidatis, superne in ramos floriferos divisa, a *V. cuspidato* Schrad. longe diversa, si formam foliorum partis liberae habitumque plantae tantum respicias, *V. australe* aut *V. condensatum* Schraderi referentia, foliis tamen longius decurrentibus cum illis discrepantia. Aliam in nostro *V. thapsiformi* speciem latere, continua observatione distinguendam, suspicor; idque potius quidem inspectis speciminibus, in horto medico Noviomagensi, nomine *V. cuspidati*, e seminibus indigenis cultis, *V. australi* Schrad. omnino similibus.

706. V. Phlomoides L. Op plaatsen als de vorige. ♂ *Jul.* — *Sept.*

Foliis subtus reticulato-venosis, radicalibus ellipticis vel ovato-ellipticis petiolatis, caulinis oblongis acutis, inferioribus in petiolum attenuatis, mediis sessilibus leviter (inaequaliter) decurrentibus, supremis floralibusque semiamplexicaulibus late-ovatis cuspidatis; racemi fasciculis remotiusculis. (Schrad. *Mon.* I. p. 29).

In Herb.: Weurt (bij Nijm.), Abel.; Voorst, Twello, Cop. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Arnhem, Herb. Abel.; Groesbeek, aan den Rijn bij den Oorsprong, v. d. B.; Gelderland, Junius, Heumen, v. d. Tr. in Herb. v. d. B. Variat:

β. *nemorosum.* Foliis caulinis oblongo-lanceolatis, superioribus floralibusque lanceolatis, leviter (inaequaliter angustiusque) decurrentibus. (*V. nemorosum* Schrad., *Mon.* I. p. 32. t. 1. f. 2).

In Herb.: Nijmegen, Abel.; de Grebbe, Mb. Bovendien: Wilpsche dijk b. Deventer? Tyhaar in Herb. Dav.

707. V. Lychnitis L. Op heuvelachtige, boschrijke plaatsen, aan oevers. ♂ *Jul. Aug.*

Corolla alba. (*V. Lychnitis* β. *album* Koch. p. 604).

In Herb.: Waaldijk bij Weurt, Abel. Bovendien: Oosterhoutsche bosch bij Nijmegen, N. Abel. in Herb. Abel.; langs de Maas bij Maastricht, Hov. in Herb. pr.

708. V. nigrum L. In heuvelachtige, hooge streken; in bosschen, aan wegen, enz. ♂ *Jul. Aug.*

Racemo simplici vel basi ramoso, interdum paniculato. Variat foliis plus minusve villosis.

In Herb.: Haarlem, Mb.; Nijmegen, Heumen, Weurt, Abel.; Elspeet, Top; Deventer, Halbertsma; Zwolle, Schutte; Zalk, Top; Havelte, Heyn. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Groesbeek, v. d. B., Blaarthem, Eindhoven, D. in Herb. v. d. B.; Hilvarenbeek, Hoffm., Voorst, Tyhaar, in Herb. Dav.; Meppel, Heyn. in Herb. pr.; ('s Hage, Uilenpas, Putten (Veluwe), bij den Kranenborg (Overijss.), Gort.; Utrecht, Amersfoort, Arnhem, Zutphen, Doornspijk, FL. B. S.; Kuikhorn, Fris.). Variat:

β. thyrsoideum. Foliis densius villosis (subtus tomentosis) (Koch. p. 605? excl. synn.).

In Herb.: Waaldijk bij Weurt? Abel. Bovendien: Maastricht? Hov. in Herb. pr., Franq. in Herb. v. d. B.

Obs. Specie apud nos denuo observata, fortasse hoc distinguendum erit.

709. V. Blattaria L. Op vochtige, zandige plaatsen, tusschen grind aan waterkanten. ♂ *Jun. Jul.*

Caule capsulisque glabris.

In Herb.: bij Ellewoutsdijk t. het dorp en het fort, (Zuid-Beveland), Lac. Bovendien: (Haarlem en Overveen, Wamel over Tiel, Putten (Veluwe), Drempt, Keppel, Uilenpas, Warnsveld, Gort.; 's Gravenhage, Nijmegen, FL. B. S.; Leyden, Leid.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

V. Blattarioides Lam. Op zandgronden, (in de nabijheid der zee?) ♂ *Jul. Aug.* (*V. Blattaria β.?* FL. B. S. p. 196; pedunculis 2-3-floris Favrod.? in Bat. 103).

Foliis pubescentibus, inferioribus elliptico-oblongis in petiolum attenuatis crenato-minute-dentatis, caulinis oblongis acutis sessilibus, superioribus oblongo-ovatis subcordatis acuminatis acute crenatis semi-amplexicaulibus; racemo terminali longissimo; pedicellis bracteis brevioribus subgeminis (in

specim. Herb. solitariis) calycibusque viscoso-pilosis (Schrad. *Mon.* II. p. 45, cf. Rchb., exc. p. 380).

Differt a *V. Blattaria* foliis pubescentibus; caule hirsuto, pilis simplicibus intermixtis glanduliferis, pedicellis brevissimis; capsulis glanduloso-hirsutis. In humiliori planta semper fere pedicelli solitarii sec. Schrad. et Willden.

In Herb.: bij Haarlem, Mb. (1835).

Indigena? Occurrit in Europae occidentalis et australis variis locis, saepius a mare non longe remotis, in Anglia, Gallia occidentali, Belgio (Lej. *Comp.* III. p. 354), etc.; in patria nostra eam observasse videtur Dum. (*Prodr.* p. 37). Cf. DC. *Prodr.* X. p. 229 sub *V. virgato* With., quod a Schradero varietas habetur.

710. V. thapsiformi-nigrum. (**V. adulterinum**) Koch. Op ruige plaatsen, aan zandige oevers. ♂ *Jul. Aug.* (*V. ambiguum* Lej.?)

Foliis crenatis tomentosis, inferioribus petiolatis ellipticis, mediis elliptico-oblongis acutis, superioribus ovato-acuminatis subdecurrentibus, florum fasciculis subremotis.

Bij het Kasteel te Weurt (bij Nijm.), Abel. (1844) in Herb. pr.

SCROPHULARIA L.

711. S. nodosa L. Op vochtige beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, tusschen hakhout, in bosschen. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, bij den Dungen (N.-Brab.), 's Bosch, Utrecht, Nijmegen, Twello, Almelo, Deventer, IJsselmuiden, Zalk, Meppel. Bovendien: Haagsche bosch, eiland Dordrecht, Velp, Gorssel, (Haarlemmerhout, Tiel, Maurik, Arnhem, Gort.; Zandvoort, Rotterdam, Helmont, Maarsbergen, Rheede, Baarn, Harderwijk, FL. B. S.; Katwijk, Wassenaar, Leid.; verschillende plaatsen in Friesland, Fris.). Variat:

β. Foliis ternis. (Rotterdam, Favrod. in Bat.) n. v.

712. S. Ehrharti Steven. Aan rivieroevers, op vochtige plaatsen, in water. ♃ *Jun.* — *Sept.* (*S. aquatica* FL. B. S., Leid.).

In Herb.: Leyden, Mb., Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Walcheren, in Herb. v. d. B.; Tiel, Arnhem, Hoffm. in Herb. Dav.; Utrecht, Hov. in Herb. pr.; Meppel, Heyn. in Herb. pr.; (Overveen, Haagsche bosch, Doesburg, Harderwijk, Gort.; Amsterdam, Dordrecht, Baarn, FL. B. S.; Katwijk, Leid.; verschillende plaatsen in Friesland, Fris.).

713. S. Balbisii Hornem. Op moerassige, vochtige plaatsen, aan waterkanten. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Nijmegen, Abel.; aan de Zuid-Willemsvaart bij Maastricht, Hov.; Kampen, Bond. Bovendien: in griend bij Werkendam, Lac. in Herb. pr.; bij Gorssel aan den IJsselkant, Tyhaar, in Herb. Dav.

714. S. vernalis L. Op beschaduwde plaatsen, aan heggen, enz. ♂ *Apr. Maj.* Jun.

In Herb.: Leyden, Mb., B. Wils, de Bruyn; Bloemendaal, v. d. B. Bovendien: (Heemstede, 's Gravenhage, Leeuwarden, Franeker, FL. B. S.).

Ord. Antirrhineae Juss.

GRATIOLA L.

715. G. officinalis L. In vochtige weilanden, op heidegronden, aan waterkanten, enz. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Vught, Hov.; Warnsveld, de Vriese; Deventer, Top, Wtt.; Diepenveen, Tyhaar, Nieuwenhuijs. Bovendien: Ooijen (N.-Brab.) v. d. Tr., Heusden, Hov., Varseveld (Geld.) Staring in Herb. v. d. B.; Zutphen, Wtt. in Herb. Lac.; Zwolle, Dassen in Herb. Heyn.; (Gorinchem, Gort.; Boemelerwaard, FL. B. S.).

DIGITALIS L.

716. D. purpurea L. In heuvelachtige streken, in bosschen, op ruige plaatsen. ♂ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Nijmegen, D.; Arnhem, Abel.; Middachten, Büse, M. Doorn.; Zwolle, J. Berghuis. Bovendien: Beek en Ubbergen, Hoffm. in Herb. Dav., v. d. B. in Herb. pr.; Zalk, Herb. Heyn.; (Maarsbergen, Rheede, Driebergen, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

Ludit: *Corolla alba.* (Wolvega, Bergum, Hardegaryp, Fris.) n. v.

ANTIRRHINUM L.

717. A. majus L. Op oude muren, verwilderd. ♃ *Jun.* — *Aug.* (cf. Leid. p. 195).

Variat ramulis foliisque glanduloso-pilosis; corollae labio superiore minus fisso; foliis angustioribus vel latioribus.

In Herb.: Leyden, Mb. (1835), Oudemans (1846). Bovendien: Amsterdam, VZ. in Herb. v. d. B. Variat:

β. latifolium. Foliis superioribus latioribus. (Corolla minore). Rijswijk, Herb. Heyn.

718. A. Orontium L. In bouwlanden, op ruwe plaatsen. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Werkendam, Mb.; Eindhoven, D.; Vught, Hov.; Nijmegen, Abel.; Arnhem, Bond.; Zutphen, Wtt.; Twello, Cop; Deventer, Halbertsma. Bovendien: Groesbeek, Kraamw., Malden, de Grebbe, Rosendaal, Beekhuizen, Herb. v. d. B.; Hattem, Herb. Heyn.; ('s Hage, Gort.; Keppel, 's Heerenberg, Schipluiden, FL. B. S.).

LINARIA Tourn., Mill.

719. L. Cymbalaria Mill. Op oude muren. ♃ *Maj.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Middelburg, 's Bosch, Nijmegen, Deventer. Bovendien: Dordrecht, Utrecht, Zwartsluis, Meppel, (Leeuwarden, Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

720. L. Elatine Mill. Op klei- en gemengde gronden in bouwlanden, enz. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Zwijndrecht, Lac.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.; Wageningen, Büse;

Utrecht, Wtt. Bovendien: Tiel, Hoffm. in Herb. Dav., (Vreeswijk, Neerlangbroek (Utr.) FL. B. S.).

721. L. spuria Mill. Op plaatsen als de voorgaande. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

Foliis angulato-dentatis integerrimisque; pedunculis foliis brevioribus vel longioribus.

In Herb.: Leyden, Mb.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Utrecht, Wtt.; Zeist, Kraep.; Nijmegen, Abel. Bovendien: tusschen den Ooij en Beek, Hoffm., Schalkwijk, Wtt. in Herb. Dav.; Soeterwoude, in 't Gooy (Utr.), Herb. v. d. B.; Zwijndrecht, Lac. in Herb. pr.; (Haarlem, Haagsche bosch, Elderik en Wehl (Geld.), Zwolle, Gort.; Maarssen, FL. B. S.).

Ludit: *Corollis calcaribus* 1–5 (*Peloria*). Utrecht, Lac. in Herb. pr.

722. L. minor Desf. In zandige bouwlanden, in hoven. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Rosmalen (N.-Brab.), Tiel, Nijmegen, Deventer, Kampen, Zalk. Bovendien: Sleewijk (N.-Brab.), Arnhem, (Leeuwarden, Fris.).

Variat ramosa et simplex.

723. L. arvensis Desf. In zandige bouwlanden. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Omstreken van Nijmegen, Abel., Hoffm., Büse. Bovendien: Groesbeek, Lac. in Herb. v. d. B.; (Arnhem, Vreeswijk, de Bildt, FL. B. S.)

724. L. striata DC. Op muren en zonnige plaatsen. ♃ Jul. Aug. *L. repens* Desf., Lej. *Comp.*

Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. L.

725. L. vulgaris Mill. In de duinen, op zandgronden, langs akkers, aan dijken, wegen, enz. ♃ *Jun.* — *Sept.*

Apud nos frequentius caule supra pedunculisque glanduloso-pilosis, tandem glabratis, (*L. vulg.* var. *glandulosa* Lej. cf. *Ch. d. pl.* n°. 121) erecta aut prostrata.

In Herb.: Muiderberg, Overveen, Leyden, 't huis den Deyl, 's Hage, Schouwen, Amersfoort, Nijmegen, Warnsveld, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Zuid-Beveland, Maastricht, (Friesland, Fris.).

Ludit: *Peloria;* a. *bicalcarata*, pentandra; b. *subregularis*, calcaribus 3 pluribusve bifidis vel bipartitis. In Herb.: *a.*, Groot-Bentveld bij Zandvoort, Mb.; *b.*, Utrecht, Mb. — Bovendien: (Naarden, Harderwijk, Gort.; 's Hage, t. Vianen en Hagesteyn, t. Bunnik en Zeist, FL. B. S.).

VERONICA L. (*)

726. **V. scutellata** L. Op vochtige plaatsen, in duinpannen, veenen, aan waterkanten. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Walcheren, Eindhoven, Vught, Nijmegen, Zeist, Nijkerk, Uddelermeer, Deventer, Diepenveen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Schouwen, Staats-Vlaanderen, Voorst, (Haagsche bosch, Enkhuizen, Muiderberg, Stavoren, Harlingen, Vlieland, Groningen, Gort.; Haarlem, Naarden, Amersfoort, Lochem, FL. B. S.; Katwijk, Noordwijk, Leid.; Friesland, Fris.). Variat: foliis latioribus; porro:

β. *pubescens.* In Herb.: Veenen bij Abcoude, bij Wijchen (Geld.), Lac. Bovendien: (Heringen bij Tubbergen (Overijss.), *N. Bijdr.* p. 5).

727. **V. Anagallis** L. In slooten, moerassen, aan waterkanten, enz. ♃ (Koch.) ⊙, ♂ (alii). *Maj.* — *Sept.*

Foliis infimis et ramulorum repentium in petiolum attenuatis. Variat foliis angustioribus, lineari lanceolatis latioribusve ovato-lanceolatis, serratis aut subintegerrimis. (Quo profundior aqua est, in qua crescit, eo altior est caulis eoque majores sunt reliquae partes. Schrad. *Germ.* p. 30). Distingui possunt formae:

β. *aquatica.* Succulenta, robustior, foliis majoribus interdum ovato-oblongis; corolla rosea? (*Bat.* 131. *V. aquatica* Bernh.?)

γ. *minor* R. S. Tenerior, foliis minoribus.

δ. *latifolia.* Foliis latis ovatis acutis; intermedia fere inter *V. Anagall.* et *Beccabung.* v. H. (FL. B. S. p. 748).

(*) Cf. Verslag enz. 1849. *Nederl. Kruidk. Arch.* II. p. 36.

In Herb.: Leyden, Sliedrecht, Zuid-Beveland, 's Hertogenbosch, Nijmegen, Kampen. Bovendien, Meppel, (Katwijk, Wassenaar, enz. Leid.; Friesland, Fris.) — *β.* in Herb.: Leyden, D.; Diepenveen (*cor. rosea*), Cop. Bovendien: Dordrecht, Herb. Lac.; Deventer, Tyhaar, Terwolde, Berghuis in Herb. Dav. — *γ.* In Herb.: Sliedrecht, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Empel (N.-Brab.) Hov.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; ('t Geestumerveld, Fris.). — *δ.* (Leksmond, Vianen, Vreeswijk, FL. B. S.). n. v.

Obs. Specimina, quae in herbariis vidi ad formam *δ* relata, alia ad formam *γ. minorem*, alia ad *V. Beccabungam* pertinent.

728. V. Beccabunga L. Op vochtige plaatsen, in stilstaand water, enz. ♃ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Nijmegen, Voorst, Kampen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Walcheren, Deventer, Diepenveen, (Friesland, Fris.).

Variat, uti praecedens, foliorum forma et dimensione; bracteis pedicellis brevioribus longioribusve; adscendens aut procumbens. Praeterea variat:

β. limosa. Robusta, succulenta; bracteis latioribus, inferioribus saltem pedicellos fructiferos superantibus; caeterum major vel minor. (Differt a *V. limosa* Lej. (*Ch. d. pl.* n°. 113); est autem haec internodiis brevioribus, racemis densioribus, foliis magis rotundatis).

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Nijmegen, Abel.; Deventer (repens), Halbertsma. Bovendien: Werkendam (minor), Herb. Lac.; Voorst (minor), van Lennep in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.

γ. repens. In Herb.: Leyden, D.; Heusden, Hov.; Deventer, Halbertsma.

δ. minor R. S. In Herb.: Leyden, D.; Kampen, Bond. Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

729. V. Chamaedrys L. Op grasgronden, aan wegen, langs boschkanten, enz. ♃ *Apr.* — *Jun.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, 's Hage, Zuid-Beveland, Heusden, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: (Haarlem, Harderwijk, Zwolle, Gort.; Friesland, Fris.).

Variat capsula triangulari-obcordata (basi attenuata lobis distantibus) aut vix emarginata; foliis magis minusve incisis. Caulis plerumque superne densius (in umbrosis) undique pilosus; folia inferiora et suprema (inter racemos) petiolata. Praeterea variat:

β. Lamiifolia. Forma umbrosa, major, foliis superioribus distincte petiolatis, cordato-ovatis in petiolum protractis, majoribus (magis minusve elata). Walp. *Repert.; V. lamiifolia* Hayne.

In Herb.: Leyden, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Utrecht, de Br.; Deventer, Halbertsma. Bovendien: Amerongen, Herb. Lac.

Obs. Varietas *β* v. H. (minor, rubescens, caule decumbente, racemo unico terminali, Driebergen, op schralen grond, FL. B. S. p. 16), ex descriptione huc pertinere vix videtur.

730. V. montana L. In bosschen. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Oosterhout (N.-Brab.), Beek, Lac.; Middachten (Geld.), Büse.

731. V. officinalis L. Op opene en beschaduwde plaatsen, in zand-, duin- en heidegronden. ♃ *Maj.* — *Aug.* (*V. officinalis*, varr. *α.* et *β.* FL. B. S. p. 12.).

Variabilis, major aut minor eodem loco; foliis plerumque dissimilibus.

In Herb.: Leyden, Walcheren, Hulst, Nuenen (N.-Brab.), Nijmegen, Arnhem, Naarden, Laren, Hilversum, Amersfoort, Harderwijk, Soerensche bosch, Apeldoorn, Langeveld, Voorst, Zutphen, Deventer, Meppel. Bovendien: duinen bij Haarlem, Wassenaar, Schouwen, Brummen, Twello, Diepenveen, ('s Hage, Breda, Rheede, Utrecht, de Bild, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

732. V. prostrata L. Op zonnige hooge grasgronden, heuvels, dijken, enz. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Voorst, Zutphen, Wtt.; Deventer, Top, Cop; Diepenveen, Cop; Kampen, Zalk, Bond., Top; Meppel, Heyn. Bovendien: Gorssel, Wilpe, Cop, Olst, Hoffm. in Herb. Dav.

733. V. latifolia L. Op plaatsen als de voorgaande. ♃ Maj., *Jun. Jul.* (*V. Teucrium* L., FL. B. S. p. 14).

Foliis supremis (alaribus inter racemos) et ramorum sterilium margine minus diviso, interdum integerrimis, minoribus subpetiolatis. Variat capsulis glabris aut hirsutis ciliatis; praeterea:

α. major. In Herb.: Nijmegen, Abel.; Spoel bij Kuilenburg, Kraep.

β. minor. (*V. latifolia β. minor* Schrad. et *V. dentata* Schrad.?)

In Herb.: Nijmegen, Abel.; Zutphen, Büse; Voorst, Stekh., Wtt.; Deventer, Halbertsma, Cop; Wilpe, Olst, Cop; Zalk, Top. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Vreeswijk, Gev. Deyn. in Herb. v. d. B.; Meppel, Herb. Heyn.; (Donjum? Meese, Fl. Fris. pag. 2).

734. V. longifolia L. Op vochtige plaatsen, aan slootkanten, aan oevers, tusschen struikgewas, enz. ♃ *Jun. — Aug.* (FL. B. S. p. 748).

(In de Ooy bij Nijmegen, bij Harderwijk, FL. B. S.).

Variant omnes formae foliis latioribus vel angustioribus; praeterea:

α. vulgaris. (*V. longifolia* Schrad.) a. *Foliis oppositis.* In Herb.: Boxtel, 's Bosch, Hov.; Utrecht, G. Broers; Hardenberg (Overijss.), v. d. Scheer. Bovendien: Zon en Breugel (N.-Brab.), (*V. falcata*, Mart.?) D. in Herb. v. d. B. — b. *Foliis ternis.* In Herb.: 's Bosch, Hov.; Hardenberg, v. d. Scheer. Bovendien: Deventer, Berghuis in Herb. Dav.

β. *maritima.* (*V. maritima* Schrad.) a. *Foliis oppositis.* Werkendam, Herb. Lac.; Boxtel, Hov. in Herb. VZ.; 's Bosch, de Beyer in Herb. Abel.; Zutphen, Wtt. in Herb. Dav. — b. *Foliis ternis.* In Herb.: Helmond, Wtt.; 's Bosch, Hov.; Heemze (Overijss., l. a Gort. ind.), Asscher. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Zutphen, Wtt. in Herb. v. d. B.; Deventer? Tyhaar in Herb. pr. — c. *Foliis quaternis* (Schrad. c. t. 1. f. 1) Deventer, Herb. Maaldrink.

γ. *media.* (*V. media* Schrad.?) 's Bosch, Hov. in Herb. v. d. B.

δ. *glabra.* Foliis oppositis, subcordato-lanceolatis, acutis, apice subintegerrimis; caule foliisque glabris. (*V. glabra* Schrad.?). In Herb.: Aan het Spaarne bij Haarlem, Mb.

V. spicata L. (Bij den Uilenpas b. Doesburg, op Essenburg bij Harderwijk, Gort. p. 4). n. v.

735. V. serpyllifolia L. In wei- en bouwlanden, op veengronden, aan waterkanten. ♃ *Maj.* — *Sept.* (*V. serp.* et *var.* β. FL. B. S. p. 16).

Folia angustiora aut latiora subrotunda.

In Herb.: Haarlem, Leyden, Wassenaar, Delft, Zuid-Beveland, Boxtel, 's Bosch, Nijmegen, Twello, Kampen, Meppel. Bovendien: Alphen, Walcheren, Zeist, Voorst, Terwolde, Diepenveen, (Heemze (Overijss.) Gort.; 's Hage, Vianen, Heikop, Utrecht, Kuilenburg, Rheede, Arnhem, Velp, FL. B. S.; Friesland, Fris.). Variat:

β. *calycantha.* Corolla calyce minor. *Febr. Apr.* (Cf. Rchb., exc. p. 369). In Herb.: bouwlanden bij Goes, v. d. B.

736. V. arvensis L. Op bouwlanden, onbebouwde gronden, oude muren, enz. ⊙ *Apr.* — *Sept.*

Variat pluribus formis: ramosa, prostrata, simplex, gracilis, laxa, filiformis, polyanthos.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Elburg, Zutphen, Twello, Diepenveen, Zalk, Kampen, Meppel. Bovendien: eiland Dordrecht, Deventer, (Noordwijk, Leid.; Friesland, Fris.). Variat:

β. nana; pollicaris (*V. nana* Lam.) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Diepenveen, Cop. Bovendien: Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, FL. B. S.)

Ludit: *corolla alba.* In Herb.: Twello, Cop.

737. V. peregrina L. Op onbebouwde plaatsen. ⊙ Apr. Maj.

In Herb.: Leyderdorp, D., v. d. B. Bovendien: (Friesland, Meese, Gort.; Groningen, Gort.; Francker, Fris.)

Obs. Prope pagum *Leyderdorp* speciem legit a. 1832, 33 v. d. B. (in Herb. pr. et Dav. adsunt spec.); ibi postea observata non est. (Cf. Leid. p. 199, ann.).

738. V. verna L. Op bebouwde en onbebouwde zandgronden. ⊙ Apr. Maj.

Loosduinen bij 's Hage, VZ. in Herb. v. d. B. Bovendien: (Harderwijk, v. Geuns, *Spicil.;* Holwerd, Franeker, Fris.)

739. V. triphyllos L. In bouwlanden. ⊙ *Apr. Maj.*

Variat fere ut *V. arvensis.*

In Herb.: Haarlem, Leyden, Zuid Beveland, Helmond, Rosmalen (N.-Brab.), Nijmegen, Driebergen, Elburg, Deventer, Kampen. Bovendien: Sittard (Limb.), Tilburg, de Bildt, (Dieze (Overijss.), Gort.; Amsterdam, 's Hage, Harderwijk, FL. B. S.; Wassenaar, Leid.).

740. V. praecox All. In bouwlanden. ⊙ Apr. *Maj.*

In Herb.: Terwolde (Geld.), Cop. Bovendien: (Gronsfelt; Lej. *Rev.*)

741. V. agrestis L. Op bouw- en moeslanden. ⊙ *Mart. — Sept.*

Capsula matura subglabra et venosa; stylo capsulae maturae lobos subaequante.

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Zuid-Beveland, Vught, 's Hertogenbosch, Nijmegen, Zutphen, Kampen, Meppel. Bovendien: Doesburg. Variat:

β. radicans. Planta, hyems mite passa, ate prorepens (jam *Febr.* florens). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

742. V. polita Fries. Op plaatsen als de voorgaande. ⊙ *Mart.* — *Sept.*, Oct.

Calycis laciniis late ovatis; stylo in capsula matura exserto.

In Herb.: Leyden, Stekh.; Delft, Utrecht, de Br.; Duiveland, Zuid-Beveland, v. d. B.; Meppel, Heyn. Bovendien: Walcheren, Herb. v. d. B.; ('s Gravesande, de Br.)

743. V. opaca Fries. Op plaatsen als de vorige. ⊙ *Apr.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Oudemans; Delft, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Deventer, Cop.

744. V. Buxbaumii Ten. Op braakland, in hoven. ⊙ *Mart.* — Maj.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Groningen (in horto Groning. spont.) v. H.

745. V. Hederaefolia L. In bouw- en moeslanden, aan wegen tusschen gras, enz. ⊙ *Mart.* — *Maj.*

In umbrosis laxa, late diffusa.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Kuilenburg, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: (Friesland, Fris.)

LIMOSELLA L.

746. L. aquatica L. Aan de kanten van poelen, slooten, op vochtige plaatsen langs rivieroevers, enz. ♃ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Zandvoort, Mb.; 's Hertogenbosch, Vlijmen, Hov.; Weurt bij Nijm., Abel.; Kampen, Bond. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Vianen, Mb., Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (Harderwijk, Vlieland, Gort.; 's Heerenberg, Rheede, FL. B. S.)

Ord. Orobancheae Juss.

OROBANCHE L.

747. O. Rapum Thuill. In onbebouwde gronden op wortels van *Sarothamnus scoparius.* ♃ *Maj. — Jul. Aug.* (?) (*O. major* FL. B. S. p. 468.)

In Herb.: Beek, Marienboom (bij Nijm.), Heumen, Abel.; de Grebbe, Kraep.; Zutphen (bij het Jagthuis) Cop, Top; Gelderland, Hoffm.; Heumen (op *Quercus Robur*), Abel. Bovendien: Ubbergen, Hoffm. in Herb. Dav.; Lochem? Kampen? Herb. Heyn. (Harderwijk, Lochem, FL. B. S.)

O. pallidiflora Wimm. et Grab. Op den wortel van *Cirsium arvense.* ♃ Jun.

Zalk? Herb. Heyn.

748. O. Galii Duby. Op onbebouwde gronden, in duinen, aan boschkanten, enz., op wortels van *Galium Mollugo* en *G. verum.* ♃ *Jun. Jul.* (*O. caryophyllacea* FL. B. S. p. 470.)

Variat filamentis dense et parcius pilosis. (Cf. Rchb. exc. p. 353 sq. ad *O. caryophyll.* Sm.)

In Herb.: duinen bij Overveen, Mb., Asscher; Breesaap bij Velzen, Mb.; bij Katwijk, D.; bij Leyden, Oudemans; op Walcheren, v. d. B.; Nijmegen en Weurt, Abel.; Deventer, Top, Cop; Katerveer bij Zwolle, Zalk, Bond. Bovendien: Scheveningen, Herb. Lac.; Naaldwijk, v. d. Tr., Maastricht, Franq., de Grebbe, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (Noordwijkerhout, FL. B. S.)

Obs. In rad. *Gnaphalii dioici* indicarunt Abel. et Gev. Deyn.: bij Nijmegen. An eadem species?

749. O. rubens Wallr. Op onbebouwde plaatsen en akkers, op wortels van *Medicago falcata* en *M. sativa.* ♃ Maj. *Jun.* (*O. minor*, FL. B. S., *N. Bijdr.*, p. 38, fide specim.)

In Herb.: Spoel bij Kuilenburg, v. d. Tr. Bovendien: ter zelfder plaatse, Lac. in Herb. pr.; Wenck. in Herb. v. d. B.

750. **O. Picridis** Schultz. In duinen, op hooge gronden, op wortels van *Picris Hieracioides* (en andere *Compositae?*) ⊙ (?) *Jun. Jul.*

In Herb.: Duinen bij Velzen, Wils; bij Zandpoort? Mb.; Noordwijk, D.; duingrond bij Leyden? Oudemans. Bovendien: Overveen?, Breesaap?, Mb., Spoel bij Kuilenburg? Lac., in Herb. Lac.

751. **O. minor** Sutt. In klaverlanden op wortels van *Trifolium pratense* et *T. sativum.* ⊙ *Jun. — Sept.* (non FL. B. S.)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Weurt en Beuningen b. Nijm., Abel.; Zeist, Kraep.; t. Bunnik en Zeist, v. d. Tr. Bovendien: de Bildt, Gev. Deyn. in Herb. Lac.; Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (Katwijk, Leid.)

752. **O. amethystea** Thuill. Op de worteltakken van *Eryngium campestre.* ⊙ (?) *Jul.*

In Herb.: Zalk? Bond. Bovendien: Bentveld bij Haarlem, Hoffm. in Herb. Dav.; Gelderland, Hoffm. in Herb. v. d. B.; Deventer? Cop in Herb. Dav.; Maaldrink in Herb. pr.; Ysseldijk bij Welsum? Herb. Heyn.; (Bloemendaal, Velzen, Katwijk, 's Hage, FL. B. S.)

753. **O. coerulea** Vill. In duinen, in bouw- en weilanden, enz. op verschillende gronden, op wortels van *Achillea Millefolium.* ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Breesaap bij Velzen, Mb., Büse; Scheveningen, de Br.; Zalk, Bond. Bovendien: Noordwijk, D., Mb. in Herb. v. d. B. et Dav.; Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Zwolle, Dassen in Herb. v. d. B.; (Egmond, Zandvoort, FL. B. S.; Katwijk, Leid.)

754. **O. ramosa** L. In duinen, in hoogere streken, enz. op verschillende planten. ⊙ Jun. — *Aug. Sept.* (FL. B. S. p. 470 cum *varr.* β. et γ.)

In Herb.: Velzen, Mb.; Leyden (spontan. in horto academ.) Stckh. (in rad. *Coreopsidis tinctoriae* sec. specim. in Herb

Lac.). Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (bij Heemstede, Gort.; Zeeduinen bij ter Heide, FL. B. S.)

Obs. In hoc genere apud nos multa corrigenda restant, multa illi addenda erunt. Herbariorum specimina plurima manca et incompleta dubia relinquunt. Orobanchae nostrae, ideo vix et quidem certo pro parte tantum cognitae, denuo observandae sunt, ut de speciebus et locis natalibus certiores fiamus. Ad vivum accurate describantur et, quod jam monuit Cl. v. Hall, in plantas, quibus innascuntur, sedulo inquiratur!

LATHRAEA L.

755. L. squamaria L. Op beschaduwde plaatsen in bosschen. ♃ Mart. Apr.

Vaals (Limb.), Hov. in Herb. pr. Bovendien: (in Delftsland langs den dijk t. Monster en de Hey, Schwencke ap. Gort.)

Ord. Rhinanthaceae Koch.

MELAMPYRUM L.

756. M. arvense L. Op bouwlanden, in klei- en gemengde gronden. ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Oosterland (Zeel.), Nijmegen, Arnhem, Maarssen, Utrecht, Twello, Deventer, Olst. Bovendien: Maastricht, Tiel, Harderwijk, (Leyden, Katwijk, Leid.)

757. M. pratense L. In bosschen en op schaduwachtige plaatsen, in bouwlanden, op veenachtige heidegronden enz. ⊙ Maj., *Jun. — Aug.* (*M. vulgatum* FL. B. S., p. 458).

In Herb.: Rosmalen (N.-Brab.), Hov.; Beek en Ubbergen, Abel.; Zeysterbosch, Mb.; Zeysterheide, Naarden, Oudemans; t. Amersfoort en Apeldoorn, Un. 1849; Harderwijk; Bond.; Voorst, Zutphen, Cop; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn. Bovendien: Maastricht, Hov., Eindhoven, D., Rheenen, de Grebbe, Wageningen, enz. v. d. B., Amersfoort, Gev. Deyn. in Herb. v. d. B.; de Bildt, Mb., Bathmen

(Overijss.), Cop in Herb. Dav.; Diepenveen, Herb. Tyhaar; (Haagsche bosch, Gort.; Soestdijk en Baarn, FL. B. S.; Oranjewoud, Bakkeveen, Oldeberkoop, Wolvega, Fris.)

PEDICULARIS L.

758. P. sylvatica L. Op vochtige plaatsen, in duin, op heiden, in weiden en broeklanden. ♃ *Maj.* — *Aug.*, Sept.

In Herb.: Bentveld bij Haarlem, Mb.; Zuiddorpe (Zeel.), Wils, v. d. B.; Eindhoven, D.; Vught, Hov.; Nijmegen, Abel.; Uddelermeer, Un. 1849; t. Goor en Hengeveld, Cop; Meppel, Heyn. Bovendien: Driebergen, v. d. B. in Herb. pr.; Hilvarenbeek, Hoffm., Weespe (bij Deventer), Schutte in Herb. Dav.; Wilpe, Herb. Tyhaar, (Amstelveen, Gort.; Leyden, Katwijk, Wassenaar, Leid.; Waverveen, Breda, Zeyst, Groningen, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

Ludit: *corollis albis* et *luteis* sec. Fl. Fris. p. 96. (Onland bij St. Jansga). n. v.

759. P. palustris L. In veenen, moerassige heiden, vochtige duinpannen, wei- en hooilanden, aan waterkanten. ♃ aut ♂. Maj., *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Abcoude, Baambrugge, Waverveen, Vinkeveen, Vreeland, Kortehoef, M. Doorn., Asscher; Katwijk, Stekh.; Wassenaar, Mb.; Eindhoven, D.; 's Bosch, Hov.; Nijmegen, Abel.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Maastricht, Hov., Driebergen, v. d. B., Veen te Achttienhoven, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.; (Harderwijk, Gort.; Haarlem, Maassluis, Dordrecht, Vianen, Heikop, Montfoort, Westbroek, Utrecht, Rheede, Lochem, FL. B. S.; Friesland, Fris.; Groningen, Bat.).

Ludit: *corolla alba.* Beekbergerbroek, Maaldrink in Herb. pr.

RHINANTHUS L.

760. R. minor Ehrh. In wei- en hooilanden, aan wegen, enz. ⊙ *Maj.* — *Jul.* (FL B. S., p. 816; *Bat.* 433, forma galeae dentibus concoloribus; cf. Leid. p. 206, ann.).

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Deventer, Cop; Kampen, Kampereiland, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: Meerdervoort (bij Dordr.), Lac. in Herb. pr.; Zwolle, Herb. Heyn.; (Katwijk, Wassenaar, Leid.; 's Hage, Vianen, Groningen, FL. B. S.; Friesland, Fris.). Variat:

β. fallax. In Herb.: Leyden, D.; Zuid-Beveland, Kanaal van Sas van Gend, v. d. B.; Nijmegen, Abel.; Deventer, Cop.

761. R. major Ehrh. Op plaatsen als de vorige. ⊙ *Maj.* — *Aug.* (*R. Crista galli* FL. B. S., p. 458).

In Herb.: Leyden, Kanaal van Sas van Gend, Kampen, Meppel. Bovendien: Meerdervoort (bij Dordr.), Walcheren, Zeyst, Gorssel, Deventer, Wyhe, Zwolle, (Katwijk, Leid.; Friesland, Fris.). Variat:

β. angustifolius. In Herb.: 's Hertogenbosch, Hov.; Gorssel, Cop.

762. R. Alectorolophus Pollich. Op bouw- en weilanden. ⊙ Maj., *Jun.*, *Jul.* (*R. Crista galli β. pubens* FL. B. S., p. 816.)

In Herb.: Klopwaarden bij Werkendam, Lac.; Oosterhoutsche bosch bij Nijmegen, Abel. Bovendien: (Texel, buitenwaarden bij Nijmegen, over Sprokkelenburg, Utrecht, FL. B. S.).

EUPHRASIA L.

763. E. officinalis L. Op heide-, duin- en grasgronden, op akkers. ⊙ *Jun.* — *Sept.* Variat:

α. *pratensis* Koch. In Herb.: Meppel, Heyn. (forma parviflora, specim. unicum inter var. γ.) Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. VZ. et (parviflora) in Herb. v. d. B.

β. *neglecta* (Koch?). Calycibus foliisque subtus patenti-hirsutis, pilis rigidioribus intermixtis glandulosis. A *pratensi* recedit, ad *nemorosam* magis accedit. (*E. off. α. pratensis* Leid. pro maj. p.?) In Herb.: duinen bij Haarlem, de Vriese; Wassenaar, D.; 't Loo, M. Doorn.; Almelo, v. Lennep. Bovendien: Katwijk, Lac. in Herb. pr.; Walcheren, Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr., (Leyden? Leid.). Uti sequens variis formis occurrit, e quibus memorandae sunt:

a. *curta*. Humilis, valde ramosa, diffusa; dunensis. In Herb.: Walchersche duinen, v. d. B.

b. *tenella*. Gracillima, 2-4 pollicaris, caule simplici et filiformi, foliorum dentibus obtusiusculis. Walchersche duinen, Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

γ. *nemorosa* Koch. Caule, ut in praecedente, reflexo-pubescente aut canescente; foliis calycibusque glabriusculis; corolla, macula citrina ad basin laciniae mediae, versicolore, virginea alba nervis violaceis, demum lilacina aut roseo-purpurea. Variat corolla paulo majore aut minore; caeterum occurrit: simplex, laxa, stricta, imbricata, ramosa. (*E. officin. γ. alpina* FL. B. S., p. 456, *excl. syn.*). In Herb.: Haarlemmer duinen, Leyden, Katwijk, Wassenaar, Zuid-Beveland, 'sBosch, Nijmegen, Zeyst, Amersfoort, Harderwijk, Uddelermeer, Voorst, Twello, Deventer, Diepenveen, t. Raaltè en Wyhe, Zalk, Meppel. Bovendien: Groesbeek, 's Gravesande, Waasdorp, (Friesland, Fris.). Inter varias formas insigniores notandae sunt:

a. *umbrosa*. Laxe ramosa, elongata ad $1\frac{1}{2}'$ ped. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: bij 's Hage, Herb. VZ.

b. *imbricata.* Racemo denso; hinc bracteis capsulisque dense imbricatis. In Herb.: Katwijksche duinen, Oudemans.

c. *tenella.* Gracillima, 2-4 pollicaris, subsimplex, foliorum dentibus obtusis. (*δ. alpestris*, 4, Koch? *E. micrantha* Rchb.? *E. officin. β. minima* FL. B. S., p. 456, *excl. syn.;* Leid. p. 206). In Herb.: Leyden, Mb.; Wassenaar, D.; t. Geldrop en Nuenen (N.-Brab.), Hov.; Diepenveen, Cop; Meppel, Heyn. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; t. Hilversum en N. Loosdrecht, Kraamw., Groesbeek, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (Breda, Zeijst, FL. B. S.).

Obs. *E. officinalis* variae formae de industria observandae sunt. Varr. *α.* et *β.* pro tempore a Kochii varr. *pratensi* et *neglecta* distinguendae videntur. Praeter unicum var. *pratensis* in Herb. VZ. omnia, quae vidi, specimina ad stirpem parvifloram pertinent; quod miror, cum var. *pratensis*, corolla majore, per omnem Florae Germanicae et Scandinavicae ditionem in pratis et pascuis vulgaris dicatur. In var. *nemorosa* speciei nostrae typum esse diceres, per mediam *neglectam* in *pratensem* abientem. *Neglecta* autem indumento distincta, ceterum in omnibus formis *nemorosae* similior. Ne negligatur *E. parviflora* Fries, quippe quae formas hic obvias maximam partem complecti videtur (*).

764. E. Odontites L. Op bouwlanden, aan wegen, dijken aan waterkanten tusschen riet, enz. ☉ Maj., *Jun. — Sept.*

(*) *Duas in* E. officinalis *formis latere species, cum* Rhinantho majori *et* minori *analogas, suspicatur* Fries (Summ. Veg. p. 195), *sic definiendas:*

E. officinalis L. *Foliis ovatis utrinque 5-dentatis*, bracteis cordato-triangularibus *dentibus subulato-mucronatis*, *corollae fauce pilosa*, labio tubum superante, *galea demum revoluta*, *capsula sursum dilatata emarginata. — A Majo in serum autumnum. Statura, indumento, cett. maxime varia; at corolla sq. semper duplo major.*

E. parviflora. *Foliis ovatis utrinque 3-5-serratis*, bracteis cordato-ovatis, *dentibus cuspidatis*, *corollae fauce subnuda*, labio tubum aequante, *galea demum revoluta*, *capsula sursum rotundato-angustata vix emarginata. Aestivalis et autumnalis. Variat fere ut praecedens; sed flores magis serotini et semper conspicue minores.*

(*E. verna* FL. B. S., p. 456, *excl. cit.;* Bat. 194, forma autumnalis).

Variat pro locis et tempore, foliis, bracteis calycisque laciniis brevioribus aut latioribus, capsula immersa aut exserta; simplex aut a basi jam late ramosa. Bracteae sensim decrescentes, floribus serotinis et ramorum breviores sunt; hinc planta aestate et autumno, praesertim delapsis plurimis foliis bracteisque, adspectu diversa. Formis intermediis transit in varietatem *breve-bracteatam.*

In Herb.: Leyden, Mb., Oudemans; Duiveland, D.; 's Bosch, Hov.; Nijmegen, Abel; Utrecht, Mb.; Elkom, M. Doorn.; Deventer, Halbertsma; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: eiland Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.; Eindhoven, Tiel, Arnhem, Hoffm., Bathmen, Cop in Herb. Dav.; Diepenveen, Tyhaar in Herb. pr.; (de Bildt, Velp, Rheede, FL. B. S.) Variat;

a. *forma paludosa;* specimina 2-3 pedalia. In arundinetis paludosis. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

b. *breve-bracteata.* Bracteis omnibus flores subaequantibus vel iis brevioribus. (*E. Odontites* FL. B. S., p. 456, excl. citt.). Ex observatis forma vulgari magis serotina non esset. In Herb.: Wassenaar, Duiveland, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Bosch, Hov.; Deventer, Halbertsma, v. Gron.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; (Friesland? Fris.)

Ludit utraque forma: *corolla alba.* In Herb.: Zandpoort, Mb.; *b.* Zuid-Beveland, v. d. B.

Ord. Labiatae Juss.

Trib. *Menthoideae* Benth.

MENTHA L.

765. M. rotundifolia L. Aan slootkanten, op vochtige plaatsen. ♃ *Jul. — Sept.*

Pedicellis reflexo-pilosis aut glabris; staminibus saepius exsertis.

In Herb.: Dordrecht, Lac.; Maasdijk t. Heusden en Aalburg, Hov.; in den Ooijschen waard en op verschill. andere plaatsen om Nijmegen, Abel. Bovendien: 's Gravenhage, langs de kaai en in duin, VZ. in Herb. pr. et v. d. B.; Sleewijksche dijk, Lac. in Herb. pr.; Amby (Limb.), Hov., Maastricht, Franq., Weurt, Gev. Deyn., t. Nijmegen en Arnhem, Wtt. in Herb. v. d. B.; Deventer, Tyhaar in Herb. pr.; (Wassenaar (et ibid. fol. macul.), Leid.; Zevenaar, IJsseldijk bij Hattem, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

Forma *umbrosa*. Elatior, foliis majoribus subsessilibus et brevissime petiolatis. In umbrosis graminosis. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

766. **M. sylvestris** L. Aan rivieroevers, in grienden, aan slootkanten, enz. ♃ *Jul.* — *Sept.* Variat:

α. vulgaris Koch.

A. Foliis subrugosis. In Herb.: Bentveld bij Haarlem, Mb.; Boxtel, Hov.; Zalk, Bond. Bovendien: Brederode bij Haarlem, Büse in Herb. v. d. B.; Hilvarenbeek, Hoffm. in Herb. Dav.; Ooijsche waard bij Nijmegen, Abel. in Herb. pr.; Deventer, Tyhaar in Herb. pr.; (Leyden, Noordwijk, Leid.; Heerenveen, Fris.).

M. velutina Lej. (*M. dulcissima* Dum., *Florul.*). In Herb.: Noordwijk, D.; Kwadendamme (Zuid-Beveland), v. d. B. (umbrosa maxima). Bovendien: Herksen onder Wyhe, Tyhaar in Herb. pr.

B. Foliis ovato-oblongis aut lanceolatis. (*M. sylv. β. nemorosa* FL. B. S. p. 434). In Herb.: Bentveld, Mb.; Noordwijk, D.; Dordrecht, Cop; Lent en Beuningen bij Nijm., Abel.; Zwolle, Thorbecke. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Odijk en Werkhoven, Wenck. in Herb. v. d. B.; (Waaldijk t. Tiel en Doodewaard, FL. B. S.).

C. Aan de kade bij Werkendam, Lac. in Herb. pr.

β. *glabra.* (δ Koch. *M. viridis* L.). In Herb.: Werkendam, (*M. viridis*, var. *latifolia* Lej. *Ch. de pl.* n°. 635), Lac. Bovendien: Dordrecht, 1835—39, (var. *hirsuta* Lej. fide specimin. auct.) Lac. in Herb. pr. — Planta efferata? (cff. *N. Bijdr.* p. 37 in ann.; Fris. p. 91 in ann.).

M. piperita L.? Forma hirsuta. Leyden, *Sept.* 1835, Lac. in Herb. pr. Aufuga?

767. M. aquatica L. Aan waterkanten, in slooten, op vochtige plaatsen in duinpannen, enz. ♃ *Jul.* — *Sept.* (*M. aquat.* et var. γ. *elliptica* v. H. (?), FL. B. S. p. 434, 36).

Foliis brevius longiusve petiolatis, ovatis, subcordatis aut ellipticis, basi attenuato-protractis. Valde variat praeterea forma, indumento et inflorescentiae dispositione, ut *capitata*, *pedunculata*, *verticillata* dicatur.

In Herb.: Dordrecht, Boxtel, Nijmegen, Voorst, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Leyden, Wilpe, (Amsterdam, FL. B. S.; Friesland, Fris.). Variat:

β. *hirsuta.* Caule, foliis calycibusque magis hirsutis; saepe villosa. (Huc var. *capitata* Bat. 609; var. Bat. 165, Favrod.; var. β. *pedunculata*, FL. B. S. l. l.) In Herb.: Haarlemmermeer, Haarlem, Bentveld, Zandvoort, Leyden, Soeterwoude, Katwijk, Wassenaar? Zuid-Beveland, Nijmegen, Voorst. Bovendien: Walcheren, Brummen.

Obs. Formae longius pedunculatae, aut sub inflorescentia terminali in axillis pluribus floriferae, magis minusve hirsutae occurrunt.

768. M. sativa L. Aan waterkanten, op vochtige plaatsen. ♃ Jul. *Aug. Sept.* Variat:

α. *vulgaris.* Leyden, Lac. in Herb. pr.; Maastricht, Hov., Velp, Amerongen, v. d. B. in Herb. v. d. B.; Deventer, Tyhaar in Herb. Dav.; (aan de Haarlemmermeer bij Sloten, FL. B. S.).

β. *hirsuta.* In Herb.: Haarlem, Mb.; Schouwen, Zuid-Beveland, D.; Boxtel, Hov.; Neerlangbroek. Wtt.

769. M. gentilis L. Op plaatsen als de vorige. ♃ Jul. Aug.

Duinslooten bij Waalsdorp, VZ. in Herb. pr. (ibid. magis hirsuta, adpresse pilosa); Abcoude? (forma *M. gent. Ehrhartianae* Court.), Lac. in Herb. pr.; ('s Gravenhage, FL. B. S.).

720. M. arvensis L. Aan waterkanten, op akkers, enz. ♃ *Jul. Aug.*

Polymorpha; occurrit: erecta, subsimplex, ramosa, diffusa, procumbens, major aut minor; foliis in eodem specimine plerumque dissimilibus, inferioribus latioribus magis obtusis, saepe folia *Lysimachiae nummulariae* simulantibus. Variat:

α. *vulgaris.* Magis minusve hirsuta. (*M. arvensis* et var. β. FL. B. S. p. 436.). In Herb.: Baambrugge, Haarlem, Leyden, Katwijk, Zuid-Beveland, 's Bosch, Oud-Heusden, Nijmegen, Uddelermeer, Deventer, Diepenveen, Kampen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Walcheren, Maastricht, Warnsveld, Wilpe, (de Bildt, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

Num hujus loci *M. deflexa?* Verticilliflora, pilis caulinis rameisque deflexis, foliis ovatis utrinque attenuatis, pedunculis glabriusculis, calycibus patentim hirsutis. Dum. *Prodr.* p. 49, (moerassige heiden in Gelderland). n. v.

β. *glabriuscula.* In Herb.: Vughtsche heide, Hov.; Deventer, Tyhaar. Bovendien: Katwijk? Mb. in Herb. v. d. B.; Overijssel, de Liefde in Herb. VZ.

γ. Foliis ovatis obtusiusculis subglabris, staminibus inclusis. (Var. γ. FL. B. S., l. l.; Heikop bij Vianen, v. H.) n. v.

δ. Foliis ovatis subcordatis acutis rugosis, staminibus inclusis. (Var. δ. FL. B. S. p. 438; Vianen, Heikop en Hagesteyn, v. H.) n. v.

Obs. Singulae varietates satis diversas formas complectuntur, pro tempore tamen eas separare congruum duxi; melius ex observatione cognitae formae specierum hujus generis fortasse alio modo postea disponendae erunt. De varietatibus FL. B. S., speciminibus authenticis non visis, certo judicare non possum.

PULEGIUM Mill.

771. P. vulgare Mill. Aan waterkanten, op vochtige plaatsen. ♃ Jul. *Aug. Sept.*

Caule repente, florifero adscendente, hirsutum aut glabriusculum.

In Herb.: t. Groot-Deuteren en Vlijmen, Hov.; Batenburg, N. Abel.; Heumen, Abel.; Nijmegen, Hoffm.; Varik in den Tielerwaard, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; 's Hage, VZ., aan de Maas in Limburg, Hov. in Herb. v. d. B.; Vughtsche heide, Hov. in Herb. pr.; (aan de Waal bij Wamel over Tiel, Uilenpas, Gorssel enz. in het Graafschap Zutphen, Zalk, Gort; Grave, Bat.; in de Betuwe, FL. B. S.).

Ludit: *corolla alba.* In Herb.: Heumen, Abel.

LYCOPUS L.

772. L. Europaeus L. Op vochtige plaatsen, aan oevers. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Zuid Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Walcheren, Kuilenburg, Voorst, (Friesland, Fris.).

Obs. Varietas *β*, *foliis in profundas lacinias dissectis* Tourn., a Gortero indigena notata, ex synonymo esset *L. exaltatus* L. fil. — Num forma speciei nostrae intelligenda est foliis basi profundius pinnatifissis?

Trib. *Monardeae* Benth.

SALVIA L.

S. officinalis L. *Jun.* Op eene oude muur bij Amsterdam (1834), VZ. in Herb. v. d. B.; bij Wyhe (1846), Tyhaar in Herb. pr. Planta aufuga!

773. S. pratensis L. Op grasgronden, aan dijken, wegen, enz. ♃ *Maj. — Jul.*

Variat internodiis inferioribus minus vel magis elongatis.

In Herb.: 's Gravenhage, VZ.; Spoel bij Kuilenburg, Kraep.; Nijmegen, Abel.; Arnhem, D.; Deventer, Halbertsma; Olst, Cop; Kampen, Zalk, Bond. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Alem (N.-Brab.), Hov. in Herb. v. d. B.; Rheede, Zutphen, Hoffm. in Herb. Dav.; (Amsterdam, Hattem, FL. B. S.; Friesland, Fris.; Maastricht, Lej., *Fl. d. Spa*).

Ludit: *corolla intense aut dilute coerulea, violacea; coerulea labii inferioris lacinia media alba.* Bij Deventer, Ankersmit in Herb. pr.

S. sylvestris L. (Rheede bij Rheederoord, v. H., FL. B. S. p. 23; vestingwerken van Nijmegen buiten de Hertogspoort, Abel. Sr., Fl. Noviom., p. 84). Planta advena? n. v.

774. S. Verbenaca L. Op grasgronden en begroeide plaatsen. ♃ Maj. — *Jul.* Aug.

Caule simplici aut subramoso, internodiis ut in *S. pratensi.* Foliis oblongis aut ovato-oblongis, crenato-dentatis, magis minusve sinuato-incisis, rugosis, glabris; inferioribus longe petiolatis, basi angustatis, truncatis vel subcordatis; insequentibus brevius petiolatis et sessilibus, interdum latioribus, basi rotundatis aut subcordatis; floralibus ovato-rotundatis, acuminatis, villosis, calyces subaequantibus, herbaceis aut coloratis, tandem deflexis; racemis elongatis simplicibus; calycibus ovatis hirsutis, labio superiore apice colorato, orbiculato, recurvo-patente, dentibus minimis; corollis calycem bis fere longis; tubo sub fauce ventricoso, galea falcata. Caett. ut in *S. clandestina.* Variat altitudine. (Cf. Benth. in DC. *Prodr.* XII, p. 294).

Langs het kanaal van Pannerden (1837, menigvuldig), VZ. in Herb. pr.; in weiland over den Uilenpas bij Doesburg (1846, l. a Gort. ind.), Weijers in Herb. Tyhaar. (Bij Enghuizen en elders in Gelderland, Gort.).

Obs. Ex descr. Benth. media esset inter *S. Verbenacam* et *S. clandestinam* L., species a nonnullis junctas et forte non immerito, ut suspicatur Bentham. Quidquid hac de re sit, quum *S. Verbenaca* a Linnaeo in pascuis Europae habitare et a Benthamo Europae septemtrionalis et mediae indigena dicatur, *S. clandestina* contra Europae meridionalis planta sit, ad illam speciem potius Salviam nostram referendam censeo. — Satis conveniunt specimina cum *S. Verbenaca* Lej., *Ch. d. pl.* n°. 633, excepta corolla, quae in hac minor est et (siccata) rosea.

S. verticillata L. Op grasgronden. ♃ *Jul.* Aug.

In de weide over den Uilenpas bij Doesburg (1846, met de vorige), Weijers in Herb. Tyhaar. — Civis florae Rhenanae; num apud nos advena habenda?

Trib. *Satureineae* Benth.

ORIGANUM L.

775. **O. vulgare** L. Op onbebouwde zonnige plaatsen, aan dijken, stadsvesten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Stckh., D., Mb.; Tholen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.; Oosterbeek, Büsc. Bovendien: Sleewijk, Herb. Lac.; bij Rammekens (Walcher.), Herb. v. d. B.; Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Kuilenburg, Herb. Heyn.; Voorst, Hoffm. in Herb. Dav.; t. Zutphen en Baak, Tyhaar in Herb. pr.; (duinen bij Zorgvliet, Wijk bij Duurstede, aan den Rhijndijk in de Betuwe, t. Doesborg en Zutphen, in de Herkeloer- en Zalker-Waarden, enz. Gort.; 's Hage, aan de Lek onder 't Waal, t. Nijmegen en Tiel, Doorenwaard, Brummen, FL. B. S.).

Ludit: *corolla alba*. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

THYMUS L.

776. **T. Serpyllum** L. Op heide-, duin- en zandgronden, tusschen gras aan dijken, wegen, enz. ♄ *Jun.* — *Sept.*

α. Chamaedrys. Caule ramisque conformibus, adscendentibus erectisque, bi-(4-)fariam pilosis; foliis ovatis (aut ovalibus angustioribus, sensim in petiolum attenuatis). Fries *Summ. Veg.* p. 197 (*T. Chamaedrys*).

In Herb.: Duinen bij Haarlem, Katwijk, Wassenaar, 's Gravenhage, bij Hulst, Vughtsche heide, Nijmegen, Spoel bij Kuilenburg, Amersfoort, Dieren, Voorst, Twello, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Maastricht, Wolfhezen (habitu magis prostrato radicante abludens), Darthuizen (Utr.), Diepenveen, (duinen te Appelscha, Fris.). — Occurrit forma robustiore accedente ad *T. Pulegioidem* R. (Rchb., *exc.* p. 313). In Herb.: Kampen, Bond. Bovendien: Ubbergen, v. d. B. in Herb. pr. Variat:

a. *Caule ramisque undique*, *bifariam magis*, *pilosis* (foliis glabris). In Herb.: Amersfoort, v. d. Roemer; Deventer, Top.

b. *Corollis albis*, *calycibus viridibus*. In Herb.: duinen bij Katwijk, Mb.; bij Waasdorp, de Br.

β. *angustifolius*. Ramis difformibus, sterilibus elongatis procurrentibus (*unde nomen*), fructiferis condensatis seriatis abbreviatis erectis. Fries. (*T. Serpyllum* L. l. l.) *Bat.* 595, (habitu differt). In Herb.: Vughtsche heide, Hov.; Nijmegen, Abel.; de Bildt, de Br.; Amersfoort, v. d. Roemer; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn. Bovendien: Diepenveen, Cop in Herb. Dav. (Groningen, Bat.).

Ludit: *corolla alba*. In Herb.: duinen bij Katwijk, Mb.; bij Havelte in het Kamperzand, Heyn.

Obs. Occurrit forma *foliis variegatis* (Lochem, FL. B. S.) n. v.

CALAMINTHA Mönch.

277. C. Acinos Clairv. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, in zand- en duingrond. ⊙ *Jun.* — *Aug.* Sept. (*Thymus Acinos* FL. B. S., p. 452; *Bat.* 698).

Occurrit: pilis mollibus patentibus villosa (*Acinos villosa*, Lej., *Ch. d. pl.*, nº. 634) in arenosis; forma apud nos magis vulgaris? — pilis brevioribus adpressis, indumento

Thym. Chamaedryos (*Acinos vulgaris* Lej., *Ch. d. pl.* n°. 118); in dunis saepe tenerior et procumbens.

In Herb.: Overveen, Oudemans; Zomerzorg, M. Doorn.; Wassenaar, D., Mb.; 's Gravenhage, Boxmeer, de Br.; Grave, Weurt, Oosterhoutsche bosch, enz. bij Nijm., Rhenen, Abel.; Twello, Top; Deventer, Halbertsma; t. Olst en Zwolle, Wtt.; Kampen, Bond.; Zalk, Bond., Top. Bovendien: Noordwijk, Mb., Spoel bij Kuilenburg, v. d. Tr., Maastricht, Hov., Beek, v. d. B., in Herb. v. d. B.; Oosterbeek, Bronsbergen bij Zutphen, Hoffm., Diepenveen, Cop in Herb. Dav.; (zandige plaatsen bij den ouden IJssel in het Graafsch. Zutphen, Herkeloërsteeg (O. IJss.), Gort.; woudstreken van Friesland, Meese).

778. C. officinalis Mönch. Op begroeide plaatsen, in heggen op hooge gronden. ♃ Jul. Aug. (*Thymus Calamintha* FL. B. S. p. 816, *Fl. d. Spa*, II. p. 33).

(Vestingwerken van Nijmegen, de Beijer, FL. B. S.; Maastricht, Lej., l. l.) n. v. l. cit., sed in Lej., *Ch. d. pl.*, n°. 467 (*Melissa Calamintha*).

Obs. Aeg. de Koker in *Cat. hort. Harl.* indicavit prope Noordwijk. Ibi culta, an aufuga? Cf. Leid. p. 211 ann.

C. Nepeta Clairv. (*Melissa Nepeta* L.). (Veel in braakliggende korenvelden bij Uilenpas, Utrecht, de Bildt, Zeist, in de duinen bij 's Hage, aan den weg in 't groot Bentveld bij Haarlem en elders, Gort.) n. v. Num ad antecedentem referenda?

CLINOPODIUM L.

779. C. vulgare L. In duinen en heuvelachtige streken, op opene plaatsen in bosch, aan heggen, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In dunis occurrit minor (var. β. *minus* FL. B. S. p. 450).

In Herb.: Bentveld bij Haarlem, Mb.; duinvallei het Hazeveld achter halfweg Haarlem en Leyden, Stekh.; Wageningsche berg, Lac., Büse; Hunnerberg bij Ubbergen, Abel. Bovendien: Langs den weg t. Nijmegen en Ubbergen, Gev. Deyn., Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; (duinvalleijen van den Aardenhout en Overveen, 's Heerenberg, FL. B. S.).

Trib. *Melisseae* Benth.

HYSSOPUS L.

780. **H. officinalis** L. Op oude muren, verwilderd. ♃ Jul. — *Sept.*

In Herb.: muren van Utrecht, (1838) Lac., Mb., (1841) de Br.

Trib. *Nepeteae* Benth.

NEPETA L.

781. **N. Cataria** L. Op ruwe plaatsen, op puin, aan dijken, enz. ♃ Jul. *Aug.*

In Herb.: Achter Overveen, Mb.; Zuid Beveland, v. d. B.; Lent en bij den plasmolen achter Mook, Abel. Bovendien: Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Deventer, Tyhaar in Herb. Dav.; Zalk, Herb. Heyn.; (Katwijk, Utrecht, Rhenen, FL. B. S.). Variat:

β. citriodora Dum. Foliis obtuse-serratis, floribus minoribus odore citri. (Maastricht, Lej., *Comp.*) n. v.

N. Nepetella L. Calycis dentibus muticis; fructibus tuberculosis glabris. Bij Weurt, Hoffm. in Herb. Dav.; bij Brummen, Berns in Herb. v. d. B. Planta aufuga (an efferata?).

GLECHOMA L.

782. **G. Hederacea** L. Op grasgronden, aan wegen, heggen, op muren, enz. op vochtige plaatsen, in hakhout. ♃ *Apr.* — *Jun.*

Foliis reniformibus, superioribus saepe cordatis. Major aut minor (var. β. Gort.?)

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Zuid-Beveland, 's Hertogenbosch, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Maastricht, Deventer, Wyhe, (Friesland, Fris.). Variat:

hirsuta, (caeterum a forma vulgari non diversa). In Herb.: Leyden, D., Mb.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn. Praeterea variat:

β. *major.* Forma umbrosa. In Herb.: Leyden, D., Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Olst, Cop in herb. Dav. Occurrit hirsuta. Leyden, Lac. in Herb. pr.

Obs. Formam » *antheris in tubo floris sessilibus*" memorat v. Geuns, *Spicil.* p. 72. (Gemeen in het voorjaar bij Harderwijk). Cf. Koch in *D. Fl.* IV. p. 258.

Trib. *Stachydeae* Benth.

LAMIUM L.

L. Orvala L. (*Orvala Lamioides* FL. B. S., p. 438). Indigena notata a Gort. (Zalkerwaard in O. IJss.). Num forte cum alia specie confusa?

783. **L. amplexicaule** L. In bouwlanden, moeshoven, enz. ⊙ Mart., *Apr.* — *Oct.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Vlijmen (N.-Brab.); t. Utrecht en Houten, Warnsveld, Deventer. Bovendien: Rijnsburg, Katwijk, eiland Dordrecht, Meppel, Groningen, (Arnhem, Gort.; Amsterdam, Nijmegen. Harderwijk, FL. B. S.; Warfum (Gron.), Bat.; Friesland, Fris.).

Forma *clandestina* Rchb., corolla immersa non explicata, est plantae vere, autumno aut sub pluviis enatae propria. In Herb.: Leyden, 's Gravesande, het Westland, Zuid-Beveland, Warnsveld, Deventer, Kampen. Bovendien: Wassenaar.

784. **L. incisum** Willd. Op bebouwde gronden, aan wegen, enz. ⊙ *Mart. Jun.* — Oct.

In Herb.: Kleigrond aan den Westerdoksdijk bij Amsterdam, Romb., Lac.; Leyden, Büse; Valkenburg, Mb.; Domburg enz. op Walcheren, v. d. B. Bovendien: Zwolle? Herb. Heyn.; (t. Utrecht en de Bildt, *N. Bijdr.*; Dronrijp, Schalsum, Jelsum, Marssum, Holwerd, Sexbierum, Fris.; Helpen bij Gron., FL. B. S.).

785. L. purpureum L. In bouwlanden, moeshoven, aan wegen, tusschen kreupelhout, enz. ⊙ *Mart.* — *Oct.*

In Herb.: Leyden, Delft (*L. intermedium*, Verslag 1849. p. 94), Zuid-Beveland, 's Bosch, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Diepenveen, Wyhe, (Friesland, Fris.).

Forma *umbrosa*. Foliis superioribus basi cuneatis fere rhomboideis; (corollae tubo piloso annulato); ramis ad 1½ ped. circiter elongatis. In Herb. Leyden, D.

Ludit: *corolla alba*. Bij de Klop buiten Utrecht, Lac. in Herb. pr.; Beefland bij Tjepma, tusschen den Stadsdam en de Meeren, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.; *foliis variegatis*, (t. Franeker en Hitsum, Fris.).

786. L. maculatum L. In heggen, aan boschkanten, in grienden, enz. ♃ Apr., *Jun.* — *Aug.*, Sept. (*L. laevigatum* et *L. maculatum*, FL. B. S., p. 440, 812).

In Herb.: Werkendam, Lac.; Spoel bij Kuilenburg, de Br., Kraep.; Nijmegen, Weurt, Abel, Hoffm.; Beek Ubbergen, Abel., Un. 1847; Zalk, Bond. Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (Arnhem, Utrecht, FL. B. S.).

Num hujus loci *Lamii albi* var. *β.*, Urticae folio, flore purpureo spicato, Comm. *Holl.* 63? (Op het Kraaijenest langs den weg naar Heemstede en om Utrecht, Gort.).

Obs. »Verno solum tempore foliis maculae albae, quas tollit aestas" de Geer, (*Spicil. alt.*, p. 34).

787. L. album L. Aan wegen, tusschen kreupelhout; op ruwe plaatsen. ♃ Apr., *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, 's Hertogenbosch Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Zwolle, (Friesland, Fris.).

GALEOBDOLON Huds.

788. G. luteum Huds. In bosschen, op vochtige plaatsen, tusschen hakhout. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: bij Oirschot, de Br.; omstreken van Nijmegen, v. d. B., Abel.; Middachten, Büse; Beekbergerwoud, Wtt. Bovendien: Eindhoven, Heerenbeeksche hoef, de Br. in Herbb. pr. et Lac.; (Haagsche bosch, bij Uilenpas, Zwolle, Bergum (Friesl.), Gort.; Hardegarijp, Fris.).

GALEOPSIS L.

789. G. Ladanum L. Op bouwlanden, in bosch, enz. ☉ *Jul. Aug.* (Meese, *Fl. Fris.* n°. 257?) Variat:

α. *latifolia.* (*G. Ladanum?* FL. B. S. p. 814). (In de wouden van Friesland? Meese; Voorschoten, Katwijk, Wassenaar, aan de Lek bij Vianen, Baarn, FL. B. S.) n. v.

β. *angustifolia* (δ. Koch.; *G. canescens?* FL. B. S. p. 814.). Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Nijmegen, de Beijer in Herb. v. d. B.; Kloppenwaard bij Werkendam, Lac. in Herb. pr.

γ. *angustifolia parviflora* (ε. Koch.). In Herb.: bij Velzen in het Velzerbosch, Mb.; Werkendam, Lac. Bovendien: duin bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; zandplaat in den Waal over Rossum, v. d. Tr. in Herbb. Lac. et v. d. B.; in den Ooijschen waard en bij Ubbergen, N. en T. Abel. in Herb. pr.

Obs. Planta Gorteri »calycibus inermibus" an huc referri potest?

790. G. ochroleuca Lam. Op bebouwde en onbebouwde zandgronden, in duinen, aan wegen. ☉ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Velzen, Mb.; Noordwijkerhout, Wils, Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B.; Hulst, St. Jan Steen, v. d. B., Wils; Eindhoven, D.; Geldrop (N.-Brab.), Hov.; Nijmegen, Abel.; Arnhem, D.; Wolfhezen, Un. 1847; Driebergen, Zeyst, Kraep.; Hulshorst bij Harderwijk, Bond.; t. Beekbergen en Apeldoorn, Tyhaar; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Maastricht, Hov., de Bildt, Kraamw. in Herb. v. d. B.; (bij 's Gravenhage, Naarden, Muiderberg, Laren, Soestdijk, Renkum, Rheede, Velp, Rheenen, de Grebbe, enz. in Gelderland, Breda, FL. B. S.; in Friesland op zandgronden algemeen, vooral in Gaasterland, Fris.). Variat:

β. Labio corollae inferiore purpureo, v. H. o. l. p. 444. (Bij Breda). n. v.

791. G. Tetrahit L. Op bouwlanden, op boschgrond, aan heggen, wegen, op ruwe plaatsen. ⊙ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, 's Bosch, Amersfoort, Deventer, Diepenveen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Wyhe, Kampen, (Friesland, Fris.).

Variat: *corolla alba* (var. γ. Gort.). In Herb.: Haarlemmerhout, Dordrecht, Deventer, Diepenveen. Bovendien: (Haagsche bosch, Utrecht, Harderwijk, Zwolle, Groningen, enz. Gort.; op den Weesperweg, bij Lisse, Heikop, aan den Gaasperdijk, bij den Hinderdam, FL. B. S.; St. Jansga, Fris.).

G. bifida Bönningh.? Op bouwlanden, aan dijken, wegen. ⊙ *Jul — Aug.*

In Herb.: Aan den IJdijk te Amsterdam, Oudemans; Zeyst, Kraep.; Kampen, Bond. Bovendien: Beek, v. d. B. in Herb. pr.

792. G. versicolor Curt. Op bouwlanden, aan wegen, langs hakhout, op ruwe plaatsen. ⊙ *Jul.—Sept.* (*G. Tetrahit* var. δ. Gort.).

In Herb.: Beverwijk, Büse; Velzen, Leyden, Mb.; Renesse (Zeel.), v. d. B.; Oud-Heusden, Hov.; Groesbeek, N. Abel; Maarsen, Mb.; Amersfoort, v. d. Roemer; Twello, Cop; Almelo, v. Lennep; Dieze bij Zwolle, Schutte; Kampen, Kamperveen, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Westbroek, Kraamw., Renswoude, Scherpenzeel, v. d. B., Zeyst, Gev. Deyn. in Herb. v. d. B.; Arnhem, 's Heerenberg, Hoffm. in Herb. Dav.; Herksen onder Wyhe, Tyhaar in Herb. pr.; (op gelijke plaatsen met de vorige, Gort.; Breda, Maarsbergen, de Bildt, Wijk bij Duurstede, FL. B. S.; Veenwouden, Hardegarijp, bij het Boschhuis, Fris.).

STACHYS L.

793. S. Germanica L. Op onbebouwde plaatsen, aan wegen, (op kalkgrond). ♂ Jul. Aug.

Bij Sittard (Limb.), Hov. in Herb. pr. L.

794. S. sylvatica L. Op beschaduwde en vochtige plaatsen, aan slootkanten. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Noordgouwe (Zeel.), Vught, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Katwijk, Wassenaar, Dordrecht, Werkendam, Maastricht, Kuilenburg, Voorst, Twello, Wyhe, (Haagsche bosch, op de Veluwe, Zwolle, om Groningen, Gort.; Friesland, Fris.).

795. S. ambigua Sm. Op plaatsen als de vorige. ♃ Jun., *Jul.*, *Aug.* (*S. palustris γ. ambigua* FL. B. S. p. 814 pr. p.). Variat:

a. Foliis ovato-lanceolatis basi profunde cordato-incisis. Langs het kanaal bij 's Gravenhage, VZ. in Herb. pr.

b. Foliis lanceolatis e basi subcordata. In Herb.: In een afgehouwen vochtig elzenbosch bij 's Gravenhage, de Br. (Cf. *Versl.* 1849, p. 97).

796. S. palustris L. Op vochtige plaatsen, in bouwlanden, in bosch, aan waterkanten. ♃ Jun, *Jul. — Sept.*

Foliis lineari-lanceolatis subsessilibus; inferioribus et ramorum breve petiolatis. Variat indumento foliorumque forma; inferiora plerumque breviora sunt et obtusa. In palustribus planta major est, robusta; in arenosis, in dunis occurrit tenera minor.

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Gravenhage, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Utrecht, Zeyst, Amersfoort, Voorst, Kampen. Bovendien: Werkendam, Walcheren, Apeldoorn, Deventer, Meppel. (Friesland, Fris.). Forma tenera, simplex, angustifolia. Duin bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn. Variat:

β. *segetum*. Foliis dense sericeo-pubescentibus, velutinis. (*S. segetum* Hagen.?; *S. palustris* var. *ambigua* Lej. *Ch. d. pl.*, n°. 297.). In Herb.: Slootkanten bij Utrecht, de Br. Bovendien: bouwland te Evertsdijk (Zeel.), v. d. B. in Herb. pr.; bij Deventer, Tyhaar in Herb. Dav.

γ. *petiolata*. Foliis distincte petiolatis, plerumque lanceolatis, latioribus quam in forma vulgari. (*S. palustris* var. *ambigua* FL. B. S., l. l. pr. p.? Lej., fid. spec. auct.; *Bat.* 106.). In Herb.: Leyden, Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Hertogenbosch, Hov.; Utrecht, Mb.; Olst, Cop; Meppel, Heyn. Bovendien: t. Utrecht en Houten? de Br. in Herb. VZ.; (Heemstede? FL. B. S.). Forma angustifolia tenerior. In Herb.: Leyden, D.

δ. *multiflora* de Br. (*Versl.* 1849, p. 98.). Verticillastris multifloris subglobosis distantibus, terminali capituliformi. Aan een' greppel tusschen bouwland bij Utrecht, de Br.

Ludit: *corolla alba*. (Bij de Joure in Friesland, FL. B. S.) n. v.

Obs. Unus alterve locus sub γ. recensitus, fortasse *S. ambiguae* adscribendus esset; huic vero nimia cum *S. palustri* similitudo obstare videtur, (de corolla in siccis satis judicare non licuit); ceterum forma petiolata speciei vulgo foliis sessilibus occurrentis, nihil habet quod miremur.

797. S. arvensis L. Op bouwlanden, in moeshoven. ⊙ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Hulst, Wils, v. d. B; Eindhoven, D.; Boxtel, Hov.; Nijmegen, Mook, Wtt., Abel.; Warnsveld, Cop; Deventer, Halbertsma; Harderwijk, Kampen, Zalk, Bond. Bovendien: Endegeest bij Leyden, Lac. in Herb. pr.; Leyden, Mb., Renswoude, v. d. B. in Herb. v. d. B.; Gorssel, Tyhaar in Herb. Dav.; (bij Marquette, den Kranenburg en Zwolle, Gort.; Bentveld bij Haarlem, Laren, Eemnes, de Bildt, Houten, Maartensdijk, Beek, Groningen, FL. B. S., Bat.; Vijfhuizen bij Franeker, Zwaagwesteinde, Wommels, Fris.).

798. S. annua L. In bouwlanden. ⊙ Jul. — autumn. Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. L.

BETONICA L.

799. B. officinalis L. Op heiden, in bosschen, op ruwe plaatsen. ♃ Jun. — *Aug.* Variat:

α. hirta Koch. Bracteis hirsutis ciliatis. In Herb.: bij Nijmegen, ex Herb. D. Bovendien: t. Beek en Groesbeek, v. d. B. in Herb. pr.; Maldensche heide, Kraamw. in Herb. Lac., (Baarn, FL. B. S.).

β. intermedia. Caule infra patentim, superne adpresse foliisque hirsutis; bracteis hirsutis ciliatis, calycibus barbatis glabriusculis et glabris, aut bracteis subciliatis calycibusque barbatis glaberrimis (*B. officin.* Lej. *Ch. d. pl.* n°. 506, foliis subglabris), dentibus interdum basi ciliatis. In Herb.: t. Beek en Groesbeek aan den Uilenput, Un. 1847; Malden, Ubbergen, Abel. Bovendien: t. Doesburg en Zutphen, Tyhaar in Herb. pr. Forma bracteis non ciliatis glaberrimis. In Herb.: Gelderland, Hoffm. Bovendien: in het Hengstdal bij Ubbergen, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.

γ. glabrata Koch. Caule adpresse-hirsuto, superne glabriusculo; bracteis non ciliatis. In Herb.: Gelderland, Hoffm.; omstreken van Nijmegen, Abel.

Sideritis hirsuta L. (Bij de wegen en paden, Gort.). Planta Europae mediterraneae occidentalis, verosimiliter cum alia quadam indigena confusa.

MARRHUBIUM L.

M. peregrinum L. β. *angustifolium* Koch. (*M. creticum* Mill.). Bij Zutphen (*Sept.* 1848), Tyhaar in Herb. pr. Aufuga ex horto quodam.

800. M. vulgare L. Aan wegen, in duinen, op zandvlakten, op muren. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Katwijk aan Zee en Katwijk binnen, Stekh., Mb., Wils; wallen van Brouwershaven, v. d. B.; Zalk, Bond. Bovendien: Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Goes, v. d. B. in Herb. pr.; Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (t. Rotterdam en Schiedam, t. Maas en Waal over Tiel, Twello, Gort.; Haarlemmerhout, Nijmegen, Bronsbergen bij Zutphen, FL. B. S.; Heemstede, Scheveningen, t. 's Gravesande en Maassluis, t. Hilversum en 's Graveland, Bat.).

BALLOTA L.

801. B. foetida Lam. Aan wegen, op puin, op ruwe plaatsen, tusschen hakhout, enz. ♃ Jun., *Jul.* — *Sept.* (*B. nigra* L. *α. foetida* Koch.; B. *nigra* *Bat.* 234, Gort.?).

Calyce tubaeformi, dentibus rotundatis obtusissimis fere horizontaliter patentibus et mucrone excurrente plus minus aristatis. Fries. (*Summ. Veg.*, p. 198, *B. alba* L. *Suec.*) (*). Variat indumento et foliis. Calycum dentes obtusi observantur aut parum attenuati protracti, interdum in eodem specimine. Calycis fructiferi forma constans.

In Herb.: Leyden, Scheveningen, Delft, Goes, enz. op Zuid-Beveland, Oud-Heusden, Nijmegen, Deventer, Kam-

---

(*) » Differentia inter valde affines *B. ruderalem* Swartz (*B. nigram* L. *Suec.*) et *B. foetidam* posita est in diversa calycis forma, nec in dentium longitudine, quae in utraque varia est. Illius (*ruderalis*) enim calyces tubulosi, dentibus (nunc latioribus et brevioribus, nunc angustioribus et longioribus) in cuspidem aequaliter attenuatis porrectis;" cet. Fries, l. l. — Specimina indigena quae huc referam non vidi.

pen, Meppel. Bovendien: Zandvoort, Monster, Walcheren Maastricht, Tiel, Kuilenburg, Zwolle, ('s Hage, Utrecht, Muiderberg, Harderwijk, Gort.; Friesland, Fris.).

Ludit: *foliis variegatis; corolla alba.* (*β. alba* Gort.). In Herb.: Wallen van Utrecht, de Br. Bovendien: (Heemstede, FL. B. S.).

LEONURUS L.

802. L. Cardiaca L. Op ruwe, steenachtige plaatsen, aan wegen. ♃ *Jun.* — *Oct.*

In Herb.: Amsterdam, Haarlemmerhout, Rhenen, Utrecht, Deventer, Zalk, Oosterholt bij Kampen, Meppel. Bovendien: 's Gravenhage, Dordrecht, Zutphen, Wyhe, Zwolle, Leeuwarden, (Schoorldam, Muiderberg, Leyden, Zeyst, Amerongen, FL. B. S.).

Trib. *Scutellarineae* Benth.

SCUTELLARIA L.

803. S. galericulata L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten (op muren). ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Walchersche duinvalleijen, Rosmalen, Nijmegen, Twello, Olst, Zalk, Meppel. Bovendien: Werkendam, Zuid-Beveland, Amby (Limb.), Diepenveen, (duinvalleijen achter Zorgvliet, 't Loo, aan de Sypel bij Harderwijk, Groningen, Gort.; Friesland, Fris.).

Ludit: *corolla alba.* 's Gravenhage, VZ. in Herb. v. d. B. (Noordeloos, FL. B. S.).

804. S. hastifolia L. Op vochtige plaatsen. ♃ Jul. Aug.

In het veen bij den Plasmolen achter Mook, bij Nijm., Abel. in Herb. pr.

805. S. minor L. Op vochtige plaatsen in heidegronden, op veenachtige grasgronden. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Aarle (N.-Brab.), D.; Valkenswaard, t. Meersveldhoven en Waarle, bij Eindhoven, v. H., de Br., D.;

Boxtel, Hov.; Hatertsche broek, Wychensche veenen, achter Mook, Abel. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; Etten (N.-Brab.), Maldensche veenen, Lac. in Herb. pr.; (t. Zwolle en Deventer, FL. B. S.; Loon op Zand, Bat.).

PRUNELLA L.

806. P. vulgaris L. In wei- en bouwlanden, aan wegen, dijken, enz. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Dordrecht, Zuid-Beveland, Nuenen (N.-Brab.), Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: 's Gravenhage, (Friesland, Fris.). Forma umbrosa elatior. Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Ludit: *corolla alba.* In Herb.: bij Heemstede, Mb.; Vughtsche heide, Hov.; (Doorenweerd, v. Geuns, *Spicil.*). Variat:

β. pinnatifida. (*P. laciniata?* Gort., FL. B. S. p. 454.). In Herb.: Achter den Veerdam bij Werkendam, Lac. (Bentveld bij Haarlem, Gort.).

P. vulgaris grandiflora (*P. grandiflora* FL. B. S. l. l.) a van Geuns (*Spicil.* p. 73) indicata (in den Enck bij Harderwijk), ipsi videbatur tantum *P. vulgaris* varietas (specie mox distincta); veram *P. grandifloram* eum non vidisse, sed *P. vulgaris* tantum formam grandifloram in dubium vix trahi potest.

Trib. *Ajugoideae* Benth.

AJUGA L.

807. A. reptans L. Op grasgronden, op vochtige plaatsen, in duinpannen, enz. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Noordwijk, Leyden, Wassenaar, Walcheren, Boxtel, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Haagsche bosch, Dordrecht, Kuilenburg, Neêrbosch (bij Nijm.)? Voorst, Diepenveen, Haren bij Groningen; (Haarlem, Baarn, Driebergen, Arnhem, Velp, Rheede, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

Ludit: *corolla carnea*, Wassenaar, v. d. B. in Herb. pr.; Voorst, v. Lennep in Herb. Dav.; *corolla alba*, Voorst, v. Lennep ib.

808. A. Genevensis L. Op zand- en heidegronden, aan wegen. ♃ Maj. Jun.

Sittard (Limb.), Hov. in Herb. v. d. B. L.

809. A. Chamaepitys Schreb. Op akkers en braaklanden (kalkgrond). ⊙ Jun. — autumn.

Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. L.

TEUCRIUM L.

810. T. Scorodonia L. In duin- en zandgronden, op ruwe boschrijke plaatsen. ♃ *Maj. — Sept.*

In Herb.: Lisse, Noordwijkerhout, Wassenaar, Walcheren, Boxtel, Nijmegen, Beekhuizen, Velp. Bovendien: Bentveld bij Haarlem, Maastricht, Arnhem, Vorden, Ootmarsum, (Raaphorst, Bennebroek, Heemstede, Wijk op Zee, Aardenhout en bij de Hartekamp (L.), Hillegom, 's Hage, Amerongen, Doesburg, Harderwijk, Zwolle, Gort.).

T. Botrys L. Op bouwlanden. ⊙ Jul. *Aug.* — autumn.

In Herb.: bij Zwolle (1838), J. Ploem. — Indigena?

811. T. Scordium L. In moerassige weiden, op vochtige plaatsen, in duinvalleijen. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: duinvalleijen achter Lisse (l. a Gort. ind.), ex Herb. v. Rooijen, (cf. *Versl.* 1847, p. 520). Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. (Aan slooten omtrent Zevenaar, Gort.; in natte weilanden bij Borculo, op de Gravinnemaat, FL. B. S.).

812. T. Chamaedrys L. Op heuvelachtige gronden, op ruwe plaatsen, aan wallen, in bosch. ♃ Jul. — Sept. (*T. Chamaedrys* et var. *β. Cham. minor repens* C. B.? Gort., Meese, FL. B. S. p. 432).

In Herb.: op heidevelden en in bosschen in Friesland (ll. a Meesio indd.), ex Herb. v. Rooijen (cf. *Versl.*, l. s. l.). Bovendien: Maastricht, Hov. in Herbb. pr. et v. d. B.; (Haagsche bosch, Gort.; bij 's Hage aan het Scheveningsche tolhek, FL. B. S.; Bergum? Heerenveen? Dragten? enz. in Friesl. Meese).

Ord. Verbenaceae Juss.

VERBENA L.

813. V. officinalis L. Op dijken, aan wegen, op ruwe plaatsen. ⊙? Jun. *Jul.*

In Herb.: Zuid-Beveland, Werkendam, Bommel, Nijmegen, Utrecht, Zalk. Bovendien: Zwolle.

Ord. Lentibularieae Rich.

PINGUICULA L.

814. P. vulgaris L. (α. Koch.). Op veenachtige gronden, op heide- en zandgrond op vochtige plaatsen. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Nijkerk, Kraep.; Epen, Alpherts; Apeldoorn, Wtt.; Zutphen, Berns; Gorssel, Wtt., Cop; Deventer, Diepenveen, Top, Cop. Bovendien: Almelo, Herb. Heyn.; Bathmen, Tyhaar in Herb. pr.; bij Borger (Drenthe), v. d. B. in Herb. pr.; (t. Groenlo en Borculo, achter Doetinchem in de buurschap Brunsveld, op de bakermat en bij Zelhem in het Graafschap Zutphen, Gort.; t. Poppen en Hengelo, Ehrh. (*Beitr.*); Lochem, Harderwijk, FL. B. S.).

UTRICULARIA L.

815. U. vulgaris L. In slooten en stilstaande wateren. ♃ *Jun. — Sept.*

In Herb.: St. Jan Steen, Rosmalen, in de Ooy, Beek, in het Hatertsche broek bij Nijmegen, Tiel, Maarssen, Utrecht, Abcoude, Schalkwijk, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, Kampen, Kampereiland, Meppel. Bovendien: 's Hertogenbosch, Werkendam, Wilpe, Twello, Terwolde, (Vorden, Gort.; Breda, Vianen, Klein-Dugteren, Lochem, bij Swaluwenburg nabij Elburg, bij den Essenburg, Dalfsen, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

U. neglecta Lehm.? In veenplassen. ♃ *Jul.* Aug. Veenen te Oud-Leusden, Wenck in Herb. v. d. B.

816. U. minor L. In veenplassen, moerassen, slooten en stilstaande wateren. ♃ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: In de Ooy, veenplassen achter Mook, Abel.; Leersumsche broek bij Doorn, Wtt.; Achttienhoven bij Utrecht, Lac.; Uddelermeer, Un. 1849; Harendermolen bij Gron., v. H. Bovendien: Groesbeek, v. d. B. in Herb. pr.; Westbroek bij Utrecht, Lac. in Herb. pr.; Haren (Gron.), Herb. Heyn.; (Velp, in het Meerveld bij Harderwijk, FL. B. S.).

Ord. Primulaceae Vent.

TRIENTALIS L.

817. T. Europaea L. In bosschen. ♃ Maj. Jun.

In het Staphorstsche bosch bij Meppel, Herb. Heyn.; (in een bosch (de Ruigelage) bij het klooster ter Apel in Westwoldingerland, Beekhuizen bij Velp, FL. B. S.).

LYSIMACHIA L.

818. L. thyrsiflora L. Aan waterkanten tusschen riet, in slooten, vijvers, moerassen, veenplassen. ♃ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Halfweg Haarlem en Amsterdam aan de Haarlemmermeer, Leymuiden, Zandvoort, 's Gravenhage, Vughtsche heide, Nijmegen, Utrecht, Achttienhoven, Kampen, Meppel, Haren (Gron.). Bovendien: Werkendam, Voorst; (t. Amsterdam en Muiden, Rotterdam, Wageningen, Uilenpas, Gort.; aan het Spaarne bij Haarlem, FL. B. S.; Friesland, Fris.).

819. L. vulgaris L. Op vochtige beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, in grienden. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb. (foliis oppositis, ternis et quaternis): Groot-Bentveld, Lisse, Leyden, Oud-Loosdrecht, Zuid-Beveland, Eindhoven, Vught, Nijmegen, Zeyst bij het natte bosch, Almelo, Deventer, Zalk, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Walcheren, Amby bij Maastricht, Voorst, Diepenveen, (Friesland, Fris.). Variat:

β. paludosa. (*L. paludosa* Baumg.?). In Herb.: op veenachtigen grond bij Delft, de Br. (Cf. *Verslag* 1849, bl. 99).

L. punctata L. (Aan de Haarlemmermeer tusschen het riet, L. *Hort. Cliff.*; langs de Maas achter 's Gravesande, Schwencke ap. Gort.) n. v. Indigena dubia.

820. L. nummularia L. Aan slootkanten, op vochtige beschaduwde plaatsen, in veenen. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Veenen t. Kortehoef en Vreeland, Leyden, Fijenoord, Zuid-Beveland, Rosmalen, Nijmegen, Amersfoort, Twello, Almelo, Zwolle, Kampen, Kampereiland, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Voorst, Deventer, (Friesland, Fris.).

821. L. nemorum L. Op lage vochtige plaatsen in bosschen. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Langs eene beek bij den Oorsprong bij Arnhem, Lac.; Beekbergerwoud, Wtt. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; oud bosch bij het Hoogeveen, Herb. Heyn.; (in het veen te Uilenpas, Gort.; Breda, FL. B. S.).

ANAGALLIS L.

822. A. arvensis L. In bouw- en moeslanden, in duinvlakten, enz. ⊙ *Maj.* — *Sept.* (*A. phoenicea* FL. B. S. p. 184.).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Heusden, Nijmegen, Langeveld, Amersfoort, Deventer, Diepenveen, Kampen, Meppel. Bovendien: Zwijndrecht; (Friesland, Fris.). Variat:

β. Foliis floribusque superioribus ternis. In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Nijmegen, Kampen. Bovendien: Meppel.

Ludit: *corolla carnea:* (*A. arvensis*, *♂*: bij de soort, doch niet zoo overvloedig, Gort.) n. v.; *calyciflora*, calyce foliaceo corollam hebetatam longe superante. In Herb.: Zuid-Beveland, *Aug. Sept.*, v. d. B. — Num hujus loci *A. arvensis γ. flore purpurascente?* Gort. (bij *A. arvensis*, doch niet zoo overvloedig, Gort.).

823. A. coerulea Schreb. Op plaatsen als de voorgaande. ⊙ Jun. — *Aug.* Sept. (*A. arvensis β.* Gort.).

In Herb.: bij Utrecht, v. d. Tr. Bovendien: Valkenburg bij Leyden, Büse in Herb. v. d. B.; Werkendam bij den Veerdam, Lac. in Herb. pr.; t. Utrecht en Amsterdam omstreeks Zuylen, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.; (bij de vorige, doch niet zoo overvloedig, Gort.; Baarn, FL. B. S.). Variat:

β. foliis angustioribus, lanceolatis, acutis, superioribus floribusque ternis. (Refert Moris., *Hist.* II., S. 5., t. 26, f. 3 *A. tenuifoliam Monelli*). Diepenveen, Tyhaar in Herb. pr.

824. A. tenella L. In duinvlakten, op moerassige heiden. ♃ *Jul.* Aug. Pedunculi longitudine variant.

In Herb.: duinvlakte t. Zandvoort en halfweg Haarlem, Stekh., Mb.; langs een poel in de heide bezijden het Ulvenhoutsche bosch bij Breda, Lac.; rietveen bij Oisterwijk (N.-Brab.), G. Broers. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. v. d. B.; t. Zandvoort en Overveen, Büse in Herb. Dav.; Noordwijk, Stekh., Bergen op Zoom, Wtt. in Herb. v. d. B.; Maastricht, Martens in Rchb. *pl. exs.* n°. 1925, Hov. in Herb. pr.; (eiland Ameland, Velzen, Valkenswaard (N.-Brab.), FL. B. S.).

CENTUNCULUS L.

825. C. minimus L. Op heidevelden, op vochtige zandgronden, enz. ⊙ Jun. — *Aug.*

In Herb.: Zandvoort, Büse; Vughtsche heide, Hov.; bij Nijmegen, ex Herb. v. H.; kale vochtige plaatsen in de Staphorstsche landen, Heyn. Bovendien: zandige plaats in de Wijchensche veenen, D. J. Bosch in Herb. Abel.; (Heemze in O. IJss., Gort.; bij 's Gravenhage, *N. Bijdr.* p. 15; op de heide bij Zwaagwesteinde, Fris.).

PRIMULA L.

826. P. acaulis Jacq. In bosschen, op duingrond. ♃ *Mart.* — *Jun.*

In Herb.: Groot-Bentveld, Mb.; in den Vogelenzang bij Haarlem, Stekh., D.; Walcheren, v. d. B. — Leyden, (l. *P. veris* a Muld. in *Fl. Leid.* ind.) Mb., op eene buitenplaats, Oudemans, (aufuga sec. Leid., p. 223 ann.). — Bovendien: Aardenhout bij Haarlem, v. d. B. in Herb. pr.; (Noordwijk, Leid.; Haagsche bosch, Vleuten bij Utrecht, FL. B. S.). Variat:

β. caulescens. Ulvenhoutsche bosch bij Breda? Lac. in Herb. pr.

827. P. elatior Jacq. Op grasgrond in bosschen. ♃ Mart. *Apr.* — *Jun.* (*P. elatior* FL. B. S. et Bat. 726, pr. p.).

Pedunculis superne, pedicellis calycibusque interdum dense tomentosis.

In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Middachten, Büse; Beek, Ubbergen, Abel. — Leyden, aufuga, (cf. *P. acaul.*). — Bovendien: bij St. Oedenrode (N.-Brab.), D.; Ulvenhoutsche bosch bij Breda, v. d. Tr. in Herb. v. d. B., Lac. in Herb. pr.; (Walcheren, Blaas *Enum. Zeel.* III.).

828. P. officinalis Jacq. Op uiterwaarden, in weilanden, enz. ♃ *Apr. Maj.* (*P. veris* FL. B. S. p. 772, non p. 178).

Formae *macrostylis* et *brachystylis* promiscue occurrunt, (de speciebus praecedentibus idem valere videtur).

In Herb.: Oosterhoutsche bosch bij Nijm., Beek, Abel.; Beekbergerwoud? Wtt.; Uiterwaarden, Stadsweide, batterij de Pol en boomgaard op den Essink, bij Zutphen, Wtt., Mb., Top, Cop; weiland nabij Brinkgreve bij Dev., Cop. Bovendien: (Uiterwaarden bij Drumpt? Zoelen? en Avesaate in Nederbetuwe? Gort.; weiland bij Voorst, FL. B. S.).

Obs. In speciminibus fructiferis *P. elatioris* capsulam exsertam vidi, *P. officinalis* contra inclusam. Num differentia constans?

HOTTONIA L.

829. H. palustris L. In slooten, poelen, langzaam vlietende wateren; op moerassige gronden. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: (formae *brachystylis* et *macrostylis*), Warmond, Leyden, Hulst, Vught, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Noordwijk, Utrecht, Wilp, Twello, (Overveen, Vianen, Heikop, in de Betuwe, tusschen Nijkerk en Harderwijk, Heerden, verschill. p^{l}. in Overijss., Haren bij Groningen, Gort.; Friesland, Fris.; Maastricht, Lej., *Fl. d. Spa*).

SAMOLUS L.

830. S. Valerandi L. Aan slootkanten, in veenen, op moerassige en vochtige plaatsen. ♃ *Jun. — Aug.*

Variat: simplex minor, aut ramosa elongata.

In Herb.: bij Amsterdam, Noordwijk, Leyden, Schouwen, Zuid-Beveland, Tholen, aan de Zuiderzee bij Spakenburg, Nijkerk, Deventer, Kampen. Bovendien: Endegeest en Leyderdorp bij Leyden, Voorst, bij den Wildenborch, (Vlieland, op vele plaatsen langs den Zuiderzeekant bij Enkhuizen, Muiderberg, in de duinvalleijen t. Beverwijk en Velzen en achter Egmond op den Hoef, pannen op Staalduin, langs den zee- en Maaskant bij 's Gravesande, bij Groningen, Gort.; Texel, Sparendam, halfweg Haarlem en Amsterdam, Haarlem, Overveen, Rotterdam, Delfshaven, bij den Uithoorn, bij Zutphen, FL. B. S.; Katwijk, Leid.; Friesland, Fris.).

GLAUX L.

831. G. maritima L. Op vochtige, zilte kleigronden in de nabijheid der zee. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Zuid-Beveland, Schouwen, Katwijk, aan het IJ bij Amsterdam, Zuiderzeekant bij Bunschoten, Elburg, Kampen, Kampereiland. Bovendien: aan de Zuiderzee bij Nijkerkersluis, (langs het strand achter 's Gravesande, aan den zeekant bij Harderwijk, Delfzijl, Harlingen, Gort.; aan de zeedijken in bouw- en weilanden, enz. op verschill. pl. in Friesland, Fris.). Occurrit:

Forma elongata gracilis. In Herb.: In zilte grasgronden, Zuid-Beveland, v. d. B.

Ord. Globularieae DC.

Globularia vulgaris L. (Bij 's Gravenhage in de duinen tusschen de heide; bij Zwolle achter den Kranenborg en te Heemze, Gort.) n. v. Indigena dubia!

Ord. Plumbagineae Juss.

STATICE L.

832. S. (Armeria) elongata Hoffm. Aan zeedijken, op schorren, zilte gronden en vochtige zandgronden. ♃ *Apr.—Jul.* (*A. vulgaris* et *A. maritima* p. p. FL. B. S. p. 262; *S. Armeria* Gort., *Bat.* 174.).

In Herb.: Aan het IJ bij Zaandam, Mb.; aan de dijken langs het IJ bij Amsterdam, Mb., Oudemans, M. Doorn.; Zwartendijk bij Kampen; Bond.; Vestingwerken van Nijmegen, Abel. Bovendien: Harderwijk, Wtt., Nieuwe Diep, VZ., aan den Sparendamschen dijk langs het IJ, Stekh., Schorren langs het Sloe en de Westerschelde, Herb. v. d. B.; (Achlum, Franeker, in de Menaldumermieden, Fris.; t. Baarn en Naarden, FL. B. S.). Variat

β. maritima. Scapo pubescente, brevi aut elongato; capitulo interdum paucifloro. (*β. pubescens* Koch.? non ejusd. *S. maritima*, ob calycem costato-pilosum; *A. maritima* Rchb.? *exc.* p. 189; *S. Armeria β.* Gort.; *S. maritima* FL. B. S. p. p.). In Herb.: Zuid-Beveland (aan dijken en op schorren), v. d. B.; Middelburg, Marrée. Bovendien: Nieuwe Diep, VZ.; schorren bij het Fort de Haak en Oranjezon (Walch.), v. d. Feen, v.d.B.; v. d. Tr.; (verschillende plaatsen in Friesland, Fris.).

Ludit: *corolla alba* (aan den zeedijk te Spakenburg, Bat.) n. v.

Obs. Gorteri et FL. B. S., *A. maritimae* tributos locos omisi, dubius quo referrem. Specie forsan illa distinguenda esset; pro tempore tamen formas vix limitandas ulteriori observationi commendare, videtur praestare.

833. S. Limonium L. Op schorren, aan dijken bij het zeestrand. ♃ *Jul. Aug.* Sept.

In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B.; Zeeuwsche dijken, de Vriese. Bovendien: aan de havens van Middelburg en Arnemuiden, v. d. Feen, in Herb. v. d. B.; (op het Koegras op den weg naar den Helder, aan het zeestrand achter 's Gravesande, land van Terneuze, Gort.; de Helder, FL. B. S.; t. Harlingen en Dijkshoek, Meese; aan het Zuiderhoofd te Harlingen, aan het strand bij St. Jacob, den Westhoek en elders, niet zeer algemeen langs de kusten van Friesland verspreid, Fris.). Variat:

β. Limonium parvum Bellidis minoris folio C. B. P. (Bij Hasselt aan den dijk bij het Zwartewater, Gort.). — Quaenam Gorteri planta sit, incertum; *Limonium bellidifolium* dixit Dumort.; at ex synonymo tantum.

Obs. *S. Limonium* Gort. » foliis aveniis" et FL. B. S. » foliis enervibus" (*Dan.* 315) a speciminibus Zeelandicis differret et aut *S. Bahusiensi* Fries, aut *S. Pseudo-Limonio* Rchb. affine esset. An revera alia apud nos occurrit species?

Ord. Plantagineae Juss.

LITTORELLA L.

834. L. lacustris L. Op vochtige heide-, duin-, zand- en veengronden, aan plassen, meeren, enz. ♃ Jun. *Jul. Aug.*

In Herb.: bij Zandvoort, Mb., Büse; duinvlakte het Rosewater t. Haarlem en halfweg Leyden, Stekh.; Vlijmen, Boxtel, aan het Vogelenwater te Oud-Leusden bij Amersfoort, Hov.; Meppel, Heyn. Bovendien: t. 's Gravelant en Loosduinen, v. d. Tr., Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; heide bij N.-Loosdrecht, Herb. Lac.; (op vele plaatsen in de wouden van

Friesland, Meese; langs de Waal in den Bommelerwaard, Velp, bij het huis ter Heyde en bij Amersfoort, Hilversum, op de Veluwe aan het Prinsenmeer, bij Harderwijk, FL. B. S.; tusschen Poppen en Hengelo, Ehrh. *Beitr.;* Giekerk en Zwaagwesteinde, Fris.).

PLANTAGO L.

835. **P. major** L. Op bebouwde plaatsen, tusschen gras aan wegen, dijken, in weilanden, enz. ♃ Jun. — *Aug.* — Oct. (*P. major* cum *var.* γ. FL. B. S. p. 138.).

Variat capsulis polyspermis (seminibus 8—12 et 16?) et oligospermis (sub4-sperm.), scapo petiolisque longis aut brevibus, foliorum margine, nervis, cett.

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, (Friesland, Fris.). A forma procera intermediis in minorem et minimam transit. Variat:

β. *minor* (*varr.* β. FL. B. S. l. l. et *minima*, p. 766.). In veenen, vochtige heidegronden, op muren, enz. In Herb.: Leyden, D., Mb.; Nuenen (N.-Brab.), de Br.; Hatertsche broek, Wychensche veenen, Abel.; Zeyst, Kraep.; heide bij 't Uddelermeer, Un. 1849; Diepenveen, Tyhaar; oude muren te Kampen, Bond. Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B.; Vughtsche heide, Hov. in Herb. v. d. B.; (oude muren te Heemstede, Maasdijk bij 's Gravenhage ('s Gravesande?), Beest, Boxtel, de Bildt, FL. B. S.; Oostmahorn, Fris.).

Obs. *Var.* β. *P. marina magna* J. B. Hist. (Gort.). (Aan den zeekant bij Muiderberg, Amsterdam, Zandvoort en elders, Gort.; bij 't Roode Klif, Fris.) n. v. ex synonymo esset *P. Cornuti* Gouan sec. Moris. *Hist.* — An forma *P. majoris* procera?

Ludit: *phyllostachya*, bracteis foliaceis. In Herb.: Leyden, D., Mb. Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.; Dordt, Herb. Lac.; *spica in axillis bractearum foliacearum ramosa.* In Herb.: polder de Jager bij Dordrecht, Lac.; *rosea*, bracteis foliaceis rosulatis in spica brevi. In Herb.: 's Hage, de Br.; *polystachya* Wallr. (Moris. *Hist.*, S. 8, t. 15, f. 4!). In Herb.: langs den Rijnspoorweg bij Rijnwijk, Kraep.

836. P. media L. Op plaatsen als de voorgaande (vooral in zandige streken). ♃ *Maj.* — *Sept.* Variat foliis angustioribus.

In Herb.: Bloemendaal, Zomerzorg, Leyden, Zuidzande (Z. V.), Rheedersteeg, Deventer, Olst, Kampen. Bovendien: Tiel, Voorst, Utrecht, Werkendam, (Staalduin, Gort.; Amsterdam, Vianen, Wijk bij Duurstede, Hattem en in geheel Gelderland, FL. B. S.; aan de wegen bij de Blesse, Fris.). Variat:

- *β. P. latifolia hirsuta minor* C. B. P. (Gort.) An forma minor?

837. P. lanceolata L. Op plaatsen als de voorgaande. ♃ Apr. — *Jun.* — *Sept.*

Bracteae variant colore et indumento, sunt basi et carina, aut basi tantum hirsutae, aut glabrae. Variat:

- *α. vulgaris.* Foliis lanceolatis. (*P. lanceolata* Rchb. *exc.* p. 396; *Dan.* 437). In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: (Friesland, Fris.). — Stylo longissimo. (*P. decumbens* Rchb., l. l.). In Herb.: Leyden, Oudemans; 's Hage, de Br. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.
- *β. lanuginosa.* In Herb.: Leyden (specim. foliis paulo latioribus), Mb.
- *γ. elliptica.* Foliis latioribus ellipticis. In Herb.: Leyden, Mb.
- *δ. sylvatica.* Elata spicis elongatis (densis), cylindricis. (FL. B. S. *var. ε.*) In Herb. (specimm. stylo longissimo): Leyden, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Olst, Cop. Bovendien: (Friesland, Fris.).
- *ε. angustifolia.* Foliis angustioribus (plerumque et basi magis) hirsutis; (stylo variae longitudinis?). (FL. B. S. *var. β.*) Occurrit: 1°. *scapo magis minusve elongato.* In Herb.: Leyden, D.; Fijenoord, Groshans; duinen op Walcheren, v. d. B.; Olst, Cop; Kampen, Bond. Bovendien: (duinen van Katwijk, Leid.). 2°. *Scapo fere digitali aut breviore* (var. *capitellata*

Koch *Syn.*; *δ. trinervia* et *ι. angustifolia minor* FL. B. S.). In Herb.: Leyden, Mb.; Walchersche duinen, v. d. B.; muren van Utrecht, de Br.

Ludit uti *P. major*, *bracteis foliaceis.* In Herb.: 's Gravenhage de Br.; *Spica digitata* (Studentenpad bij Leyden, Bat.; Friesland, Fris.).

838. P. maritima L. Op zilte gronden, aan den zeekant. ♃ *Jun.* — *Aug.* — Oct.

(Aan de zee bij 's Gravesande, Enkhuizen, Delfzijl, Gort.; Muiderberg, Naarden, Asscher *ms.*; Texel, de Helder, FL. B. S.; op het strand bij Roptazijl, St. Iacob en elders, in de wouden van Friesland, Meese). Variat:

α. genuina. In Herb.: Zeeland, v. d. B.; op palen aan het IJ te Zaandam, Kerbert; Kampen, Bond. Bovendien: (Zwaagwesteinde op de heide, Fris.). — Forma *leptophylla*; gracilior, interdum humillima. (Var. *β.* FL. B. S.). In Herb.: Duiveland, D.; hoek van Holland, de Br. Bovendien: (op 't strand bij Dijkshoek, Fris.).

β. dentata. In Herb.: dijken aan het IJ bij Amsterdam, van verschillenden; Zuid-Beveland, D., v. d. B. Bovendien: (aan den zeedijk te Harlingen, op de heide te Zwaagwesteinde, Fris.).

Ludit: *spica composita secunda.* In Herb.: Zeeburg bij Amsterdam, Mb. Bovendien: Brouwershaven, Herb. v. d. B.

839. P. Coronopus L. Aan zeedijken, in duinen, op heidevelden, enz. ⊙ *Jun.* — *Aug.* (*P. Coronopus* cum *var. β.*? Gort., FL. B. S.).

In Herb.: Katwijk, D., Mb.; Duiveland, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov.; Havelte, Heyn. Bovendien: Zuiderzeestrand, Scheveningen, Wenck in Herb. v. d. B.; (Haarlem (*β*), 's Gravenhage, Doesburg, Zutphen, Harderwijk, Heemze (O. Yss.), Harendermolen, t. Haren en de Waterhuizen bij Gron., Gort.; Texel, Amsterdam, Schuddegeest bij Leyden, Bergen op Zoom, Harlingen, FL. B. S.; Noordwijk aan Zee, bij het huis den Deyl, Leid.; Dijkshoek, Workum, enz. Fris.).

Subclass. 4. Monochlamydeae.

Ord. Amaranthaceae Juss.

AMARANTHUS L.

840. A. sylvestris Desf. Aan wegen, op bebouwde plaatsen, enz. ⊙ Jul. *Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem. Bovendien: Baambrugge, v. d. Tr. in Herb. pr.

841. A. Blitum L. In moeshoven en bouwlanden, aan wegen, enz. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Woerden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Vught, Zuid-Beveland. Bovendien: ('s Hage, Amsterdam, Vianen, Heikop, FL. B. S.).

A. retroflexus L. Op bebouwde plaatsen. ⊙ Jul. Aug. (Zeist, Petif in FL. B. S.) n. v. i. Planta advena an aufuga?

Ord. Chenopodeae Vent.

SUBORD. SPIROLOBEAE C. A. Meijer.

Trib. *Salsoleae* C. A. M.

SCHOBERIA C. A. M.

842. S. fruticosa C. A. M. Aan de zeekust. ♄ Jul. Aug. (*Salsola fruticosa* Gort. p. 70. *Chenopodium fruticosum* FL. B. S. p. 230. *N. Bijdr.* p. 18).

Helder, Herb. VZ.; Zwijndrecht, Herb. Lac. Bovendien: (Walcheren, Texel, Gort. Leyden? Leid.). Species forsan non omnino advena.

843. S. maritima C. A. M. In kleigronden aan de zeekust. ⊙ *Aug. Sept.* (*Chenopodium maritimum* FL. B. S. p. 228).

In Herb.: Muiderberg en van ondersch. pl. in Zeeland. Bovendien: Zwijndrecht, Holwert, (de Helder, Enkhuizen, 's Gravesande, Delfzijl, Gort.; Harderwijk, Wieringen, Texel, Brielle, Amsterdam, FL. B. S.; 't Bildt, Dijkshoek, Harlingen, enz. Fris.).

S. filiformis (Suaeda) Dum. Caule herbaceo, erecto, fol. filiformibus teretiusculis, floribus glomeratis caliculi longitudine. *Prodr.* p. 22.

(In coen. marit. Holl. !) Mihi prorsus ignota planta.

SALSOLA L.

844. **S. Kali** L. In dorre zandgronden; in de zeeduinen. ⊙ Jul. *Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Katwijk, Walchersche duinen, zandplaat in de Waal bij Rossum. Bovendien: Breskens, Zuid-Beveland, (Harderwijk, Medemblik, 's Gravesande, Gort.; t. Harlingen en Roptazijl, Meese; Workum, Stavoren, enz. Fris.). Variat:

β. brevimarginata Koch. (*S. Tragus* FL. B. S.; *S. turgida* Dum. *Prodr.* p. 23 propter cit. syn. FL. B. S.). In Herb.: Zandvoort? Oudem. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Katwijk aan Zee, D. in Herb. pr.

S. Soda L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. II. p. 93 nº. 1); eandemne significat Linnaeus nomine *S. Sedoïdis?* (*Amoen. Acad.* VI. p. 56.)

SUBORD. CYCLOLOBEAE C. A. Meijer.

Trib. *Salicornieae* C. A. M.

SALICORNIA L.

845. **S. herbacea** L. Aan de zeekust (bij voorkeur op slikken en overstroomde plaatsen). ⊙ *Aug. Sept.*

In Herb.: Spakenburg en van ondersch. pl. in Zeeland. Bovendien: ('s Gravesande, de Helder, Groningen, Harderwijk, Gort.; Harlingen, Francker, Meese; Amsterdam, FL. B. S.).

Obs. Variat habitu *erecto*, *procumbente* et *diffuso*. (*S. procumbens* FL. B. S. comprehendit specimina habitu procumbente vel diffuso; cf. *N. Bijdr.* p. 2.).

846. S. radicans Sm. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♂ *Aug. Sept.*
Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Obs. Species bene distincta, quam, licet cum *S. fruticosa* L. confuderunt et Retzius et Smithius, recentiores vero auctores Suecici et Anglici agnoverunt, illi quidem sub nomine *S. biennis* Afz., hi contra sub recepto a nobis nomine. Differre videtur a *S. herbacea*: duratione bienni, articulis caulinis et inferioribus ramorum lignescentibus, illis elongatis, vix sursum incrassatis, profunde emarginatis. Cf. *Engl. Bot.* t. 1691. Inflorescentia, seminum indoles, etc. in hoc genere non satis caute exploratae sunt, quae forte alios eosque magis fidos characteres suppeditent.

Trib. *Chenopodieae* C. A. M.

CORISPERMUM L.

847. C. Marschalli Stev. In de duinen. ⊙ *Jul.* — *Sept.* (*C. hyssopifolium* FL. B. S. et *C. bracteatum* N. Bijdr. p. 2).
In Herb.: Overveen (in duin-akkers) Stekh., Mb., Büse, Oudem. Bovendien: (Zandvoort, Mb. in *N. Bijdr.*).

Obs. Speciminibus indigenis et diagnosis Kochiana et descriptio Marschalliana (*Fl. Taur. Cauc.* III. p. 5) et Icon Sturmii XVI. 1. egregie convenit suntque illa prorsus identica cum speciminibus pr. Schwetzingen lectis, quae communicavit am. doct. Wirtgen. *C. bracteatum* Viv. dubium est, quippe quod a Bertolonio trahitur ad *C. hyssopifolium* L. Ad hanc denique speciem, eximie orientalem, specimina nostra nequaquam pertinent.

POLYCNEMUM L.

848. P. arvense L. In zandige bouwlanden. ⊙ Jul. *Aug.*
In Herb.: Werkendam, Lac. Bovendien: (Overasselt B. ap. de Geer p. 17; Harderwijk, R., de Bildt, March. in FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa* I. p. 33).

KOCHIA L.

849. **K. hirsuta** Nolte. Aan de zeekust. ⊙ *Aug.* Sept. (*Chenopodium hirsutum* FL. B. S. p. 228).

In Herb.: Duiveland, D.; Brouwershaven, v. d. B. Bovendien: (Amsterdam, t. Tjongerzijl en de Lemmer, v. H. in FL. B. S.).

Obs. *Chenop. hirsutum* FL. B. S. nomine *Kochiae tripteris* a vera *K. hirsuta* distinctam censet Cl. Dumortier (*Prodr.* p. 22). Specimina auctoris cl. non vidi, Zeelandica vero nulla nota recedunt sive a descriptionibus (v. g. Noltei in *Novit.* p. 26; Mert. et Koch *Dld's Fl.* II. p. 324), sive a specimine Nolteano (Rchb. *exsicc.* 1266). *K. tripteris* sic definitur l. l.: » caule herbaceo, foliis semicylindricis glabris; floribus hirsutis, perigonii fructiferi segmentis tribus excrescentibus membraniferis, duobus » immutatis."

CHENOPODIUM L.

850. **C. hybridum** L. Op bebouwde en ruige plaatsen, aan vuilnis- en mesthoopen. ⊙ Jul. — *Sept.*

In Herb.: Utrecht, Lac.; Hees (Nijm.), Abel.; Meppel, Heyn.; Domburg, v. d. B. Bovendien: Wijk bij Duurstede, Wtt., 's Bosch, Hov. in Herb. pr.; (Zwol, Gort; Friesland? M.; Amsterdam, v. H. FL. B. S.; Leeuwarden, Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. d. Spa*).

851. **C. urbicum** L. Op bebouwde plaatsen, aan wegen, ruigten, enz. ⊙ *Aug.* Sept.

Wassenaar, D., Maastricht, Franq. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; (t. Amsterdam en Sloten, FL. B. S.).

852. **C. murale** L. Op muren, aan ruigten, heggen, enz. ⊙ *Aug. Sept.*

In Herb.: Leyden, D., Oudem.; Katwijk, Mb.; Valkenhof (Nijm.), Abel.; Goes, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; 's Hage, VZ., 's Bosch, Hov., Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Delft, Amsterdam, FL. B. S.).

853. **C. album** L. In bouwlanden en moeshoven, aan ruigten, vuilnis- en mesthoopen. ⊙ *Jul. Aug.*

Variat foliorum forma et praeterea:

α. spicatum, Koch. (*C. album* FL. B. S. p. 224).

β. cymigerum Koch. (*C. album γ. viridis* FL. B. S.).

In Herb.: *α.* Leyden, Utrecht, Kampen, Nijmegen; 's Bosch, Zuid-Beveland; *β.* Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vlijmen, Zuid-Beveland.

854. **C. Ficifolium** Sm. Aan ruigten en vuilnishoopen; in bouwlanden. ⊙ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Delft, de Br.; Haarlem, Mb.; Culemborg, Alph.; Kampen, Bond. Bovendien: Dordt, Amsterdam, Sloten, Herb. Lac.

C. Ambrosioïdes L. Maastricht, Herb. Hov. (*Kruidk. Arch.* I. p. 216). Planta, e regno Mexicano introducta in usum medicum, nunc efferata hic illic occurrit.

855. **C. polyspermum** L. In bouwlanden en moeshoven, aan wegen, enz. ⊙ *Jul. Aug.*

Variat foliorum forma et praeterea:

α. cymoso-racemosum Koch (*C. polyspermum* FL. B. S. p. 228).

β. spicato-racemosum Koch (*C. acutifolium* ibid.; cf. quoque obs. p. 780).

In Herb.: *α.* Leyden, Kampen, Nijmegen, Eindhoven; Zuid-Beveland; *β.* Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Vlijmen.

856. **C. Vulvaria** L. Aan asch- en vuilnishoopen, muren, enz.; in bouwlanden? ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Zwijndrecht, Lac.; Hees (Nijm.), Abel.; Zierikzee, v. d. B. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Harlingen, Leeuwarden; Fris.).

C. Botrys L. (Leeuwarden, Meese, p. 15). Planta Europae australis, olim apud nos quoque culta et facile efferata.

BLITUM L.

857. B. capitatum L. Op onbebouwde en ruige plaatsen, aan waterkanten. ⊙ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Haarlem, Mb. Bovendien: (Franeker, Meese; Delft, Verm., FL. B. S.; Dokkum, Cock; Utrecht, D. Seiff. *N. Bijdr.;* Wassenaar, Stekh., Leid.).

858. B. virgatum L. Op gelijke pl. als de vorige, aan mesthoopen. ⊙ Jun. — *Aug.*

In Herb.: Baambrugge, v. d. Tr.; Dordrecht, Lac. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; (Friesland, Meese; Nijmegen, Beek, B. FL. B. S.).

859. B. Bonus Henricus C. A. M. In moeshoven, aan wegen, ruigten en vuilnishoopen. ♃ (an ♂?) *Jun.* — *Aug.* (*Chenopodium bon. Henr.* FL. B. S. p. 222).

In Herb.: Wageningen, Wtt. Bovendien: Dordrecht, Herb. Lac.; Maastricht, Herb. Hov.; Vechten, Kraamw. in Herb. Heyn.; Bommel, Wtt., Tielerwaard, Hoffm., Bunnik, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Putten (Veluwe), Neder-Betuwe, 's Hage, Wijk bij Duurstede, Gort.; Deventer, Delft, FL. B. S.; Leeuwarden, Fris.).

860. B. rubrum Rchb. Aan wegen, waterkanten, ruigten, vuilnis- en mesthoopen, enz. ⊙ *Jul. Aug.* (*Chenopodium rubrum* FL. B. S. p. 224).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. acuminatum Koch. In Herb.: Nijmegen, (stadsgracht buiten de Hazelpoort), Abel.

γ. paucidentatum Koch. In Herb.: Goes, v. d. B.; Zwijndrecht, Hov. Bovendien: Amsterdam, Sloten, Muiderberg, Herb. Lac.

Obs. Kochium sequentibus typus hujus speciei nobis est forma, quam nomine *C. rubri glomerati* distinxit Wallroth (*Sched. Crit.* p. 407). Var. *γ.* in Herbariis pro *Chenop. urbico* determinatam vidi, a quo vero, praeter generis diversitatem, seminibus abunde differt, licet habitu conveniat.

861. B. glaucum Koch. In vochtige zandgronden, aan wegen, enz. ⊙ *Jul. Aug:* (*Chenopodium glaucum* FL. B. S. p. 226).

In Herb.: Leyden, Muiderberg, Kampen, Meppel, Nijmegen, Heusden, Zuid-Beveland. Bovendien: (Amsterdam, Zwol, enz. Gort.; Friesland, M.; Deventer, Utrecht, 's Hage, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. d. Spa*).

BETA L.

862. B. vulgaris (*γ. Rapacea*) Koch. Wordt in 't groot verbouwd en komt hier en daar verwilderd voor.

863. B. maritima L. Aan de zeekust. ♃ *Aug. Sept.*

In Herb.: Zeedijk bij Amsterdam, de Vr.; Overtoom, Lac.; Zwijndrecht, Mb. Bovendien: (Helvoetsluis, Gort.; Harlingen, Bergsma in FL. B. S.; Dijkshoek, Menaldummermieden, Fris.).

Obs. Species, me judice, ulterius indaganda. Characteres, quibus a var. *littorali B. vulgaris* (*B. maritima* MB. non L.) haec distinguitur, in speciminibus, quae vidi, siccis distinguere non valeo. Magis dubium me reddit descriptio in Fl. Bat. t. 233, quae » *radicem crassam, multicaulem, caules prostratos*" etc. aut silet aut expressis verbis negat. Nonnulla saltem specimina, huc relata, ad varietatem istam *B. vulgaris* pertinere, suspicari licet.

Trib. *Atriplicieae* C. A. M.

HALIMUS Wallr.

864. H. Portulacoïdes Wallr. In kleigronden, binnen 't bereik van den vloed, aan de zeekust. ♄ *Aug. Sept.* (*Atriplex Portulacoïdes* FL. B. S. p. 220).

In Herb.: van verschill. pl. in Zeeland. Bovendien: ('s Gravesande, Texel, Delfzijl, Gort.; tussch. Roptazijl en Dijkshoek, M.; Wieringen, Zandvoort? FL. B. S.; Harlingen, Fris.).

865. H. pedunculatus Wallr. Op gelijke plaatsen als de vorige. ⊙ *Aug. Sept.* (*Atriplex pedunculata* FL. B. S. p. 780).

In Herb.: Zuid-Beveland (op de schorren aan de Westerschelde bij Biezelinge), D., v. d. B. Bovendien: op de slikken van het (thans ingedijkt) Schengen en t. Veere en de Vrouwepolder op Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.

ATRIPLEX L.

866. A. hortensis L. In moeshoven aangebouwd en verwilderd. ⊙ *Jul.* Aug.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

867. A. patula L. In bouwlanden en moeshoven, aan ruigten. ⊙ *Jul. — Sept.* (*A. angustifolium* FL. B. S. p. 222).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Vlijmen, Zuid-Beveland. Variat:

β. *microcarpa* Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Sleeuwijk, Herb. Lac.; (Gelderland, Dum. *Prodr.* p. 20. *A. microspermum* W. et K.).

868. A. latifolia Wahl. Aan wegen en waterkanten; in bouwlanden en moeshoven, op ruige plaatsen naar den zeekant. ⊙ *Jul. — Sept.* (*A. hastatum* et *patulum* FL. B. S. p. 220. Cf. Bat. obs. ad t. 523. *A. hastata* Leid. p. 234. *Enum. Zeel.* I. p. 37).

In Herb.: Leyden, Velsen, Amsterdam, Kampen, Meppel, Nijmegen, Orten, Zuid-Beveland. Variat:

β. *microcarpa* Koch. In Herb.: Kampen, Top; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Westbroek, Kraamw., 's Bosch, Hov. in Herb. pr.

γ. *salina* Koch. In Herb.: Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, D., v. d. B.

869. A. deltoïdea Bab. (*Man. of Brit. Bot.* p. 253. *E. Bot.* t. 2860).

Differt ab antecedentis var. γ.: foliis subintegris, panicula fructifera densissime glomerata, seminibus laevibus nitidis. Ulterius inquirenda! Species caeterum bona, quam prius jam in *Fl. Dan.* distinxerat d. Drejer, nunc vero in Fl.

Scandinaviae recepit Cl. Fries (*Summ. veg.* p. 53. 201).

In Herb.: Zuid-Beveland, D.

870. A. littoralis L. Aan de zeekust; ook binnen 's lands aan waterkanten. ⊙ *Jul.—Sept.* (*A. marina Enum. Zeel.* I. p. 37.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Zwijndrecht, Amsterdam, Herb. Lac.

Obs. Speciminibus examinatis duplex manifeste est typus; fructus vero maturi plerisque desunt, qui, simul cum foliorum forma, in distinguendo sunt consulendi. Si characteres, quos indicavit Dethharding (*Consp. Megapol.* p. 24 et 25) sint constantes, absque ullo dubio *A. marina* ab *A. littorali* erit distinguenda: at quaestio tunc, me judice, erit nonne illa ad formam quandam littoralem *A. patulae* spectet.

A. laciniata L. Aan de zeekust; ook binnen 's lands aan wegen en ruigten. ⊙ *Jul.* Aug.

In Herb.: Aan de Schelde t. Breskens en Hoofdplaat, Lac.

Obs. Specimen junius, vix florens, ideoque valde incertum.

871. A. rosea L. Aan de zeekust; aan wegen en ruigten. ⊙ Jul. Aug. (*A. laciniatum* Bat. t. 280 ob glomerulos florum axillares; FL. B. S. p. 220).

(Noordwijk en Katwijk, K.; Wieringen, R. in FL. B. S.). n. v. i.

Obs. Genus difficile at monographico studio dignissimum, quod jure monuit Cl. Fries. Kochii expositio minime placet, attamen hanc secutus sum, quia meliorem non novi. *A. latifolia* et *littoralis*, forte *patula* quoque, species videntur collectivae, quae vero assiduo formarum littoralium inprimis, studio erunt extricandae. Monendum quoque, *A. laciniatam Fl. Dan.* t. 1284, quae citatur in FL. B. S., et *A. roseam* Bab. a Cl. Fries (*Summ. veg.* p. 201) citari ad *A. crassifoliam* C. A. M., dum *A. laciniata* Bab. et E. Bot. t. 165, illo judice, verosimiliter ad *A. roseam* L. pertinet.

Ord. Polygoneae Juss.

RUMEX L.

1. LAPATHUM Tourn.

A. *Hydrolapathum* Fries. (*R. aquaticus* L. in *Flor. Succ.*)

872. R. Hydrolapathum Huds. In en aan slooten, vaarten, moerassen, in vochtige weilanden. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Haamstede, Zuid-Beveland, 's Hage, Kampen, Dordrecht. Bovendien: 's Bosch, Hov., Beuningen, Abel. in Herb. pr.; (Zwartsluis, Groningen, FL. B. S.).

873. R. maximus Schreb. Aan de oevers van rivieren. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: Dordrecht aan de Merwe, Lac.

874. R. Hippolapathum Fries. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ Jul. Aug. (*R. aquaticus* N. Bijdr. p. 24).

In Herb.: Langs de Merwe t. Gorinchem en Dordrecht, Lac.; aan de Lek te Wijk bij Duurstede, de Vriese.

Obs. Secundum Celeb. Fries *R. aquaticus* omnium auctorum, praeter Koch, pertinet ad formam majorem aquaticam *Rumicis domestici* Hartm.

875. R. conspersus Hartm. Aan vaarten en grachten. ♃ Jun. — *Aug.*

Laciniis perigonii fructiferi interioribus late cordatis, subdentatis, una granifera, ramis paniculatis aphyllis, foliis radicalibus oblongis, obtusis, basi cordatis obliqueve ovatis, petiolis supra planis superne a latere compressis. Fries, *Novit. Mant.* III. p. 26.

In Herb.: 's Hage, de Br.

876. R. crispus L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, in weilanden, aan kanten van slooten en langs de wegen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Zuid-Beveland, 's Hage, Kampen, Dordrecht, Leyden. Bovendien: Heusden, Nijmegen. Variat:

α. *unigranis* Petif. (Valvula una obsolete granifera, ceteris nudis).

In Herb.: 's Hage, de Br.; Amsterdam, Lac., Romb., M. Doorn.

B. Nemolapathum, Fries.

877. R. pratensis M. et K. Op grazige schaduwachtige plaatsen, inzonderheid op zandgrond. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Haarlem, Mb.; 's Hage, de Br. Bovendien: (Baarn, v. Hall, FL. B. s.).

878. **R. obtusifolius** L. Op grazige plaatsen, onder kreupelhout, in bosschen, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*R. sylvestris* Wallr.).

In Herb.: Goes, 's Hage, Kampen, Dordrecht, Amsterdam, Haarlem.

879. **R. divaricatus** L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, aan slootkanten, in weilanden. ♃ *Jun. Jul.*

Laciniis perigonii fructiferi interioribus ovato-triangularibus, scruposo-reticulatis, in apicem integerrimum aequaliter productis, racemis aphyllis patentibus, foliis imis cordato-ovatis obtusis, petiolis *supra planis marginatis.* Fries, *Mant.* III. p. 25.

In Herb.: 's Hage, de Br.

880. **R. conglomeratus** Murraij. Aan kanten van slooten, grachten en op andere vochtige plaatsen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Haarlem, Mb., de Vr.; 's Hage, de Br.; Dordrecht, Hov.; Leyden, Oudem.; Amsterdam, M. Doorn., Romb., Lac. Variat:

α. pycnocarpus. (Callis crassioribus). *R. pycnocarpus* Wallr.

In Herb.: 's Hage, de Br.

β. divaricatus. (Valvulis ovato-oblongis corrugatis, ramulis divaricato-patentibus). *R. divaricatus* Thuill. Par. II. 182.

In Herb.: 's Hage, de Br.

881. **R. sanguineus** L. Op vochtige schaduwachtige plaatsen, in bosschen. ♃ *Jul. Aug.* Variat:

α. viridis (*β.*) Sm. (Caule et foliorum venis non coloratis).

In Herb.: Leyden, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Hage, de Br.

β. genuinus Koch. (Caule et foliorum venis sanguineis).

In Herb.: Goes, v. d. B. Bovendien: Velzen, de Br.; (Amsterdam, Haarlem, R.; Nijmegen, de Beijer; Leyden, Mulder, FL. B. s.).

882. R. palustris Sm. Op vochtige plaatsen, aan kanten van slooten. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Zuid-Beveland, Leyden, 's Hage, Dordrecht. Bovendien: (Haarlem, Amsterdam, de Joure, FL. B. S.).

883. R. maritimus L. Op moerassige plaatsen. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Amsterdam, Zuid-Beveland, Leyden, 's Hage, Kampen. Bovendien: Vught, Nijmegen, (Sloten, de Joure, Harlingen, FL. B. S.).

2. ACETOSA Tourn.

884. R. scutatus L. Op steenachtige plaatsen en muren. ♃ Maj. — Jul.

α. hastifolius Koch. (Folia utrinque sinu profundo et angusto excisa, lobus terminalis ovatus, fere latior, quam longus. Sturm. Heft 14. n°. 3. *R. hastifolius* M. B. *Taur. caucas.* I. 290).

Stadsmuren van Rhenen, Abel. in Herb. pr. Bovendien: (Muren van het Huis te Bronkhorst bij Zutphen, de Gorter, FL. B. S.).

Obs. Planta Gorteriana certe ad hanc varietatem pertinet, quia haec vulgatissima est.

885. R. Acetosa L. Op grazige plaatsen, in weiden, in bosschen. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Deventer, Zuid-Beveland, Kampen, 's Hage. Bovendien: Vught, Nijmegen.

886. R. Acetosella L. Op bebouwde en onbebouwde zandgronden. ♃ Maj. Jul.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, 's Hage, Meppel, Dordrecht. Variat:

α. vulgaris Koch. (Folia lanceolata, sagittata) St. h. 74. n°. 9. In Herb.: Leyden, D., Mb.; Wassenaar, Oudem.; Dordrecht, Hov.; Meppel, Heyn.

β. angustifolius Koch. (Folia linearia vel anguste lanceolata, saepe auricula una, rarius auriculâ utrâque destituta).

In Herb.: Deventer, Halbertsma; Zuid-Beveland, v. d. B.; Kampen, Bond.; 's Hage, de Br.

γ. *multifidus* Koch. (Major, foliorum auriculae bi-trifidae). *R. multifidus* St. h. 74. In Herb.: 's Hage, de Br.

Obs. Plurima e copiosissimis specierum diversarum generis Rumicis speciminibus in herbario nostro adeo incompleta sunt, ut ipsorum determinatio multa dubia relinquat. In genere fructus omnino maturi atque folia radicalia deficiunt, dum forma petioli foliorum radicalium, quam Fries ad nonnullas species rite distinguendas tanti fecit, ne unico quidem in specimine manifesta est. Hancobrem supra memoratis novas jungere species indigenas minus congruum duxi, licet absque omni dubio inter specimina nostri herbarii plures reperiantur formae et species memorabiles: ita v. c. observatio naturae docebit *Rumicem Steinii* nostrae patriae indigenam esse, quorsum nonnulla e speciminibus nostris pertinere quidem videntur, sed satis certo referri nequeunt. Praeterea in propria collectione quoque varias formas desciscentes possideo, quarum characteres differentiales ex observatione et cultura per biennium manserunt immutati. Ab altera parte multi characteres, hucusque in diagnosi plurium Rumicum adhibiti, mihi videntur nequaquam sufficere ad rite et accurate definiendas illas formas. Itaque genus Rumex nostrae Florae ut accuratius denuo investigetur et observationibus iteratis speciminum viventium illustretur, optandum est; idque eo magis, quo characteres specierum hujus adeo naturalis generis in speciminibus exsiccatis minus evidenter sese manifestent.

POLYGONUM L.

a. *Polygonum.*

I. BISTORTA Tournef.

887. P. Bistorta L. Op schaduwachtige vochtige plaatsen in weiden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Eindhoven, D.; Mierlo (N.-Br.), de Br. Bovendien: Groningen, Heyn. in Herb. pr.; Utrecht, Someren (N.-Brab.), de Br.; (Harderwijk, Muiden, Neerlangbroek, Schalkwijk, FL. B. S.; Giekerk, Fris.).

II. PERSICARIA Tournef.

888. P. amphibium L. In en aan slooten, grachten, vijvers; op bouw- en weiland. ♃ *Jun.* — *Sept.*

α. *glabratum.* (Ochreis fere omnibus glabris, bracteis *obtusiusculis, glabris muticisque*), de Br. *Verslag der Vereeniging* (1847) *in Kruidk. Arch.* I. p. 512.

Forma 1. *natans.* (Caule fluitante, radicante; fol. oblongis, acutiusculis, basi oblique subcordatis, longe petiolatis, nitidis).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Dordrecht, Cop. Bovendien: Utrecht, de Br.; Meppel, Heyn. in Herb. pr.

Forma 2. *coenosum.* (Caule erectiusculo, superne ramoso, basi prostrato radicante, fol. ovato-lanceolatis acutis, basi oblique cordatis, petiolatis), de Br. l. c.

's Hage, de Br.

β. *fluitans.* (Caule fluitante radicante; fol. oblongo-ellipticis, acutis, petiolatis, nitidis, basi suboblique ovatis, ochreis plerisque glabris, bracteis *acuminatis* glabris, muticisque), de Br. l. c.

In Herb.: Leyden, Mb., D.; Kampen, Top, Bond.; Deventer, v. Groningen. Bovendien: Utrecht, de Br. in Herb. pr.

γ. *hirtulum.* (Ochreis fere omnibus hirsutis, bracteis acutis, ciliatis hirsutisque, fol. utrinque et margine adpresse hirtulis), de Br. l. c.

Forma 1. *terrestris.* (Caule erecto, fol. elongato-lanceolatis, acuminatis, basi subcordatis brevissime petiolatis, petiolis nervosis). *P. amphibium γ. terrestre* Wallr. *Sched. crit.*

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem.; 's Hage, de Br. Bovendien: Meppel, Heyn. in Herb. pr.

Forma 2. *paludosa.* (Caule basi adscendente erecto, superne ramoso; fol. elliptico-lanceolatis, acuminatis, basi oblique subcordatis, petiolatis). de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.

Forma 3. *maritima.* Op zandgrond aan de zeekusten. (Caule ramoso prostrato; fol. lanceolatis, acuminatis, undulatis, strigosis, basi subcordatis, sessilibus; spicis subgeminis, terminalibus erectis). *P. amph.* var. *maritima* Dethard. *Conspect. plant. Megapol.*

In Herb.: 's Hage, de Br.

889. P. pallidum Wither. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, op akkers, in moestuinen. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

Foliis acutiusculis, ochreis tenuissime ciliatis, spicis virgineis fructiferisque conformibus solitariis erectis turgidis, obtusissimis, terminali oblonga, lateralibus subsessilibus globosis, pedunculis glanduloso-scabris, *bracteis auriculatis glandulosis*, *perianthii fructiferi venis elevatis*, *arcuatis apice recurvatis anastomosantibus*, seminibus orbiculatis utrinque excavatis maximis. *Fr. Mant.* II. p. 24. *P. Lapathifolium* γ. Braun.

α. *vulgatum.* (Seminibus nitidis).

a. *ramosum.* (Nodoso-incrassatum, erecto-patens, ochreis laxis brevibus fissis, foliis latis obtusiusculis). Fr. l. c. Reichb. *Icon.* fig. 688.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Delft, de Br.; Deventer, v. Gron.; Kampen, Top.

b. *simplex.* (Aequale, strictum, ochreis elongatis arctis integris, fol. angustis acutiusculis). Fr. l. c.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Leyden, Oudem. (forma incana); 's Hage, de Br. (forma flor. rubellis); Kampen, Bond.

β. *somphocarpum.* (Seminibus opacis). *P. somphocarpum* de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.; Amsterdam, Lac., Romb., M. Doorn. (forma *flor. albidis*). Bovendien: (forma *flor. rubellis*) 's Hage, de Br.

Obs. Haec varietas cultura constans est.

890. P. nodosum Pers. Op soortgelijke, doch vochtigere plaatsen dan de vorige, inzonderheid op veengrond. ⊙ *Jul.* — *Oct.*

Foliis acuminatis, ochreis muticis, spicis *virgineis thyrsoideo-conglomeratis*, fructiferis pedunculatis racemosis cylindrico-elongatis, subcernuis, pedunculis scabris, bracteis auriculatis glabris, *perianthii venis prominulis ramosis apice convergentibus*, seminibus vix ovato-subrotundis laevibus, utrinque excavatis. Fr. l. c.

α. speciosissimum. (Spicis turgidis densis, definite discoloribus, floribus et seminibus magnitudine *P. pallidi.* Semper nodosum incrassatum). Fr. l. c. *P. Lapathifolio-nodosum* Reichb. *Fl. Germ. excurs.* pag. 572. (Ludit floribus luteo-viridibus).

In Herb.: 's Hage, de Br.; Leyden, Oudem.

β. vulgatum. (Spicis tenuioribus demum strigosis, floribus colore indefinito, seminibus duplo minoribus). Fr. l. c.

a. *genuinum.* (Caule nodoso-incrassato divaricato-ramoso, vaginis laxis laceris, fol. latis breve acuminatis, spicis digitato-conjugatis divergentibus). *P. nodosum* Reichb. *Icon.* fig. 689. de Br. *Versl.* 1848. p. 85.

In Herb.: 's Hage, de Br.; Deventer, v. Gron. Bovendien: 's Bosch, Hov.; Nijmegen, Abel.; Kampen, Top in Herb. pr.

b. *angustifolium.* (Nodis aequalibus, fol. angustis longissime acuminatis, spicis simpliciter racemosis laxe erectis). *P. nodosum* b. *erectum* Fr. l. c. de Br. *Versl.* 1848. p. 85.

In Herb.: Langs de Zaan, Mb.; 's Hage, de Br.; Kampen, Bond.

c. *hirtulum.* (Ochreis cauleque setis sparsis adpressis obtectis). de Br. l. c. p. 86.

In Herb.: 's Hage, de Br.

d. *bracteatum.* (Bracteis plerisque in appendices foliaceas exeuntibus). de Br. l. c. p. 87.

In Herb.: 's Hage, de Br.

e. *cucullatum.* (Laciniis duobus perigonii longioribus cucullato-inflexis). de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.

891. P. laxum Reichb. Op gelijke plaatsen als de vorige. ⊙ *Aug. Sept.*

Fol. lineari-lanceolatis linearibusque, undulatis, aequaliter acuminatis, ochreis pilis brevissimis rigidulis ciliatis, spicis exserte pedunculatis, solitariis, virgineis filiformibus laxis, fructiferis erectis, *basi interruptis bracteisque infundibuliformibus truncatis eglandulosis ciliatis*, perianthii nervis obsoletis simplicibus rectis, seminibus ovatis apiculatis utrinque excavatis. Fr. l. c. Reichb. *Exc.* p. 572. *Icon.* fig. 685.

In Herb.: 's Hage, de Br.

892. P. Persicaria L. In bouw- en moesland, aan kanten van slooten, aan mesthoopen. ⊙ *Jul.* — *Nov*

Subsp. 1. *P. Persicaria agreste* Fr. Foliis obtusiusculis, summis subsessilibus, spicis virgineis fructiferisque conformibus compactis obtusis, oblongis, lateralibus subsessilibus subrotundis, ochreis floralibus auriculatis, superioribus detonsis, perianthio fructifero ramose nervoso, seminibus magnis trigonis, compressis tertiariisque utrinque excavatis. Fr. l. c. Reichb. *Exc.* p. 572 sub nomine *P. Lapathifolio-persicariae* sec. Fr.; cf. de Br. *Versl.* 1848. p. 78.

In Herb.: Haarlem, Mb. (*flor. albidis*); 's Hage, de Br.

Subsp. 2. *P. Persicaria biforme* Whlb. Foliis breve petiolatis, acuminatis; spicis virgineis thyrsoideo-conglomeratis, fructiferis pedunculatis cylindrico elongatis, erectiusculis vel cernuis; bracteis omnibus ciliatis, perianthiis fructiferis obsolete nervosis; seminibus trigonis et compressis. Fr. l. c. Reichb. *Icon.* fig. 684. de Br. l. c. p. 79.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, 's Hage, 's Gravesande (*flor. albidis*). Bovendien: 's Bosch, Nijmegen, Utrecht. Variat:

α. *glandulosum.* (Pedunculis glanduloso-scabris), de Br. *Versl.* 1847. p. 500.

In Herb.: 's Hage, de Br.

β. hirsutum. (Pedunculis adpresse hirsutis), de Br. l. c.
In Herb.: 's Hage, de Br.

γ. microspermum. (Seminibus minoribus, plerisque trigonis). *P. rivulare* Roth. de Br. l. c.
In Herb.: 's Hage, de Br.

Obs. Hae tres varietates cultura constantes sunt.

Formae hybridae sub *P. Persicaria* citandae sunt:

a. *P. dubio-Persicaria* Braun. Aan kanten van slooten en in weiland. ⊙ *Jul. — Oct.*

Caule elongato, foliis lanceolatis vel oblongo-lanceolatis acutis glabriusculis, ochreis arcte vaginantibus adpresse setosis ciliatis, spicis cylindricis incrassatis interruptis, calycibus eglandulosis subenerviis. Braun. *Bot. Zeit.* 1824. p. 360. de Br. l. c. p. 496.

In Herb.: 's Hage, de Br. Bovendien: Utrecht, de Br.

b. *P. minore-Persicaria* Braun. Op gelijke plaatsen als de vorige. ⊙ *Aug. — Oct.*

Caule elongato adscendente ramosissimo, foliis lineari-lanceolatis, acutis, glabriusculis; ochreis arcte vaginantibus adpresse setosis ciliatis, spicis cylindricis incrassatis interruptis, calycibus eglandulosis enerviis. Semper sterile uti praecedens. Braun. l. c. p. 359. de Br. *Versl.* 1847. p. 497.

In Herb.: 's Hage, de Br.

893. P. mite Schrank. Op vochtige plaatsen, aan slootkanten, inzonderheid in weiland. ⊙ *Aug. — Oct.* Variat:

Subsp. 1. *P. longifolium* Fr. (Foliis breve petiolatis, spicis pedunculatis subpendulis incrassatis basi interruptis, floribus roseis vel albidis, fructibusbue magnis). Fr. l. c. p. 30. de Br. *Versl.* 1848. p. 80. *P. dubium* Stein. Occurrunt formae:

a. *patens* Braun. (Ramis foliisque patulis, obscurius viridibus).

b. *rectum* Braun. (Ramis foliisque erectis, flavescentibus).

c. *simplex* Braun. (Caule gracili, monostachyo).

e. *ruderale* Braun. (Minus, caule depresso).

f. *uliginosum* Braun. (Minus, caule diffuso, spicis laxissimis).

g. *angustifolium* Braun. (Foliis anguste lanceolatis).

h. *effusum* de Br. (Caule a basi ramosissimo; ramis debilibus, patentissimis; foliis elongato-lanceolatis, acuminatis; spicis elongatis, subpendulis, geminatis).

Variat insuper *floribus albidis*.

In Herb.: *b. c. e. f.* 's Hage, de Br.; *a. g. f.* Delft, de Br.; *a. b.* Kampen, Bond., Deventer, v. Groningen; *flor. albidis*, Delft, de Br. Bovendien: *b.* Kampen, Top in Herb. pr.

Subsp. 2. *laxiflorum* Weihe. (Caule firmulo, foliis subpetiolatis latius lanceolatis spicis filiformibus laxis pendulis interruptis, floribus hexandris, seminibus mediis acutis.) *P. mite* Schrank. sec. Koch. *P. Braunii hybridum* Petif *Enum. plant. Palat.* Fr. l. c. p. 31. de Br. *Versl.* 1848. p. 82.

In Herb.: 's Hage, de Br.

894. P. Hydropiper L. Op vochtige plaatsen, aan en in slooten en grachten. ⊙ — *Jul. Oct.*

In Herb.: (forma *floribus rubellis*) 's Hage, (*flor. albidis*) Walchersche duinen, Meppel. Bovendien: Kampen, Malden, 's Bosch. Variat:

β. *densiflorum* Braun. (Elatum; spica terminali densa, cylindrica; floribus axillaribus confertis). Braun. l. l. p. 356. de Br. *Versl.* 1847. p. 489.

In Herb.: Leyden, Mb., D., Oudem.; 's Hage, de Br.

γ. *obtusifolium* Braun. (Humile; caule e basi repente ramoso, foliis parvis obtusiusculis obovatis, subcuneiformibus, spica terminali brevi pauciflora, floribusque per omnem caulem axillaribus.) Braun. l. l.

In Herb.: Leyden, Mb.

δ. *angustifolium* Braun. (Pusillum; caule depresso, foliis parvis, lineari-lancolatis, spicis paucifloris). Braun. l. l. de Br. l. l.

In Herb.: Delft, de Br.

895. P. minus Huds. Op moerassige en vochtige plaatsen. ⊙ *Jul.—Oct.* Braun. l. l. p. 358. de Br. l. l. p. 494. Formae

a. *commune* Braun. (Procumbens, fol. obscure viridibus patulis).

In Herb.: 's Hage, de Br.

b. *strictum* Braun. (Ramis foliisque erectiusculis florentibus).

In Herb.: 's Hage, de Br.

c. *longifolium* Braun. (Foliis elongatis).

In Herb.: 's Hage, de Br.

d. *falcatum* Braun. (Foliis passim falcatis).

In Herb.: 's Hage, de Br.

e. *minimum* Braun. (Humifusum, fol. parvis angustissimis).

In Herb.: Nunen (N.-Br.), de Br.

Varietas insignis est:

β. *latifolium* (γ) Braun. (Elongatum, foliis majoribus lanceolatis floribusque pallidioribus).

In Herb.: 's Hage, de Br.; Soestdijk, Lac. Bovendien: Meppel, Heyn.; Nijmegen, Abel. in Herb. pr.

Varietas *flor. albidis* rarissima est. In Herb.: 's Hage, de Br.

III. AVICULARIA Meissn.

896. P. aviculare L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen. ⊙ *Jun. — Sept.* Variat:

α. *triviale* Reichb. (E basi ramosissimum prostratum foliosum, foliis oblongis obtusis).

In Herb.: Zuid-Beveland, Leyden, Deventer, Kampen, Amsterdam, 's Hage.

β. *erectum* L. (Simplex, foliis oblongis latioribus).

In Herb.: 's Hage, de Br.; Leyden, Oudem.

γ. *neglectum* Besser. (E basi filiformi ramosum, ramis procumbentibus, foliis anguste lanceolatis acutis).

In Herb.: 's Hage, de Br.

δ. *polycnemum* Reichb. (Ramis duris procumbentibus elongatis subaphyllis; ramulorum foliis bracteantibus).

In Herb.: 's Hage, de Br.

Obs. *Polygonum Bellardi* All. verosimiliter indigenum est. Species saepissime confusa cum formis erectis *P. avicularis*, habitu autem erecto, gracili, ramis tenuibus, fractiflexis, ad genicula subtrifloris, insignis.

IV. HELXINE Dod.

897. P. Convolvulus L. Op bebouwde gronden en in heggen. ⊙ *Jul.* — *Oct.*

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Kampen, Zuid-Beveland, Deventer, Meppel, Waasdorp, 's Hage, Haarlem. Variat:

β. *triangularis.* (Foliis triangularibus).

In Herb.: Hilversum, de Br.

898. P. dumetorum L. In heggen en kreupelbosschen. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Eindhoven, D.; 's Hage, de Br. Bovendien: Beek, Abel.; 's Bosch, Hov. in herb. pr; (Friesland, M.; Nijmegen, B.; Wassenaar, Mulder, FL. B. S.).

b. *Fagopyrum* Tournef.

899. P. Fagopyrum L. Aangebouwd en hier en daar verwilderd. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Breesaap, Zuid-Beveland, Leyden. Bovendien: 's Bosch, Meppel, Nijmegen.

900. P. Tataricum L. Op akkers onder aardappelen en boekweit. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: de Bildt, Mb.; Eindhoven, D.; Hulst, v. d. B.; Staphorst, Heyn. Bovendien: 's Bosch, Hov.; Geldorp, Blaauwkapel, de Br.; Nijmegen, Abel. in herb. pr.; (Wildenborch, Staring, Maarsbergen bij Doorn, Dubois, FL. B. S.).

Obs. Pleraque loca natalia Floristarum indigenorum de industria omisi; quia in adeo difficili genere vix, nisi in vivo, extricari possunt species earundemque formae.

Ord. Thymeleae Juss.

DAPHNE L.

901. D. Mezereum L. In boschrijke streken. ♄ Febr. Mart. (Huis te Eese en Olthuizen, Gort.) n. v. i.

Ord. Elaeagneae R. Br.

HIPPOPHAË L.

902. H. Rhamnoïdes L. In de duinen. ♄ Apr. *Maj.*

In Herb.: van versch. pl. uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen.

Ord. Aristolochieae Juss.

ARISTOLOCHIA L.

903. A. Clematitis L. Aan heggen, op grazige beschaduwde plaatsen, enz. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Bronsbergen b. Zutphen, Abel.; Platvoet b. Deventer, Top; Bloemendaal, D., Stekh.; Velzerent, Mb.; Kruidberg b. Brederode, Wils. Bovendien: (Wijk a. Zee, Beverwijk, Utrecht, Gort.; Dordrecht, Vogelenzang, enz. FL. B. S.; Leyden, Leid.).

ASARUM L.

904. A. Europaeum L. In bosschen, bij voorkeur onder hazelstruiken. ♃ Mart. Apr.

Maastricht, Hov. in Herb. pr.

Obs. Indigenarum signum apposuit Boerhaavius (l. c. II. p. 95) et expressis verbis Hollandiae indigenam dicit Linnaeus (*Hort. Cliff.* p. 178 et *Flor. Belg.* in *Am. Acad.* VI. p. 52).

Ord. Empetreae Nutt.

EMPETRUM L.

905. E. nigrum L. In veenachtige heidegronden. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leymuiden, Zeist, Driebergen, Nijmegen, Zuidlaren, Smilde. Bovendien: (Ermello, Elspeet, enz., Zeeland, Gort.; Bergum, Suyderhuysum, enz. M.; Hattem, t. de Bild en 't Huis ter Heide, FL. B. S.; Dragten, Friesche Palen, Wateren en Appelscha, Fris.).

Ord. Euphorbiaceae Juss.

BUXUS L.

906. B. sempervirens L. Allerwege aangekweekt en hier en daar verwilderd. ♄ Mart. Apr.

In Herb.: Wassenaarsche duinen, D. Bovendien: (Overveen, Gort.).

EUPHORBIA L.

E. Chamaesyce L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 257. nº. 26.).

907. E. Helioscopia L. In moeshoven en bouwlanden. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Meppel, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland, Vught.

908. E. platyphylla L. In bouwlanden, aan wegen, slootkanten, enz. ⊙ Jul. *Aug.* Sept.

In Herb.: Zutphen, Mb. Bovendien: Groote Lindt en Zwijndrecht, Herb. Lac.; Jutphaas, Gev. in Herb. pr.

909. E. stricta Sm. Aan heggen, in bouwlanden en op beschaduwde plaatsen. ⊙ *Jul.* — Sept. (*E. verrucosa?* de G. p. 32 et FL. B. S. p. 374.).

In Herb.: Nijmegen, Wtt., Abel.; Zutphen, Büse. Bovendien: Huis de Maro b. Zutphen, Bissch. in Herb. VZ.; Lent en Olst, Hoffm. in Herb. Dav.

910. E. dulcis Jacq. In bosschen op vochtige plaatsen. ♃ *Jun. Jul.* (*E. Epithymoïdes* Fl. Leid. p. 246).

In Herb.: Oranjelust b. Leyden, Mb., Wils.

Obs. Specimina proprie pertinent ad *E. purpuratam* Thuill. (= *E. dulcis β.* Koch), suntque prorsus identica cum speciminibus Belgicis et cum iis quae ipse pr. Rolandseck ad Rhenum legi. Nihilominus plantam propter unicum locum natalem dubiam adhuc esse indigenam, non est diffitendum.

911. E. palustris L. Aan waterkanten, in rietvelden, enz. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: t. Haarlem en Amsterdam, Mb.; Sloten, Amstelveen, Romb., Doorn.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn.; Persingen en Beuningen, Abel.; t. de Pettelaar en Vught, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Gorkum, Kraamw. in Herb. pr.; (Doesburg, Uilenpas, t. Amsterdam en Muyden, Friesland, Gort.; Baarn, Amersfoort, Ouderkerk, Uithoorn, Waverveen, enz. FL. B. S.).

912. E. Gerardiana Jacq. Aan dijken en wegen langs de rivieren. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: t. Meppel en Zwartsluis, Heyn.; Zalk, Bond.; St. Jurrien bij Dev., Cop; Brinkgreve b. Dev., Top; Waaldijk, enz. b. Nijm., Abel.; Spoel b. Kuilenburg, Kraep., Lac.; Crévecoeur, Hov. Bovendien: Zutphen, Herb. Bissch.; Bommel, Herb. Lac.; (Hattem, Arnhem, Maarsbergen, enz. FL. B. S.).

913. E. Cyparissias L. In bebouwde en opene zandgronden, aan wegen, enz. ♃ Maj. *Jun. Jul.*

In Herb.: Haarlem, Bloemendaal, Zalk, Deventer, Nijmegen, St. Jan Steen. Bovendien: Zutphen, Spoel b. Kuilenburg, (Bommelerwaard, Sevenaar, FL. B. S.). Variat:

β. Esuloïdes DC. sec. FL. B. S. p. 374. In Herb.: duinen b. Haarlem, Mb.; Bloemendaal, Büse; 's Bosch, Hov.; (Rheede, v. Hall; FL. B. S.).

914. E. Esula L. Aan dijken en in velden langs de rivieren. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Kampen, Bond.; Snippeling en St. Jurrien b. Dev., Cop; Zutphen, Mb.; Nijmegen, Abel.; Vianen, D. Seiff. Bovendien: Bommelerwaard, Gorkum, Herb. Bissch.; 's Bosch, Hov. in Herb. VZ.; Werkendam, Herb.

Lac.; Vreeswijk, Gev.; t. Vianen en Everdingen, v. d. Tr., Kuilemburg, Wenck in Herb. pr.; (Hattem, Rheede, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

915. E. Paralias L. In de zeeduinen. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Scheveningen, de Br.; Zandvoort, Stekh., Mb., Büse; Nieuwe Diep, Hoffm. Bovendien: (Katwijk, Wijk a. Zee, 's Gravesande, FL. B. S.).

E. Pithyusa. Indigenam »in arenosis Belgii" testatur Linnaeus (*Sp. pl.* Ed. 2. p. 656). Num forte cum praecedente confudit vir summus, quippe quam in *Fl. Belg.* (l. l. p. 58) inter indigenas enumerat?

916. E. Peplus L. Aan heggen, in moeshoven en bouwlanden. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland, Hintham.

917. E. exigua L. In bebouwde (klei-)gronden. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Dordt, Leyden, Maarssen, Utrecht, Deventer, Nijmegen, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: (Bunnik, Odijk, Zwolle, enz. Gort.; 's Gravesande, Maarsbergen, Oosterhout, enz. FL. B. S.).

918. E. Lathyris L. In tuinen en moeshoven. ♂ Jun. *Jul.*

In Herb.: Rhijnzaterwoude, Leyden, D.; de Bild, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.

Planta antea culta in usum medicum, nunc subspontanea.

MERCURIALIS L.

919. M. annua L. Aan heggen en ruigten, in moeshoven; enz. ⊙ *Jul. — Oct.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Deventer, Nijmegen, Hees, Neerbosch, enz., Oirschot, Oud-Heusden, Zierikzee, Domburg, Goes. Bovendien: (Harderwijk, Gort.; Friesland, M.; Baarn, Utrecht, Tholen, FL. B. S.),

Ord. Urticeae Juss.

Trib. *Urticeae genuinae* Koch.

URTICA L.

920. U. Dodartii L. In moeshoven, aan wegen en ruigten. ⊙ Jun. — Aug.

In Herb.: Heerjansdam, Lac. Bovendien: (Haagsche bosch, Delft, Verm.; Dronrijp (Friesl.), Andr. in FL. B. S. Indigena suspecta!

921. U. urens L. Aan ruigten, heggen, wegen, enz., in moeshoven. ⊙ *Jun. Jul.* — Sept.

In Herb.: Leyden, Diemermeer, Kampen, Deventer, Meppel, Goes, 's Bosch.

922. U. dioica L. Aan heggen en slootkanten, op beschaduwde plaatsen. ♃ *Jul.* — Sept.

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Goes, 's Bosch.

PARIETARIA L

923. P. erecta M. et K. Aan puinhoopen en bouwvallen. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*P. officinalis* FL. B. S. p. 672).

In Herb.: Leyden, Mb., Wils; Warmond, Stekh., D.; Brederode, Velzerent, Oudem. Bovendien: Limburg, Hov. in Herb. pr.; (Muiderberg, Bergsm. in FL. B. S.).

924. P. diffusa M. et K. Aan oude muren (soms aan daarbij staande boomstammen, Abel.) ♃ *Jun.* — *Aug.* (*P. Judaica* FL. B. S. p. 672).

In Herb.: Leyden, D., Mb., Oudem.; Nijmegen, Abel.; 's Bosch, Hov.; Goes, v. d. B. Bovendien: (Utrecht, Haarlem, v. H.; Delft, Verm. FL. B. S.).

Trib. *Cannabineae* Koch.

CANNABIS L.

925. C. sativa L. Wordt hier en daar in 't groot verbouwd en komt soms verwilderd voor; b. v. in Herb.: Nijmegen, Abel.

HUMULUS L.

926. H. Lupulus L. In bosschen en heggen. ♃ *Jul. Aug.*
In Herb.: Leyden, Wassenaar, Bentveld, Bloemendaal, Amsterdam, Kampen, Meppel, Rheede, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

Trib. *Ulmaceae* Mirb.

ULMUS L.

927. U. minor Mill. Frutex; ramis flexuoso-tortuosis laxe divergentibus, foliis ovalibus subpollicaribus serratis biserratisque; perianthio 4-5 fido, 4-5 andro, samara obovata. Rchb. *Icon. Fl. Germ.* XII. p. 12. N°. 1330. *U. campestris β. minor* L. *Hort. Cliff.* p. 83. sec. Rchb. *U. campestris* E. Bot. 1886.

928. U. campestris L. Arbor; ramis alternatim stricte patentibus, foliis basi semicordatis duplicato-serratis, scabris; perianthii pedunculati dentibus bracteisque obovatis fimbriatis, stylis attenuatis, subtus glabris, samara obcordato-subrotunda. Rchb. l. l. p. 13. N°. 1331. *U. campestris α.* L. l. l. sec. Rchb.

929. U. suberosa Ehrh. Frutex (arborescens); ramis alternatim stricte patentibus, adultioribus suberoso-angulatis, foliis basi subaequalibus ovali-acuminatis duplicato-serratis in axillis subtus crasse barbatis; floribus 3-4-5 andris, samara obovata, plana, glabra. Rchb. l. l. p. 13. N°. 1333. *Engl. Bot.* t. 2161.

930. U. major Sm. Arbor; ramis alternatim rigide patentibus, biennibus hirsutis, foliis basi semicordatis, serraturis pluriserratis, nervis numerosis axillisque incano-pubescentibus; floribus 4-5-6andris, bracteis obovatis, samara rhombeo-ovali-oblonga. Rchb. l. l. p. 13. N°. 1335. *E. Bot.* 2542.

Obs. Secundum novissimam in opere Rchb. laudato dispositionem species hasce distinxi. Occurrunt cunctae in hac Zeelandiae regione, cujus incolae propriis nominibus singulas indicare solent distinctasque, ad usum, singulis tribuunt proprietates. Sensu autem phytographico an pari jure distinguendae sint *Ulmi*, quam *Salicis* aut *Rubi* species, hoc e speciminum siccatorum examine potius quam e plantarum vivarum observatione, forsan minus caute negatum esse videtur.

Ord. Juglandeae DC.

JUGLANS L.

931. J. Regia L. Wordt in sommige streken in 't groot aangeplant, b. v. in Herb.: Zuid-Beveland. ♄ *Maj. Jun.*

Ord. Cupuliferae Rich.

FAGUS L.

932. F. sylvatica L. In oude bosschen; bovendien aangeplant op buitenplaatsen, enz. ♄ *Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Beek en Ubbergen, Boxtel.

CASTANEA Tourn.

933. C. vulgaris Lam. Aangeplant en hier en daar verwilderd. ♄ *Jun. Jul.* (*C. vesca* FL. B. S. p. 682).

In Herb.: Beek en Ubbergen. Bovendien: Meppel, Ruinerwolde, t. Maarsbergen en d. Darthuizer berg, Herb. Heyn.; (Klarenbeek, Amerongsche berg, Driebergen, FL. B. S.).

QUERCUS L.

934. Q. sessiliflora Sm. In bosschen, enz. ♄ Maj. (*Q. Robur* FL. B. S. p. 680).

(Haagsche bosch, Haarlemmerhout, Utrecht, Gort; Leyden, FL. B. S.) n. v. i.

935. Q. pedunculata Ehrh. In bosschen, aan wegen, enz. ♄ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Beek, Ubbergen, enz., Walchersche duinen, Rosmalen.

CORYLUS L.

936. C. Avellana L. In bosschen en kreupelbosschen, in heggen enz. veelal aangeplant. ♄ *Mart.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Zalk; Meppel, Beek en Ubbergen, enz., Zuid-Beveland, Boxtel.

CARPINUS L.

937. C. Betulus L. In bosschen en heggen (?) ♄ Apr. Maj.

In Herb.: Groesbeek, Mook, Abel.; Boxtel, Hov. Bovendien: Oorsprong, v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, FL. B. S.).

Ord. Salicineae Rich.

SALIX L.

938. S. pentandra L. Aan waterkanten en op begroeide moerassige plaatsen. ♄ Maj. Jun. Aangeplant?

(Duinkant b. Haarlem, Gort.; Baarn, FL. B. S.; Finkega, Fris.) n. v. i.

Obs. Specimina Herb.: Leyden, Mb. dubia mihi sunt, quippe foliorum et stipularum forma a *S. pentandra* deflectentia. Forte pertinent ad *S. cuspidatam* Schultz.

939. S. fragilis L. Aan waterkanten, in bosschen, enz. ♄ *Apr. Maj.* ♂ et ♀. Zonder twijfel aangeplant, vooral var. *γ*.

In Herb.: Goes, v. d. B. Bovendien: (Bloemendaal, Tiel, Uilenpas enz., Gort.). Variat:

β. decipiens (S.) Hoffm. In Herb.: Nijmegen, Abel. (fol.); Zuid-Beveland, v. d. B. ♂

γ. Russeliana (S.) Sm. In Herb.: Kampen, Bond. ♀; Leyden, Mb. ♂; Zuid-Beveland, v. d. B. ♂ et ♀.

940. S. alba L. Aan waterkanten, wegen, enz. Allerwege aangeplant. ♄ *Apr. Maj.* ♂ et ♀

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. coerulea (S.) Sm. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. (fol.).

γ. vitellina (S.) L. (*S. vitellina* FL. B. S. p. 694). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. (fol.).

941. S. Amygdalina L. Aan waterkanten, op moerassige plaatsen in bosschen. ♄ *Apr. Maj.* ♂ et ♀. Variat:

α. discolor Koch. (*S. Amygdalina?* FL. B. S. p. 694.). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

β. concolor Koch. (*S. triandra?* FL. B. S. p. 694.). In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.

942. S. undulata Ehrh. Aan de oevers van rivieren, op moerassige plaatsen in bosschen. ♄ *Apr.* Maj. ♀ tantum.

In Herb.: Ooische Waard? (Nijm.) Abel. (spec. serotina Aug. flor.). Bovendien: aan slooten b. Zeist en Achttienhoven, 1843, Wenck in Herb. pr.

943. S. Babylonica L. Aan waterkanten op buitenplaatsen, enz. aangeplant. ♄ Apr. *Maj.* ♀ tantum.

In Herb.: Goes, v. d. B.

944. S. purpurea L. Aan waterkanten, enz., in de duinvalleijen. Aangeplant. ♄ *Apr. Maj.* ♀ tantum. (*S. monandra* FL. B. S. p. 696.).

In Herb.: Zalk, Bond.; Nijmegen, Abel.; Werkendam, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Vogelenzang, v. d. Tr., Walchersche duinen, v. d. B. in Herb. pr. Variat:

β. Helix (S.) L. (*S. Helix* Gort. p. 262.). Berkenrode, Velsen, Gort.).

γ. sericea (ε) Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. (fol.).

945. S. viminalis L. Aan waterkanten en in laag gelegene bosschen. ♄ Mart. — *Maj.* ♂ et ♀. Aangeplant.

In Herb.: Leyden, Voorschoten, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. angustifolia. In Herb.: Kampen, Zuid-Beveland.

946. S. stipularis Sm. Op gelijke plaatsen met en onder de vorige. ♄ *Apr. Maj.* ♀ tantum. Aangeplant.

In Herb.: natte bosch b. Zeist, Wenck en Kraep. 1844; Kampen, Bond. (fol.) Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

947. S. Smithiana W. Aan waterkanten en in bosschen. ♄ Apr. *Maj.* ♀ tantum.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

948. S. acuminata Sm. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen in bosschen. ♄ Apr. *Maj. Jun.* ♀ tantum. (*S. holosericea* Enum. Zeel. III. p. 17).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

949. S. Seringeana Gaud., Lej. et Court. *Comp.* III. p. 272. *Ch. de pl.* N°. 449. Aan waterkanten, in heggen, enz. ♄ Mart. Apr. (*S. lanceolata* FL. B. S. p. 858 sec. synon.).

In Herb.: Grijpskerke (Walcheren), v. d. B. (fol.). Bovendien: (de Scharmer en Harkstede (Gron.), v. H. FL. B. S.).

950. S. incana Schrank. Aan oevers van rivieren, nz. ♄ Apr. Maj.

Scheveningsch kanaal bij 's Hage, Herb. VZ.

951. S. cinerea L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen. ♄ *Apr. Maj.* (*S. acuminata* FL. B. S. p. 700). ♂ et ♀.

In Herb.: Leyden, D.; Endegeest, Mb.; Kampen, Bond.; Nijmegen, Abel. (fol.); Zuid-Beveland, v. d. B. Variat:

β. aquatica (S.) Sm. In Herb.: Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.

952. S. caprea L. In bosschen, enz. ♄ *Apr. Maj.* ♂ et ♀.

In Herb.: Leyden, D.; Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

953. S. aurita L. Aan waterkanten, in moerassige zand- en heidegronden, in de duinvalleijen. ♄ *Apr. Maj.* ♂ et ♀.

In Herb.: Leyden, Mb.; t. Goor en Hengeveld, Cop (fol.); Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

954. S. repens L. In lage, moerassige zand- en heidegronden, in de duinen. ♄ *Apr. Maj.* ♂ et ♀. Variat:

α. *vulgaris* Koch. In Herb.: Veenen b. Hatert en Wychen, Zuid-Beveland, t. Goor en Hengeveld, b. Deventer.

β. *fusca* (S.) Sm. (*S. fusca* FL. B. S. p. 698). In Herb.: Wassenaar, Kampen, Weurt en Hatert, Walcheren, Zuid-Beveland.

γ. *argentea* (S.) Sm. (*S. repens β. arenaria* FL. B. S. p. 698.). In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Hatert, Walcheren.

δ. *leiocarpa* Koch. In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Zuid-Beveland.

955. S. angustifolia Wulff. In moerassige veengronden. ♄ Maj. (*S. incubacea* FL. B. S. p. 698.).

(Oldbroek (Veluwe), Ehrh., v. G. p. 42.; t. Utrecht en Bunnik, v. Hall) n. v. i.

956. S. Rosmarinifolia L. In moerassige zand- en heidegronden. ♄ Maj.

(Harderwijk, G.; Friesland, M.; Haarlem? Vianen? FL. B. S.) n. v. i.

Obs. Genus, prae caeteris, a Botanicis nostris neglectum! Quod eo magis dolendum, quo certius et ericeta turfosa, et sylvestres patriae regiones, et inprimis fluviorum variorum ripae pulchram Salicum messem pollicentur. Quibus diligenter et assidue perscrutatis constabit demum, quaenam species modo cultae, quaenam efferatae vel subspontaneae, quaenam tandem vere indigenae sint habendae. Porro et hoc in locis natalibus erit examinandum, num revera Wimmeri observationes (*Fl. v. Schles.* I. p. 474 seq. Flora 1849. p. 35 seq.) de hybridis Salicum formis naturae sint consentanea. Quod superest, cuncta fere Herbarii specimina manca sunt: desunt quippe sive novella folia sive adulta, sive amenta alterius utriusve sexus. Propterea si in determinando non graviter erraverim, erit quod mihi gratulor. Citare auctores, quos consului, a proposito hujus opusculi alienum foret; consului autem inprimis Icones Smithianas (*Engl. Bot.*), Hoffmannianas (*Hist. Salicum*) et egregias Reichenbachianas (*Icon. Fl. Germ.* XI.)

POPULUS L.

957. **P. alba** L. In boschrijke streken, aan den duinkant; aan wegen, enz. aangeplant. ♄ Mart. *Apr.* ♀ et ♂.
In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Walcheren, Zuid-Beveland, Nijmegen.

958. **P. canescens** Sm. Met en als de vorige. ♄ Mart. Apr. (Wildenborch, FL. B. S.) n. v. i.

959. **P. tremula** L. In boschrijke streken; aangeplant? ♄ Mart. Apr. ♀ tantum.
In Herb.: Wassenaar, Zuid-Beveland.

960. **P. pyramidalis** Roz. Aan wegen en op buitenplaatsen, enz. aangeplant. ♄ Mart. *Apr.* ♂ tantum.

961. **P. nigra** L. Aan waterkanten en in bosschen, aan den duinkant. ♄ *Apr.* ♀ tantum.
In Herb.: Duinkant Walcheren.

962. **P. monilifera** Ait. Aan wegen en dijken (in Zeeland allerwege) aangeplant. ♄ *Apr. Maj.* ♂ et ♀.
In Herb.: Zuid-Beveland.

Ord. Betulineae Rich.

BETULA L.

963. **B. alba** L. In boschrijke streken, op heidevelden, in de duinen, enz. ♄ Apr. *Maj.*
In Herb.: Wassenaar, Leyden, Eindhoven, Walcheren, Zuid-Beveland.

964. **B. pubescens** Ehrh. Met en als de vorige op moerassige plaatsen. ♄ Apr. Maj.
In Herb.: Wassenaar, Zandvoort, Bloemendaal, Velsen, Kampen, Meppel, Walcheren.

Obs. Genus ultimo tempore in Germania multis verbis agitatum (cf. *Bot. Ztg.* IV. p. 289, 737. V. p. 80, 161, 325, etc.). In patria nostra, aeque ac caeterae arbores, parum hucdum curatum est. Notae diagnosticae in Kochii synopsi vix sufficere videntur; tamen in determinando iis uti me coegit incompleta speciminum indigenorum series. Utinam in hoc pariter ac in alia genera difficilia et critica in posterum animum advertant nostrates, quippe quae in summum Florae nostrae detrimentum a praecessoribus nimis neglecta fuerunt.

ALNUS Tourn.

965. A. glutinosa Gaertn. Aan waterkanten, in kreupelbosschen op moerassige plaatsen. ♄ *Febr. Mart.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Rosmalen, Zuid-Beveland.

Variat:

β. laciniata (*γ.*) Koch. (Met de soort v. H. FL. B. S. p. 668.) n. v.

966. A. incana DC. In heggen, tusschen kreupelhout, enz. ♄ Mart. Apr.

In Herb.: Haarlem, Hoffm. Bovendien: (Salkerwaard, Gort.; Baarn, Wamel en Leeuwen, FL. B. S.).

Ord. Myriceae Rich.

MYRICA L.

967. M. Gale L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen, vooral in veenachtige heidestreken. ♄ Apr. *Maj.*

In Herb.: Hazerswoude, Noordwijkerhout, Vinkeveen, Abcoude, Baambrugge, enz., Achttienhoven, Nijkerk, Kamperveen, Zutphen, Coevorden, Eindhoven, Vughtsche heide, St. Jan Steen. Bovendien: Drenthe op vele pl., (Nijmegen, Harderwijk, Utrecht, Zwol, Enschedé, Mijdrecht, Onnen, Noordlaren, enz. Gort.; Friesland (wouden), M.; Elburg, Bergen op Zoom, Lochem, Reuven, enz. FL. B. S.).

Ord. Coniferae Juss.

TAXUS L.

968. T. baccata L. Bij Ubbergen, Herb. Abel. Planta efferata?

JUNIPERUS L.

969. J. communis L. In zand- en heidegronden. ♄ Apr. Maj.
In Herb.: Waalsdorp, Bloemendaal, Uddelermeer, Harderwijk, t. Goor en Hengeveld, Nijmegen, Oirschot, Vught.

PINUS L.

970. P. sylvestris L. In zand- en heidegronden, oorspronkelijk aangekweekt. ♄ Maj.
In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Nijmegen, Staats-Vlaanderen.

971. P. Pinaster Ait. FL. B. S. p. 688 (Nijmegen B.) n. v. i.

972. P. Larix L. Aangeplant en hier en daar verwilderd, b. v. In Herb.: Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel.

973. P. Abies L. In zand- en heidegronden, oorspronkelijk aangekweekt. ♄ Maj.
In Herb.: Ubbergen en Meerwijk (Nijm.), Abel. Bovendien: (Breda, FL. B. S.).

974. P. Picea L. Aangeplant en hier en daar verwilderd b. v.
In Herb.: Hatertsche broek (Nijm.), Abel.

Class. Endogeneae s. Monocotyledoneae.

Ord. Hydrocharideae DC.

STRATIOTES L.

975. S. Aloides L. In slooten, grachten, enz. ♃ *Jun.* — Aug.
In Herb.: Haarlem, Nijmegen, Kampen, Heusden.

HYDROCHARIS L.

976. H. Morsus ranae L. In slooten, vaarten, grachten, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Abcoude, Vinkeveen, Kampen, Meppel, Nijmegen, Schouwen, Vught.

Ord. Alismaceae Juss.

ALISMA L.

977. A. Plantago L. Aan waterkanten, in slooten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Nijmegen, Rosmalen, Zuid-Beveland. Variat:

- *β. lanceolatum* Koch. (*β. angustifolium* FL. B. S. p. 306.) In Herb.: Leyden, Kampereiland, Nijmegen, Zuid-Beveland, Rosmalen.
- *γ. graminifolium* Koch. (*A. natans* Enum. Zeel. I. p. 41 pr. p.). In Herb.: Dordt, Lac. Bovendien: Zuid-Beveland (sterilis), v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, G. Br. in FL. B. S.).

978. A. natans L. In slooten en poelen in heide- en veenstreken. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Nijmegen, Abel.; Uddelermeer, Un. 1849; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov.; Roozendaal (N.-Br.), Lac.; Zuiddorpe (Staats-Vl.), Wils en v. d. B. Bovendien: Apeldoorn, Wtt. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; witte huis b. Oosterhout, Herb. Lac.; (Delden, Hengelo, Leuvenum, v. G.; Lochem, Harderwijk, t. Blyham en Wedde (Friesl.), FL. B. S.). Variat:

β. *linearifolium* (fol. omnibus linearibus, pedunculis longissimis). In Herb.: Roozendaal (N.-Br.), Lac.

979. A. Ranunculoïdes L. Op moerassige en overstroomde plaatsen in zandige streken. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Haarlem, Mb.; Zandvoort, Stekh.; Amsterdam, Amstelveen, Sloten, enz. Ascher; Uddelermeer, Un. 1849; Wychensche veenen, Abel.; Eindhoven, D.; Etten (N.-Brab.), Lac.; Schouwsche duinen, v. d. B. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Woudenberg, Nijkerk, Wenck, Achttienhoven, Gev., 's Bosch, Hov. in Herb. pr. Variat:

β. *Sparganifolium* Fries. In Herb.: Hellendijk b. Hulst, Wils en v. d. B.; Sloten, Lac., Romb., Doorn.

Obs. Species haec antea apud nos confusa est cum var. β. *A. Plantaginis*, quod testatur Bat. 283 hujusque iconis in FL. B. S. citatio ad *A. Ranunculoidem*. — Porro *A. natans Sparganifolium* Fries non exstat; nam, quae memoratur (*Nov. Mant.* III. p. 183), varietas est *A. Ranunculoidis*, quod apud Koch corrigendum est.

SAGITTARIA L.

980. S. sagittaefolia L. In slooten, vaarten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Wassenaar, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Hulst. Variat:

β. *breviscapa* Miq. (Bat. 610). n. v.

Ord. Butomeae Rich.

BUTOMUS L.

981. B. umbellatus L. Aan de kanten van slooten, vaarten, enz. ♃ Jun. *Jul.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Haarlem, Diemermeer, Kampen, Deventer, Nijmegen, Schouwen, 's Bosch.

Ord. Juncagineae Rich.

SCHEUCHZERIA L.

982. S. palustris L. In moerassige veenstreken. ♃ Maj. — *Jul.*

In Herb.: t. Wychen en Heumen, Lac.; Kapel van St. Willebrordus b. Hatert, Abel.

TRIGLOCHIN L.

983. T. maritimum L. In zilte grasgronden. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Katwijk, Amsterdam, Kampereiland, Schouwen, Walcheren, Zuid-Beveland.

984. T. palustre L. In vochtige (ook zilte) graslanden, aan moerassige waterkanten, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Dordt, Leyden, Wassenaar, Amsterdam, Amstelveen, Abcoude, Sloten, enz., Kampen, Wychensche veenen, Zuid-Beveland, Nunen.

Ord. Potameae Juss.

POTAMOGETON L.

985. P. natans L. In slooten, vaarten, enz. ♃ *Maj.* — *Jul.* Aug.

In Herb.: Leyden, Stekh., Mb., Oudem.; Nijmegen, Abel.; Kampen, Bond.; 's Bosch, Hov. Bovendien: Maastricht, Hov.; St. Jan Steen, Wils, v. d. B. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn. Variat:

β. *ovalifolius* Fieb. ap. Rchb. *Icon. Germ.* VII. p. 26 (fol. super. oblongis, infer. oblongo-lanceolatis). In Herb.: Roomburger polder, Stekh.; Leyden, Oudem.

Occurrit praeterea forma *minor* (gracilis, duplo minor). Boxtel, Hov. in Herb. pr. et *amphibia* (caule abbreviato, fol. approximatis, lato-rotundatis; sterilis). In Herb.: Heiputten b. Soest, Lac.

986. P. oblongus Viv. In poelen en moerassen in heide- en veenstreken. ♃ *Maj.* — *Aug.* (*P. fluitans* Fl. Traj.; nonne etiam FL. B. S., quoad loca pr. Bild et Soestdijk? *P. Hornemanni* Enum. Zeel. IV. p. 109).

In Herb.: Zoest, Lac.; Uddelermeer, Un. 1849; St. Jan Steen, Wils en v. d. B. Bovendien: Zeist, Wenck, Pannegat b. de Bildt, Kraamw. in Herb. pr.

Occurrit hujus forma *minor* (caule abbreviato, foliis basi latioribus brevius petiolatis). In Herb.: Groesbeek, Un. 1847; de Bildt, Herb. Lac.

987. P. fluitans Roth. In rivieren en stroomend water. ♃ Jul. Aug.

(Zalt-Bommel, Verm.; de Bildt? Bergsma, Soestdijk? v. Hall FL. B. S.) n. v. i.

988. P. rufescens Schrad. In slooten, vijvers en zacht stroomend water. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Dordt, Lac.; Noordwijkerhout, Stekh.; Zeist, Un. 1847; Oostbroek, Kraep.; Uddelermeer, Un. 1849; Heumen en Hatertsche broek (Nijm.), Abel.; Vianen, v. d. Tr.; Pettelaar, Hov. Bovendien: Utrecht, Broers, Neerlangbroek en Grebbe, Wtt., Beekhuizen, v. d. B. in Herb. pr.; Zuylen, Oosterhout, Herb. Lac.; (t. Ubbergen en Tubbergen, t. Roswinkel en Weerdinge, FL. B. S.).

989. P. Hornemanni Meijer. In stilstaand en stroomend water. ♃ *Jun.*—*Aug.* (*P. natans* Enum. Zeel. I. p. 41. *P. oblongus* ibid. IV. p. 109. *P. coloratus* Verslag 1849. p. 73).

In Herb.: Wassenaar, Stekh., Mb.; Wolfhezen, Un. 1847; Zuid-Beveland, v. d. B.; St. Jan Steen, Wils en v. d. B.

990. P. gramineus L. In stilstaand en stroomend water (in heidestreken). ♃ *Jul. Aug.* (*P. heterophyllum* FL. B. S. p. 148).
Variat:
α. graminifolius Fries.
β. heterophyllus Fries.
γ. Zizii Koch. Rchb. *Icon.* VII. 66. (*P. Zizii* M. et K.)

In Herb.: α. Uddelermeer, Un. 1849; β. Achttienhoven, Lac.; Uddelermeer, Un. 1849; Almelo, van Lennep; Vughtsche heide, Hov.; γ. Meppel, Heyn. Bovendien: α. Meppel, Herb. Heyn.; β. Bentveld, Büse in Herb. pr.; Westbroek, Kraamw. in Herb. Heyn.; Werkendam en Sliedrecht, Herb. Lac.

991. P. lucens L. In slooten, grachten, vaarten, enz. ♃ *Maj. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem., Wils; Loosdrecht, M. Doorn.; Kampen, Bond., Top; Meer b. Ubbergen, Hatert, Abel.; Crèvecoeur, Hov.; Sas van Gend, Wils, v. d. B. Bovendien: 's Hage, VZ., de Bildt, Wenck in Herb. pr.

Obs. Occurrunt specimina fol. ovatis, ellipticis, oblongo-lanceolatis, lanceolato-elongatis et longe acuminatis: heterophyllum nondum vidi indigenum.

992. P. praelongus Wulf. In vaarten, grachten, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Mallegat b. Katwijk, Mb.; Bildsche batterijen b. Utrecht, Kraep. Bovendien: Soeterwoude, Herb. Lac.; Valkenburg, Wtt., Noordwijk, D. in Herb. pr.

993. P. perfoliatus L. In stilstaand en stroomend water. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Leyderdorp, Katwijk, Wassenaar, Hilversum, 's Graveland, Muyden, Loosdrecht, Kampen, Deventer, Nijmegen, 's Bosch, Sas van Gend.

Obs. Occurrit fol. distantibus, approximatis et imbricatis, cordato-subrotundis, cordato-oblongis et cordato-lanceolatis.

994. P. crispus L. In slooten, vijvers, grachten, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Leyderdorp, Muyden, Diemerbrug, Kampen, Nijmegen, Heusden; Zuid-Beveland, Sas van Gend.

Obs. Occurrunt interdum specimina foliis planioribus, margine evidentius serrulatis (*P. serrulatus* Schrad. ex Rchb. *Icon. Germ* VII. 53. *P. seratum?* Meese et FL. B. S. p. 150), quae vero plantam sterilem aut juniorem sistere videntur.

995. P. compressus L. In stilstaand en zacht stroomend water. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*P. Zosteraefolium* FL. B. S. p. 152. *P. acutifolius Fl. 's Bosch*, p. 24).

In Herb.: Wassenaar, Stekh., Mb.; Meer b. Ubbergen, Abel.; Pettelaar b. 's Bosch, Hov. Bovendien: Dordrecht, Herb. Lac.; (Utrecht, Eelderwolde, v. Hall; Leeuwarden, Bruinsma FL. B. S.).

996. P. acutifolius Link. Als de vorige. ♃ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Noordwijkerhout, D. Bovendien: Achttienhoven, Wenck in Herb. pr.; (de Bildt, Utrecht, Groningen, v. Hall.; Leeuwarden, Hinxt FL. B. S.).

997. P. obtusifolius M. et K. Als de vorigen. ♃ *Jul.* — Sept.

In Herb.: Pettelaar bij 's Bosch, Hov.; Wychensche veenen, Abel. (forma minor).

998. P. pusillus L. In slooten, vijvers, grachten, enz. ♃ *Jun.* — *Sept.* Variat:

α. *major* Fries (*P. compressum* auctt. nostr.);
β. *vulgaris* Fries (*P. pusillum* auctt. nostr.);
γ. *tenuissimus* Koch.

In Herb.: α. Catswatering b. Waalsdorp, Stekh.; Leyden, Mb.; Everdinge, v. d. Tr.; Zwijndrecht, Dordrecht, Heusden, Hov.; Oorsprong, Un. 1847; β. Leyden, D., Oudem.; Zwijndrecht, Hov.; Utrecht, D. Seiff.; Zeist, Un. 1847; Kampen, enz., Bond.; Uddelermeer, Un. 1849. Bovendien: α. Koningslust b. Utrecht, Kipp. in Herb. VZ.; Sneek, Bergsma in Herb. Lac.; 's Hage, VZ., Zeist, Wenck in Herb. pr.; β. Naaldwijk, v. d. Tr. in Herb. pr.;

Roomburger-polder b. Leyden, Stekh. in Herb. Lac.; Vollenhove, Herb. Heyn.; γ. Chartroyse b. Utrecht, Herb. Lac.

999. P. pectinatus L. In slooten, grachten, enz. (vooral naar den zeekant). ♃ *Jul. Aug.* Variat:

α. *genuinus.* (Foliis ramulisque remotis, unde plantae habitus subfasciculatus; foliis vulgo tenuibus, siccitate tortilibus, angustis vel latiusculis). *P. marinum* Botan. nostr.;

β. *scoparius* Wallr. Rchb. *Icon.* VII. 32. (Fol. ramulisque sursum approximatis, unde plantae habitus scoparius. *P. pectinatum* Botan. nostr.;

γ. *dichotomus* Wallr. Rchb. l. l. 31. (Ramificatione et habitu intermedius, foliis quam in utroque latioribus).

In Herb.: α. Leyden, Haarlemmermeer, Elburg, Kampen, Zuid-Beveland. Bovendien: Amsterdam, Alkmaar, de Helder, Hornhuizen, Brouwershaven; β. In Herb.: Leyden, Oegstgeest, Zuid-Beveland. Bovendien: Dordt, Enkhuizen, de Helder, Nieuwe Diep; γ. In Herb.: Zuid-Beveland.

1000. P. densus L. In stilstaand en zacht stroomend water. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*P. setaceum*? Gort. FL. B. S. p. 156).

In Herb.: Leyden, Mb., D.; Noordwijkerhout, D.; Katwijk, Stekh.; Haarlem, Oudem.; Zeist, Un. 1847; Elburg, Alph.; Kampen, Bond.; Valburg, Nijmegen, Abel.; Heusden, Hov. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; Achttienhoven, Wenck, Maastricht, Franq. in Herb. pr.

Obs. Indigenas hujus generis species plenius exposui in *Verslag* 1849, p. 62 seqq. Spero fore ut accuratius et diligentius harum et reliquarum plantarum aquatilium examen, quale commilitonibus simul commendavi, pleniorem nobis suppeditet cognitionem illorum vegetabilium, quibus Natura tam idonea in patria nostra paravit loca quaeque, digito quasi, nobis, ut observemus et cognoscamus, monstrat.

RUPPIA L.

1001. R. maritima L. In zilte en brakke slooten en moerassen. ♃ *Jul.* — Oct.

In Herb.: Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.

1002. R. rostellata Koch. In zilte en brakke slooten en moerassen. ♃ *Sept.* — *Nov. exeunte.*

In Herb.: Hornhuizen (Gron.), v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Warfum en Harlingen, Herb. Heyn.; Noordpolder (Gron.), v. Hall in Herb. pr.; Zwijndrecht, Herb. Lac.

ZANICHELLIA L.

1003. Z. palustris L. In slooten, vaarten, enz. ♃ Jun. *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Mb., Wils; Zwijndrecht, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B.

1004. Z. pedicellata Fries. In (zilte?) slooten en moerassen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Hoek van Holland, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

Ord. Najadeae Link.

POSIDONIA L.

Posidonia Caulini Koen. (*Zostera oceanica* Gort. p. 241; *Caulinia oceanica* FL. B. S. p. 674), incola marium Europam australem alluentium, sine dubio ex indigenarum stirpium numero est delenda.

NAJAS L.

1005. N. major Roth. In stroomend en stilstaand water. ♃ *Aug. Sept.*

In Herb.: In de Reest b. Meppel, Heyn.; in eene sloot te Osdorp b. Amsterdam, Lac.

1006. N. minor All. Als de vorige. ♃ *Aug.* Sept.
In Herb.: Oude Maas b. Oud-Heusden en Zuid-Willemsvaart b. 's Bosch, Hov.

ZOSTERA L.

1007. Z. marina L. In kreeken, enz. langs de zeekusten; binnenslands in kanalen, enz. die met de zee in verbinding staan. ♄ *Jul. — Oct.*
In Herb.: Haven van Goes, v. d. B. Bovendien: (Wieringen, Gort.; Friesland, M.; Texel, haven van Sneek, FL. B. s.). Variat:
β. angustifolia Meijer *Chlor. Hanov.* p. 529 (½—1 pedalis, fol. angustioribus).
In Herb.: ondiepe kreken, enz. in de Oosterschelde, v. d. B.

1008. Z. nana Roth. Op de nog niet met slib bedekte zandoevers der zeekust. (*Enum. Zeel.* I. p. 43). ♃ *Jul. — Nov.*
In Herb.: Oosterschelde, Zandkreek, enz. v. d. B.

Ord. Lemnaceae Link.

LEMNA L.

1009. L. trisulca L. In stilstaande wateren. ⊙ Apr. Maj.
In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland; 's Bosch.

1010. L. polyrrhiza L. Als de vorige. ⊙ Apr. Maj.
In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen.

1011. L. minor L. Als de vorige. ⊙ Apr. Maj. *Jun.*
In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Goes.

1012. L. gibba L. Als de vorige. ⊙ Apr. Maj.
In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland.

1013. L. arrhiza L. Als de vorige. ⊙.
In Herb.: Gouda, Hoffm.; Leyden, D.; op bloempotten in den Hort. Bot. te Leyden, Mb.

Ord. Typhaceae Juss.

TYPHA L.

1014. **T. angustifolia** L. Aan de kanten van slooten, grachten, enz. in rietvelden. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Waverveen, Oud-Loosdrecht, Zeist, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

1015. **T. latifolia** L. Als de vorige. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

SPARGANIUM L.

1016. **S. ramosum** Huds. In slooten, moerassen, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb: Rotterdam, Leyden, Abcoude, Vreeland, enz. Oud-Loosdrecht, Kampen, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland, Coevorden, Hintham.

1017. **S. simplex** Huds. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Haarlem, Vreeland, Kampen, Zwol, Nijmegen, Rosmalen. Bovendien: Achttienhoven, Meppel, Amby (Limb.), (Culemborg, Gort.; Alphen, d. G.; Neerlangbroek, Schalkwijk, Harderwijk, Dordt, Sneek, Baambrugge, Utrecht, Vianen, enz. FL. B. S.; ondersch. pl. in Friesland, Fris.).

1018. **S. affine** Schnitzl. In slooten, poelen, enz. ♃ Jul. — Sept.

Differt ab antecedente et sequente specie: Caule firmiusculo, foliis valde elongatis, longe fluitantibus, basi dilatatis et longe vaginantibus; spadicibus ♀ 2–4, inferioribus 1–2 pedunculatis, ♂ 2-3; ovario ovato-acuminato, stigmate angusto, subrecto, brevi; fructu ovato-oblongo attenuato-acuminato breve stipitato. Spadices quam in *S. natante* haud majores. Cf. Schnitzlein *Die natürl. Fam. der Typhaceen*, etc. 1845 et Flora 1845, p. 666. Rchb.

Icon. Germ. IX. p. 2. t. 417. Schultz, *Herb. Fl. Gall.* et *Germ.* n°. 1149. Species inter vicinas media, ulterius inquirenda; intelligi videtur in *N. Bijdr.* p. 52.

In Herb.: Meppel, Heyn.

1019 **S. natans** L. In moerassen en poelen in heide- en veenstreken. ♃ *Jun. Jul.* Aug.

In Herb.: Soesterveen, Lac.; Maldensche broek, N. Abel.; Veenen b. Mook, T. Abel.; Peel b. Helmont, Wtt. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; t. Tilburg en Dongen, v. d. Tr., Wychensche veenen, Hoffm. in Herb. pr.; Westbroek, Herb. Lac.; (Onland, Haren, enz., Voorst, FL. B. S.).

Ord. Aroideae Juss.

ARUM L.

1020. **A. maculatum** L. Op digt beschaduwde, vochtige plaatsen in bosschen, enz. ♃ *Maj.*-*Jun.* (*A. vulgare* FL. B. S. p. 684).

In Herb.: Haagsche bosch, de Br.; Voorschoten, D.; Leyden, Mb.; Zeist, Kraep.; Nijmegen (omstr.), Abel. Bovendien: Walcheren, de Marrée, v. d. Feen, St. Pietersberg b. Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Zutphen, Uilenpas, Tiel, Dodeweerd, Ochten, Brederode, Neerlangbroek, Mickelhorst, Gort.; Hartekamp bij Haarlem, FL. B. S.; Franeker, Leeuwarden, Giekerk, Kornjum, enz. Fris.) Variat, ut videtur, rarius:

β. immaculatum (foliis non maculatis). In Herb.: Haagsche bosch, de Br.

1021. **A. Italicum** Mill. Aan begroeide slootkanten. ♃ *Maj.*

Absque dubio planta primitus efferata, nunc vero subspontanea.

In Herb.: Leyden, Mb.; Goés, v. d. B. Bovendien: Koudekerke (Walcheren), v. d. Cop in Herb. VZ.; 's Hage, VZ. in Herb. pr.

CALLA L

1022. C. palustris L. In poelen en moerassen in veenachtige streken. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: Zeist, Ascher; t. Westbroek en Achttienhoven, v. d. Tr.: Voorst, Wtt. en Stekh.; Neerbosch (Nijm.), Abel.; Coevorden, v. d. Scheer. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; (Oldbroek, t. Rotterdam en Gouda, Gort.; Lochem, Barneveld, Elburg, FL. B. S.).

ACORUS L.

1023. A. Calamus L. Aan de kanten van slooten, vaarten, moerassen, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Loosdrecht, Muiden, Vreeland; Kampen, Nijmegen.

Ord. Orchideae Juss.

Trib. *Ophrydineae* Koch.

ORCHIS L.

1024. O. fusca Jacq. In bosschen in bergstreken (met kalkbodem). ♃ Maj. Jun.

Limburg, Herb. Hov.; (Vieux Fauquemont, Dumoulin in Lej. *Rev.* p. 185). L.

1025. O. militaris L. Op begroeide, grazige plaatsen in bergstreken. ♃ Maj. Jun.

St. Pietersberg b. Maastricht, Herb. Hov.; Marres in Herb. VZ.; Lej. *Fl. de Spa.* II. p. 189. Bovendien: (Koeijmansbosch (ubi?) Gort.).

1026. O. ustulata L. In weilanden. ♃ Maj. Jun.

Roode haan b. Maastricht, Herb. Hov.; (Lej. *Fl. de Spa* II. p. 188). L.

1027. O. coriophora L. In vochtige weilanden. ♃ Maj. Jun.
St. Pietersberg t. St. Lavande en Caastre, Herb. Hov.; (Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 187). L.

1028. O. Morio L. In vochtige weilanden. ♃ *Maj. Jun.*
In Herb.: Wassenaar, Noordwijk, Katwijk, Zandvoort, Nijkerk, Elburg, Weurt en Neerbosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Meppel, Walcheren, Maastricht, (Alkmaar Harderwijk, Sticht v. Utrecht, Haren, Groningen, Gort.; Friesland, M.; Waverveen, Haarlem, enz. FL. B. S.; Franeker, Ried, enz. Fris.).

1029. O. mascula L. In vochtige, grazige streken. ♃ Maj. Jun.
(Duinpannen 's Hage, Haarlem, Breesaap, Gort.) n. v. i.

1030. O. palustris Jacq. In moerassige weilanden. ♃ Maj. Jun.
(*O laxiflora β. palustris* Koch.).
Maastricht, Herb. Hov. L.

1031. O. maculata L. In beschaduwde, vochtige grazige zandgronden. ♃ Jun. Jul.

1032. O. latifolia L. In vochtige, drasse weilanden. ♃ Maj. Jun.

1033. O. incarnata L. In vochtige, veenachtige grasgronden. ♃ Jun. (*O. latifolia β. angustifolia*? FL. B. S.: *O. angustifolia*? N. Bijdr. p. 50; *O. latifolia β. pallidiflora*? Enum. Zeel. I. p. 44).

Obs. Species hasce difficillimas extricare ex speciminibus siccis frustra tentavi. Propterea, ne erroribus in determinandis formis indigenis novo errores adderem, satius duxi nomina tantum notare, speciesque ipsas novo examini sociis commendare. Monographia Orchidearum Europaearum, jamjam a doct. Reichenbachio fil. edenda, vagis et incertis auctorum diagnosibus procul dubio meliores magisque fidos characteres substituet.

ANACAMPTIS Rich.

1034. A. pyramidalis Rich. In grazige, begroeide streken (op kalkbodem); in de duinvalleijen. ♃ Maj — *Jul.* (*Orchis pyramidalis* FL. B. S. p. 622).

In Herb.: Breesaap, Mb., Büse. Bovendien: Bentveld, Schneevoogt in Herb. pr.; ('s Hage, Linn. *H. Cliff.*; Nijmegen, B., Waalsdorp, VZ. in FL. B. S.).

GYMNADENIA R. Br.

1035. G. conopsea R. Br. In vochtige, grazige streken; in de duinvalleijen. ♃ *Jun. Jul.* (*Orchis conopsea* FL. B. S. p. 626).

In Herb.: Wassenaar, D.; Breesaap, Mb.; Nunen (N.-Brab.), Hov. Bovendien: Duinen b. 's Hage, Herb. VZ.; Bentveld, Herb. Lac.; Maastricht, Marres in Herb. VZ.

1036. G. albida Rich. Op grazige plaatsen in bergachtige heidestreken. ♃ Jun. — Aug.

St. Pietersberg b. Maastricht, Herb. Hov.; (berg van Meerssen, Franq.) L.

HIMANTHOGLOSSUM Spr.

H. hircinum Rich. Op grazige plaatsen (kalkbodem) in bergstreken. ♃ Maj. Jun.

(St. Pietersberg b. Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 192). n. v. i. L.

Obs. Silent hanc speciem Botanici Mosa-Trajectini, quamobrem loco citato illam evanuisse, aut saltem non amplius observatam esse, suspicari licet. Nobis itaque dubia indigena.

COELOGLOSSUM Hartm.

1037. C. viride Hartm. Op vochtige, hooge grasplaatsen. ♃ Maj. Jun. (*Orchis viridis* FL. B. S. p. 626).

Lichtenberg b. Maastricht, Marres in Herb. VZ. (Amby, Franq.; Caastre, Hov.; Staalduin b. 's Hage, Gort.).

PLATANTHERA Rich.

1038. P. bifolia Rich. In vochtige, beschaduwde zand- en veengronden. ♃ Jun. Jul. (*Orchis bifolia* FL. B. S. p. 622).

In Herb.: van verschill. pl. uit de Hollandsche duinen, Geldersche heidevelden en bosschen, Utrechtsche veenen.

1039. P. chlorantha Cust. In bosschen. ♃ Jun. Jul.

Oosterhoutsch bosch b. Nijm., Herb. Abel.; Maastricht, Marres in Herb. VZ.

Obs. *P. bifolia* attentius apud nos observanda est, tum ne amplius, quod factum esse videtur, cum *P. chlorantha* commutetur, tum ut formae *brachyglossae* et *macroglossae*, quae forsan non mere accidentales sunt, rite dignoscantur.

OPHRYS L.

1040. O. muscifera Huds. Op begroeide plaatsen (kalkbodem) in bergstreken. ♃ Jun. (*Ophrys Myodes* FL. B. S. pag. 852).

St. Pietersberg te St. Lavande en Caastre, Herb. Hov.; Marres in Herb. VZ.; Lej. *Fl. de Spa*, II. pag. 192. Bovendien: (Fauquemont, Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213.; Walcheren, v. Citters in FL. B. S.)

ACERAS R. Br.

1041. A. anthropophora R. Br. Op grazige pl. in bergachtige heidestreken. ♃ Maj. Jun.

(St. Pietersberg t. de roode haan en Caastre, Franq.; Hov.; Lej. *Comp.* III. p. 187.) n. v. i. L.

HERMINIUM R. Br.

1042. H. Monorchis R. Br. Op grazige pl. in bergstreken; in de duinvalleijen. ♃ Maj. — *Jul.* (*Ophrys Monorchis* FL. B. S. p. 626).

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Langeveld b. Noordwijkerhout, Stekh.; Bentveld en Zandvoort, Büse, Ascher;

Overveen, Oudem.; Zomerzorg b. Haarlem, Doorn. Bovendien: (Zutphen, R. in FL. B. S.).

Trib. *Limodoreae* Koch.

CEPHALANTHERA Rich.

C. rubra Rich. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. II. p. 153).

EPIPACTIS Rich.

1043. E. latifolia All. Tusschen kreupelhout, op beschaduwde, vochtige plaatsen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb: Wassenaar, Deventer, Kampen, Middagten, Nijmegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Werkendam, Boxtel, (Haarlem, Zwol, Gort.; Hemmen, Naarden, de Bildt, Bentveld, 's Gravesande, enz. FL. B. S.).

1044. E. microphylla Ehrh. Op beschaduwde pl. in bergstreken. ♃ Jun. — Aug.

(St. Pietersberg b. Maastricht, Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213., Franq., Lej. *Comp.* III. p. 195). n. v. i. L.

1045. E. palustris Crantz. In vochtige, grazige grasgronden. ♃ Jun. *Jul.*

In Herb.: Wassenaar, Zandvoort, Bloemendaal, Velsen, Schouwen. Bovendien: Maastricht, Walcheren, Zuid-Beveland, (Alkmaar, Zorgvliet).

LISTERA R. Br.

1046. L. ovata R. Br. In vochtige, beschaduwde, grazige zandgronden. ♃ *Maj. Jun.* (*Epipactis ovata* FL. B. S. pag. 630).

In Herb.: Wassenaar, Deventer, Colmschate, Zuid-Beveland. Bovendien: (Zutphen, Harderwijk, Overveen, Zorgvliet, Alkmaar, Leersum, Franeker, enz. Gort.; Leeuwarden, Fris.).

L. cordata R. Br. In bosschen. ♃ Maj. — Jul. (*Epipactis cordata* FL. B. S. p. 630).

(Duinvalleijen b. Overveen, Gort.) n. v. i.

Obs. Ex citata Halleri icone Gorterum specimina minora *L. ovatae* foliis latioribus, qualia *locis apertis* saepe occurrunt, voluisse facile crederes, quibus figura ista minus bona quodammodo respondet.

NEOTTIA L.

1047. N. Nidus avis L. Op boomwortels woekerend in digtbeschaduwde bosschen. ♃ Maj. Jun. (*Neottidium n. a.* Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213).

Bosch van Fauquemont, Herb. Hov.; (Gronsfelt, Franq.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 195). L.

SPIRANTHES Rich.

1048. S. autumnalis Rich. Op vochtige pl. in hooge heidestreken. ♃ Aug. — Oct. (*Neottia spiralis* FL. B. S. p. 626).

In Herb.: Nijmegen (Hatertsche broek sec. spec. Herb. Abel.), B. Bovendien: Maastricht, Marres in Herb. VZ.; (Hengelo, Ehrh.; d. Wildenborch, Star.; Breda, Col.; Amersfoort, Ham en Koelhorst, K. in FL. B. S.).

Trib. *Malaxidineae* Koch.

STURMIA L.

1049. S. Loeselii Rchb. In de duinvalleijen; in moerassige veenstreken. ♃ *Jun. Jul.* (*Malaxis Loeselii* FL. B. S. p. 632).

In Herb.: t. Wassenaar en 's Hage, Stekh.; Zandvoort, Mb.; Achttienhoven, Kraep. Bovendien: Katwijk, Herb. Lac.; (Breesaap, Gort.).

MALAXIS Sw.

1050. M. paludosa Sw. Op moerassige plaatsen in veen- en heidestreken. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Groot Pannegat b. de Bildt, Kraep; Wychensche veenen, Lac. Bovendien: Oosterhoutsche heide b. Breda, Herb. Lac.

Ord. Irideae Juss.

CROCUS L.

1051. C. vernus L. In zandige streken op zonnige, grazige plaatsen. ♃ *Mart.* Apr.

In Herb.: Woestduin b. Haarlem, Mb.; Haren (Gron.) Dassen. Bovendien: Mickelhorst, Herb. Heyn.; Haagsche bosch, Herb. Lac.; Oostkapelle (Walcheren) Blaas; (Princenhage, FL. B. S.; Cornjum (Leeuw.) *N. Bijdr.* p. 5).

IRIS L.

1052. I. Pseudacorus L. Aan waterkanten en in moerassen. ♃ Jun. *Jul.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Zuid-Beveland.

1053. I. Sambucina L. Op rotsen, aan steenachtige plaatsen, aan muren. ♃ Jun.

(Op daken en muren te Berg, Mheer, enz. Franq., Lej. *Fl. de Spa*, I. p. 34). n. v. i. L.

I. foetidissima L. Aan waterkanten en in houtrijke, moerassige streken. ♃ Jun. Jul.

(Vaart t. Haarlem en Leyden, Gort.), quo vero loco Botanicorum nullus postea vidit plantam, a veteribus Floristis indigenam habitam. Notandum vero, auctores Fl. Leid. audivisse senem, testantem, se saepenumero vidisse hanc Iridem pr. Vogelenzang.

Ord. Amaryllideae R. Br.

NARCISSUS L.

1054. N. poeticus L. Op grazige plaatsen, in weilanden, enz. ♃ Apr. Maj.

In Herb.: Duin t. 's Hage en Loosduinen, VZ. Bovendien: (Maastricht (op muren?) Lej. *Fl. de Spa*, I. p. 155 et *Comp.* II. p. 8).

1055. N. Pseudonarcissus L. In weilanden, aan slootkanten en heggen. ♃ *Apr.* Maj.

In Herb.: Leyden, Stekh., Mb.; Ubbergen, Abel.; t. Oostkapelle en de Oranjezon (Walch.), v. d. B. Bovendien: (Velsen, Zwolle, Wassenaar, Sassenheim, Lisse, enz. FL. B. S.; Huis ter Heide, Hardegarijp, enz. Fris.; Maastricht, Lej. *Fl de Spa*, I. p. 155).

Obs. Utraque species facile efferata haberi posset, qualis quoque occurrit *N. odorus* L. (in Herb.: Brederode, Mb.), at vero *N. Pseudonarcissus* nunc saltem spontanea est habenda in locis ubi quotannis viget.

LEUCOIUM L.

1056. L. aestivum L. In moerassige weilanden. ♃ *Maj.*

In Herb.: Leyden (Maredijk), D.; Valkenburg, Mb.; Nootdorpsche droogmakerij, de Br. Bovendien: (Rotterdam, v. d. Looij in FL. B. S.)

GALANTHUS L.

1057. G. nivalis L. Aan heggen, in kreupelbosschen en aan beschaduwde slootkanten. ♃ *Febr. Mart.*

In Herb.: Leyden, Overveen, Amsterdam, Kampen, Beek, Ubbergen, Zuid-Beveland.

Ord. Asparageae Juss.

ASPARAGUS L.

1058. A. officinalis L. In graslanden langs de rivieren; in de duinen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Katwijk, Bentveld, Overveen, Nijmegen, Walcheren. Variat:

β. maritima v. Hall. (*A. prostratus?* Dum. *Prodr.* p. 138). In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Scheveningen, Herb. VZ.; (t. Haarl. en Overveen, FL. B. S.).

γ. *stricta* Deth. (flor. minoribus, caule ramisque strictis, foliis appressis). In Herb.: Scheveningen, de Br.; Wassenaar, Stekh.

PARIS L.

1059. P. quadrifolia L. In bosschen. ♃ Maj. *Jun.*

In Herb.: Heerenbeek t. Oirschot en Leempt, de Br.; St. Lavande b. Maastricht, Hov. Bovendien: (Breda C. v. W., Beekbergerwoud, Wtt. FL. B. S. p. 796).

CONVALLARIA L.

1060. C. Polygonatum L. Op beschaduwde plaatsen in houtrijke streken. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: van verschill. pl. aan den Holl. duinkant. Bovendien: Meppel, (Nijmegen, Amersfoort, t. Rhenen en de Grebbe, Scherpenzeel, Groningen, FL. B. S.; Oldeberkoop, Wolvega, Fris.). Variat:

β. *bracteata.* (Pedunculis, summis exceptis, in ramos elongatis et foliis, bracteas mentientibus, floribus longioribus, dense obsitis). In Herb.: 's Hage, VZ.; Scheveningen, Bissch., de Br.

1061. C. multiflora L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Haagsche bosch, t. 's Hage en Scheveningen, Zalk, Deventer, Twello, Uilenpas, Beek, Ubbergen, Wageningsche berg, Vught. Bovendien: Wassenaar, Haarlem, Meppel, (Harderwijk, Heemze, Breda, Groningen, Scherpenzeel, FL. B. S., Haskerhorne, Fris.) Variat:

β. *bracteata* Koch. In Herb.: Haagsche bosch, Mb.

γ. *ovata* Lam. (Foliis late ovatis, Lej. *Comp.* II. 9). In Herb.: Beek en Ubbergen, Abel.

1062. C. Majalis L. Op gelijke pl. als de beide vorige. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Wassenaar, Noordwijk, Deventer, Beek, Ubbergen. Bovendien: Haagsche bosch, Meppel, (Barneveld, Arnhem, Haarlemmerhout, Amersfoort, Groningen, enz. Gort.; Kuikhorne, M.; Giekerk, Rijs, t. Slooten en Langweer, enz. Fris.; Rheenen, Breda, Driebergen, enz. FL. B. S.).

MAIANTHEMUM Wigg.

1063. M. bifolium DC. In digtbeschaduwde bosschen. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Haagsche bosch, Epe, Diepenveen, Voorstonden, Arnhem, Beek, Ubbergen. Bovendien: Meppel, (Uilenpas, enz. Gort.; Oranjewoud, Donkerbroek, M.; Oldeberkoop, Fris.; Amfensch broek, Warmond, Beekhuizen, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Ord. Liliaceae DC.

Trib. *Tulipeae* Koch.

TULIPA L.

1064. T. sylvestris L. In beschaduwde grasgronden, veelal bij oude kasteelen. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Slot Hagestein, Wtt., D. Seiff.; Huis ter Haar, Broers; Slot Popkensburg (Walch.), de Marrée. Bovendien: 't Jepma (Utrecht), Herb. Heyn.; Noordwijk, Herb. Lac.; (Ferweradeel, Weidum, FL. B. S.; Leeuwarden, Huizum, Stiens, Jelsum, Kornjum, Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa* et *Comp.* II. p. 13).

FRITILLARIA L.

1065. F. Meleagris L. In vochtige, drasse weilanden. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb: Oegstgeest, Stekh., Mb.; Leyden, Wtt.; Morsebelsche polder, Oudem. Bovendien: Hoogeveen, Herb. Heyn.; Zwijndrecht, Herb. Lac.; Baambrugge; v. d. Tr. in Herb. pr.

Ludit: *fl. pallidis* in iisdem locis.

Trib. *Asphodeleae* Koch.

ORNITHOGALUM L.

1066. O. umbellatum L. Op grazige plaatsen, aan wegen en dijken; in bouwlanden. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Twello, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Meppel, Zwolle, Arnhem, Harderwijk, Haarlem, (t. Utrecht en Maarssen, Leeuwarden, enz. Gort.; Muyden, Franeker, Groningen, Utrecht, enz.; FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa.*)

1067. O. nutans L. Op grazige, beschaduwde plaatsen, aan begroeide slootkanten, enz. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Walcheren, de Marrée. Bovendien: Amsterdam, Kraamw. in Herb. Heyn.; ('s Hage, Voorburg, Haarlem, Overveen, FL. B. S.; Leeuwarden Goutum, Bergum, Jelsum, Fris.)

GAGEA Salisb.

1068. G. stenopetala Rchb. In bouw- en koornlanden. ♃ *Mart. Apr.* (*Ornithogalum stenopetalum* FL. B. S. p. 788).

In Herb.: Duifhuis b. Leyden, Stekh., Oudem.; Valkenburg, Mb.; Voorhout, D.; Deventer, Cop, Top; Kampen, Bond.

Obs. Huc citandum videtur *O. luteum* Gort. propterea quod *O. luteum* *β.* (*Gagea lutea*) est planta sylvestris, nec vero agrestis. *O. minimum* evidenter ad seq. pertinet propter » petala acutiora" ab auctore ei tributa.

1069. G. arvensis Schult. In bouw- en koornlanden. ♃ *Mart. Apr.* (Cf. FL. B. S. p. 788. *Ornithogalum minimum* Gort. p. 90.)

In Herb.: Zevenbergen, enz. b. Deventer, Cop, Top; Zwolle, Thorb.; t. Hees en Weurt, Abel.; Bunnik, v. d. Tr.; Overmaas, Knottebelt. Bovendien: Hees, Gev.; (Gronsfelt, Maastricht, Franq., Lej. Rev. *Fl. de Spa.*)

1070. G. lutea Schult. Op grazige plaatsen onder kreupelhout, heggen, enz. ♃ Apr. Maj. Bat. 692.

In Herb: Aan heggen bij Beek, Abel.

SCILLA L.

1071. **S. bifolia** L. Op beschaduwde, grazige plaatsen. ♃ *Mart. Apr.* (*Enum. Zeel.* I. p. 45.)

In Herb.: Walcheren (slootkanten b. ter Boede en Moesbosch) v. d. Feen, de Marrée, Blaas; Zorgvliet b. 's Hage, VZ.

ALLIUM L.

1072. **A. ursinum** L. Op beschaduwde, grazige plaatsen, aan begroeide slootkanten, enz. ♃ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Haarlemmerhout, Deventer, Walcheren. Bovendien: Gronsfelt (Limb.), ('s Hage, Bloemendaal, Maarssen, Gort.; Balk, Wykel, M.; Franeker, Goutum, Fris.; Groningen, Overveen, FL. B. S.)

1073. **A. vineale** L. Aan dijken en wegen, in weilanden enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, D.; Overveen, Doorn.; Nijmegen, Abel.; Vught, Hov.; Zuid-Beveland? v. d. B. Variat:

- β. *capsuliferum* Koch. In Herb.: Leyden, Mb.; Kampen, Bond. Bovendien: Domburg? v. d. Feen, Duiveland? D. in Herb. pr.

1074. **A. Scorodoprasum** L. In (vochtige) weilanden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Uiterwaarden b. Kampen, Zalk, Bond.

1075. **A. oleraceum** L. Aan dijken, wegen, akkerkanten, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D., v. d. B.; Breesaap, Mb.; Wageningsche berg, Wtt.; Deventer, Halb.; Ubbergen, Abel.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Beerestein (N. Brab.) en t. Axel en Neuzen, v. d. Tr. in Herb. pr.; Vught, Herb. Hov.; wallen v. Bommel, Herb. Lac. Variat:

- β. *latifolium* Koch. (*A. carinatum?* Gort. et FL. B. S.) In Herb.: Breesaap, Mb.; Zalk, Bond.; Weurt, Gév., Abel.

1076. A. carinatum L. Aan heggen, enz. in bouwlanden. ♃ Jun. — *Aug.* (*A. flexum* Leid. p. 292. *N. Bijdr.* p. 22.)

In Herb.: Leyden, Mb. Bovendien: (Wassenaar, Stekh. l. l.)

1077. A. Schoenoprasum L. In vochtige weilanden, meest langs de rivieren. ♃ *Jun.* Jul.

In Herb.: Arnhem, Hoffm.; Nijmegen, Abel.; Wijk b. Duurstede, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Mb. in Herb. pr. en Herb. Lac., Vianen, v. d. Tr. in Herb. VZ.; (Hagestein, d. G.)

Obs. Est et hoc genus ex iis, quae revidenda sunt. Omnes species, prima et ultima exceptis, dubiis premuntur, quae tollere, at frustra, conatus sum. Plantarum *vivarum* autem observatio fida rem clariorem reddet. Et primo quidem inquirendum erit, existatne, quod suspicor, species inter *A. vineale* et *Scorodoprasum* intermedia, quae perpetuam characterum confusionem efficit. Cl. Reichenbach (*Icon. Fl. Germ.* X.) e. gr. distinguit *A. Scorodoprasum*, *arenarium* et *vineale;* Babington (*Man.* p. 305 *seq.*) *A. Halleri* nuncupat speciem intermediam, quam *A. arenarium* vocat Rchb. hujusque auctoris *A. vineale.* Pari ratione *A. oleraceum* et *carinatum* haud acute limitantur. Quod nos, Kochium secuti, diximus *A. carinatum*, hoc melius cum icone quam cum descriptione *A. flexi* W. et Kit. (p. 307 t. 278) convenit, prorsus vero idem est ac *A. asperum* Don (Rchb. Ic. 1059. Lej. et Court. *Ch. de Pl.* N. 951) ideoque *A. flexum Comp. Belg.* II. p. 14.

Trib. *Hemerocallideae* R. Br.

ENDYMION Dum.

1078. E. nutans Dum. In bosschen. ♃ *Apr. Maj.* (*Hyacinthus non scriptus* FL. B. S. p. 282.)

In Herb.: Haagsche bosch, Monster, Leyden, Noordwijk, Walcheren. Bovendien: Kampen, Meppel, Herb. Heyn.; (Haarlem, Gort.; Leeuwarden, Dronrijp, M.; Amersfoort, Hoeflaken, Zutphen, Arnhem, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa.*)

Ludit: *floribus vinoso-rubris*, *roseis*, *carneis* et *albis.*

MUSCARI Tourn.

1079. M. botryoïdes Mill. Op beschaduwde, grazige plaatsen, in bosschen, enz. ♃ Apr. *Maj.* (*Hyacinthus botryoïdes* FL. B. S. p. 282.)

In Herb.: Leyden, Wtt., Mb., Wils; Soeterwoude, Kronestein b. Leyden, Stekh.; ter Boede (Walcheren), de Marrée. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; versch. pl. in Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.; (Haagsche bosch, K.; Hoorn, Bergsma in FL. B. S.)

Trib. *Abameae* Koch.

NARTHECIUM Moehr.

1080. N. ossifragum Huds. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: Heumen, Hatert, Wychen, Abel. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Malden, Herb. Lac.; Oud- en Nieuw Leusden b. Amersfoort, Wenck, v. d. Tr. in Herb. pr.; Maastricht, Herb. Hov.; (Harderwijk, Haren, enz. Gort.; Bergummerheide, enz. M.; Lauteren, Staveren, Noordwolde, FL. B. S.; Appelscha, Fris.; Leyden, Leid.)

Ord. Colchicaceae DC.

COLCHICUM L.

1081. C. autumnale L. In vochtige weilanden, meest langs de rivieren. ♃ Aug. *Sept.*

In Herb.: t. Olst en Deventer, Top.; Kampen, Bond. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (t. Megen en Dieden, B. in FL. B. S.)

Ord. Juncaceae Bartl.

JUNCUS L.

1082. J. maritimus Lam. Op vochtige zandgronden naar den zeekant. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Zuid-Beveland (op ondersch. pl. binnendijks langs de Ooster- en Wester-Schelde) v. d. B. Bovendien: Duiveland, v. d. B., 's Gravesande, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Helder, Gort.)

1083. J. conglomeratus L. In vochtige zand- en heidegronden. ♃ *Jun. Jul.* (*J. communis α. conglomeratus* FL. B. S. p. 284.)

In Herb.: Leyden, Waalsdorp, Heumen, Zuid-Beveland, Vughtsche heide.

1084. J. effusus L. Aan waterkanten, in poelen en moerassen. ♃ *Jun. Jul.* (*J. communis β. effusus* FL. B. S. p. 284.)

In Herb.: Endegeest, Rijnsburg, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. conglomeratus (anthelae ramis abbreviatis). In Herb.: Leyden, Waalsdorp, Zuid-Beveland.

1085. J. diffusus Hoppe. In moerassige zandgronden. ♃ Jun. *Jul. — Sept.* (*Enum. Zeel.* I. p. 45).

In Herb.: drinkputten bij de Oranjezon (Walcheren), v. d. B.

1086. J. glaucus Ehrh. Aan dijken en wegen, in vochtige weilanden; *β.* aan slootkanten, enz. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Valkenburg, Katwijk, Wassenaar; Kampen, Oud Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. paniculatus (anthelae ramis valde elongatis, laxa, pallida). (*Enum. Zeel.* I. p. 46. excl. syn.) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

1087. J. filiformis L. In opene en grazige, vochtige zandgronden. ♃ Jun. Jul.

In Herb.: Meppel, Heyn.

1088. J. pygmaeus Thuill. In vochtige (overstroomde) heidegronden. ⊙ *Jun.* v. Hoven, *Naaml.* enz. in *Kruidk. Arch.* I. p. 275.

In Herb.: Vughtsche heide bij 's Bosch (in menigte), Hov.

Obs. Planta nostra, quae etiam, teste Lej. (*Comp.* III. p. 368), in Campina Belgii occurrit, est certissime species, quam Thuillier (*Fl. d. env. de Paris* p. 178), Cosson et Germ. (*Fl. de Paris* II. p. 584), Nolte (*Novit. Holsat.* p. 39), Fries (*Novit. Fl. Suec.* p. 92) descripserunt tamquam *J. pygmaeum.* Secundum Nolteum hujus synonymon *certum* est *J. triandrus* Gouan (*Herborisat. aux env. de Monpellier*, p. 25); qua de re dubitare liceat. Exstat nimirum alia species ab hac diversa et magis *J. capitato* affinis, cui icon, licet rudis, *Junci foliati minimi* ap. J. Bauhinum (*Hist.* II. p. 523) bene respondet; huic, testante quoque Cl. Koch, *J. triandri* nomen competit. Notanda porro controversia apud Rchb. (*Icon. Germ.* IX), qui nostrum (*J. pygmaeum*) *J. triandri* (fig. 864), eundemque, quem mox dixi a Bauhino delineatum, quemque verum *J. triandrum* Gouan habemus, *J. pygmaei* (*f.* 863) descripsit nomine. Specimina indigena prorsus conveniunt cum exoticis, v. g. Schultz *Herb. Gall. et Germ.* N. 734, a Jordan pr. Lyon collectis.

1089. J. capitatus Weigel. Op vochtige plaatsen in heidevelden. ⊙ *Jul.* Sept.

In Herb.: de Bildt, Lac.; t. Zeist en Woudenberg, Kraep.; Rijzenburg, t. Zeist en Driebergen, Mb. Bovendien: Diepenveen, Cop, Schalkhaar, Tyhaar in Herb. Dav.; (Harderwijk, v. G.).

1090. J. obtusiflorus Ehrh. In moerassige zand- en heidegronden. ♃ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Wassenaar, D., Mb.; Kampen, Bond.; Schouwsche duinvalleijen, v. d. B. Bovendien: Achttienhoven; Herb. Lac.; Valkenburg, Wils in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; (Aalsmeer, Haarlem, t. Amsterdam en Amstelveen, FL. B. S.; Franeker, Fris.).

1091. J. sylvaticus Reich. In moerassige zand- en heidegronden. ♃ *Jul.* — Sept. (*J. acutiflorus* FL. B. S. p. 288.)

In Herb.: Bentveld, Mb.; Harderwijk, Bond.; Sypenberg b. Arnhem, Rich.; Groesbeek, Un. 1847.; Helvoirt, Hov. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb.

Heyn.; Texel, Hoffm.; t. Deventer en Olst, Cop, Schalkhaar, Tyhaar in Herb. Dav.; Leyden, Mb., Achttienhoven, Gev., Valkenswaard, v. Hall., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Zeeland, Dum.; de Joure, Bergsm.; Vianen, v. d. Tr. in FL. B. S.).

1092. J. lamprocarpos Ehrh. In opene en grazige gronden op vochtige, moerassige plaatsen, aan waterkanten enz. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Dordt, Wassenaar, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Uddelermeer, Heumen, Beek, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

Occurrit *forma radicans* in inundatis arenosis; in Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; et *fluitans* in fossis; in Herb.: Leyden, Hartm. Caeterum valde variat pro loco magis minusve humido.

1093. J. alpinus Vill. In vochtige, moerassige zandgronden. ♃ *Jul.* Aug. (*J. fusco-ater* FL. B. S. p. 720.).

In Herb.: Wassenaar, D., Mb., Stekh.; Zandvoort, Buse; Renesse (Schouwen) v. d. B. Bovendien: Spoel b. Culemborg, Herb. Lac.

1094. J. supinus Moench. Op moerassige plaatsen in heide- en zandgronden. ♃ Jun. — *Aug.* (*J. uliginosus* FL. B. S. p. 288.)

In Herb.: Leyden, D.; Zeisterbosch, Oudem., Mb.; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Havelte, Herb. Heyn.; Maartensdijk, Herb. Lac.; Maastricht, Hov., Groesbeek, v. d. B. in Herb. pr.; (Nijmegen, Seddam, de Joure, de Bildt, FL. B. S.; ondersch. pl. in Friesland, Fris.).

Occurrit *forma fluitans* in stagnis etc.; in Herb.: Uddeler meer, Wolfhezen, Un. 1847 en 49; de Bildt, Herb. Lac.

1095. J. squarrosus L. In heide- en veengronden. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: de Bildt, Zeist, Rijzenburg, Wolfhezen, Hatert, Nijmegen, Harderwijk, Coevorden, Eindhoven, Vughtsche heide, Zuiddorpe (Z. Vlaand.).

1096. J. compressus Jacq. In vochtige weilanden, op lage plaatsen, aan waterkanten, enz. ♃ *Jun. Jul.* Aug. (*J. bulbosus* FL. B. S. p. 292.).

In Herb.: Dordt, Leyden, Katwijk, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland, 's Bosch.

1097. J. Gerardi Lois. Aan waterkanten en op zilte, moerassige plaatsen naar den zeekant. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*J. Bottnicus* FL. B. S. p. 790.).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Texel, Zuid-Beveland. Bovendien: Dijkshoek, Willemstad, (Dokkum, aan de Lek, FL. B. S.).

1098. J. tenuis W. Op vochtige plaatsen in heidevelden. ♃ *Jul.* — *Oct.*

In Herb.: de Bildt, Blaauwkapel, Gev.; Maartensdijk, Kraep.; Doetichem, Lac.; Vughtsche heide b. Cromvoirt, Hov.; t. Breda en Oosterhout, v. d. B. Bovendien: Twello, Diepenveen, Cop, Schalkhaar, Tyhaar in Herb. Dav.; b. Markelo, Buse in Herb. pr.; (Geestumerveld, Fris.).

1099. J. Tenageia Ehrh. In vochtige heidegronden. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Ede (Veluwe), Lac.; Eindhoven; D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: t. Breda en Oosterhout, Herb. Lac.; (Delden, Hengelo, Ehrh.; Hulsen (Nijm.), B.; Overijssel, Miq.; Valkenswaard, v. Hall. FL. B. S.).

1100. J. bufonius L. Op beschaduwde en opene vochtige plaatsen. (☉ an ♃?) *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Abcoude, Kortenhoef, Harderwijk, Kampen, Deventer, Uddelermeer, Nijmegen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

Obs. Memoratur a cl. v. Hall. in FL. B. S. p. 290 varietas *radice tuberosa* (Heikop).

LUZULA DC.

1101. L. pilosa W. In bosschen (algemeen?) ♃ Apr. *Maj.* (*L. vernalis* FL. B. S. p. 294.).
In Herb.: Haagsche bosch, D.; Voorschoten, Mb.; Beek, Ubbergen, Mook, Abel. Bovendien: Hoogeveen, Herb. Heyn.; (Giekerk, Oudkerk, enz., Fris.).

1102. L. maxima DC. In bosschen. ♃ Maj. — *Jul.*
In Herb.: Beek en Ubbergen, Lac., Abel. Bovendien: (Amersfoort, Favr. in FL. BAT.).

1103. L. albida DC. In bosschen. ♃ *Jun.* Jul.
In Herb.: Beek, v. d. B.; t. Zeist en Driebergen? Kraep. Bovendien: (Nijmegen, Gort.: Puttensche en Spulderbosch (Veluwe), Haagsche bosch, v. G. sec. FL. B. S.).

1104. L. campestris DC. In grazige zandgronden, op heidevelden, enz. ♃ *Apr.* — *Jun.* (*L. campestris* FL. B. S. p. 294. excl. varr. *β*. *γ*.)
In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

1105. L. multiflora Lej. In bosschen, aan begroeide waterkanten, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*L. campestris β*. FL. B. S. p. 296).
In Herb.: Leyden, D.; Leyderdorp, v. d. B.; Sassenheim, Oudem.; Beek, Abel.; Uddelermeer, Un. 1847; Hulst, Wils en v. d. B. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; (Velp, Rheede, Middachten, FL. B. S.).
Variat:

β. *pallescens* (*ε*) Koch. (*L. camp. γ*. FL. B. S. l. l.) In Herb.: de Bildt, de Br.; St. Jan Steen, Wils en v. d. B.; (Nijmegen, Middachten, FL. B. S.).

Ord. Cyperaceae Juss.

Trib. *Cypereae* Koch.

CYPERUS L.

1106. C. flavescens L. In vochtige (overstroomde) zandgronden. ⊙ Jul. Aug.

In Herb.: Zeist? Kraep. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (duinkant?, Harderwijk, Gort., R. in FL. B. S.; Wassenaar en Warmond?, Muld. *El. Leid.*).

1107. C. fuscus L. Op gelijke pl. als de vorige langs de rivieren. ⊙ Jul. *Aug. Sept.*

In Herb.: Werkendam, Lac.; Ooische waard en Weurt (Nijm.), Abel. Bovendien: zandplaat b. Rossum, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Leyden? Muld. l. l.; Gorkum, Lac.; Haarlem, v. d. Tr. in FL. B. S.). Variat:

β. virescens (C.) Hoffm. In Herb.: Werkendam, Lac., Mb.

SCHOENUS L.

1108. S. nigricans L. Op moerassige plaatsen in heide- en zandgronden; in de duinvalleijen. ♃ Maj.—*Jul. Aug.*

In Herb.: Wassenaar, D., Mb.; Katwijk, Oudem.; Walchersche duinen, v. d. B. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; Schouwsche duinen, v. d. B. in Herb. pr.; (Velsen, Gort.; Zandvoort, Wijk aan Zee, Amersfoort, Rockanje, Overveen, enz. FL. B. S.).

Trib. *Scirpeae* Koch.

CLADIUM R. Br.

1109. C. Mariscus R. Br. Aan waterkanten en in moerassen in heide- en zandgronden. ♃ *Jun. Jul.* Aug.

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Veenakkers b. Uithoorn, Stekh.; Zandvoort, Büse; St. Jan Steen, Wils en v. d. B. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; Paterwolde, Herb. Heyn.; (t. Ginkel en Kudelstaart, Rosendaal, omstr. v. Leyden, FL. B. S.; —.? Fris.).

RHYNCHOSPORA Vahl.

1110. R. alba Vahl. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: de Bildt, Leersumsche broek, Uddelermeer, Groesbeek, Malden, Hatert, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: Texel, Meppel, (t. Zwol en de Kleine Haar, t. Hardenberg en Venbrug, v. G.; Seddam, Westbroek, enz. FL. B. S.; Bergumerheide, Huis ten Bosch, Fris.).

1111. R. fusca R. S. Op gelijke pl. als de vorige doch zeldzamer. ♃ Jun. *Jul.*

In Herb.: Hilversum, Uddelermeer, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: de Bildt, Meppel, (Hengelo, Venbrug, Harderwijk, v. G.; t. Staveren en het Prinsenmeer, Verwoldsche broek, Amfensche veld, Nijmegen, Blarikum, Maartensdijk, FL. B. S.; Bergumerheide, Oosterwolde, enz. Fris.).

HELEOCHARIS R. Br.

1112. H. palustris R. Br. Aan waterkanten, in moerassige weilanden, enz. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland. Var. *β. minor* FL. B. S. sistit, ni fallor, plantam loco sicciori enatam.

1113. H. uniglumis Link. Op moerassige plaatsen, aan den rand van plassen, enz. (meest naar den zeekant?) ♃ *Maj. Jun.* — Aug.

In Herb.: Overtoom, Lac., Romb., Doorn.; Kampen, Bond.; Zuidzande (Z.-Vlaand.) Wils en v. d. B.;

Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Haagsche bosch, Groningen, Valkenswaard, Blaauwkapel, FL. B. S.; Leyden, Leid.).

1114. **H. multicaulis** Sm. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. ♃ *Jun.* — Aug. (*Scirpus multicaulis* FL. B. S. p. 42 en *N. Bijdr.* p. 6).

In Herb.: Hoek v. Holland, Hoffm.; de Bildt, N.-Loosdrecht, Lac.; Driebergen, Wtt.; Eindhoven, D.; Hatert, Abel. Bovendien: (Paterwolde, v. H. *N. Bijdr.*).

1115. **H. acicularis** R. Br. Aan kanten v. slooten, enz. en op moerassige plaatsen in zandgronden. ⊙ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Dordt, Vianen, Zeist, Uddelermeer, Nijmegen, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: Texel, Utrecht, Meppel, (Wijk b. Duurstede, Gort.; Vianen, FL. B. S.).

SCIRPUS L.

1116. **S. caespitosus** L. Op vochtige plaatsen in heide- en veengronden. ♃ *Maj. Jun.* (*S. pauciflorus Enum. Zeel.* lapsu calami).

In Herb.: de Bildt, de Br., v. d. Tr.; Hatert, Abel.; Zuiddorpe (Z.-Vlaand.), Wils, v. d. B. Bovendien: Vughtsche heide, Herb. Hov.; Meppel, Herb. Heyn., Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; Eindhoven, D., Borger, v. d. B. in Herb. pr.; (t. Harderwijk en de Venbrug, Ehrh.; Harderwijk, Zeist, FL. B. S.).

Obs. Gorteri loca natalia omittuntur, quippe quae, propter cit. *Fl. Dan.* t. 167, ad aliam speciem sunt referenda; num ad *Heleocharidem uniglumem ?*

1117. **S. pauciflorus** Lightf. Op moerassige plaatsen in zandgronden, in vochtige heide- en veenstreken. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*S. Baeothryon* FL. B. S. p. 712 et *S. campestris* p. 40 = *forma minor* sec. omnes auctores recentiores).

In Herb.: Wijk aan Zee, Büse; Katwijk, D. Mb.; t. Overveen en Zandvoort, Mb.; Lunteren, Lac. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. pr.; Nijmegen, B. in Herb. VZ.

1118. S. fluitans L. In slooten en moerassen in heide- en veenstreken. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*Isolepis fluitans* FL. B. S. p. 38).

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Nijmegen, Abel.; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Maartensdijk, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Westbroek, Wenck in Herb. pr.; (Bergum, M.; t. Delden en Goor, Ehrh.; Lochem, de Bildt, FL. B. S.

1119. S. setaceus L. Op vochtige plaatsen in zand- en heidegronden. ⊙ (an ♃?) *Jun.* — *Sept.* (*Isolepis setacea* FL. B. S. p. 40).

In Herb.: Leyden, Breesaap, Haarlem, Harderwijk, Zutphen, Uddelermeer, Nijmegen, Beek, Eindhoven, Vughtsche heide, Domburg.

1120. S. lacustris L. Aan rivieren en waterkanten, in poelen, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Loosdrecht, 's Graveland.

1121. S. Tabernaemontani Gm. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.

S. Duvalii Hoppe. Aan de oevers der rivieren. ♃ *Jun.* Jul.

In Herb.: Maasoever bij Dordt, Hov.

Obs. Specimina dubia! Ulterius indaganda species, quam » secus ripas Scaldis et Mosae infer." indigenam indicaverat Dum. (*Fl. Belg.* p. 144 *S. carinatus* Sm.). Distinguitur optime a *S. Tabernaemontani* et *triquetro*, quibus maxime affinis: culmo (obtuse) trigono, faciebus 2 convexiusculis, tertia plana, inferne tantum tereti, vaginis evidentius foliiferis, glumis subtilissime punctato-scabris, acute-emarginatis, etc.

1122. S. triqueter L. Aan de oevers van rivieren, meeren, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Maas b. Rotterdam, v. Hall; Dordt, Hov.; Bovendien: Biesbosch, Herb. Lac.; (t. Harderwijk en Doornspijk? R. FL. B. S.).

1123. S. Rothii Hoppe. Als en met de vorige. ♃ *Jun. Jul.* (*S. pungens* FL. B. S. p. 712).

In Herb.: Maassluis, v. d. Tr.; t. Harderwijk en Elburg, Wtt.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.

S. Holoschoenus L. Gorterus huc trahit speciem, quam Boerhaavius (l. l. II. p. 164. n°. 1) indigenam notavit: citatum vero J. Bauhini (*Hist.* II. p. 525) dubium suppetit.

1124. S. maritimus L. Aan waterkanten, in moerassen, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. compactus Koch. In Herb.: Zwijndrecht, Kampen, Zuid-Beveland.

γ. macrostachys Koch. In Herb.: Zuid-Beveland. Bovendien: Amsterdam, Herb. Lac.

1125. S. sylvaticus L. In vochtige, moerassige grasgronden in boschrijke streken. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Kampereiland, Bond.; Grebbe, v. d. B.; Beek, Beuningen, Abel.; Eindhoven, D.; Vught, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Wilpe, Cop in Herb. Dav.; Spoel b. Culemborg, Wenck, t. Utrecht en Maarssen, Gev. in Herb. pr.; ('s Hage, Schalkwijk, Velp, FL. B. S.; Leyderdorp, Elench. Leid.).

1126. S. compressus P. In moerassige weilanden. ♃ *Maj.* — *Aug.* (*Schoenus compressus* FL. B. S. p. 36).

In Herb.: Katwijk (Mallegat), D., Mb.; Breesaap, Büse; Kampereiland, Bond., Top. Bovendien: (Hillegom, Gort.; Zeeland, Overveen, t. d. Krommen Rijn en Kl. Ameliswaard, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

1127. S. rufus Schrad. In zilte graslanden (naar den zeekant). ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: t. Muyden en Muyderberg (lage weilanden aan den zeedijk), Lac.

ERIOPHORUM L.

1128. **E. vaginatum** L. In moerassige heide-, vooral veengronden. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leymuiden, Stekh., Mb., Büse; Smilde, v. d. B. Bovendien: N.-Loosdrecht, Herb. Lac; Beekbergen, Wtt., Soestdijk, G. J. Broers, de Vuursche, v. d. Tr., Haren, Miq. in Herb. pr.; (Staalduin? Gort.; Varseveldsche en Wychensche veenen, FL. B. S.).

1129. **E. latifolium** Hoppe. In moerassige weilanden in veenstreken. ♃ Apr. — *Jun.*

In Herb.: Hooglandsche veenen b. Amersfoort, D. Seiff. Bovendien: (Harendermolen en Paterwolde, v. H. FL. B. S. p. 752).

1130. **E. angustifolium** Roth. In moerassige weilanden. ♃ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Noordwijkerhout, Zeist, Kampen, Colmschate, Nijmegen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland, Koudekerke (Walcheren).

1131. **E. gracile** Koch. In lage, moerassige veenstreken. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Achttienhoven, Lac. Bovendien: (t. Amsterdam en Amstelveen, de Joure, Sneek, FL. B. S.).

Trib. *Cariceae* Koch.

CAREX L.

A. PSYLLOPHORAE Lois.

1132. **C. dióica** L. Op vochtige grazige plaatsen in zand- en heidegronden. ♃ Apr. — *Jun.*

In Herb.: Texel, Hoffm.; Eelderwolde, (Miq.?) D.; Halle b. Zutphen, Apeldoorn, Wtt. Bovendien: t. Oosterhout en Breda, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Nijkerk (Veluwe), v. d. Tr. in Herb. pr.; Wilpe, Herb.

. Tyhaar; (Hulsen, enz., Harderwijk, Gort.; Haarlem, Nijmegen, FL. B. S.).

1133. C. Davalliana Sm. In moerassige veengronden. ♃ *Apr. Maj.*

(Groningen, Rainv. ap. Gort. p. 246. (*C. capitata*) sec. FL. B. S.) n. v. i.

1134. C. pulicaris L. Op moerassige plaatsen in zand- heide- (en veen-)gronden. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Bentveld, Breesaap, Mb., Büse; Noordwijkerhout, Eindhoven, D.; Texel, Hoffm.; Vinkeveen, Lac.; Achttienhoven, Wils; Apeldoorn, Wtt. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; t. Westbroek en N.-Loosdrecht, Herb. Lac.; Nijkerk (Veluwe), Wenck in Herb. pr.; Gorsel, t. Wyhe en Heino, Herb. Tyhaar; (Hulsen, enz. Gort.; Groningen, Rainv.; Waverveen, Lochem, Princenmeer, R. in FL. B. S.; Oosterwolde, Appelscha v. H. in Fris.).

B. VIGNEAE Koch.

a. *Homoiostachyae.*

C. divisa Huds. Op vochtige, moerassige plaatsen. ♃ *Maj. Jun.*

(Bodegraven, Rainv. ap. Gort. p. 247. (*C. marginata*) sec. DC. ex FL. B. S.; Noordwijk, Leid.) n. v. i.

Obs. Invito autopsiae signo in FL. B. S., de synonymia hujus speciei, quam alii pariter auctores (v. g. Kunth, Reichenbach) ex Prodromo Candolleano mutuarunt, dubitare liceat. Obstant non tantum rationes phytogeographicae, sed etiam omnino citata a Gortero figura Michelii (*Gen. plant.* p. 67. I. t. 33. f. 3), quae *C. divisae* valde est dissimilis potiusque *C. disticham* quodammodo refert.

1135. C. disticha Huds. Aan waterkanten en in vochtige moerassige graslanden. ♃ *Maj. Jun.* (*C. intermedia* FL. B. S. p. 646).

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Kampen, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland.

1136. C. arenaria L. In de duinen en in zandige streken. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: van versch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen, Kampen, Nijmegen, Vughtsche heide. Bovendien: Zeisterheide, Gorsel, Randen, Hulst, (Rheede, FL. B. S.)

1137. C. vulpina L. Aan waterkanten, op beschaduwde, moerassige plaatsen. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Muyden, Kampen, Nijmegen, Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. *nemorosa* (C.) W. Koch. Slootkanten bij Dordt, Cop in Herb. Dav.

1138. C. muricata L. In moerassige weilanden, aan waterkanten, langs wegen en dijken. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Zalk, Zutphen, Zuid-Beveland. Bovendien: 's Hage, Zwijndrecht, Meppel, (Nijmegen, Rotterdam, Gort.; Utrecht, Driebergen, Haarlem, enz. FL. B. S.; Marssum, Beetgum, Finkum, Fris.).

1139. C. divulsa Good. Op moerassige beschaduwde plaatsen. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Leyden, Wtt.

1140. C. teretiuscula Good. In moerassige grasgronden; in veenstreken. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Bentveld, Büse; Achttienhoven, Wils. Bovendien: Westbroek, Herb. Lac.; Beekbergerwoud, Wtt. in Herb. VZ.; (Geldorp (N.-Brab.), de Br. FL. B. S.).

1141. C. paniculata L. Aan beschaduwde waterkanten, in moerassige weilanden, enz. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, IJsselmuiden, Harderwijk, Nijmegen, 's Bosch.

1142. C. paradoxa W. In moerassige veengronden. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Waverveen? Lac.; Achttienhoven? Wils.

Obs. Specimina illa emarcida, haec virginea ideoque ambo incerta sunt.

1143. C. Schreberi Schrank. In opene zand- en heidegronden. ♃ Maj. Jun.

(Zeist, Petif FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*). N. V. I.

1144. C. Ligerica Gaij. Radice longissime repente; culmo acute triquetro, superne scabro, foliis planis, angustis (facie ad strias asperulis) longiore; spiculis 4-12 sessilibus, cylindraceis, acutiusculis in spicam oblongam densius laxiusve aggregatis, omnibus ☿, basi ♂, infima obscurius bracteata, squamis ovato-lanceolatis, acuminatis; fructibus stipitatis, ellipticis, plano-convexis, nervosis, margine a basi ad apicem alatis et dense serrulato-ciliolatis, in rostrum elongatum, acute et stricte bidentatum attenuatis. *Ann. d. sc. nat.* 1838. p. 360. (*Flora* XXII. p. 604). Schultz *Fl. exsicc.* n°. 742. (specim. minora).

In Herb.: Ooijsche Waard en Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Enck, Hunderen (Dev.)? Cop in Herb. Dav.

Obs. Species ulterius indaganda! Habitu quidem valde recedit ab affinibus *C. arenaria*, *Schreberi* (illâ multo gracilior, hac robustior est praesertim quod ad folia), sed observatione confirmandi sunt characteres phytographici, quoad spicularum numerum, formam et dispositionem non minus, quam florum ♂ et ♀ situm valde, ut videtur incerti. Caeterum, in Germ. Rhen. hanc quoque speciem distinxit Cl. Döll (*Flora* XXXII. p. 65) eandemque, ni fallor, nomine *C. pseudo-arenariae* in *Icon. Fl. Germ.* IX. p. 8. t. 208 animadvertit Cl. Reichenbach.

1145. C. Brizoïdes L. In beschaduwde vochtige grasgronden. ♃ Maj. Jun.

(Nijmegen, B. in FL. B. S.) n. v. i.

1146. C. remota L. Aan waterkanten, op vochtige grazige plaatsen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: de Bildt, Zeist, Uddelermeer, Harderwijk, Voorst, Arnhem, Oorsprong, Nijmegen, Charlois, Burght (Schouwen).

1147. C. stellulata Good. In vochtige, grazige heidegronden. ♃ Maj. *Jun.*

In Herb.: Harderwijk, Bond.; Loenen, Lac.; t. Apeldoorn en Voorst, Wtt.; Beek, Un. 1847; Eindhoven, D.; Zuiddorpe (Z.-Vlaand.), Wils, v. d. B. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; de Bildt, Herb. Lac.; Achttienhoven,

Gev. in Herb. pr.; Uddelermeer, Wtt. in Herb. Dav.; (Arnhem, Velp, Middachten, FL. B. S.; Bergumerheide, Hardegarijp, Fris.

1148. C. leporina L. In grasgronden aan wegen, waterkanten, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*C. ovalis* FL. B. S. p. 648).

In Herb.: Leyden, Lisse, Harderwijk, Rosmalen, Zuid-Beveland. Variat:

β. argyroglochin (C.) Hornem. In Herb.: Meppel, Heyn. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. Dav.

1149. C. elongata L. Aan waterkanten, in moerassige grasgronden. ♃ *Maj.* Jun.

In Herb.: Jagthuis b. Zutphen, Cop, Top; Maartensdijk, v. d. Tr. Bovendien: Westbroek, Herb. Lac.; Strijp, Eindhoven, D., Achttienhoven, Lac. in Herb. pr.; (Utrecht, FL. B. S.),

1150. C. canescens L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen in veenstreken. ♃ *Maj. Jun.* (*C. curta* FL. B. S. p. 652).

In Herb.: de Bildt, v. d. Tr.; Soesterveen, Lac.; Malden, Abel.; Paterwolde, Miq.; Wildervanck, v. d. B. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.;.(Hillegom, Groningen (*C. Loliacea* sec. v. Hall) Gort.; Utrecht, FL. B. S.

b. *Heterostachyae* (*).

I. Culmo basi fasciculis foliorum instructo; foliorum et bractearum margine siccitate sursum convoluto vel plano.

1151. C. vulgaris Fries. In vochtige, grazige zandgronden. ♃ *Maj. Jun.*

Radice caespitoso-stolonifera; culmo acutangulo, scabro, basi foliato; foliis concavis, ecarinatis flaccidis; spicis ♀ 2–4, sessilibus, erectis, subcylindricis, densifloris; bractea

---

(*) Cf. *Verslag* 1848 p. 123—128 ibique cit. Cl. Fries *Mant.* III. p. 143 seq. *Summ. veg.* p. 226 seq. *Studien* etc. in *Scandin. Archiv*, II. p. 181. *C. elytroïdem* dubiam reddidit Andersonii Monographia laudata, eamque propterea nunc omitto.

ima foliacea spicam ♂ solitariam aequante; fructibus elliptico-ovatis, nervosis, extus gibbis, squamas obtusas muticas superantibus. Cf. Fries l. l. Anderson, *Cyperaceae Scand.* 1849. p. 47. t. V. f. 52. Rchb. *Icon. Germ.* f. 580 et 581.

In Herb.: Leyden, D.; Noordwijk, Mb.; Kampen, Bond.; Hintham, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Smilde, v. d. B. in Herb. pr.

1152. **C. trinervis** Degl. In de duinen; in dorre heidestreken. ♃ *Maj.* — *Jul.* (*C. saxatilis* (?) FL. B. S. p. 664. Cf. *Obs.* p. 856. *C. rigida* Fl. Leid. p. 308; *Enum. Zeel.* II. p. 19. *C. cerina* Fl. Leid. p. 308. Dum.? *Prodr.* p. 147. (habet enim praeterea *C. trinervem* Degl.).

Radice stolonifero-repente; culmo obtuse triquetro, laevi; foliis canaliculatis, rigidis; spicis ♀ 3-4, sessilibus, confertis, oblongo-cylindricis, densifloris, ♂ 2-3, bracteis elongatis; fructibus ovatis, dense imbricatis, compressis, obsolete quinquenerviis, squamas oblongas, subacutas subaequantibus. Cf. Loiseleur *Fl. Gall.* II. pag. 294; Fries *Summ. Veg.* II. p. 561. Kunze *Riedgr.* p. 6, t. I. f. 2. (haud bona).

In Herb.: Haarlem, v. d. Ende; Overveen, Zandvoort, Mb.; Wassenaar, D.; Walchersche duinen, Wils; Schouwsche duinen, v. d. B. Bovendien: t. Zeist en Woudenberg, v. d. Tr. in Herb. Lac.; Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; 's Gravesande, v. d. Tr. in Herb. Bond.; (Scheveningen, Gort.).

C. aquatilis Wahlb. Differt a praecedentibus: culmo obtusangulo, foliis latis, spicis ♀ remotis, bracteis latissimis, ima subvaginante, fructibus rotundato-ovatis, enerviis, etc. Cf. Fries l. l. Anders. l. l. p. 46. Rchb. *Icon. Germ.* IX. f. 587. Indigena summopere dubia!

(Kromme Rijn bij Utrecht, van Hall in FL. B. S.). n. v. i.

II. Fasciculis foliorum ad basin culmi nullis; foliorum et bractearum margine siccitate deorsum utrinque revoluto.

* Culmis foliisque strictis, illis fere nudis, vaginis fibrillosis.

1153. C. turfosa Fries. In moerassige veengronden. ♃ Maj. Jun.

Stolonifera, culmo rigido, gracili, acutangulo, basi foliato, vaginis omnibus foliiferis; foliis late carinatis, spicis ♀ 2–3 lanceolato-cylindricis, arrectis sessilibus, bracteis culmum subaequantibus; fructibus erecto-patentibus, ovatis, acutis, extus gibbis, enerviis, squamas ovatas subsuperantibus, persistentibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 43. t. VI. f. 58. Rchb. *exsicc.* n°. 2128. (*Vignea pacifica*).

In Herb.: Rosmalen? Hov. Bovendien: Baambrugge, v. d. Tr. in Herb. pr.

1154. C. caespitosa L. In moerassige weilanden, op vochtige beschaduwde plaatsen. ♃ Maj. Jun.

Caespitosa (tumulos pulvinatos laete virides efformans), culmo acutangulo, scaberrimo, vaginis plurimis aphyllis teretibus vestito, foliis supra bicarinatis, flaccidis, bracteis angustissimis, saepe aphyllis, spicis ♀ 2–3 in apicem culmis congestis, subsessilibus, subcylindricis, densifloris; fructibus patentibus, ovato-ellipticis, apiculatis, utrinque convexis, enerviis, deciduis, squamas obtusiusculas subsuperantibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 42. t. VI. f. 59. Rchb. *Icon. Germ.* f. 582; *exsicc.* n°. 2126 et 27?

In Herb.: Kampen? Bond.

1155. C. stricta Good. Aan waterkanten, in moerassen, enz. ♃ *Maj.* Jun.

Caespitosa, culmo acutangulo, subnudo, vaginis aphyllis, carinatis, trigono-imbricatis vestito; foliis angustis, canaliculatis, spicis ♀ 2–3 subsessilibus, strictis, lanceolato-cylindricis, acutis, densifloris; bractea infima spicas ♂ 2–3 vix attingente; fructibus regulariter imbricatis, ovatis, compressis, nervosis, squamas muticas subsuperantibus. Cf.

Fries l. l. Anders. p. 42. t. VI. f. 60. Good. *Obs.* etc. in Römer *Archiv.* II. p. 185. t. III. f. 9. Rchb. *Icon. Germ.* 583.

Lisse, v. d. B., Spoel b. Culemborg, Wenck in Herb. pr. Bovendien: (Valkenburg, 's Hage, Utrecht, duinen Haarlem? FL. B. S.).

** Culmis florentibus cernuis, illis foliosis, vaginis efibrillosis.

1156. C. tricostata Fries. Aan waterkanten, enz. ♃ Maj. Jun.

Stolonifera, culmo acutangulo, stricto, foliis paucis, flaccidis, angustis, spicis ♀ 3-4 subsessilibus, erectis, distantibus, oblongo-cylindricis, obtusis, densifloris, bracteis latis, flaccidis, fructibus imbricatis, ovato-ellipticis, subapiculatis, plano-convexis (siccitate collabentibus), carinato-tricostatis, squamas oblongas, subobtusas superantibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 45. t. V. f. 55.

In Herb.: Leyden, D., Mb.; v. d. B. in Herb. pr. (inter specim. *C. strictae*).

1157. C. prolixa Fries. Aan rivieren, waterkanten, enz. ♃ *Maj. Jun.*

Caespitosa (raro stolones breves emittens), culmo acutangulo, foliis latissimis, plano-carinatis, valde flaccidis, spicis ♀ 3-4 infimis pedunculatis, pendulis, cylindricis, super. apice saepissime ♂, bracteis latis, culmum superantibus; fructibus regulariter imbricatis, primo conicis, dein utrinque compressis, nervosis, squamis (atro-purpureis) cuspidatis brevioribus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 44. t. V. f. 57.

In Herb.: Kampen, Bond.; Diepenveen, Cop.

1158. C. acuta L. Als de voorgaande. ♃ Maj. Jun.

Stolonifera, culmo acutangulo, scaberrimo, foliis atis, planis, spicis ♀ 3-5, imis pedunculatis nutantibus, super. sessilibus, erectis, oblongo-cylindricis, bracteis culmum subaequantibus, fructibus patentibus, ovato-ellipticis, globoso-convexis, plus minusve apiculatis, tenuiter nervosis, squamas muticas (acutasve) subaequantibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 44. t. V. f. 56. Rchb. *Icon. Germ.* f. 584, 585.

In Herb.: Kampen, Bond.; Deventer, Cop; Nijmegen, Abel.; Leyden, D. Bovendien: Utrecht, Herb. Lac.

C. GENUINAE.

C. limosa L. (Duinen b. Haarlem, Rainv. Gort. p. 251). n. v. i.

Indigena jam in FL. B. S. p. 660 in dubium vocata. Icon *Fl. Dan.* t. 158, quam Gorterus cum? citat, a plerisque auctoribus refertur ad *C. atratam.*

1159. **C. pilulifera** L. In grazige en beschaduwde zand- en heidegronden. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Noordwijkerhout, D.; Driebergen, Mb.; Harderwijk, Bond.; Borger, v. d. B.; Eindhoven, D.; St. Jan Steen, Wils, v. d. B. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn; (Hulsen, Scheveningen, Gort.; Haarlem, Herb. Rainv. (*C. montana*) sec. v. Hall; Nijmegen, Rheede, enz. FL. B. S.; Bergumerheide, Beetgum, Finkum, Fris.).

1160. **C. montana** L. In boschrijke heidestreken. ♃ Apr. Maj.

In Herb.: Rijzenburg langs de Amersfoortsche straatweg; v. d. Tr.; Zeisterheide? Kraep. Bovendien: Huis ter Heide, v. d. Tr. in Herb. VZ.; (Putten, R. in FL. B. S.).

1161. **C. praecox** Jacq. In drooge, zonnige, grazige zandgronden, aan wegen, dijken, enz. ♃ Mart. — *Maj.*

In Herb.: Katwijk, Noordwijkerhout, D.; Lisse, Mb.; Kampen, Bond.; Diepenveen, Twello, Top; Zutphen, Wtt., Cop. Bovendien: Heemstede, v. d. Tr. in Herb. Lac.; Deventer, Cop in Herb. Dav.; (Harderwijk, FL. B. S.; Giekerk, Rijperkerk, Fris.).

C. globularis L. Indigenam dicit Gorterus (Egmond op den Hoef) p. 250 hanc speciem eximie borealem, imo arcticam.

1162. C. digitata L. In bosschen. ♃ Apr. Maj.

In Herb.: Amersfoortsche heide? Kraep. Bovendien: Bakkershagen b. 's Hage, Herb. VZ.; (Putten en Elspeet, Gort).

1163. C. panicea L. Op vochtige plaatsen in grazige zand- en veengronden. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Noordwijkerhout, Baambrugge, Zeist, Harderwijk, Kampereiland, Nijmegen, Eindhoven. Bovendien: Achttienhoven, Gorssel, Deventer, enz., Meppel, Wildervank, (Sneek, Groningen, enz. Gort.; Friesland, M.; Waverveen, Doorn, Middachten, FL. B. S.).

1164. C. glauca Scop. Aan waterkanten, in vochtige zand- en heidegronden, weilanden, enz. ♃ *Apr. — Jun.*

In Herb.: Dordt, Leiden, Wassenaar, Kampereiland, Deventer, enz., Nijmegen, Zuid-Beveland.

1165. C. strigosa Huds. Aan waterkanten, enz. in bosschen ♃ Maj. *Jun.*

In Herb.: Plantage b. Rotterdam, Lac., de Br.; Beek, Un. 1847, v. d. B.

1166. C. pallescens L. Op vochtige, moerassige plaatsen in weilanden, enz. in boschrijke streken. ♃ *Maj.*

In Herb.: Eindhoven, D.; t. Voorst en Apeldoorn, Wtt. Bovendien: Middachten, v. Hall in Herb. Lac.; Jagthuis b. Zutphen, Cop in Herb. Dav.; Driebergsche bosch, v. d. B., Meerwijk (Nijm.), v. d. Tr. in Herb. pr.; (Hillegom, Herb. Rainv.).

1167. C. flava L. In lage weilanden, op moerassige plaatsen in heide- en zandgronden. ♃ Maj. *Jun.*

In Herb.: Wassenaar, D., Stekh.; Muyderberg, Lac.; Harderwijk, Kamperveen, Bond.; Nijmegen, Abel; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Achttienhoven, Herb. Lac.

1168. C. Oederi Ehrh. Op moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz. ♃ *Maj. — Jul.* (*C. flava β. Oederi* FL. B. S. p. 656).

In Herb.: Wassenaar, D.; Vogelenzang, Wils; Slooten, Lac., Romb., Doorn.; Harderwijk, Bond.; Uddelermeer, Un. 1849; Zuid-Beveland, Schouwen, v. d. B. Bovendien: Overveen, Herb. Lac.; Haren, v. H., t. Amersfoort en Nijkerk, D. Seiff., Halle (Veluwe), Wtt., Vughtsche heide, Hov., Maastricht, Marres in Herb. VZ.

1169. C. fulva Good. In moerassige weilanden. ♃ Maj. Jun. (Rotterdam, Rainv. Herb. sec. v. H.) n. v. i.

1170. C. Hornschuchiana Hoppe. Op moerassige plaatsen in heide- en veengronden. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Baambrugge, Mb.; Abcoude, Lac.; Achttienhoven, Wils. Bovendien: Oosterhoutsche heide, v. d. Tr. in Herb. pr.; Ede (Veluwe), Herb. Lac.

1171. C. distans L. In vochtige graslanden (vooral naar den zeekant). ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Amsterdam, Muyderberg, Lac.; Kampen, Bond.; Texel, Hoffm.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: de Helder, Wenck in Herb. pr.

1172. C. laevigata Sm. Op gelijke pl. als de beide vorige. ♃ Maj. Jun.

In Herb.: Funen b. Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.

1173. C. biligularis Dum. (non DC.) Op zilte grazige plaatsen, aan dijken, wegen, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*C. laevigata* Enum. Zeel. I. p. 48).

Proxime quidem accedit praecedenti, recedit vero: foliis radicalibus valde elongatis *angustis*, spica ♀ infima saepe longe remota pendula, fructibus laxe dispositis, habitu plantae ad *C. sylvaticam* accedente, etc. Utraque ulterius observanda!

In Herb.: Schouwen, Duiveland, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Hoofdplaat, Breskens, enz. Lac. Bovendien: Willemstadt, Lac. in Herb. pr.

1174. C. sylvatica Huds. In bosschen. ♃ Jun.

In Herb.: Heide b. Amersfoort? Kraep. Bovendien: Doesburg, Hoffm. in Herb. Dav. et pr.; ('s Heerenloo, v. G.; Nijmegen, B. in FL. B. s.).

1175. **C. Pseudocyperus** L. Aan beschaduwde waterkanten. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Warmond, Kampen, Twello, Nijmegen, Rosmalen, Zuid-Beveland. Bovendien: Zwijndrecht, Meppel, (langs het Spaarne, den IJssel, enz. Gort.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

1176. **C. ampullacea** Good. Aan waterkanten, op moerassige plaatsen; veel in veenachtige streken. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Zandvoort, Büse; Bentveld, Mb.; Uddelermeer, Un. 1849; Kampen, Bond.; Smilde, v. d. B.; Hengstdal b. Beek, Un. 1847; Utrecht, Lac. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Eindhoven, Hoffm. in Herb. Dav.; Bergen op Zoom, Wtt., Achttienhoven, Gev., Nijkerk, Wenck in Herb. pr.; (Reburg, Rijnsburg, 's Hage, Groningen, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

1177. **C. vesicaria** L. Aan waterkanten, in moerassige weilanden, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Omstreken van 's Bosch, Hov.; Kampen, Zalk, Bond.; Leyden, D.; Doorenweerd, v. d. B. Bovendien: Culemborg, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn; Beekbergerwoud, Wtt. in Herb. Dav.; Achttienhoven, Wenck, Gev. in Herb. pr.; (Nijmegen, 's Hage, Schalkwijk, Heikop, FL. B. S.).

1178. **C. paludosa** Good. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Kampereiland, Bond.; Beekhuizen, v. d. B. Bovendien: Dubbeldam, Cop in Herb. Dav.; (Utrecht, d. G.; Delft, 's Hage, Schalkwijk, Vleuten, FL. B. S.).

Variat:

β. (C.) *Kochiana* DC. (Fruct. ovato-oblongis, tandem rostro leviter curvato squarrosis). In Herb.: Wassenaar, D., Mb.

1179. C. riparia Curt. Als de vorige. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.

1180. C. filiformis L. Op moerassige plaatsen in veengronden. ♃ *Maj.* Jun. (*C. lasiocarpa* fl. b. s. p. 654).

In Herb.: Abcoude, de Bildt, Lac. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Halle (Veluwe), Wtt., Veenen bij Uilenpas, Hoffm. in Herb. Dav.; Nijmegen, Hoffm., Achttienhoven, Gev., v. d. Tr., Vijver te Wulverhorst, Wenck in Herb. pr.; (Princenmeer bij Stavoren, R. fl. b. s.).

1181. C. hirta L. In vochtige zandgronden. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. (C.) *hirtaeformis* P. sec. fl. b. s. In Herb.: t. Amsterdam en Haarlem, Mb.; Goes, v. d. B. Bovendien: Rotterdam, Herb. Lac.; (Beekhuizen, fl. b. s.).

Ord. Gramineae Juss.

Trib. *Paniceae* Kunth.

PANICUM L.

1182. P. sanguinale L. In bouwlanden, moeshoven, enz. ⊙ *Jul.* (*Digitaria sanguinalis* fl. b. s. p. 70).

In Herb.: Lisse, Heyn.; Zutphen, Wtt.; Berlikum, Hov. Bovendien: Valkenswaard, v. H. in Herb. pr.

1183. P. glabrum Gaud. In bebouwde gronden, aan wegen, enz. in zandige streken. ⊙ *Jul. Aug.* (*Digitaria glabra* fl. b. s. p. 72).

In Herb.; Noordwijkerhout, Bennebroek, de Bildt, Driebergen, Kampen, Rheenen, Nijmegen, Eindhoven, 's Bosch. Bovendien: Naarden, Muiderberg, Werkendam.

1184. P. Crus Galli L. In bouwlanden, op vochtige plaatsen aan wegen, enz. in zandige streken. ⊙ *Jul. — Sept.* (*Echinochloa Crus Galli* fl. b. s. p. 72).

In Herb.: Leyden, Voorburg, Noordwijk, Lisse, IJsselmuiden, Oldenbroek, Arnhem, Nijmegen, Hees, Beek, Vught.

Obs. Specimina *palea longe* et *breviter aristata* promiscue occurrunt.

SETARIA P. B.

1185. S. verticillata P. B. In moeshoven, op ruige plaatsen aan wegen, enz. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem.; Leyderdorp, Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

1186. S. viridis P. B. In zandige bouwlanden. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Overveen, Kampen, Soestdijk, Deventer, Arnhem, Nijmegen, Heusden, Zuid-Beveland.

1187. S. glauca P. B. Als de vorige. ⊙ *Aug. Sept.*

In Herb.: Beek, Un. 1847; de Bildt, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Utrecht, Wtt., Stryp (N.-Brab.), D. in Herb. pr.; (Grebbe, Darthuizen, Naarden, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

S. Italica P. B. (efferata?) lecta est pr. Amersfoort ab orn. v. d. Roemer in Herb. Dav.

Trib. *Phalarideae* Kunth.

PHALARIS L.

1188. P. Canariensis L. In bouwlanden en aan ruige plaatsen. ⊙ *Jun.* — *Aug.* Planta antea efferata, nunc spontanea.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Doorn, Kampen, Hees, Ubbergen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

1189. P. Arundinacea L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Zomerzorg, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit: *fol. albo-striatis*: (de Bildt, v. H.).

HIEROCHLOA Gm.

1190. H. odorata Wahl. Aan waterkanten en op vochtige plaatsen in weilanden. ♃ *Apr. Maj.* (*H. borealis* FL. B. S. p. 76).

In Herb.: Leyden, Abcoude, Baambrugge, enz., Utrecht, Kampen, Zwolle, Groningen, Walcheren. Bovendien: Eelderwolde, 's Hage, (Rotterdam, Gouda, Bodegraven, Gort.; Nieuwkoopsche en Zevenhovensche droogmakerij, Amsterdam, FL B. S.; Giekerk, Wolvega, enz. *Fl. Fris.*).

ANTHOXANTHUM L.

1191. A. odoratum L. In weilanden, aan dijken, wegen, enz. ♃ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Trib. *Alopecuroïdeae* Koch.

ALOPECURUS L.

1192. A. pratensis L. In weilanden, aan dijken en wegen. ♃ *Maj. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, 's Bosch, Walcheren.

1193. A. agrestis L. In bouwlanden (vooral in kleigronden). ⊙ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Rijnsburg, Amsterdam, Zalk, Kampen, Zuid-Beveland.

1194. A. bulbosus L. Op grazige plaatsen aan dijken, wegen, enz. naar den zeekant. ♃ *Maj. — Aug.*

Differt ab *A. geniculato*: spica attenuata, glumis distinctis, acutis, aristis validis divergentibus, radice tuberosa; ab *A. agresti*, cui magis affinis, praeter radicem: culmo glabro, glumis distinctis, villosis.

In Herb.: Leyden, D.; Sloterdijk, Doorn., Romb.; Kampen, Bond.; Eiland Rozenburg, de Br.; Maassluis, v. d. Tr. Bovendien: ondersch. pl. om Amsterdam, Herb. Lac.; (Utrecht, t. Harlingen en Franeker, t. Naarden en Muyderberg, Cadzand, Harderwijk, de Linde (Friesl.), N. Bijdr. p. 9; Huizum, Schoterzijl, Fris.).

1195. A. geniculatus L. Aan waterkanten, op moerassige plaatsen in weilanden, enz. ⊙ (♃?) *Maj.* — *Jul.* Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Groningen, Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

- β. *bulbosus* (A.) Hoffm. (*Dld's Flora* I. p. 28). In Herb.: Leyden, Mb. Bovendien: t. Marssen en Menaldum, Br. in Herb. Dav.
- γ. *radicans.* (Culmis e nodis radicantibus). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Zwijndrecht, Herb. Lac.
- δ. *spica lobata.* Leymuiden, D. in Herb. pr.

1196. A. fulvus Sm. Op gelijke pl. als de vorige. ⊙ *Jul. Aug.*

In Herb.: Dordt, Lac.; Rosmalen, Hov.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Schalkhaar, Tyhaar, Enck b. Dev. Cop in Herb. Dav.; (Heikop b. Vianen, Groningen, v. H.; Neerlangbroek, v. d. Tr. FL. B. S.).

PHLEUM L.

1197. P. arenarium L. In de duinen; op dorre heide- en zandgronden. ⊙ *Maj. Jun.* (*Chilochloa arenaria* FL. B. S. p. 70).

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen, Spoel bij Kuilenburg, Vughtsche heide. Bovendien: t. Wyhe en Raalte, Herb. Dav.

P. Boehmeri Wib. (Haarlem, Loosjes *Fl. Harlem.* 1779; Leyden, Mulder *El. Leid.*; (*Chilochloa Boehmeri* FL. B. S. p. 68). n. v. i.

Obs. Vereor, ne commutatum sit cum alio quodam Phleo, quandoquidem in locis indicatis, multum a Botanicis nostris calcatis, serius non est repertum.

1198. P. pratense L. In weilanden, aan dijken en wegen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland.

Variat:

β. *nodosum* (*P.*) L. In Herb.: Leyden, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Obs. Radicem incrassato-nodosam vidi saepius in speciminibus, culmo et spica valde elongatis ad typum speciei pertinentibus; at observavi simul in arenosis radice *repenti-stolonifera* et in humidis *culmis radicantibus*, quae varietates diligenter observandae esse videntur.

CHAMAGROSTIS Borkh.

1199. C. minima Borkh. In opene zandgronden. ⊙ Mart. Apr.

In Herb.: Duinen b. Zorgvliet, VZ.

Trib. *Chlorideae* Kunth.

CYNODON Rich.

1200. C. Dactylon Pers. In grazige zandgronden, aan dijken en wegen. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Waaldijk b. Gameren, Wtt.; Wageningsche berg, Büse; Hervensche dijk, Ortenschans enz. b. 's Bosch, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Twellosche dijk tegenover de Ziel, Tyhaar in Herb. Dav.; ('s Hage, Col. FL. B. S.).

SPARTINA Schreb.

1201. S. stricta Roth. Aan de zeekust. ♃ *Aug. — Oct.*

In Herb.: Zuid-Beveland (op de slikken der zandkreek en Oosterschelde), v. d. B.

Trib. *Oryzeae* Kunth.

LEERSIA Soland.

1202. L. Oryzoïdes Sw. Aan waterkanten. ♃ *Aug.* Sept.

In Herb.: Utrecht, Wtt.; Klopvaart b. Utrecht (panic. inclusa), Gev. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; Tongelre, D., Tjepma (Utr.), v. d. Tr. in Herb. pr.; (Rotterdam, Gort.; Dussen (N.-Brab.), Maasdam, St. Anthoniepolder, enz., Lac. FL. B. S.; Rotterdam, Dum.; versch. pl. bij Utrecht, N. Bijdr.).

Trib. *Agrostideae* Kunth.

POLYPOGON Desf.

1203. P. Monspeliensis Desf. Op bebouwde en onbebouwde, ruige plaatsen naar den zeekant. ⊙ Maj. — *Jul.* (*P. Monspel.* var. *β.* FL. B. S. *N. Bijdr.* p. 8. excl. syn. nonnullis).

In Herb.: Stalen bij Spanjaardsbrug b. Leyden, D.; Mb., Wils. Bovendien: Werkendam en Zwijndrecht, Lac. in Herb. Cop; (Santhorst b. Wassenaar, Six FL. B. S. p. 59.).

Obs. Gorteri synonymon consulto omisi, quum, me judice, *Setariam viridem* significet. Specimina nostra ad amussim cum exoticis eximie congruunt, ita ut de *P. littorali* Sm., licet distributionem huic septentrionalem, quemadmodum australem alteri, tribuant auctores, ne sermo quidem esse possit.

AGROSTIS L.

1204. A. stolonifera L. In bouw- en weilanden, langs dijken en wegen, op beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, in vochtige zandgronden, enz. ♃ *Jun.* — *Aug.* (*A. alba* *α.* et *β.* FL. B. S. p. 60. *A. maritima* ibid. p. 714. fid. spec. auct. in Herb. VZ.).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Hilversum, Kampen, 's Bosch, Rosmalen, Zuid-Beveland.

Variat *panicula pallida* et *colorata*, *diffusa*, *contracta* et *sublobata* et praeterea:

β. gigantea Koch. In Herb.: Leyden, 's Bosch, Zuid-Beveland.

γ. diffusa (*A.*) Host. (*A. diffusa* FL. B. S. p. 60). In Herb.: Dordt, Leyden, Zuid-Beveland.

δ. maritima Koch. In Herb.: Zandvoort, Mb.; Schouwsche duinen, v. d. B.

ε. aristata (var. *γ.* FL. B. S.). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (de Bildt, FL. B. S.).

Occurrit tandem *statu luxuriante* (var. *δ.* FL. B. S.). (de Bildt, FL. B. S.).

1205. A. vulgaris With. In weilanden, langs wegen en dijken, in opene en bebouwde zandgronden, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland, Maastricht. Variat:

β. aristata FL. B. S. (*A. hybrida* Dum. fid. spec. cl. Bergsma in Herb. VZ.) In Herb.: Kampen, Bond.; Doorn, v. d. Tr. Bovendien, (Nijmegen, FL. B. S.).

Occurrit praeterea *statu luxuriante* (var. *γ.* FL. B. S.); (Muiderberg, de Bild, Helsum, Rheede, v. H. ibid.).

1206. A. canina L. In vochtige, grazige, beschaduwde zandgronden. ♃ *Jun.* Jul. (*Trichodium caninum* FL. B. S. p. 54.)

In Herb.: Sloten, Lac., Romb., Doorn.; Loosdrecht, v. d. Tr.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Achttienhoven, Herb. Lac.; Heide b. Zeist, Wenck, Uilenpas, Wageningsche berg, Wtt., Wassenaar, Mb. in Herb. pr.; Harderwijk, Zalk; Herb. Heyn.; (t. Naarden en Laren, Nijmegen, Utrecht, Vianen, Heikop, Biljoen, FL. B. S.; Menaldum, Leeuwarden, Appelscha, Fris.). Variat:

β. mutica Lej. et Court. (*floribus muticis*). Hilversum, v. d Tr. in Herb. Lac.

γ. aurea Lej. et Court. (*panicula lutescente*). Zandig weiland b. Zutphen, Wtt. in Herb. pr.

Occurrit praeterea *statu luxuriante.* In Herb.: de Bild, Mb.

1207. A. setacea Curt. In opene zand- en heidegronden. ♃ Jul. (*Trichodium setaceum* FL. B. S. p. 54.).

(Dennenbosch bij de Bild, v. H. in FL. B. S.) n. v. i.

Obs. Eo magis dolendum, speciem hanc in illa regione, a Botanicis Ultrajectinis strenue calcatis, non esse nuperius repertam, quo insignior est et characteribus et distributione geographica; reperitur nimirum in Anglia Gallia littorali et Lusitania estque ideo planta eximie occidentalis. A praecedente specie, cui caeteris magis affinis, multis notis differt, e. g. *habitu stricto*, *panicula coarctata*, *glumis externis apice erosis*, *arista duplo longiore*, *vaginis scabris*, etc. Habitu *Corynephorum canescentem* quodammodo refert.

1208. A. pusilla Dum. (*Trichodium pusillum* v. Hall. FL. B. S. p. 56.).

(Beschad. zandgronden op Beekhuizen, v. H. ibid.) n. v.

Obs. Species mihi prorsus ignota! Ad varietatem δ. *pusillam A. caninae* referunt Lej. et Court. Comp. I. p. 62, cui vero obstant characteres l. l. enumerati, longius diversam stirpem et proxime antecedenti magis affinem, denotantes.

APERA P. B.

1209. A. spica venti P. B. In koornlanden. ⊙ *Jun. — Aug.* (*Agrostis spica venti* FL. B. S. p. 62.).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Nijmegen; Eindhoven, Zuid-Beveland.

1210. A. interrupta P. B. In bouwlanden. ⊙ Jul. Aug. (Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*, I. p. 43.) n. v. i. L.

Lagurus ovatus L. Boerhaavius (l. l. II. p. 158. n°. 7) indigenarum signum apposuit. Occurrit in Anglia, Gallia occidentali et Belgio meridionali sec. Dum. *Prodr.* p. 151.

CALAMAGROSTIS Roth.

1211. C. lanceolata Roth. Aan waterkanten, in vochtige, beschaduwde grasgronden. ♃ *Jun. Jul.* Aug. (*Arundo Calamagrostis* FL. B. S. p. 64.).

In Herb.: Leyden, D.; Ysselmuiden, Bond.; Rosmalen, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Bunschoten, Achttienhoven, Wenck. in Herb. pr.; (Delft, Betuwe, Zorgvliet b. 's Hage, Gort.; Nijmegen, Haagsche bosch, Katwijk, Haarlem, FL. B. S.).

1212. C. littorea D.C. Aan waterkanten. ♃ Jul. Aug. (*Arundo littorea*? FL. B. S. p. 64 et *A. pseudophragmites* ibid. fide specim.).

Meerenberg aan het Haarlemmermeer, de Haan (spec. Herb. Stekh.) in Herb. pr.; Haarlem, Mb. in Herb. Lac.; (Katwijk aan Zee, Kuhl in FL. B. S.).

1213. C. Epigeios Roth. Aan waterkanten, in opene en beschaduwde, moerassige zandgronden. ♃ *Jun. — Aug.* (*Arundo Epigeios* FL. B. S. p. 62.).

In Herb.: Leyden, Zalk, Nijmegen, Zuid-Beveland.

1214. C. stricta Spr. In moerassige weilanden. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: Meppel, Heyn.

PSAMMA P. B.

1215. P. arenaria R. S. In de duinen, op zandheuvels in heidestreken. ♃ *Jul. Aug.* (*Arundo arenaria* FL. B. S. p. 64.).

In Herb.: van versch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen, Vughtsche heide. Bovendien: Texel, Havelte, Ommen, (Stavoren, Gort.; Amersfoortsche heide, Breda, Roozendaal, de Bild, Rheede, enz. FL. B. S.).

1216. P. Baltica R. S. In de duinen. ♃ Jul. Aug. (*Arundo Baltica* FL. B. S. p. 756. *N. Bijdr.* p. 8.)

(Eiland Rottum, Bley; Schiermonnikoog, Hinxt l. l.) n. v. i.

Trib. *Stipaceae* Kunth.

MILIUM L.

1217. M. effusum L. In bosschen. ♃ *Maj.* — Jul.

In Herb.: Haagsche bosch, D., Mb.; Beek en Ubbergen, Abel.; Vught, Hov. Bovendien: Hoogeveen, Herb. Heyn.; Paterwolde, Miq. in Herb. Dav.; (Harderwijk, Haarlemmerhout, Utrecht, Gort.; Friesland, M.; Baarn, enz., Witmarsum, Arum, enz. in Friesland, FL. B. S.).

1218. M. scabrum Merlet. In de duinen. ⊙ *Maj.*

Differt a praecedente, cujus varietatem, nescio quo jure, habet Cl. Kunth (*Enum.* pl. I. p. 55): culmo $\frac{1}{4}$ — 1 pedali, panicula coarctata, scabritie, duratione, loco natali, etc. Cf. FL. B. S. p. 58.

In Herb.: Katwijk, Stekh., D., Mb., Hartm.; Overveen, Büse; Scheveningen, de Br. Bovendien: Noordwijk, Herb. Lac.

Obs. Cl. hujus speciei indigenae primus inventor in FL. B. S. p. 756 *M. vernalis* M. B. nomen prius recepto praefert. Diagnosis vero hujus auctoris (*Fl. Cauc.* I. p. 53.) brevior est, quam ut exinde certi quid statui possit, nec patet, recentiores auctores vidisse specimina authentica. Propterea retinui nomen nobis magis usitatum *M. scabri*, quod caeterum fere eodem tempore tum est (1809) quo alterum proposuit M. B. (1808).

Trib. *Arundinaceae* Kunth.

PHRAGMITES Trin.

1219. P. communis Trin. Aan waterkanten, in moerassen, enz. ♃ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit: *foliis flavo-lineatis* (Wildenborch, Star.; t. Berlikum en Ried, Bruinsma FL. B. S. p. 758.).

Trib. *Avenaceae* Kunth.

KOELERIA Pers.

1220. K. cristata Pers. Op drooge, zonnige plaatsen in zandgronden, in de duinen. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Wassenaar, D., Mb., Oudem.; Overveen, Büse. Bovendien: Scheveningen, Spoel b. Culemborg, Herb. Lac.; Twello, Cop in Herb. Dav.; Loosduinen, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Nijmegen, B. in FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa.*)

AIRA L.

1221. A. caespitosa L. Aan beschaduwde waterkanten, in moerassige weilanden, enz. ♃ *Jun.* — Aug. (*Deschampsia caespitosa* FL. B. S. p. 102).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen. Variat: *panicula valde effusa* et *coarctata*, *spicularum magnitudine* et:

β. *pallida* Koch. In Herb.: Leyden, D., Mb.

γ. *setifolia* Koch. Leyden, D. in Herb. pr.

1222. A. flexuosa L. In drooge zand- en heidegronden. ♃ *Jun.* — Aug. (*A. flexuosa* var. β. FL. B. S. p. 100).

In Herb.: de Bild, Driebergen, Zeist, enz. Hatert, Hees, Vughtsche heide, Eindhoven. Bovendien: Texel, Deventer, Meppel. Variat:

β. (*A.*) *montana* L. sec. Koch. (Spiculis minoribus saturatius coloratis, panicula magis contracta). (*A. flexuosa* var. α. FL. B. S. l. l.) In Herb.: Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov.

1223. A. uliginosa Whe. In moerassige veengronden. ♃ Aug. Sept. (*A. discolor* Dum. sec. Lej. et Court. *Comp.* I. p. 69. FL. B. S. p. 716.)

(Noord-Braband, Dum. l. l.; Prov. Limburg, Lej. et Court. l. l.) n. v. i.

CORYNEPHORUS P. B.

1224. C. canescens P.B. In dorre zand- en heidegronden, in de duinen. ♃ *Jun. Jul.* Aug.

In Herb.: Holl. en Zeeuwsche duinen, Naarden, Laren, Hilversum, Kampen, Deventer, Nijmegen, Vughtsche heide. Variat:

β. panicula glauca, antheris sulphureis Favr. FL. B. S. p. 104. (Zandvoort, Favr.) n. v.

HOLCUS L.

1225. H. lanatus L. Aan dijken en wegen, in weilanden, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Deventer, Nijmegen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

1226. H. mollis L. In bosschen, tusschen kreupelhout, in heidegronden, enz. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Muijderberg, Kampen, Zuid-Beveland. Bovendien: Naarden, Dubbeldam, Twello, Meppel, (Haagsche bosch, Gort.; Nijmegen, Bennebroek, Soestdijk, Laren, enz. FL. B. S.).

ARRHENATHERUM P. B.

1227. A. elatius M. et K. In weilanden, aan wegen, in bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Maj. — Aug.* (*A. avenaceum* FL. B. S. p. 76.)

In Herb.: Dordt, Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch. Bovendien: Kampereiland, Deventer, Beekhuizen, Eindhoven. Variat:

β. bulbosum Koch. In Herb.: Zandpoort b. Velsen; Mb., Büse; Zuid-Beveland, Domburg, v. d. B.

AVENA L.

1228. A. hybrida Peterm. In bouwlanden. ⊙ *Jul.* Aug. (*Verslag* 1848, p. 118.)

In Herb.: Goes (onder 't vlas), v. d. B.

1229. A. sativa L. Veel in 't groot verbouwd en zeer dikwijls verwilderd in bouwlanden, aan ruigtens, enz. ⊙ *Jul.* Aug.

In Herb.: Zuid-Beveland.

1230. A. orientalis Schreb. Verbouwd? en verwilderd. ⊙ Jul. Aug.

In Herb.: Ooysche waard bij Nijmegen, Abel.

1231. A. strigosa Schreb. In bouwlanden en koornvelden (zandgronden). ⊙ Jul. Aug.

In Herb.: Kampen, Bond.; Leyden, D. Bovendien Eindhoven, D. in Herb. pr.

1232. A. fatua L. In bouwlanden en koornvelden. ⊙ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, D.; Maarssen, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Nijmegen, 's Hage, Utrecht, Vianen, v. H.) FL. B. S.) Variat:

β. Locustis fere omnibus 2-floris, statura 1-1½ pedali v. H. in FL. B. S. p. 100. (Waarden b. Vianen, Utrecht, v. H.) n. v.

1233. A. pubescens L. In grazige zand- en heidegronden, in de duinen. ♃ *Maj. Jun.* (*Trisetum pubescens* FL. B. S. p. 98.).

In Herb.: Leyden, Wils; Noordwijkerhout, Mb.; Kampen, Bond.; omstreken v. Nijmegen, Abel. Bovendien: Eindhoven, Hoffm., t. Deventer en Gorsel, Tyh., Deventer, Cop in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.; (Haarlem, Rainv.; 's Hage, d. G.; Harderwijk, Scheveningen, Heemstede, Overveen, enz. v. H. in FL. B. S.).

1234. A. flavescens L. Op grazige plaatsen aan dijken en wegen, in weilanden, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*Trisetum flavescens* FL. B. S. p. 98.).

In Herb.: 's Hage, Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Bovendien: Amerongen, Spoel bij Kuilenburg, Werkendam, Eindhoven, (Rotterdam, t. Haarlem en Zandvoort, Utrecht, Vianen, t. Arnhem en Nijmegen, Rheede, Middachten, enz. FL. B. S.). Variat spicularum magnitudine et:

β. variegata (*γ*) Gaud. Deventer, T.yh. in Herb. Dav. (Middachten, v. H. in FL. B. S.).

A. subspicata Clairv. A Gortero (p. 22 *Aira subspicata*) fide Rainvillei indigena indicata; quem errorem jam correxit cl. FL. B. S. auctor (p. 716.).

1235. A. Caryophyllea Wigg. In dorre zandgronden, in de duinen. ⊙ *Jun.* — *Aug.* (*Aira caryophyllea* FL. B. S. p. 102.).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Sassenheim, Kampen, Hulst. Bovendien: Aardenhout, Deventer, Meppel, Eindhoven, (Velsen, 's Hage, Gort.; Nijmegen, Huis ter Heide, de Bild, Rheede, enz. FL. B. S.). Variat:

β. multiculmis Dum. *Prodr.* p. 154. (*Aira multiculmis* FL. B. S. p. 716.) (de Bild, Dum. ibid.) n. v.

1236. A. praecox P. B. In dorre zand- en heidegronden, in de duinen. ⊙ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Noordwijk, Nijmegen, Walchersche duinen. Bovendien: Velzen, de Bild, Meppel, (Haagsche bosch, Hillegom, Gort.; Hengelo, Harderwijk, v. G.; Muijderberg, Rheede, enz. FL. B. S.; Wateren, Fris.)

TRIODIA R. Br.

1237. T. decumbens P. B. Op opene plaatsen in boschrijke zand- en heidegronden. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Haarlem, Baambrugge, Eindhoven, St. Jan Steen. Bovendien: Hilversum, t. Zeist en Amersfoort, Achttienhoven, Texel, Meppel, Beekhuizen, Wolfhezen, (t. Nijmegen en Hulsen, Franeker, Scheveningen, Gort.; Waverveen, Rheede, Middachten, de Bild, enz. FL. B. S.; Oosterwolde, Appelscha, Dragten, Fris.).

MELICA L.

1238. M. ciliata L. In weilanden (aan rotsen, muren, op ruige steenachtige plaatsen). ♃ Maj. Jun.

In Herb.: Weilanden op 't eiland Schouwen, v. Hertum. Bovendien: (Haarlem, Ouk. Gort. p. 334.).

1239. M. uniflora Retz. In bosschen. ♃ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Ubbergen, t. Groesbeek en Heumen, Abel.; Mormerdal b. Beek, Un. 1847; Uilenpas, Wtt.; Doornweerd, Büse. Bovendien: Maastricht, Herb. Hov.

1240. M. nutans L. In bosschen. ♃ Maj. Jun.

Maastricht, Lej. (*Fl. de Spa* I. p. 47.). n. v. i. L.

Trib. *Festucaceae* Kunth.

BRIZA L.

1241. B. media L. In weilanden, langs wegen en dijken. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Schalkwijk, Sassenheim, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. serotina Verm. (FL. B. S. p. 78.) mihi ignota.

POA L.

1242. P. annua L. Allerwege op bebouwde en onbebouwde plaatsen. ⊙ *Mart.* — *Nov.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Goes. Variat:

β. villosa (flosc. carina margineque inferne villosis. de Br. *Verslag* 1849. p. 73.). In Herb.: 's Hage, de Br.

γ. nemoralis (spic. 2-4 floris; flaccida, habitum *P. nemoralis* mentiens). In Herb.: Haagsche bosch, D.

1243. P. bulbosa L. Op zonnige pl. in dorre zandgronden. ♃ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Duinen bij Katwijk a. Zee, D.; begraafplaats te Noordwijk, Mb., Stekh. Variat:

β. vivipara. In Herb.: met de soort zelve, Mb.

1244. P. nemoralis L. In bosschen, op vochtige beschaduwde pl. in zandige streken. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Eindhoven, Grebbe, D.; Ubbergen, Abel.; Zalk, Bond. Bovendien: Doorenweerd, Büse, Voorst, Cop in Herb. Dav.; Scherpenzeel, v. d. Tr. in Herb. Lac.; (Wijk b. Duurstede, Nijmegen, Beek, FL. B. S.). Variat:

β. firmula Koch. In Herb.: Spoel b. Culemborg, v. d. Tr.; Bosch te Zalk, Bond. Bovendien: Eindhoven, D., Wijk b. Duurstede, Wtt. in Herb. pr.; (muren te Persingen? Rainv.; Rheede, de Grebbe, FL. B. S.).

1245. P. fertilis Host. In drasse weilanden, aan waterkanten, enz. ♃ Jun. — Jul. (Koch.) — Sept. (FL. B. S.) (*P. serotina* FL. B. S. p. 86.).

In Herb.: 's Bosch, Hov. Bovendien: Eindhoven, D., t. Baambrugge en Vinkeveen, v. d. Tr. in Herb. pr.; Noordendijk b. Dordt, Herb. Lac.; (Heikop, Utrecht, Slijkewijk, Rheede, FL. B. S.).

1247. P. trivialis L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ♃ Jun. *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. coarctata Rchb. (*Icon. Germ.* I. f. 1653.) In Herb.: Zilte kleigronden in Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Deventer, Cop. in Herb. Dav.

1247. P. pratensis L. Allerwege in weilanden, aan wegen, op bebouwde en onbebouwde plaatsen. ♃ *Maj. — Jul.* Variat:

α. latifolia Weihe (fol. omnibus planis). In Herb.: Nijmegen, Vughtsche heide, Eindhoven, Zuid-Beveland.

a. *anceps* Gaud. (culmo compresso, fol. latis, spic. multifloris). In Herb.: 's Hage, Zuid-Beveland.

b. *humilis* (P.) Ehrh. (vix pedalis, spic. paucifloris) In Herb.: 's Hage, Katwijk, Zuid-Beveland.

c. *dunensis* (caespite densissime stolonifera, culmis digitalibus, fol. convolutis, rigidis) In Herb.: Katwijk, D.

β. diversifolia (fol. culmeis planis, radicalibus complicato-angustatis). In Herb.: Leyden, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien, Deventer, Cop in Herb. Dav.

γ. angustifolia Gaud. (fol. omnibus complicato-angustatis). In Herb.: Leyden, Valkenburg, Kampen, Zuid-Beveland.

a. *variegata* (var. *γ?* FL. B. S.) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Zandberg b. Kampen, Bond. Bovendien: (Amsterdam? FL. B. S.).

δ. setacea Mb. et Kerb. (fol. omnibus setaceo-complicatis planisve, angustissimis. Leid. p. 331). (Katwijk, Wtt.) n. v.

1248. P. compressa L. Op oude muren, aan wegen en dijken, in drooge grasgronden. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Schalkwijk, Kampen, Ubbergen, Zuid-Beveland. Bovendien: Meppel, Texel, (Brederode, enz., Gort.; Franeker, M.; Leeuwarden, enz., Fris.).

P. spicata L. *Mant.* Species Agrostographis recentioribus dubia aut ignota, quam vero, teste Candolleo, indigenam (in dunis Hollandiae) enumeravit v. Hall. (*Syn. gram.* p. 76, FL. B. S. p. 84). Gorteri *P. spicatam* ad *Glyceriam maritimam* retulit idem cl. auctor fide Herbarii Rainvilleani; nihilominus *P. rigidae* nomine errorem

illum, nescio qua auctoritate, resuscitare non dubitavit auctor Fl. Fris. p. 35.

GLYCERIA R. Br.

1249. G. spectabilis M. et K. In moerassen, aan waterkanten, enz. ♃ *Jun. Jul.* (*Poa aquatica* FL. B. S. p. 86.).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.

1250. G. fluitans R. Br. In drasse weilanden, op moerassige plaatsen, in slooten, enz. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.

1251. G. distans Wahlb. Op vochtige, moerassige plaatsen, in weilanden, enz. naar den zeekant. ♃ *Jun. — Aug.* (*Poa distans* FL. B. S. p. 84.).

In Herb.: Leyden, Rijnsburg, Kampen, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Hoek v. Holland, Y bij Amsterdam, Spakenburg, Zwijndrecht, Texel, de Lemmer, (Delfzijl, Franeker, Rainv. sec. cl. v. Hall; Nijkerk, Harderwijk, Elburg, v. G.; Harlingen, Dijkshoek, Fris.) Variat:

β. coarctata Enum. Zeel. I. p. 51. (panicula coarctata, ramis spiculis subsessilibus totis obsessis). In Herb.: Zeeland, v. d. B.

1252. G. maritima M. et K. Aan de zeekust, aan kanten van slooten, kreeken, enz. ♃ *Jul. — Sept.* (*Poa maritima* FL. B. S. p. 86.).

In Herb.: Duiveland, Zuid-Beveland. Bovendien: Biervliet, (Delfzijl, den Dollart, Franeker, Rainv.; Y bij Amsterdam, FL. B. S.; de Lemmer, enz. Fris.).

1253. G. aquatica Presl. Aan waterkanten, in moerassen, drasse weilanden, enz. ♃ *Maj. — Jul.* (*Catabrosa aquatica* FL. B. S. p. 104.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Burgt (Schouwen). Bovendien: (Nijmegen, 's Hage, Haarlem, Middachten, FL. B. S.; Friesland, Fris.)

SCLEROCHLOA P. B. Rchb.

1254. S. Borreri Bab. Op vochtige plaatsen naar den zeekant. ♃ an ⊙? *Jun. Jul.*

Panicula verticillata coarctata, ramulis (infimis 4-5) demum arrecto-patentibus, hispidis, spiculis linearibus, rhachi terete. Man. of Brit. Bot. p. 370; (*Glyceria Borreri*) Engl. Bot. Suppl. 2797. (*S. procumbens*) Enum. Zeel. II. p. 20. N. Bijdr. p. 10 fid. spec.)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Zwijndrecht, Lac.

1255. S. procumbens P. B. Als de voorgaande. ♃ an ⊙? *Maj. — Aug.*

Panicula secunda, disticha, compacta, rigida, spiculis lanceolato-linearibus (3plo quam in praecedente majoribus) rhachi tereti-angulata. (*Poa procumbens* FL. B. S. p. 714; Bat. t. 366; Engl. Bot. 532).

In Herb.: Amsterdam (Plantage, Overtoom, enz.) v. Hall, Lac., Romb., Doorn.; Zwartendijk b. Kampen, Bond.; t. Muijden en Muijderberg, Lac. Bovendien, Spakenburg, Herb. Wenck.

1256. S. rigida Panz. In drooge zandgronden (naar den zeekant). ⊙ Jun. Jul. (*Poa rigida* FL. B. S. p. 88. *Festuca rigida* Koch. p. 936).

In Herb.: Hoek v. Holland (Staalduin), Verm.

MOLINIA Schrank.

1257. M. coerulea Mönch. Op vochtige plaatsen in de duinen en in zand- veen- en heidegronden. ♃ *Jun. — Sept.* (*Enodium coeruleum* FL. B. S. p. 80).

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Haarlem, Abcoude, Baambrugge, enz., Nijmegen, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: Drenthe, (Zutphen, Gort.; Friesland, M.; Groningen, Driebergen, Huis ter Heide, Gorkum, enz. FL. B. S.; Oudkerk, Langweer, Veenwoudsterwal, enz. Fris.).

M. serotina M. et K. Indigenam indicavit Gorterus, (p. 21. Zorgvliet, Rainv.) at vero juxta specimina male determinata. (Cf. v. Hall. *Syn. Gram.* p. 110).

DACTYLIS L.

1258. D. glomerata L. In weilanden, aan wegen, dijken, akkerkanten, enz. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. glaucescens (D.) Willd. (fol. rigidis, glaucescentibus). In Herb.: 's Hage, de Br.

γ. abbreviata Drej. (humilior, glaucescens, glomerulis infer. subsessilibus). In Herb.: 's Hage, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

CYNOSURUS L.

1259. C. cristatus L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Utrecht, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Occurrit *spica trifida*, habitum Dactylis referens (Leyderdorp) Leid. p. 333.

FESTUCA L.

A. VULPIA Gm.

1260. F. Myurus Ehrh. Op oude muren, op zonnige plaatsen in hooge zandgronden. ♂ (an ☉?) Maj. *Jun. Jul.*

In Herb.: Muren v. Leyden, D., Mb.; Zeist? Kraep. Bovendien, Kasteel te Wijhe, Tyh. in Herb. Dav.; Maastricht, Herb. Hov.; (Nijmegen, Hillegom, Rainv.; Overveen, v. Marum in FL. B. S.; Hilversum v. d. Tr. *N. Bijdr.* p. 13).

1261. F. Bromoïdes (L.) Koch. In drooge zand- en heidegronden. ♂ (an ☉?) Maj. *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Eindhoven, D.; de Bild, v. H. Bovendien: t. Velp en Rheede, Mb. in Herb. Dav.; Zeist, t. Rozendaal en Etten, Herb. Lac.; Hilversum, Kraamw. in Herb. Heyn.; Valkenswaard, v. H., Rheede, Büsc, t. Beek en Groesbeek, v. d. B., t. Hilversum en 's Graveland, v. d. Tr. in Herb. pr.; (t. Willemsoord en Paslo (O. Yss.) v. H.; Utrecht, v. d. Tr. FL. B. S. en *N. Bijdr.* p. 13).

B. FESTUCAE GENUINAE.

1262. F. ovina L. In opene en beschaduwde zand- en heidegronden, in de duinen. ♃ *Maj.* — *Jul.* Occurrit:

α. vulgaris FL. B. S. n. v. i.

β. tenuifolia (F.) Sibth. In Herb.: Leyden, Wassenaar, Noordwijk, de Bild, Harderwijk, Vughtsche heide.

γ. capillata (F.) Lam. (*F. capillata* FL. B. S. p. 108). In Herb.: Grebbe, v. d. B. Bovendien: de Bild, Herb. Lac. (Rheede, v. H. l. l.).

1263. F. duriuscula L. In schrale grazige zand- en heidegronden. ♃ *Maj. Jun.* (*F. ovina ε. duriuscula* Koch. p. 938).

In Herb.: Leyden, Zeist, Grebbe, Kampen. Bovendien: Gorsel, Randen, Wyhe, enz. in Herb. Dav. Variat:

β. glauca (F.) Schrad. (*F. glauca?* FL. B. S. p. 110. *F. ovina ζ. glauca* Koch). In Herb.: Grebbe, v. d. B. Bovendien: Wychen, Herb. Lac.; (Nijmegen, B. in FL. B. S.).

Obs. Utraque species denuo observanda! Specimina quae vidi non sufficiunt rite determinandis utriusque terminis et variationibus. *F. ovina* Koch. est collectiva et varias sine dubio amplectitur species, quarum vero characteres vix nisi studio biologico erui possunt, quippe in vitae ratione, habitu et distributione geographica magis, quam in differentiis phytographicis quaerendae. » Numquam abire valeo in sententiam eorum, qui *F. duriusculam* » F. ovinae censent varietatem" Fries. Mant. III. p. 6.

1264. F. rubra L. In weilanden, aan dijken, wegen, akker- en slootkanten, enz., in de duinen (δ.) ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland. Variat:

β. umbrosa (*F. heterophylla* Enum. Zeel. I. p. 51). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

γ. dumetorum (*β.*) FL. B. S. p. 760. (*β. villosa* Koch). In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Kampen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland. Bovendien: (Haren, de Bild, Dijkshoek, Paslo b. Oldemarkt, 's Hage, FL. B. S.).

δ. arenaria (*F.*) Osb. (*F. cinerea* var. *β.* FL. B. S. p. 110). In Herb.: Katwijk, Noordwijk, Bloemendaal, Schouwen. Bovendien: Texel, Breskens, Walcheren, (t. Zeist en de Bild? Rotterdam? Nijmegen? Scheveningen, FL. B. S.).

C. SCHEDONORUS Koch.

1265. F. gigantea Vill. In bosschen en op beschaduwde zandgronden. ♃ *Jul. Aug.* (*Bromus giganteus* FL. B. S., p. 94).

In Herb.: Leyden, D.; Haarlem, Mb. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; den Pol b. Zutphen, Cop in Herb. Dav.; Zeist in Herb. pr.; (Haagsche bosch, Overmaas, Rotterdam, Gort.; Hagestein, Zalk, Borkulo, Vriesland, Utrecht, Beek, Vianen, Heikop, Slijkewijk, Rheede, enz. FL. B. S.).

1266. F. Arundinacea Schreb. Aan waterkanten, in drasse weilanden, enz. ♃ Jun. *Jul.* (*Schedonorus elatior* FL. B. S. p. 106).

In Herb.: Leyden, Ysselmuiden, Zuid-Beveland. Bovendien: Naarden, Muijderberg, Monster, 's Graveland, Werkendam, Meppel, (Amsterdam, Gorkum, Velsen, FL. B. S.; Dronrijp, Hardegarijp, Ferwerd, enz. Fris.).

1267. F. elatior L. *Suec.* In vruchtbare grasgronden. ♃ *Jun. Jul.* (*Schedonorus pratensis* FL. B. S. p. 106).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

1268. F. Loliacea Huds. In vruchtbare weilanden, aan slootkanten. ♃ Maj. — *Jul.* (*Schedonorus Loliaceus* FL. B. S. p. 108).

In Herb.: Delft, de Br. Bovendien: Utrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.; de Br. in Herb. Lac.; (den Donk b. Rotterdam, Rainv. ap. d. G.; Harderwijk, R.; Vianen, v. H. in FL. B. S.; Leeuwarden, Fris.).

BRACHYPODIUM P. B.

1269. B. sylvaticum R. et. S. In bosschen. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Bentveld b. Haarlem, Mb.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Aardenhout, Herb. Lac.; Serooskerke (Walch.), Wtt. in Herb. Dav.; (Nijmegen, B.; Zwolle, Dassen; 's Hage, VZ. in FL. B. S.).

1270. B pinnatum P. B. Op zonnige plaatsen, in opene, steenige zandgronden. ♃ Jun. Jul.

In Herb.: Mb. sine loco. Bovendien: Baambrugge, v. d. Tr. in Herb. Lac. et pr.; (Haarlemmerhout, enz.? Gort.).

BROMUS L.

I. SERRAFALCUS Parlat.

1271. B. Secalinus L. In koornvelden. ♂ *Jun. Jul.* (*B. secalinus γ. vulgaris* Koch. p. 945).

In Herb.: Leyden, Eindhoven, D.; Beuningen, Nijmegen, Abel.; Zierikzee, D. Bovendien: Zwijndrecht, Oosterdoksdijk? Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Diepenveen, Tyh. in Herb. Dav.; Hatert, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Arnhem, V. Z. FL. B. S.) Variat *muticus* et *aristatus* et praeterea:

β. velutinus (*B. secalinus δ. hordeaceus?* Koch) Wassenaar, D. in Herb. pr.

1272. B. grossus DC. In koornvelden. ♂ *Jun. Jul.* (*B. secalinus β. velutinus* Koch l. l.)

In Herb.: Beuningen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Wijk b. Duurstede, Bergsma in FL. B. S.; Leyden, Leid.). Variat:

β. glabrescens Verslag 1848. p. 129. (*B. secalinus α. grossus* Koch l. l.) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

Obs. A praecedente optime distinctam esse hanc speciem persuasum mihi habeo, et quidem: spiculis latioribus, floribus magis remotis, axi minus fragili, arista recta (numquam deficiente) longiore versus mediam valvulam inserta, denique indumento, quod in hac specie typicum, in praecedente atypicum esse videtur.

1273. B. commutatus Schrad. In weilanden, aan wegen, dijken en slootkanten, in koornvelden. ♂ *Jun. Jul.* (Enum. Zeel. II. p. 21).

In Herb.: Leyden, D., Mb.; t. Leyden en Voorschoten,

v. d. B.; Kampen, Bond.; Beuningen, Abel.; Dordt, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Variat:

β. *pubescens.* (Spiculis pubescentibus) *Verslag* l. l. p. 133. In Herb.: Zuid-Beveland.

γ. *nitidus.* (Racemo amplo, diffuso, spiculis 10—12 floris). *B. nitidus?* Dum. FL. B. S. p. 714. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; Zeist, Wenck in Herb. pr.

1274. B. racemosus L. In weilanden, aan wegen en dijken. ♂ *Maj. Jun.* Jul.

In Herb.: Haarlem, Leyden, Mb., Oudem.; Amsterdam, Romb., Doorn.; eiland Roozenburg, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Nijmegen, Rainv. ap. Gort.; Vianen, Loevestein, Utrecht, FL. B. S.).

1275. B. mollis L. In weilanden, aan wegen, dijken, op ruige plaatsen, oude muren, enz. ⊙ an ♂? *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, Beuningen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Occurrit *panicula racemosa*, *contracta*, *culmo elato spiculis* 10—12 *floris*, *culmo humili spiculis paucis* (var. β. *nanus* FL. B. S.) et praeterea:

β. *glabrescens.* (Spiculis oblongo-lanceolatis glabris). *Verslag* l. l. p. 130. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

1276. B. Hordeaceus L. In opene zandgronden. ♂ *Maj.* — *Jul.* Enum. Zeel. IV. p. 111. *Verslag* l. l. p. 130.

In Herb.: Walchersche duinen, v. d. B.; 's Hage? de Br.

Obs. Differt a *B. molli:* culmis humilibus $\frac{1}{4}$—1 pedalibus, panicula erecta, congesta, spiculis latioribus, nitidis, aristis divergentibus, habitu *B. conferti* et duratione. Cf. caeterum Fries *Novit. Mant.* III. p. 11.

1277. B. arvensis L. In koornvelden. ⊙ Jun. *Jul.*

In Herb.: Delft; de Br.; Zandplaat in de Waal, v. d. Tr.

Bovendien: Havenmuur te Dordt, Oosterdoksdijk (Amst.)? Herb. Lac.

Obs. Negligendi sunt memorati apud auct. nostros *B. racemosi* et *B. arvensis* loci natales, quandoquidem evidens est horum cum *B. commutato* confusio. *B. arvensis* Enum. Zeel. I. p. 52 ad hanc speciem pertinet.

II. BROMI FESTUCACEI Bertol.

1278. B. inermis Leyss. In weilanden, aan wegen, enz. (vooral langs de rivieren). ♃ *Jun. Jul.* (*Schedonorus inermis* FL. B. S. p. 106).

In Herb.: Zalk, Bond.; Ooische Waard en Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel.; Vianen, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Waaldijk b. Bommel, Wtt., t. Utrecht en Ameliswaard, Wenck in Herb. pr.; (Hagestein, d. G.; Rheede, v. H. FL. B. S.; Friesland, Fris.).

III. BROMI GENUINI Koch.

1279. B. sterilis L. Aan heggen, wegkanten, enz. op ruige plaatsen. ⊙ *Jun.* — *Aug.* (*B. tectorum* Enum. Zeel. I. p. 52 specim. macra).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

1280. B. tectorum L. In schrale zandgronden, in de duinen, op oude muren en daken. ⊙ Maj. *Jun.*

In Herb.: Holl. duinen, Hatert, Lent, Vught, Spoel b. Kuilenburg. Bovendien: Tiel, (Zutphen, Gort.; Friesland, Holwert, Fris.).

B. rigens L. Species simul et indigena dubia! Duinen b. Overveen, v. Marum in FL. B. S. p. 96).

Trib. ***Hordeaceae*** Kunth.

TRITICUM L.

I. CEREALIA Koch.

1281. T. vulgare Vill. Variat:

α. (*T.*) *aestivum* L. spica aristata) zomertarwe;

β. (*T.*) *hybernum* L. (spica submutica) wintertarwe.

In verschillende streken in 't groot verbouwd en verwilderd.

1282. T. turgidum L. In 't groot verbouwd? en verwilderd (omstr. v. Nijmegen, Gort.).

II. AGROPYRUM P. B. FL. B. S.

1283. T. Junceum L. In de zeeduinen. ♃ Jun. *Jul.* Aug.

In Herb.: Katwijk, Mb.; Walcheren, v. d. B. Bovendien: Breskens, Herb. Lac.; Wijk op zee, Mb. in Herb. Dav.; Schouwen in Herb. pr.; (Scheveningen, Gort.; Zandvoort, FL. B. S.; Roodeklif, zeedijken b. Harlingen? Oostmahorn? enz. Fris.).

1284. T. acutum DC. In de zeeduinen. ♃ Jun. *Jul. Aug.* (*A. acutum* FL. B. S. p. 116. *N. Bijdr.* p. 12 et var. *affine* ibid. *Enum. Zeel.* I. p. 53).

In Herb.: Katwijk, Mb., Oudem.; Walcheren, v. d. B. Bovendien: 's Hage, VZ., Noordwijk aan Zee, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Muiderberg, N. Bijdr. p. 12).

Obs. Laudantur l. l. in var. *affini* spiculae 21—23 florae, quales vix, nisi casu, exstant. Specimina hujus nominis ultimo loco a doct. v. d. Tr. lecta, fide Herb. Lac., pertinent ad *T. repens.*

1285. T. pungens Pers. In de zeeduinen. ♃ Jul. Aug. (Zeedijk b. Harlingen? duinen b. Zandvoort, FL. B. S.) n. v. i.

1286. T. repens L. In bebouwde en onbebouwde gronden, aan wegen, dijken, enz. (γ·) naar den zeekant. ♃ *Iun.* - *Aug.*

Occurrit *spica laxa* et *conferta* imo *imbricata*, *valvulis muticis*, *acuminatis*, *subulatis* et *aristatis*, quae variationes in omnibus formis redeunt; variat autem praecipue:

α. *vulgare* (viride, fol. planis, laxis, piloso-scabriusculis. *A. repens* α. β. et γ. FL. B. S. p. 118 et *A. caninum* ibid. (ob addit. loc. nat.)). In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Vianen, Zierikzee, Zuid-Beveland. Forma insignis:

a. *Leersianum* Rchb. *Icon.* I. f. 1388. (glumis spiculam aequantibus valvulis longe aristatis; *A. caesium* Bat. 607 (non Presl.). *A. repens* ζ Enum. Zeel. I. p. 53). In Herb.: Zandvoort, v. d. Ende; Leyden, Mb.; Goes, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; (Rotterdam, Miq. l. l.).

β. *glaucum* (glaucescens, fol. rigidis, apice involutis, scabriusculis. *A. repens* δ. N. Bijdr. p. 12. *A. repens* δ. et ε. Enum. Zeel. l. l.). In Herb.: Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland.

γ. (*T.*) *littorale* Host. Rchb. f. 1390. (glaucum, fol. rigidis patentibus convolutis supra scaberrimis. *T. littorale* Enum. Zeel. l. l. *A. obtusiflorum?* FL. B. S. p. 116). In Herb.: Katwijk, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Graauw (Z.-Vl.), Wils et v. d. B.

1287. T. caninum Schreb. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Jun.* Jul.

In Herb.: Dordt, Lac.; Zalk, Bond. Bovendien: Zwijndrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.

Obs. Specimina, hoc nomine in FL. B. S. relata, vix dubie ad *T. repens* pertinent: idem valet de synonymo Fl. Fris. (p. 39); *T. caninum* enim, *Festucae giganteae* et *Brachypodii sylvatici* ad instar, est planta umbras sylvarum praediligens nobisque perrara. *T. caninum* Gort., ob synonyma sibi contraria, vix extricari poterit.

SECALE L.

1288. S. Cereale L. Allerwege in 't groot verbouwd en verwilderd.

ELYMUS L.

1289. E. arenarius L. In de zeeduinen, op zandheuvels in heidestreken. ♃ *Jul.* Aug.

In Herb.: Katwijk, Walcheren, Kampen. Bovendien: strand bij Nijkerk, Zuid-Beveland, (Harderwijk, Gort.; Veluwe, Nijmegen, Muiderberg, FL. B. S.; Roode Klif, Rijs, Fris.).

E. geniculatus Curt. Indigenum indicavit FL. B. S. p. 120. (zeeduinen b. Scheveningen, VZ.); speciem autem in dubium vocavit expert. inventor; cf. *Verslag*, 1846. pag. 29.

1290. E. Europaeus L. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ Jun. Jul.

(Tusschen Bolsward en Franeker, v. d. Kolk in FL. B. S. p. 120). Indigena valde suspecta, facile cum *Hordeo pratensi* confusa!

HORDEUM L.

I. HORDEA SATIVA Koch.

1291. H. vulgare L.

1292. H. hexastichon L.

1293. H. distichum L. Alle in onderscheidene streken in 't groot verbouwd en verwilderd.

II. HORDEA MURINA Koch.

1294. H. murinum L. Aan wegen en ruigten, in de nabijheid van woningen. ☉ *Iun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

1295. H. secalinum Schreb. In weilanden. ♃ *Jun. Jul.* (*H. pratense* FL. B. S. p. 122).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Dordt, Meppel, (Doorenweert, v. G.; Texel, Utrecht, Franeker, Haarlem, Muyderberg, Wageningen, Arnhem, Rheede, FL. B. S.; Harlingen, Fris.).

1296. H. maritimum With. Aan de zeedijken en op grazige plaatsen aan de kust. ⊙ *Maj.—Jul.*

In Herb.: Duiveland, D.; Bergen op Zoom, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; Zandvoort, Mb., Dijkshoek, Herb. Heyn; Nieuwe Diep, Hoffm. in Herb. Dav.; (Katwijk, Gaast, Muld. *El. Leid.;* Harlingen, Amsterdam, FL. B. S.; Roptazijl, Workum, Ferweradeel, enz. Fris.).

LOLIUM L.

1297. L. perenne L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ♃ *Jun.—Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Gramen valde polymorphum, cujus praecipui lusus seorsim notari merentur sequentes:

a. *tenue* (gracile, spiculis 3—4-floris). In Herb.: Kampen, Beuningen, 's Bosch, Zuid-Beveland (*valvulis subaristatis*);

b. *ramosum* (spica ramosa). In Herb.: Dordt, Zwijndrecht, Amsterdam, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland;

c. *cristatum* (spiculis summis congesto-imbricatis). In Herb.: Leyden, 's Bosch, Zuid-Beveland,

d. *glomeratum* (spiculis 2-4 nato-glomeratis, distantibus). In Herb.: Leyden.

e. *subsecundum* (spiculis summis, torsione culmi, secundis). In Herb.: Rotterdam, Dordt, Leyden.

f. *viviparum* (status morbosus). In Herb.: Leyden.

1298. L. Linicola Sond. In vlaslanden. ⊙ *Jun. Jul.* (*L. arvense* FL. B. S. p. 114 et omn. auct. nostr.).

In Herb.: Leyden, Büse; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; St. Anna (Nijm.), v. d. Tr. in Herb. pr.; (Arnhem, Wehe, enz. (Gron.), v. H., 's Hage, VZ. in FL. B. S.).

1299. L. temulentum L. In koornvelden. ⊙ Jun. *Jul. Aug.*

In Herb.: Zutphen, Mb.; Ooische waard (Nijm.), Abel. Bovendien: Ubbergen, Herb. Lac.; Maastricht, Herb. Hov.; (Betuwe, Arnhem, Rheede, v. H., 's Hage, VZ. in FL. B. S.; Leyden, Leid.).

LEPTURUS R. Br.

1300. L. incurvatus Trin. Op vochtige plaatsen aan de zeekust. ⊙ *Jul. Aug.* (*Ophiurus incurvatus* FL. B. S. p. 122).

In Herb.: Texel, Hoffm.; Zierikzee, D.; Middelburg, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Hornhuizen (Gron.), v. H., Breskens in Herb. Lac.; Dijkshoek, Herb. Heyn., (Katwijk aan Zee, FL. B. S.).

Obs. Secundum characterem, a Kochio laudatum, cuncta nostra specimina ad *L. filiformem* Trin. essent referenda; valvulae enim vix sunt gluma breviores. At vero de recta hujus speciei in Synopsi interpretatione dubium me reddit »radix perennis," quam Kunth. (*Enum. pl.* I. p. 462), »gluma obtusa," quam Sprengel (*Syst. veg.* I. p. 299) *L. filiformi* tribuunt. Caeterum habitu et gracilitate inprimis specimina indigena ab exoticis mire recedunt.

Trib. *Nardoïdeae* Koch.

NARDUS L.

1301. N. stricta L. In heide- en zandstreken. ♃ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: de Bild, Rheenen, omstrek. van Nijmegen, Eindhoven, Zuiddorpe (Z. Vl.). Bovendien: Diepenveen, Gorssel, Herb. Dav.; Meppel, (Harderwijk, duinen b. Heemstede, Gort.; Vriesland, Groningen, Zutphen, Utrecht, Soestdijk, Naarden, Rheede, enz. FL. B. S.).

Class. Endogeneae cryptogamae s. Acotyledoneae vasculares.

Ord. Equisetaceae DC.

EQUISETUM L.

Sect. I. *Equiseta vernalia.*

1302. E. arvense L. Algemeen op zandgronden, vochtig wei- en bouwland, aan wegen, enz. ♃ *Apr. — Jun.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Rotterdam, Zuid-Beveland, Deventer, 's Hertogenbosch, Nijmegen.

1303. E. Telmateja Ehrh. In bosschen, op moerassige plaatsen. ♃ Apr. — Jun. (*E. fluviatile* FL. B. S. II. p. 6).

In Herb.: Beek, Abel. Bovendien: (t. Nijmegen en Wielderen, Groesbeek, FL. B. S.).

Sect. II. *Equiseta subvernalia.*

1304. E. sylvaticum L. In bosschen op beschaduwde, vochtige plaatsen. ♃ Apr. Maj.

In Herb.: Beek, Ubbergen, Abel., Mb.; Velserbosch; Büsc. Bovendien: (Amersfoort, Gort.; Ootmarsum, FL. B. S.).

Sect. III. *Equiseta aestivalia.*

1305. E. palustre L. Langs slooten, in drassige weilanden en op moerassige plaatsen. ♃ *Junio.*

In Herb.: Ubbergen, Beek en andere pl. b. Nijmegen, Abel.; Vughtsche heide, Hov.; Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Valkenburg, Mb. Bovendien: Leyden, B. Wils in herb. pr. Variat:

β. *polystachyum.* In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Hertogenbosch, Hov.; Valkenburg, Mb. Bovendien: b. 's Gravenpolder, v. d. B. in herb. pr.; (t. Oude-Horne en Oude-Berkoop, Fris.; Utrecht, Vianen, Groningen, FL. B. S.).

1306. **E. limosum** L. In slooten en op moerassige plaatsen. ♃ *Maj. Jul.*

In Herb.: Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Boxtelsche heide, Hov.; Leyden, Mb. Bovendien: Renesse, Oosterzwake, v. d. B. in Herb. pr.

Sect. IV. *Equiseta hyemalia.*

1307. **E. hyemale** L. In bosschen en op beschaduwde vochtige plaatsen. ♃ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Weurt, de Ooij b. Nijmegen, Abel.; Velsen, B. Wils; Zuid-Beveland, v. d. B.; Zalk, Bond.; Haarlem, Mb. Bovendien: Spoel b. Cuilenborg, Kraamw., Wemeldinge, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (ter Wolde, Zutphen, b. de Vegt, den Berg, enz., Gort.; Loosduinen, Alkmaar, Bloemendaal, Assen, Zwolle, FL. B. S.).

1308. **E. variegatum** Schleich. Op zand- en heidegrond, in duinpannen. ♃ *Maj. — Aug.* (*E. multiforme α. variegatum* FL. B. S.).

In Herb.: Jutphaas, Lac.; Overveen, Mb. Bovendien: Noordwijkerhout, B. Wils in Herb. pr.; (t. Zandvoort en Overveen, FL. B. S.).

Ord. Marsiliaceae R. Brown.

Sect. I. *Marsileae.*

PILULARIA L.

1309. P. globulifera L. Op vochtige en onder water staande heide- en veengronden, in weilanden. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Vughtsche heide, Hov.; Oosterhoutsche heide b. Breda, Lac.; t. Wychen en Nijmegen, Abel.; Son (N.-Brab.), Hov. Bovendien: b. Oisterwijk, v. d. B. in Herb. pr.; Meppel, Heyn. in Herb. B. Wils; (b. Kuikhorne en Bergum, Fris.; Harendermolen b. Groningen, Valkenswaard b. Eindhoven, FL. B. S.).

Sect. II. *Isoëteae.*

ISOETES L.

1310. I. lacustris L. Op den zandigen bodem van vijvers en meeren. ♃ Jul. — *Sept.*

In Herb.: Uddelermeer, Un. 1849.

Ord. Lycopodiaceae DC.

LYCOPODIUM L.

1311. L. Selago L. Op heidevelden in bergachtige streken. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: Veluwe t. Nunspeet en Harderwijk, Bond.; Amersfoortsche berg, J. W. Dedel; Diepenveen, Cop. Bovendien: heide b. Helmont, Wttewaall in Herb. Cl. Broers; (heidevelden in de wouden van Friesland, Fris.).

1312. L. inundatum L. O heidevelden en in vochtige veengronden. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Harderwijk, Bond.; Vughtsche heide, Hov.; de Bildt, Büse, Hov.; heide b. Zeist, Mb., B. Wils; Leusdensche heide, J. W. Dedel; Amerongen, D.; Diepenveen, Cop; Colmschate, J. Berghuis; Zutphen, Un. 1850; Groesbeeksche heide, Abel.; Harendermolen, v. Hall. Bovendien: (Bergum, Dragten, enz., Fris.; Nijmegen, Momferland, Valkenswaard, Nieuw-Stadskanaal (Gron.), heiden van Overijssel en Drenthe, FL. B. S.).

1313. L. Chamaecyparissus A. Braun. Op zandigen heidegrond in bergachtige streken. ♃ *Jun.* — *Sept.* (*L. alpinum* et *L. complanatum* FL. B. S. p. 28).

In Herb.: Lochemsche berg, Halbertsma; Amersfoortsche berg, J. W. Dedel; heide b. Zeist, B. Wils; heide t. Meerwijk en Malden b. Nijmegen, Abel. Bovendien: (t. Zelhem en Halm, heide te Deelen, b. Lovenich, Gort.; Langerberg b. Lochem, Reinwardt; heide t. Amersfoort en het huis ter Heide, FL. B. S.).

1314. L. clavatum L. Algemeen op vochtige heidevelden. ♃ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Veluwe b. Harderwijk, Bond.; heide b. het Uddelermeer, Un. 1849; Amersfoortsche heide, v. d. Roemer; Colmschate, P. F. Nieuwenhuis; heide b. Zutphen, Un. 1850; Groesbeeksche heide, Abel.; Vughtsche heide, Hov.; heide b. Zeist, B. Wils; b. Baarn, J. W. Dedel. Bovendien: heide b. de Bildt Büse in Herb. B. Wils; Limburg, Hov. in Herb. v. d. B.

Ord. Filices L.

Ophioglosseae.

BOTRYCHIUM Sw.

1315. B. Lunaria Sw. Op boschrijken heidegrond en tegen de helling der duinen. ♃ Maj. *Jun.*

In Herb.: Overveen, Mb.; de Bildt, Lac. Bovendien: vlakte van Waalsdorp, Stekh. in Herb. v. d. B.; Ubbergen, de Beijer in Herb. Abel.; (Joden kerkhof b. 's Hage, Gort.; t. 's Hage en Leyden, Vogelenzang, FL. B. S.; Walcheren, Blaas *En. Zeel.* II.).

OPHIOGLOSSUM L.

1316. O. vulgatum L. In duinpannen en vochtige weilanden ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Bentveld, Mb., B. Wils, Oudem.; Overveen, Oudem.; Wassenaar, Mb.; Walcheren, v. d. B.; t. Muiden en Muiderberg, Lac. Bovendien: Monster, Hoffman in Herb. Dav.; (duinvalleijen b. 's Hage, huis te Brederode, Zutphen, Zwolle, Gort.; t. Overveen en Zandvoort, Heino (Overijss.), FL. B. S.).

Ludit spica bifida.

Osmundaceae.

OSMUNDA L.

1317. O. regalis L. In bosschen op drassige plaatsen en in rietvelden. ♃ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Amersfoort, v. d. Roemer; Almelo, de Ruyter; Zeist, Weijers, B. Wils; de Bildt, Mb.; Eemnes, M. Doorn.; Hatertsche bosch b. Nijmegen, Achterberg b. Rhenen, Abel.; Harderwijk, Bond.; St. Jan Steen, v. d. B., B. Wils; Leymuiden, Büse, B. Wils; Boxtel, Hov. Bovendien: Soestdijk, Wenck in Herb. v. d. B.; t. Oirschot en Dieze, Hoffm. in Herb. Dav.; (Hulshorst, Hierden, Tonzel, Naarden, Zwol, de Mickelhorst (Gron.), Gort.; Balk en andere pl. in de wouden van Friesland, Fris.; Ubbergen, Roekebosch b. Steenwijk, Haren, Paterwolde, Heerenveen, Heino, Ootmarsum, Grollo, Rolde, FL. B. S.).

Polypodiaceae.

GRAMMITIS Sw.

1318. G. Ceterach Sw. Op muren. ♃ Jun. Jul. (*Gymnogramme Ceterach* FL. B. S. p. 14).

(Paterwolde b. Groningen, Korth. in FL. B. S.).

POLYPODIUM L.

1319. P. vulgare L. Op boomstronken, aan muren en op zandgronden, in bosschen en op de helling der duinen. ♃ *Jun. Jul.*

In Herb.: Kampen, Hattem, Amersfoort, Nijmegen, Nuenen (N.-Brab.), Zuid-Beveland, Baarn, Haarlem. Bovendien: Brinkgreve, Twello, Diepenveen, Cop in Herb. Dav.; Domburg, v. d. B. in Herb. pr.; Noordwijk, B. Wils in Herb. pr.; Zeist, Wenck in Herb. v. d. B.; (Trieselenberg bij Hattem, FL. B. S.).

Variat pinnis dentatis, serratis, dentato-serratis. In Herbario autem desiderantur specimina cum pinnis omnibus integerrimis, quamobrem non sigillatim hasce varietates memoravimus.

1320. P. Phegopteris L. Op beschaduwden vochtigen grond. ♃ Jun. — Aug.

In Herb.: Paterwolde b. Groningen, v. Hall.

1321. P. Robertianum Hoffm. Op beschaduwden kalkhoudenden grond. ♃ Jun. — Aug.

In Herb.: berg b. Meerssen, Hov. L.

ASPIDIUM R. Brown.

1322. A. aculeatum Döll. Op beschaduwden kalkhoudenden grond. ♃ Jul. Aug.

Bij Maastricht op de St. Pietersberg, Hov. in Herb. v. d. B. L.

POLYSTICHUM Roth.

1323. P. Thelypteris Roth. Aan vochtige beschaduwde slootwallen, in veenachtige drasse weilanden en op rietschorren. *Jul. — Sept.* (*Aspidium Oreopteris* FL. B. S. p. 16).

In Herb.: Leimuiden, Mb.; Koog a. d. Zaan, West-Zaan, Kerbert, Mb.; Achttienhoven, B. Wils; Eemnes, Baarn, J. W. Dedel; Eelderwolde b. Groningen, v. Hall. Bovendien: Paterwolde, v. d. B. in Herb. pr.; Westbroek, v. d. Tr., Lac. in Herb. v. d. B.; achter Mook, Abel. in Herb. pr.; (Ubbergen, Rheede, FL. B. S.).

1324. P. Oreopteris DC. Op vochtigen beschaduwden grond. ♃ Jul. Aug.

In Herb.: bij Baarn, J. W. Dedel.

Haec cum praecedente specie commutata est in Fl. Belg. Sept. II. p. 16.

1325. P. Filix mas Roth. Algemeen in bosschen en aan beschaduwde wallen. ♃ *Jul. — Sept.* (*Aspidium Filix mas* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: Ubbergen b. Nijmegen, Abel.; Zalk, Bond.; Baarn, Dedel; Deventer, v. Gron.; Zandpoort, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; St. Michiels-Gestel, Hov. Bovendien: Twello, Cop in Herb. Dav.; Maastricht, Hov., Walcheren, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (Arnhem, Haren, Paterwolde, Hoogezand, Oostwolde, Midwolde, Oosterwolde, Eelde, Assen, Vries, Meppel, Hattem, enz. FL. B. S.).

1326. P. cristatum Roth. Op vochtige en moerassige plaatsen, in bosschen, veenen en op rietschorren. ♃ *Jul. — Sept.* (*Aspidium cristatum* FL. B. S. p. 16).

In Herb.: Koog a. d. Zaan, Westzaan, Kerbert; Warmond, Mb.; Baarn, Dedel; Beek b. Nijmegen, Abel.; Kudelstaart (N.-Holl.), Lac.; Leymuiden, B. Wils. Bovendien: Waverveen, Stekh. in Herb. v. d. B.

(Oude Berkoop, Fris.; achter Bakkershage bij 's Hage, FL. B. S.).

1327. P. spinulosum DC. Algemeen in bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Jul. Aug.* (*Aspidium dilatatum β. spinulosum* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: Vught, Amersfoort, Wemeldinge, Domburg, duinkant van Schouwen, Haagsche bosch, Soerensche bosch, Baarn, Noordwijkerhout. Bovendien: Leymuiden, B. Wils in Herb. pr.; Ubbergen, Arnhem, Abel. in Herb. pr.; Zuiddorpe, v. d. B. in Herb. pr.; (t. Loosduinen en Monster, Heiligenberg b. Amersfoort, Nijmegen, de Geer; Utrecht, Haren, Paterwolde, Assen, Raalte, Ootmarsum, FL. B. S.). Variat:

β. dilatatum Koch. (*Aspidium dilatatum* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: Domburg, Baarn, Wemeldinge, Staats-Vlaanderen, Zandberg b. Kampen, Abtspoel b. Leyden, Zandpoort. Bovendien: Maldensche bosch, Ubbergen, de Grebbe, Veenendaal, Abel. in Herb. pr.; (Rheede en Beekhuizen b. Arnhem, Haagsche bosch, Slochteren, Haren, Sapmeer, Hoogezand, Paterwolde, Eelde, Vries (Drenthe), Assener bosch, Zwolle, Heino, Raalte, Hellendoorn, Dalfsen, Trieselenberg b. Hattem, Ootmarsum, enz. FL. B. S.).

CYSTOPTERIS Bernh.

1328. C. fragilis Bernh. Op rietschorren en op beschaduwde plaatsen aan muren en rotsen. ♃ Aestate. (*Aspidium fragile* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: St. Pietersberg b. Maastricht, Hov.; Leymuiden, Mb.; Raalte (Overijss.), VZ. Bovendien: Leyden, Mb. in Herb. v. d. B.; (Ubbergen en Groesbeek, FL. B. S.).

ASPLENIUM L.

1329. A. Filix femina Bernh. Algemeen in bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Aestate.* (*A. Filix femina* α. β. γ. et δ. FL. B.'s. p. 20).

In Herb.: Baarn, Rijsenburgerbosch, Amersfoort, Nijmegen, Weesp, Leyden, Haarlem, Hulst, Boxtel, Vught. Bovendien: Diepenveen, Cop in Herb. Dav.; Beek, Groesbeek, B. Wils in Herb. pr.; Velp, Ubbergen, Abel., in Herb. pr.; (Zandvoort, op Leeuwenberg (Utrecht), Gort.; Friesland, Fris.; Zeist, Driebergen, Vuursche, Breda, Oosterwolde, Haren, Paterwolde, Sapmeer, Eelde, Assen, Zwolle, t. Heino en Raalte, Hattem, Ootmarsum, Denekamp, Zwelo, Coevorden, Grollo, Rolde, Dalen, FL. B. S.)

Variat:

β. *trifidum.* (*Athyrium trifidum* Roth.). In Herb.: Nuenen (N.-Brab.), Hov.

1330. A. Trichomanes L. Aan oude vochtige muren. ♃ *Aestate.*

In Herb.: Neerbosch en Ubbergen b. Nijmegen, Abel.; Doornweerd, Büse; Utrecht, Lac.; Zandpoort, Mb.; St. Lavante b. Maastricht, Hov.; Haamstede, v. d. B. Bovendien: stadsmuur van Tiel, Cop in Herb. Dav.; (Harderwijk, huis te Zwanenburg, Zoelen, Boven-Karspel, Barsingerhorn (N.-Holl.), Eppenstein b. Alkmaar, Gort.; Eikenduinen b. 's Hage, FL. B. S.).

1331. A. Ruta muraria L. Aan muren algemeen. ♃ *Aestate.*

In Herb.: Nijmegen, Kampen, 's Hertogenbosch, Goes, Leyden. Bovendien: Deventer, Cop in Herb. Dav.; Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.

1332. A. Adianthum nigrum L. Op rotsen en in bergachtige streken. ♃ *Aestate.*

In Herb.: St. Pietersberg b. St. Lavante, Hov. L.

SCOLOPENDRIUM Sm.

1333. **S. officinarum** Sw. Op beschaduwde steenachtige plaatsen en aan oude vochtige muren. ♃ *Aestate.*

In Herb.: Berkenrode b. Haarlem, Mb., D.; put b. de kerk te Oosterwijk, Hoffm. Bovendien: (put te Doesburg en Zutphen, oude muren van Utrecht, Zwolle, enz., Gort.).

BLECHNUM L.

1334. **B. Spicant** Roth. Algemeen in bosschen en op vochtige schaduwrijke plaatsen. ♃ *Aestate.* (*Lomaria Spicant* FL. B. S. p. 22).

In Herb.: de Bildt, Driebergen, Baarn, Zeist, Arnhem, Amersfoort, Beek, Nijmegen, Harderwijk, Hulst, St. Jan Steen, Boxtel. Bovendien: Hilvarenbeek, Hoffm. in Herb. Dav.; Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; (Hulzen, bosch van Klarenbeek, Hattem, Mickelhorst, enz., Gort.; Friesland, Fris.; Oudega, Garijp, Oosterwolde, Friesche palen, Zuidlaren, Sapmeer, ter Wolde, Haren, Paterwolde, FL. B. S.).

PTERIS L.

1335. **P. aquilina** L. Algemeen in bosschen en beschaduwde zandgronden. ♃ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Zuiddorpe, Boxtel, Nijmegen, Bennenbroek, Baarn. Bovendien: Twello, Cop in Herb. Dav.; Lisserduinen, B. Wils in Herb. pr.; Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B. (Egmond, Gort.; Friesland, Fris.; Haarlem, Arnhem, Scharmer, Denenkamp, Ootmarsum, Dalen, Zweloo, Koevorden, Raalte, FL. B. S.). Variat:

β. brevipes. (*Pteris brevipes* Tausch.). Ubbergen, Abel. in Herb. propr. *sterilis.*

ADIANTHUM L.

1336. A. Capillus Veneris L. Op oude muren. ♃ *Aestate.*

In Herb.: op oude muren te St. Lavante b. Maastricht, Hov. L.

ADDENDA.

p 30. al. 12. hoc modo legatur:
Nijmegen, Herb. M. Coenen. Bovendien: (Harderwijk, v. G.)

p. 78. post *Potentillam vernam* haec addantur:
Variat:
β. crocea Koch. In Herb.: zonnige wallen b. Deventer. (*Apr.*) Cop.

p. 153. pone *Echinospermum Lappula* adde alterum locum natalem: jaagpad aan de Weesper zijde b. Amst. Lac.

p. 207. al. 3 adde:
815*. U. intermedia Hayne. Op gelijke pl. als de overige soorten. ♃ Jul. Aug.
Nijmegen, Herb. M. Coenen.

p. 267. post al. 6 inseratur:
1042*. C. ensifolia Rich. In bosschen, tusschen kreupelhout, enz. ♃ Maj. Jun.
Fauquemont, Franq. in Herb. pr. L.

p. 267. pone *Epipactin microphyllam* locus natalis ita legatur:
St. Pietersberg bij Maastricht, Franq. in Herb. pr. (Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213., Lej. *Comp.* III. p. 195). L.

p. 281. *Luzulae multiflorae* adde var.:
γ. congesta (L.) Lej. Maastricht, Franq. in Herb. pr.

p. 296. post al. 5. inseratur:

1162* C. ornithopoda Willd. In bosschen. ♃ Apr. Maj.

Gronsfelt, Kau, Franq. in Herb. pr. L.

p. 310. al. 8. post *C. canescens β. anther. sulph.* lege: Heide b. Maastricht, Franq. in Herb. pr. Bovendien: (Zandvoort, Favr.)

p. 324. ante *B. inermem* inserantur hae species:

1277*. B. asper Murr. In bosschen in bergachtige streken. ♃ Jun. Jul.

St. Pietersberg bij Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

1277. B. erectus** Huds. Aan wegen en akkerkanten, in drooge grasgronden. ♃ Maj. Jun.

St. Pietersberg, Fort Guillaume b. Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

INDEX GENERUM SPECIERUM ET SYNONYMORUM.

(*Synonyma litteris cursivis indicantur.*)

Acer.
campestre *L.* 53.
Pseudoplatanus *L.* 53.
Aceras.
anthropophora *R. Br.* 266.
Achillea.
Millefolium L. 120. 179.
nobilis L. 120.
ptarmica L. 120.
Acinos.
villosa Lej. 192.
vulgaris Lej. 193.
Acorus.
Calamus *L.* 263.
Actaea.
spicata *L.* 13.
Adianthum.
Capillus Veneris *L.* 341.
Adonis.
aestivalis *L.* 4.
annua FL. B. S. 4.
annua Dc. 4.
autumnalis L. 4.
flammea Jacq. 4.
vernalis L. 4.
Adoxa.
Moschatellina *L.* 106.
Aegopodium.
Podagraria *L.* 97.
Aesculus.
Hippocastanum *L.* 53.
Aethusa.
Cynapium *L.* 100.
Agrimonia.
Eupatorium *L.* 79.
Agropyrum.
acutum FL. B. S. 325.
acutum var. *affine* FL. B. S. 325
caesium FL. B. S. 326.
caninum FL. B. S. 326.
obtusiflorum FL. B. S. 326.
repens α. β. γ. FL. B. S. 326.
δ. N. Bijdr. 326.
δ. ε. En. Zeel. 326.
ζ. En. Zeel. 326.
Agrostemma.
Githago *L.* 41.
Githago *β.* 41.
Agrostis.
alba α. et *β.* FL. B. S. 304.

- canina *L.* 305.
  - β. mutica *Lej.* et *Court.* 305.
  - γ. aurea *Lej.* et *Court.* 305.
  - δ. *pusilla* Lej. et Court. 306.
- *diffusa* FL. B. S. 305.
- *hybrida* Dum. 305.
- pusilla Dum. 306.
- setacea *Curt.* 306.
- *Spica venti* FL. B. S. 306.
- stolonifera *L.* 304.
  - β. gigantea *Koch.* 305.
  - γ. diffusa *Host.* 305.
  - δ. maritima *Koch* 305.
  - ε. aristata (γ) FL. B. S. 305.
- vulgaris *With.* 305.
  - β. aristata FL. B. S. 305.

Aira.
- caespitosa L. 309.
  - β. pallida *Koch.* 309.
  - γ. setifolia *Koch.* 309.
- *caryophyllea* FL. B. S. 312.
- *discolor* Dum. 309.
- flexuosa L. 309.
  - β. montana *Koch* 309.
- *multiculmis* FL. B. S. 312.
- *subspicata* Gort. 312.
- uliginosa Whe. 309.

Ajuga.
- Chamaepitys *Schreb.* 205.
- Genevensis *L.* 205.
- reptans *L.* 204.

Alchemilla.
- *Aphanes* FL. B. S. 81.
- arvensis *Scop.* 81.
- vulgaris *L.* 80.

Alisma.
- natans *L.* 9. 253.
  - β. linearifolium 253.
- *natans* En. Zeel. 252.
- Plantago *L.* 252.
  - β. lanceolatum *Koch.* 252. 253.
  - β. *angustifolium* FL. B. S. 252.
  - γ. graminifolium *Koch.* 252.
- Ranunculoïdes *L.* 253.
  - β. sparganifolium *Fr.* 253.

Allium.
- *arenarium* Rchb. 275.
- *asperum* Don. 275.
- carinatum *L.* 275.
- *carinatum* Gort. 274.
- *flexum* Leid. 275.
- *Halleri* Bab. 275.
- oleraceum *L.* 274. 275.
  - β. latifolium *Koch.* 274.
- Schoenoprasum *L.* 275.
- Scorodoprasum *L.* 274. 275.
- ursinum *L.* 274.
- vineale *L.* 274. 275.
  - β. capsuliferum. 274.

Alnus.
- glutinosa *Gaertn.* 250.
  - β. laciniata (γ) *Koch.* 250.
- incana *Dc.* 250.

Alopecurus.
- agrestis *L.* 301.
- bulbosus *L.* 301.
- fulvus *Sm.* 302.
- geniculatus *L.* 301. 302.
  - β. bulbosus *Hoffm.* 302.
  - γ. radicans. 302.
  - δ. spica lobata. 302.
- pratensis *L.* 301.

Alsine.
- *Laricifolia* Wahl. et Koch. 44.
- *media* L. FL. B. S. 45. 46.
- striata *Gren.* 44.
- tenuifolia *Wahl.* 44.

Althaea.
- hirsuta *L.* 50.
- officinalis *L.* 50.

Alyssum.
- calycinum *L.* 24.
- montanum *L.* 24.

Amaranthus.
- Blitum *L.* 217.

retroflexus *L.* 217.
sylvestris *Desf.* 217.
Anacamptis.
pyramidalis *Rich.* 265.
Anagallis.
arvensis *L.* 208. 209.
β. fol. ternis. 208.
arvensis β. Gort. 209.
coerulea *Schreb.* 209.
coerulea β. 209.
phoenicea FL. B. S. 208.
tenella *L.* 209.
tenuifolia Monelli Moris. 209.
Anchusa.
officinalis *L.* 154.
Andromeda.
Polifolia *L.* 145.
Anemòne.
apennina *L.* 4.
nemorosa *L.* 3. 4.
Pulsatilla *L.* 3.
Ranunculoïdes *L.* 4.
Anethum.
graveolens *L.* 102.
Angelica.
Carvifolia FL. B. S. 101. 102.
sylvestris *L.* 101.
Anthemis.
arvensis *L.* 121.
Cotula L. 121.
nobilis L. 121.
tinctoria *L.* 120.
Valentina *L.* 121.
Antirrhinum.
majus *L.* 169.
β. latifolium. 169.
Orontium *L.* 169.
Anthoxanthum.
odoratum *L.* 301.
Anthriscus.
Cerefolium *Hoffm.* 104.
sylvestris *Hoffm.* 104.
vulgaris *Pers.* 104.
Anthyllus.
Vulneraria *L.* 59.
β. maritima *Schweigg.* 59.
Vulneraria FL. B. S. 59.
Apargia.
autumnalis FL. B. S. 131.
hispida FL. B. S. 131.
Apera.
interrupta *P. B.* 306.
Spica venti *P. B.* 306.
Apium.
graveolens *L.* 96.
Aquilegia.
vulgaris *L.* 12.
Arabis.
Alpina *L.* 19.
arenosa *Scop.* 19.
Brassicaeformis *Wallr.* 19.
Gerardi *Bess.* 19.
hirsuta *Scop.* 19.
hirsuta FL. B. S. 19.
perfoliata FL. B. S. 18.
planisiliqua FL. B. S. 19.
sagittata *Dc.* 19.
Thaliana FL. B. S. 21.
Arctium.
Lappa FL. B. S. 127.
tomentosum FL. B. S. 128.
Arenaria.
marina FL. B. S. 44.
media FL. B. S. 44.
rubra FL. B. S. 43.
salina FL. B. S. 44.
Serpyllifolia *L.* 45.
β. tenuior (γ) *Koch.* 45.
striata L. 44.
tenuifolia FL. B. S. 44.
trinervis FL. B. S. 45.
Aristolochia.
Clematitis *L.* 238.
Armeria.
maritima Rchb. 212.
vulgaris FL. B. S. 212.

Arnica.
montana *L.* 123.
Arnoseris.
pusilla *Gärtn.* 130.
Arrhenatherum.
avenaceum FL. B. S. 310.
elatius *M. et K.* 310.
β. bulbosum *Koch.* 310.
Artemisia.
Absinthium *L.* 119.
campestris *L.* 119.
coerulescens *L.* 119.
Crithmifolia *L.* 119.
gallica FL. B. S. 119.
maritima *L.* 119.
α. maritima *W.* 119.
β. gallica *W.* 119.
γ. salina *W.* 119.
vulgaris *L.* 119.
vulgaris β. FL. B. S. 119.
Arum.
Italicum *Mill.* 262.
maculatum *L.* 262.
β. immaculatum. 262.
vulgare FL. B. S. 262.
Arundo.
arenaria FL. B. S. 307.
Baltica FL. B. S. 307.
Calamagrostis FL. B. S. 307.
Epigeios FL. B. S. 307.
littorea FL. B. S. 307.
pseudophragmites FL. B. S. 307.
Asarum.
Europaeum *L.* 238.
Asparagus.
officinalis *L.* 270.
β. maritima *v. H.* 270.
γ. stricta *Deth.* 271.
prostratus *Dum.* 270.
Asperugo.
procumbens *L.* 153.
Asperula.
arvensis *L.* 108.
Cynanchica *L.* 108.
odorata *L.* 108.
Aspidium.
aculeatum *Döll.* 336.
cristatum FL. B. S. 337.
dilatatum FL. B. S. 338.
β. *spinulosum* FL. B. S. 338.
Filix mas FL. B. S. 337.
fragile FL. B. S. 338.
Oreopteris FL B. S. 337.
Asplenium.
Adianthum nigrum *L.* 339.
Filix femina *Bernh.* 339.
β. trifidum. 339.
Filix fem. α. β. γ. δ. FL. B. S. (339.
Ruta muraria *L.* 339.
Trichomanes *L.* 339.
Aster.
annuus FL. B. S. 114.
brumalis *N. ab Es.* 114.
Novi Belgii *L.* 114.
puniceus *Ait.* 114.
salignus *W.* 114.
Tripolium *L.* 113.
Astragalus.
glycyphyllos *L.* 64.
Athyrium.
trifidum Roth. 339.
Atriplex.
angustifolium FL. B. S. 224.
crassifolia C. A. M. 225.
deltoïdea *Bab.* 224.
hastata FL. B. S. 225.
hastata Leid., En. Zeel. 224.
hortensis *L.* 224.
laciniata *L.* 225.
laciniata Fl. Bat. 225.
latifolia *Wahlb.* 224. 225.
β. microcarpa *Koch.* 224.
γ. salina *Koch.* 224.
littoralis *L.* 225.
marina En. Zeel. 225.
microspermum W. et K. 224.

patula *L.* 224. 225.
patula FL. B. S. 224.
patula *β.* microcarpa *Koch.* 224.
pedunculata FL. B. S. 223.
Portulacoïdes FL. B S. 223.
rosea *L.* 225.

Atropa.
Belladonna *L.* 163.

Avena.
Caryophyllea *Wigg.* 312.
β. multiculmis *Dum.* 312.
fatua *L.* 311.
fatua *β. v. H.* 311.
flavescens *L.* 311.
β. variegata (*γ*) *Gaud.* 312.
hybrida *Peterm.* 311.
orientalis *Schreb.* 311.
praecox *P. B.* 312.
pubescens *L.* 311.
sativa *L.* 311.
strigosa *Schreb.* 311.
snbspicata *Clairv.* 312.

Ballota.
alba L. Suec. 202.
foetida *Lam.* 202.
β. alba *Gort.* 203.
nigra Fl. Bat. 202.
α. foetida Koch. 202.
ruderalis Sw. 202.

Barbarea.
praecox *R. Br.* 18.
stricta *Andrz.* 18.
vulgaris *R. Br.* 18.

Batrachium.
Baudoti *Godr.* 7.
caespitosum Versl. 1847. 8.
divaricatum *Schrank.* 6.
fluitans *Lam.* 6.
hederaceum *L.* (Ran.) 5.
heterophyllum *Wigg.* 8.
α. fluitans *Godr.* et *Gren.* 8.
α. a. peltatus *Koch.* 8.
α. b. truncatus *Koch.* 8.
α. c. quinquelobus *Koch.* 8.
α. d. tripartitus *Koch.* 8.
β. submers. *Godr.* et *Gren.* 8.
γ. terrestre *Godr.* et *Gren.* 8.
δ. succulentus Koch. 8.
ololeucos *Lloyd.* 6.
paucistamineum Versl. 1847. 8.
Petiveri *Koch.* 7.
trichophyllum *Chaix.* 5.
tripartitum Versl. 1847. 7.

Bellis.
perennis *L.* 114.

Berberis.
vulgaris *L.* 13.

Berteroa.
incana FL. B. S. 24.

Berula.
angustifolia *Koch.* 98.

Beta.
maritima *L.* 223.
maritima M. B. 223.
vulgaris *γ.* Rapacea Koch. 223.
var. *littoralis.* 223.

Betonica.
officinalis *L.* 201.
α. hirta *Koch.* 201.
β. intermedia. 201.
γ. glabrata *Koch.* 201.
officinalis Lej. 201.

Betula.
alba *L.* 249.
pubescens *Ehrh.* 249.

Bidens.
cernua *L.* 117.
β. fl. radiatis. 117.
γ. minima. 117.
tripartita *L.* 117.
β. minima. 117.

Blechnum.
Spicant *Roth.* 340.

Blitum.
Bonus Henricus *C. A. M.* 222.
capitatum *L.* 222.

- glaucum *Koch.* 223.
- rubrum *Rchb.* 222.
  - β. acuminatum *Koch.* 222.
  - γ. paucidentatum *Koch.* 222.
- virgatum *L.* 222.

Borago.
- officinalis *L.* 154.

Botrychium.
- Lunaria *Sw.* 334.

Brachypodium.
- pinnatum *P. B.* 321.
- sylvaticum *R. et S.* 321. 326.

Brassica.
- *Alpina* FL. B. S. 19.
- *asperifolia.*
  - α. *sylvestris* FL. B. S. 22.
  - β. *Rapa* FL. B. S. 22.
- *campestris* FL. B. S. 22.
- *Erucastrum* Gort. 23.
- Napus *L.* 22.
  - α. annua *Koch.* 22.
  - β. biennis *Koch.* 22.
- *Napus* Fl. Bat. 22.
- nigra *Koch.* 22.
- oleracea *L.* 22.
- Rapa *L.* 22.
  - α. campestris *Koch.* 22.
  - β. oleifera *Koch.* 22.
  - γ. rapifera *Koch.* 22.

Braya.
- supina *Koch.* 21.

Briza.
- media *L.* 313.
  - β. serotina *Verm.* 313.

Bromus.
- arvensis *L.* 323. 324.
- asper *Murr.* 343.
- commutatus *Schrad.* 322. 324.
  - β. pubescens. 323.
  - γ. nitidus. 323.
- erectus *Huds.* 343.
- *giganteus* FL. B. S. 320.
- grossus *Dc.* 322.
  - β. glabresc. *Versl.* 1848. 322.
- Hordeaceus *L.* 323.
- inermis *Leyss.* 324.
- mollis *L.* 323.
  - β. glabrescens. 323.
  - β. *nanus* FL. B. S. 323.
- *nitidus* Dum. 323.
- racemosus *L.* 323. 324.
- rigens *L.* 324.
- secalinus *L.* 322.
  - α. *grossus* Koch. 322.
  - β. *velutinus* Koch. 322.
  - β. velutinus. 322.
  - γ. *vulgaris* Koch. 322.
  - δ. *hordeaceus* Koch. 322.
- sterilis *L.* 324.
- tectorum *L.* 324.
- *tectorum* En. Zeel. 324.

Bryonia.
- alba *L.* 88.
- dioïca *L.* 88.

Bunias.
- *paniculata* FL. B. S. 30.

Bupleurum.
- rotundifolium *L.* 99.
- tenuissimum *L.* 99.

Butomus.
- umbellatus *L.* 254.

Buxus.
- sempervirens *L.* 239.

Cachrys.
- *maritima* FL. B. S. 100.

Cakile.
- maritima *Scop.* 30.
  - β. sinuatifolia *Dc.* 30.
- *perennis* FL. B. S. 30.

Calamagrostis.
- Epigeios *Roth.* 307.
- lanceolata *Roth.* 307.
- littorea *Dc.* 307.
- stricta *Spr.* 307.

Calamintha.
- Acinos *Clairv.* 192.

Nepeta *Clairv.* 193.
officinalis *Mönch.* 193.
Calendula.
arvensis *L.* 125.
Calla.
palustris *L.* 263.
Callitriche.
autumnalis *L.* 87.
hamulata *Kütz.* 87.
platycarpa *Kütz.* 86.
stagnalis *Scop.* 86.
verna α. FL. B. S. 86.
vernalis *Kütz.* 86.
Calluna.
vulgaris *Salisb.* 146. 152.
Caltha.
palustris *L.* 12.
β. minor *Dc.* 12.
Camelina.
dentata *Pers.* 26.
microcarpa *Andrz.* 26.
sativa *Crantz.* 26.
α. pilosa *Koch.* 26.
β. subglabra *Koch.* 26.
Campanula.
barbata *L.* 144.
glomerata *L.* 144.
latifolia *L.* 143.
Linifolia Dum. 143.
patula *L.* 144.
Persicifolia *L.* 144.
pusilla FL. B. S. 143.
Rapunculoïdes *L.* 143.
Rapunculus *L.* 144.
rotundifolia *L.* 143.
Trachelium *L.* 143.
Cannabis.
sativa *L.* 243.
Capsella.
bursa pastoris *Moench.* 29.
Cardamine.
amara *L.* 20.
hirsuta *L.* 20.
Impatiens *L.* 19.
parviflora *L.* 19.
pratensis *L.* 20.
sylvatica *Lk.* 19.
β. latifolia. 20.
Carduus.
Acanthoïdes *L.* 127.
acaulis Gort. 126.
crispus *L.* 127.
heterophyllus Gort. 126.
marianus FL. B. S. 126.
multiflorus Koch. 127.
nutans *L.* 127.
polyacanthos En. Zeel. 127.
tenuiflorus *Curt.* 126.
Carex.
acuta *L.* 294.
ampullacea *Good.* 298.
aquatilis *Wahlb.* 292.
arenaria *L.* 288. 290.
atrata. 295.
biligularis *Dum.* 297.
Brizoïdes *L.* 290.
caespitosa *L.* 293.
canescens *L.* 291.
capitata FL. B. S. 288.
cerina Fl. Leid. 292.
curta FL. B. S. 291.
Davalliana *Sm.* 288.
digitata *L.* 296.
dioïca *L.* 287.
distans *L.* 297.
disticha *Huds.* 288.
divisa *Huds.* 288.
divulsa *Good.* 289.
elongata *L.* 291.
elytroïdes En. Zeel. 291.
filiformis *L.* 299.
flava L. 296.
β *Oederi* FL. B. S. 296.
fulva *Good.* 297.
glauca *Scop.* 296.
globularis *L.* 295.

hirta *L.* 299.
β. (C.) hirtaeformis *P.* 299.
Hornschuchiana *Hoppe.* 297.
intermedia FL. B. S. 288.
laevigata *Sm.* 297.
laevigata En. Zeel. 297.
lasiocarpa FL. B. S. 299.
leporina *L.* 291.
β. argyroglochin *Horn.* 291.
Ligerica *Gay.* 290.
limosa *L.* 295.
marginata Dc. 288.
montana *L.* 295.
montana Rainv. 295.
muricata *L.* 289.
Oederi *Ehrh.* 296.
ornithopoda *Willd.* 343.
ovalis FL. B. S. 291.
pallescens *L.* 296.
paludosa *Good.* 298.
β. (C.) Kochiana *Dc.* 298.
panicea *L.* 296.
paniculata *L.* 289.
paradoxa *W.* 289.
pilulifera *L.* 295.
praecox *Jacq.* 295.
prolixa *Fr.* 294.
pseudo-arenaria Döll. 290.
Pseudocyperus *L.* 298.
pulicaris *L.* 288.
remota *L.* 290.
rigida Fl. Leid. 290.
riparia *Curt.* 299.
saxatilis FL. B. S. 292.
Schreberi *Schrank.* 289. 290.
stellulata *Good.* 290.
stricta *Good.* 293.
strigosa *Huds.* 296.
sylvatica *Huds.* 297.
teretiuscula *Good.* 289.
tricostata *Fr.* 294.
trinervis *Degl.* 292.
turfosa *Fr.* 293.
visicaria *L.* 298.
vulgaris *Fr.* 291.
vulpina *L.* 289.
β. nemorosa (C.) *W.* 289.

Carlina.
vulgaris *L.* 128.

Carpinus.
Betulus *L.* 245.

Carum.
Bulbocastanum *Koch.* 97.
Carvi *L.* 97. 102.
verticillatum *Koch.* 98.

Castanea.
vesca FL. B. S. 244.
vulgaris *Lam.* 244.

Catabrosa.
aquatica FL. B. S. 316.

Caulinia.
oceanica FL. B. S. 259.

Centaurea.
Calcitrapa *L.* 130.
Cyanus *L.* 129.
Jacea *L.* 129.
Jacea En. Zeel. 129.
α. genuina *Koch.* 129.
β. vulgaris *Koch.* 129.
γ. lacera *Koch.* 129.
γ. *decipiens* N. Bijdr. 129.
δ. commutata (ε) *Koch.* 129.
ε. pratensis (ζ) *Koch.* 129.
nigra *L.* 129.
Scabiosa *L.* 130.
solstitialis *L.* 130.

Centunculus.
minimus *L.* 209.

Cephalanthera.
ensifolia *Rich.* 342.
rubra *Rich.* 267.

Cerastium.
aquaticum FL. B. S. 47.
arvense *L.* 48.
brachypetalum *Desp.* 47.
glomeratum *Thuill.* 47. 48.

β. eglandulosum *Koch* 47.
γ. apetalum *Dum.* 47.
glutinosum *Fr.* 48.
pumilum En. Zeel. 48.
semidecandrum *L.* 48.
β. glandulosum *Koch* 48.
γ. glabrescens. 48.
tetrandrum *Curt.* 48.
triviale *Lk.* 48.
viscosum FL. B. S. 48.
vulgatum FL. B. S. 47.
Ceratophyllum.
demersum *L.* 87.
submersum *L.* 87.
Chaerophyllum.
bulbosum *L.* 105.
sativum FL. B. S. 104.
sylvestre FL. B. S. 104.
temulum *L.* 104.
Chamagrostis.
minima *Borkh.* 303.
Cheiranthus.
Cheiri *L.* 16. 22.
fruticulosus FL. B. S. 16.
Chelidonium.
majus *L.* 15.
β. laciniatum *Mill.* 15.
Chenopodium.
acutifolium FL. B. S. 221.
album *L.* 220.
album FL. B. S. 221.
α. spicatum *Koch* 221.
β. cymigerum *Koch* 221.
γ. *viridis* FL. B. S. 221.
Ambrosioïdes *L.* 221.
bonus Henricus FL. B. S. 222.
Botrys *L.* 221.
Ficifolium *Sm.* 221.
fruticosum FL. B. S. 217.
glaucum FL. B. S. 223.
hirsutum FL. B. S. 220.
hybridum *L.* 220.
maritimum FL. B. S. 217.
murale *L.* 220.
polyspermum FL. B. S. 221.
polyspermum *L.* 221.
α. cymoso-racem. *Koch.* 221.
β. spicato-racem. *Koch.* 221.
rubrum FL. B. S. 222.
rubrum glomerat. Wallr. 222.
urbicum *L.* 220. 222.
Vulvaria *L.* 221.
Chilochloa.
arenaria FL. B. S. 302.
Boehmeri FL. B. S. 302.
Chlora.
perfoliata Gort. 39.
Chondrilla.
juncea *L.* 134.
muralis FL. B. S. 135.
Chrysanthemum
inodorum *L.* 122.
β. salinum. 122.
inodor. β. maritim. Koch. 122.
Leucanthemum *L.* 121.
maritimum *Sm.* 122.
Parthenium *P.* 121.
segetum *L.* 122.
Chrysosplenium.
alternifolium *L.* 95.
oppositifolium *L.* 95.
Cicendia.
filiformis *Rchb.* 150.
Cichorium.
Intybus *L.* 131.
Cicuta.
virosa *L.* 96.
Cineraria.
palustris *L.* 123.
β. Hollandica *Miq.* 123.
Circaea.
intermedia *Ehrh.* 85.
Lutetiana *L.* 85.
Cirsium.
acaule *All.* 126.
Anglicum *Lam.* 126.

arvense *Scop.* 126. 178.
Eriophorum *Scop.* 125.
Helenioïdes v. H. 126.
heterophyllum FL. B. S. 126.
lanceolatum *Scop.* 125.
oleraceum *Scop.* 126.
palustre *Scop.* 125.
Cistus.
guttatus Gort. 31.
Cladium.
Mariscus *R. Br.* 282.
Clematis.
recta *L.* 1.
Vitalba *L.* 1.
Vitalba β. 1.
Viticella *L.* 1.
Clethra.
Alnifolia *L.* 146.
Clinopodium.
vulgare *L.* 193.
β. *minus* FL. B. S. 193.
Cnicus.
heterophyllus Fl. Bat. 126.
Cnidium.
venosum Koch 102.
Cochlearia.
Anglica *L.* 25.
Armoracia *L.* 25.
Batava *Dum.* 25.
Danica *L.* 25.
officinalis *L.* 25.
officinalis β. FL. B. S. 25.
Coeloglossum.
viride *Hartm.* 265.
Colchicum.
autumnale *L.* 276.
Colutea.
arborescens *L.* 64.
Comarum.
palustre *L.* 77.
Conium.
maculatum *L.* 105.
Convallaria.
Majalis *L.* 271.
multiflora *L.* 271.
β. bracteata *Koch* 271.
γ. ovata *Lam.* 271.
Polygonatum *L.* 271.
β. bracteata 271.
Convolvulus.
arvensis *L.* 152.
δ. obtusifolia *v. H.* 152.
sepium *L.* 151.
Soldanella *L.* 152.
Conyza.
squarrosa FL. B. S. 116.
Coreopsis.
tinctoria 179.
Coriandrum.
sativum *L.* 105.
Corispermum.
bracteatum N. Bijdr. 219.
hyssopifolium FL. B. S. 219.
Marschallii *Stev.* 219.
Cornus.
mas *L.* 106.
sanguinea *L.* 106.
Coronilla.
varia *L.* 65.
Coronopus.
didymus FL. B. S. 29.
vulgaris FL. B. S. 29.
Corrigiola.
littoralis *L.* 89.
Corydalis.
cava *Schw. et Korte* 15.
claviculata *P.* 16.
fabacea *P.* 15.
lutea *DC.* 16.
solida *Sm.* 15.
Corylus.
Avellana *L.* 245.
Corynephorus.
canescens *P. B.* 306. 310.

canescens β. 310. 343.
Cotula.
Coronopifolia *L.* 120.
Crambe.
maritima *L.* 30.
Crataegus.
monogyna *Jacq.* 81. 82. 152.
Oxyacantha *L.* 81. 82.
Oxyacantha FL. B. S. 81.
Oxyacanthoïdes FL. B. S. 81.82.
Crepis.
biennis *L.* 136.
α. runcinata *Koch.* 136.
β. lacera *Koch* 136.
diffusa FL. B. S. 136.
Dioscoridis *DC.* 137.
paludosa *Mönch.* 137.
tectorum *L.* 136.
virens *Vill.* 136.
β. diffusa. 136.
γ. agrestis *Koch.* 136.
Crithmum.
maritimum *L.* 100.
Crocus.
vernus *L.* 269.
Cucubalus.
bacciferus *L.* 39.
Cuscuta.
Epilinum *Whe.* 152.
Epithymum *L.* 152.
Europaea *L.* 152.
Cynanchum.
Vincetoxicum *L.* 148.
Cynodon.
Dactylon *Pers.* 303.
Cynoglossum.
Cheirifolium *L.* 153.
officinale *L.* 153.
Cynosurus.
cristatus *L.* 318.
Cyperus.
flavescens *L.* 282.
fuscus *L.* 282.
β. virescens (C.) *Hoffm.* 282.
Cystopteris.
fragilis *Bernh.* 338.
Dactylus.
glomerata *L.* 318.
β. glaucescens *W.* 318.
γ. abbreviata *Drej.* 318.
Daphne.
Mezereum *L.* 238.
Datura.
Stramonium *L.* 163.
Daucus.
Carota *L.* 103.
littoralis *Sibth.* 103.
Delphinium.
Consolida *L.* 13.
Deschampsia.
caespitosa FL. B. S. 309.
Dianthus.
arenarius *L.* 39.
Armeria *L.* 38.
Carthusianorum *L.* 38.
deltoïdes *L.* 38.
β. (D.) glaucus *L.* 38.
γ. procerus 38.
prolifer *L.* 38.
superbus *L.* 39.
Digitalis.
purpurea *L.* 168.
Digitaria.
glabra FL. B. S. 299.
sanguinalis FL. B. S. 299.
Diplotaxis.
muralis *DC.* 23.
tenuifolia *DC.* 23.
β. integrifolia *Koch* 23.
Dipsacus.
pilosus *L.* 111.
sylvestris *Mill.* 111.
Doronicum.
Pardalianches *L.* 122.

scorpioïdes *W.* 122.
Draba.
muralis *L.* 24.
verna *L.* 24.
α. vulgaris 24.
β. macrocarpa 24.
γ. Boerhaavii *v. H.* 25.
δ. microcarpa 25.
Drosera.
intermedia *Hayne* 36.
longifolia *Hayne* 36.
longifolia FL. B. S. 36.
rotundifolia *L.* 36.
Echinochloa.
Crus Galli FL. B. S. 299.
Echinospermum.
Lappula *Lehm.* 153. 342.
Echium.
vulgare *L.* 155.
Elatine.
hexandra *Dc.* 49.
Hydropiper *L.* 48.
triandra *Schk.* 49.
Elymus.
arenarius *L.* 327.
Europaeus *L.* 327.
geniculatus *Curt.* 327.
Empetrum.
nigrum *L.* 238.
Endymion.
nutans *Dum.* 275.
Enodium.
coeruleum FL. B. S. 317.
Epilobium.
alpinum *L.* 84.
angustifolium *L.* 83.
hirsutum *L.* 83.
montanum *L.* 83.
β. verticillatum. 83.
palustre *L.* 83.
β. Schmidtianum *Koch* 84.
parviflorum *Schreb.* 83.
β. verticillatum 83.
pubescens FL. B. S. 83.
roseum *Schreb.* 84.
spicatum FL. B. S. 83.
tetragonum *L.* 84.
virgatum *Fr.* 84.
Epipactis.
cordata FL. B. S. 268.
latifolia *All.* 267.
microphylla *Ehrh.* 267. 342.
ovata FL. B. S. 267.
palustris *Crantz* 267.
Equisetum.
arvense *L.* 152. 331.
fluviatile FL. B. S. 331.
hyemale *L.* 332.
limosum *L.* 332.
multiforme α. *varieg.* FL. B. S. [332.
palustre *L.* 331.
β. polystachyum. 332.
sylvaticum *L.* 331.
Telmateja *Ehrh.* 331.
variegatum *Schleich.* 332.
Eranthis.
hyemalis *Salisb.* 12.
Erica.
arborea *L.* 146.
cinerea *L.* 146.
mediterranea *L.* 146.
multiflora *L.* 146.
Tetralix *L.* 146.
vagans *L.* 146.
Erigeron.
acris *L.* 115.
acris β. 115.
acris γ. glabrescens. 115.
Canadensis *L.* 115.
Eriophorum.
angustifolium *Roth.* 287.
gracile *Koch* 287.
latifolium *Hoppe* 287.
vaginatum *L.* 287.
Erodium.
Cicutarium *Her.* 55.

β. glandulosum. 55.
Malacoïdes *W.* 56.
moschatum *Her.* 56.
Erucastrum.
Pollichii *Fl. Frib.* 23.
Ervum.
hirsutum *L.* 66.
Lens *L.* 67.
tetraspermum *L.* 67.
Eryngium.
campestre *L.* 96. 179.
maritimum *L.* 96.
Erysimum.
Alliaria FL. B. S. 21.
Barbarea FL. B. S. 18.
Cheiranthoïdes *L.* 21.
Hieracifolium FL. B. S. 21.
praecox N. Bijdr. 18.
strictum *Fl. Wett.* 21.
strictum N. Bijdr. 18.
suffruticosum *Spr.* 22.
virgatum *Roth.* 21.
Erythraea.
Centaurium *P.* 151.
β. *dunensis* FL B. S. 151.
γ. *palustris* FL. B. S. 151.
Linariaefolia Koch 151.
Linarifolia FL. B. S. 151.
litoralis *Fr.* 151.
pulchella *Fr.* 151.
Eupatorium.
Cannabinum *L.* 113.
β. heterophyllum. 113.
Euphorbia.
Chamaesyce *L.* 239.
Cyparissias *L.* 240.
β. Esuloïdes *Dc.* 240.
dulcis *Jacq.* 239.
dulcis β. Koch 240.
Epithymoïdes Fl. Leid. 239.
Esula *L.* 240.
exigua *L.* 241.
Gerardiana *Jacq.* 240.
Helioscopia *L.* 239.
Lathyris *L.* 241.
palustris *L.* 240.
Paralias *L.* 241.
Peplus *L.* 241.
Pithyusa *L.* 241.
platyphylla *L.* 239.
purpurata Thuill. 240.
stricta *Sm.* 239.
verrucosa Gort. 239.
Euphrasia.
micrantha Rchb. 184.
Odontites *L.* 184.
Odontites FL. B. S. 185.
officinalis *L.* 182. 184.
α. pratensis *Koch* 183. 184.
β. neglecta *Koch* 183. 184.
γ. nemorosa *Koch* 183. 184.
β. *minima* FL. B. S. 184.
γ. *alpina* FL. B. S. 183.
δ. *alpestris* Koch 184.
parviflora Fr. 184.
verna FL. B. S. 185.
Evax.
pygmaea *P.* 115.
Evonymus.
Europaeus *L.* 57.
Exacum.
filiforme FL. B. S. 150.
Fagus.
sylvatica *L.* 244.
Farsetia.
incana *R. Br.* 24.
Fedia.
carinata FL. B. S. 111.
dentata FL. B. S. 111.
olitoria FL. B. S. 111.
Festuca.
Arundinacea *Schreb.* 321.
Bromoïdes *Koch* 319.
capillata FL. B. S. 319.
cinerea β. FL. B. S. 320.
duriuscula *L.* 319. 320.

β. glauca *Schrad.* 320.
elatior *L. Suec.* 321.
gigantea *Vill.* 320 326.
glauca fl. b. s. 320.
heterophylla En. Zeel. 320.
Loliacea *Huds.* 321.
Myurus *Ehrh.* 319.
ovina Koch 320.
ε. *duriuscula* Koch 320.
ζ. *glauca* Koch 320.
Festuca.
ovina *L.* 319. 320.
α. vulgaris *v. H.* 319.
β. tenuifolia *Sibth.* 319.
γ. capillata *Lam.* 319.
rigida Koch 317.
rubra *L.* 320.
β. umbrosa 320.
γ. (β.) dumetorum *v.H.* 320.
δ. arenaria *Osb.* 320.
β. *villosa* Koch. 320.
Ficaria.
Ranunculoïdes Mönch. 11.
Filago.
arvensis *L.* 117.
Gallica *L.* 118.
Germanica *L.* 117.
minima *Fr.* 117.
Foeniculum.
officinale *All.* 100.
Fragaria.
elatior *Ehrh.* 77.
vesca *L.* 77.
Frankenia.
pulverulenta *L.* 37.
Fraxinus.
excelsior *L.* 148.
Fritillaria.
Meleagris *L.* 272.
Fumaria.
officinalis *L.* 16.
parviflora *Lam.* 16.
spicata *L.* 16.
Vaillantii *Lois.* 16.
Wirtgeni *Koch* 16.
Gagea.
arvensis *Schult.* 273.
lutea *Schult.* 273.
stenopetala *Rchb.* 273.
Galanthus.
nivalis *L.* 270.
Galega.
officinalis *L.* 64.
Galeobdolon.
luteum *Huds.* 197.
Galeopsis.
bifida *Bönningh.* 198.
canescens fl. b. s. 197.
Ladanum *L.* 197.
α. latifolia 197.
β. angustifolia (δ.) *Koch* 197.
γ. angustifolia parviflora (ε.) *Koch* 197.
ochroleuca *Lam.* 197.
ochroleuca β. *v. H.* 198.
Tetrahit *L.* 198.
Tetrahit δ. *Gort.* 198.
versicolor *Curt.* 198.
Galium.
Anglicum *Huds.* 109.
Aparine *L.* 109.
β. Vaillantii *Koch.* 109.
γ. spurium *Koch.* 109.
Aparine β. Gort. 108.
boreale *L.* 109.
Cruciata *Scop.* 108.
cruciatum fl. b. s. 108.
Mollugo *L.* 110. 152. 178.
Parisiense β. leiocarpum. Koch 109.
palustre *L.* 109.
saccharatum All. 108.
saxatile *L.* 110.
sylvaticum *L.* 110.
tricorne *With.* 108.
uliginosum *L.* 109.
Vaillantii Dc., fl. b. s. 109.

vero-Mollugo Schiede 110.
verum *L.* 109. 152. 178.
β. ochroleucum *Fr.* 109.
γ. gracile 110.
Genista.
Anglica *L.* 59.
Germanica *L.* 59.
pilosa *L.* 58. 152.
scoparia FL. B. S. 58.
tinctoria *L.* 58.
Gentiana.
Amarella *L.* 150.
campestris *L.* 150.
cruciata *L.* 150.
Pneumonanthe *L.* 150.
uliginosa FL. B. S. 150.
verna *L.* 150.
Geranium.
columbinum *L.* 55.
dissectum *L.* 54.
lucidum *L.* 55.
molle *L.* 55.
phaeum *L.* 54.
pratense *L.* 54.
pusillum *L.* 54.
Robertianum *L.* 55.
rotundifolium *L.* 55.
sanguineum *L.* 54.
Geum.
rivale *L.* 70.
urbanum *L.* 70.
Glaux.
maritima *L.* 211.
β. elongata 212.
Glechoma.
Hederacea *L.* 194.
β. major 195.
Globularia.
vulgaris *L.* 212.
Glyceria.
aquatica *Presl.* 316.
Borreri Engl. Bot. 317.
distans *Wahlb.* 316.
β. coarctata *En. Zeel.* 316.
fluitans *R. Br.* 316.
maritima *M. et K.* 315. 316.
spectabilis *M. et K.* 316.
Glycyrrhiza.
glabra *L.* 64.
Gnaphalium.
arenarium FL. B. S. 118.
arvense FL. B. S. 117.
dioïcum *L.* 118.
germanicum FL. B. S. 117.
luteo-album *L.* 118.
β. depressum *P* 118.
minimum FL. B. S. 117.
montanum FL. B. S. 117.
sylvaticum *L.* 118.
uliginosum *L.* 118.
Grammitis.
Ceterach *Sw.* 336.
Gratiola.
officinalis *L.* 168.
Gymnadenia.
albida *Rich.* 265.
conopsea *R. Br.* 265.
Gymnogramme.
Ceterach FL. B. S. 336.
Gypsophila.
muralis *L.* 37.
rigida *L.* 38.
Halianthus.
Peploïdes *Fr.* 44.
Halimus.
pedunculatus *Wallr.* 223.
Portulacoïdes *Wallr.* 223.
Hedera.
Helix *L.* 105.
Hedypnois.
Taraxaci Sm. 131.
Heleocharis.
acicularis *R. Br.* 284.
multicaulis *Sm.* 284.
palustris *R. Br.* 283.
β. *minor* FL. B. S. 283.

uniglumis *Lk.* 283. 284.
Helianthemum.
guttatum *Mill.* 31.
vulgare *Gärtn.* 31.
Helichrysum.
arenarium *Dc.* 118.
Helleborus.
viridis *L.* 12.
Helminthia.
Echioïdes *Gaertn.* 132.
Helosciadium.
inundatum *Koch* 97.
nodiflorum *Koch* 96.
repens *Koch* 97.
Heracleum.
Sphondylium *L.* 103. [103.
β. angustifolium *Lej.etCourt.*
Herminium.
Monorchis *R. Br.* 266.
Herniaria.
ciliata *Bab.* 90.
glabra *L.* 90.
hirsuta 90.
Hesperis.
matronalis *L.* 20.
Hieracium.
aestivum 142.
amplexicaule *L.* 138.
Auricula *L.* 137.
Auricula FL. B. S. 137.
boreale *Fr.* 141.
caesium *Fr.* 138.
β. nemorum *Fr.* 139.
dubium FL. B. S. 137.
maculatum Sm. 139.
murorum Fl. Bat. 139.
murorum *Poll.* 138.
β. sylvaticum *Fr.* 138.
nemorum Rchb. 139.
Pilosella *L.* 137.
β. robustum *Koch* 137.
pratense *Tausch* 137.
Prenanthoïdes Engl. Bot. 140.
rigidum *Hartm.* 140.
rigidum Koch 140.
sabaudum E. Bot. 141.
strictum *Fr.* 139.
β. granulatum *Fr.* 140.
sylvaticum Sm. 139.
tridentatum *Fr.* 140.
umbellatum *L.* 141.
virescens *Sond.* 141.
vulgatum *Fr.* 139.
β. nemorosum *Fr.* 139.
Hierochloa.
borealis FL. B. S. 301.
odorata *Wahlb.* 301.
Himanthoglossum.
hircinum *Rich.* 265.
Hippophaë.
Rhamnoïdes *L.* 238.
Hippuris.
vulgaris *L.* 86.
β. fluviatilis 86.
Holcus.
lanatus *L.* 310.
mollis *L.* 310.
Holosteum.
umbellatum *L.* 45.
Honkenya.
Peploïdes FL. B. S. 44.
Hordeum.
distichum *L.* 327.
hexastichon *L.* 327.
maritimum *With.* 328.
murinum *L.* 327.
pratense FL. B. S. 327. 328.
secalinum *Schreb.* 328.
vulgare *L.* 327.
Hottonia.
palustris *L.* 211.
Humulus.
Lupulus *L.* 152. 243.
Hutchinsia.
petraea *R. Br.* 29.

Hyacinthus.
botryoïdes FL. B. S. 276.
non scriptus FL. B. S. 276.
Hydrocharis.
Morsus ranae *L.* 252.
Hydrocotyle.
vulgaris *L.* 95.
Hyoscyamus.
niger *L.* 163.
  β. annuus 163.
  γ. pallidus 163.
Verviensis Lej. 163.
Hypericum.
dubium FL. B. S. 51.
Elodes *L.* 53.
hirsutum *L.* 52.
humifusum *L.* 51.
montanum *L.* 52.
perforatum *L.* 51.
  β. microphyllum *Dc.* 51.
pulchrum *L.* 52.
quadrangulare FL. B. S. 52.
quadrangulum *L.* 51.
tetrapterum *Fr.* 52.
tomentosum *L.* 52.
Hypochoeris.
glabra *L.* 133.
maculata *L.* 133.
radicata *L.* 133.
Hyssopus.
officinalis *L.* 194.
Iberis.
amara *L.* 27.
nudicaulis FL. B. S. 27.
umbellata *L.* 27.
Ilex.
Aquifolium *L.* 148.
  β. fol. inerm. 148.
Illecebrum.
verticillatum *L.* 90.
Impatiens.
Noli tangere *L.* 56.
Inula.
Britannica *L.* 116.
Conyza *Dc.* 116.
dysenterica FL. B. S. 116.
Helenium *L.* 115.
Oculus Christi *L.* 116.
Pulicaria FL. B. S. 116.
Iris.
foetidissima *L.* 269.
Pseudacorus *L.* 269.
sambucina *L.* 269.
Isatis.
tinctoria *L.* 30.
Isnardia.
palustris *L.* 84.
Isoëtes.
lacustris *L.* 333.
Isolepis.
fluitans FL. B. S. 285.
setacea FL. B. S. 285.
Jasione.
montana *L.* 142.
perennis *L.* 142.
Juglans.
regia *L.* 244.
Juncus.
acutiflorus FL. B. S. 278.
alpinus *Vill.* 279.
Bottnicus FL. B. S. 280.
bufonius *L.* 280.
bulbosus FL. B. S. 280.
capitatus *Weig.* 278.
communis α. *conglomeratus* FL. B. S. 277.
  β. *effusus* FL. B. S. 277.
compressus *Jacq.* 280.
conglomeratus *L.* 277.
diffusus *Hoppe* 277.
effusus *L.* 277.
  β. conglomeratus 277.
filiformis *L.* 277.
foliatus minimus J.Bauh. 278.
fusco-ater FL. B. S. 279.

Gerardi *Lois.* 280.
glaucus *Ehrh.* 277.
 β. paniculatus 277.
lamprocarpos *Ehrh.* 279.
maritimus *Lam.* 277.
obtusiflorus *Ehrh.* 278.
pygmaeus *Thuill.* 278.
squarrosus *L.* 279.
supinus *Moench* 279.
sylvaticus *Reich.* 278.
Tenageia *Ehrh.* 280.
tenuis *W.* 280.
triandrus Gouan 278.
uliginosus FL. B. S. 279.

Juniperus.
communis *L.* 251.

Knautia.
arvensis *Coult.* 112.
 β. integrifolia. 112.

Kochia.
hirsuta *Nolte* 220.
tripteris Dum. 220.

Koeleria.
cristata *Pers.* 309.

Lactuca.
muralis *Fresen.* 135.
saligna *L.* 134.
sativa *L.* 134.
Scariola *L.* 134.

Lagurus.
ovatus *L.* 306.

Lamium.
album *L.* 196.
album β. Comm. 196.
amplexicaule *L.* 195.
clandestina *Rchb.* 195.
incisum *Willd.* 195.
intermedium Versl. 1849. 196.
laevigatum FL. B. S. 196.
maculatum *L.* 196.
Orvala *L.* 195.
purpureum *L.* 196.

Lappa.
major *Gaertn.* 127.
minor *Dc.* 128.
tomentosa *Lam.* 128.

Lapsana.
communis *L.* 130.
minima FL. B. S. 130.

Lathraea.
squamaria *L.* 180.

Lathyrus.
Aphaca *L.* 67.
latifolius *L.* 68.
Nissolia *L.* 67.
palustris *L.* 68.
pratensis *L.* 67.
sativus *L.* 67.
sylvestris *L.* 68.
tuberosus *L.* 67.

Leersia.
Oryzoïdes *Sw.* 304.

Lemna.
arrhiza *L.* 260.
gibba *L.* 260.
minor *L.* 260.
polyrrhiza *L.* 260.
trisulca *L.* 260.

Leontodon.
autumnalis *L.* 131.
 β. pratensis *Koch* 131.
 γ. uniflora. 131.
hastilis α. vulgaris Koch 131.
hispidus *L.* 131.
Taraxacum FL. B. S. 134.
 γ. paludosum FL. B. S. 134.

Leonurus.
Cardiaca *L.* 203.

Lepidium.
campestre *R. Br.* 28.
graminifolium *L.* 28.
heterophyllum Benth. 28.
hirtum Dc. 28.
latifolium *L.* 28.

petraeum FL. B. S. 29.
ruderale *L.* 28.
sativum *L.* 27.
  β. latifolium (γ) *Koch* 28.
Smithii *Hook.* 28.
Lepigonum.
marginatum *Koch* 44.
medium *Fr.* 43. 44.
rubrum *Wahlb.* 43.
  β. littorale 43.
salinum *Fr.* 44.
Lepturus.
filiformis *Trin.* 329.
incurvatus *Trin.* 329.
Leucoium.
aestivum *L.* 270.
Levisticum.
officinale *Koch* 101.
Ligusticum.
Levisticum FL. B. S. 101.
Ligustrum.
vulgare *L.* 148.
Limnanthemum.
Nymphoïdes *Lk.* 149.
Limonium.
bellidifolium *Dum.* 213.
Limosella.
aquatica *L.* 177.
Linaria.
arvensis *Desf.* 170.
Cymbalaria *Mill.* 169.
Elatine *Mill.* 169.
minor *Desf.* 170.
repens Desf. 170.
spuria *Mill.* 170.
striata *Dc.* 170.
vulgaris *Mill.* 170.
  β. glandulosa *Lej.* 170.
Linum.
catarcticum *L.* 49.
usitatissimum *L.* 49. 152.
Listera.
cordata *R. Br.* 268.
ovata *R. Br.* 267. 268.
Lithospermum.
arvense *L.* 156.
officinale *L.* 156.
Littorella.
lacustris *L.* 213.
Lobelia.
Dortmanna *L.* 142.
Lolium.
arvense FL. B. S. 329.
Linicola *Sond.* 329.
perenne *L.* 328.
  a. tenue. 328.
  b. ramosum. 328.
  c. cristatum. 328.
  d. glomeratum. 329.
  e. subsecundum. 329.
  f. viviparum. 329.
temulentum *L.* 329
Lomaria.
Spicant FL. B. S. 340.
Lonicera.
Periclymenum *L.* 107.
Lotus.
corniculatus *L.* 63.
  β. crassifolius *P.* 63.
  β. *uliginosus* FL. B. S. 63.
siliquosus FL. B. S. 64.
tenuifolius *Rchb.* 63.
uliginosus *Schk.* 63.
Luzula.
albida *Dc.* 281.
campestris *Dc.* 281.
  β. FL. B. S. 281.
  γ FL. B. S. 281.
maxima *Dc.* 281.
multiflora *Lej.* 281.
  β. pallescens (ε) *Koch* 281.
  γ. congesta *Lej.* 342.
pilosa *W.* 281.
vernalis FL. B. S. 281.
Lychnis.
coronaria *Lam.* 41.

dioïca FL. B. S. 41.
diurna *Sibth.* 41.
flos cuculi *L.* 41.
sylvestris FL. B. S. 41.
vespertina *Sibth.* 41.
Lycium.
barbarum *L.* 161.
lanceolatum *Poir.* 161.
Lycopodium.
alpinum FL B. S. 334.
Chamaecyparissus *A.Br.* 334.
clavatum *L.* 334.
complanatum FL. B. S. 334.
inundatum *L.* 333.
Selago *L.* 333.
Lycopsis.
arvensis *L.* 154.
Lycopus.
exaltatus L. fil. 189.
Europaeus *L.* 189.
Lysimachia.
nemorum *L.* 208.
Nummularia *L.* 188. 208.
paludosa Baumg. 208.
punctata *L.* 208.
thyrsiflora *L.* 207.
vulgaris *L.* 207.
β. paludosa. 208.
Lythrum.
Hyssopifolia *L.* 88.
Salicaria *L.* 87.
Majanthemum.
bifolium *Dc.* 272.
Malachium.
aquaticum *Fr.* 47.
Malaxis.
Loeselii FL. B. S. 268.
paludosa *Sw.* 268.
Malcolmia.
maritima *R. Br.* 20.
Malva.
Alcaca *L.* 49.
β. fastigiata (γ) *Koch* 50.
crispa *L.* 50.
fastigiata FL. B. S. 50.
moschata *L.* 50.
rotundifolia Koch, FL. B. S. 50.
sylvestris *L.* 50.
vulgaris *Fr.* 50.
Marrubium.
creticum Mill. 202.
peregrinum *L.* β. angustifolium *Koch* 202.
vulgare *L.* 202.
Matricaria.
Chamomilla *L.* 121.
inodora β. salina Fr. 122.
maritima *L.* 122.
suaveolens *L.* 121.
Medicago.
denticulata *W.* 61.
falcata *L.* 60. 178.
Lupulina *L.* 60.
β. Willdenowii Bönn. 60.
maculata *W.* 60.
media *P.* 60.
minima *Lam.* 60.
muricata *Lam.* 61.
muricata FL. B. S., Leid. 61.
polymorpha L. 61.
sativa *L.* 11. 60. 130. 178.
sativa β. versicolor Koch 60.
Melampyrum.
arvense *L.* 180.
pratense *L.* 180.
vulgatum FL. B. S. 180.
Melica.
ciliata *L.* 313.
nutans *L.* 313.
uniflora *Retz* 313.
Melilotus.
alba *Desr.* 61.
arvensis *Wallr.* 61.
macrorrhiza P. 61.
officinalis *Willd.* 61.
officinalis Desr., Koch 61.

vulgaris FL. B. S. 61.
Melissa.
Calamintha Lej. 193.
Nepeta L. 193.
Mentha.
aquatica *L.* 187.
β. hirsuta. 187.
γ. elliptica v. H. 187.
β. pedunculata FL. B. S. 187.
var. *capitata* Fl. Bat. 187.
arvensis *L.* 188.
α. vulgaris. 188.
β. glabriuscula. 188.
γ. FL. B. S. 188.
δ. FL. B. S. 188.
deflexa Dum. 188.
dulcissima Dum. 186.
gentilis *L.* 187.
gentilis Ehrhart. Court. 188.
piperita *L.* 187.
Pulegium FL. B. S. 189.
rotundifolia *L.* 185.
sativa *L.* 187.
α. vulgaris. 187.
β. hirsuta. 187.
sylvestris *L.* 186.
α. vulgaris *Koch* 186.
β. glabra (*δ*) *Koch* 187.
β. nemorosa FL. B. S. 186.
velutina Lej. 186.
viridis L. 187.
latifolia Lej. 187.
hirsuta Lej. 187.
Menyanthes.
trifoliata *L.* 149.
Mercurialis.
annua *L.* 241.
Mespilus.
Germanica *L.* 82.
Meum.
inundatum FL. B. S. 97.
Milium.
effusum *L.* 308.
scabrum *Merl.* 308.
vernalis M. B. 308.
Moehringia.
trinervia *Clairv.* 45.
Moenchia.
erecta *Wetter.* 47.
Molinia.
coerulea *Schrank* 317.
serotina *M. et K.* 318.
Monotropa.
Hypopitys *L.* 147.
α. glabra. 147.
β. hirsuta. 147.
hypoxya FL. B. S. 147.
Montia.
minor *Gm.* 89.
rivularis *Gm.* 89.
Muscari.
botryoïdes *Mill.* 276.
Myagrum.
dentatum FL. B. S. 26.
paniculatum v.G. 30.
sativum FL. B. S. 26.
Myosotis.
arvensis FL B. S. 159. 160. 161.
arvensis Sibth. 161.
β. multicaulis Rchb. 161.
caespitosa *Schltz.* 157.
β. gracilis. 158.
γ. laxa. 158.
δ. humilis. 158.
collina Ehrh. 158.
hispida *Schltd.* 158.
β. umbrosa. 159.
γ. procumbens. 159.
intermedia *Lk.* 159.
β. umbrosa. 159.
γ. gracilis. 159.
δ. stricta. 160.
laxiflora *Rchb.* 157.
laxiflora Koch 157.
palustris *With.* 156.
α. vulgaris. 157.

  β. aquatica. 157.
  γ. laxiflora. 157.
scorpioïdes FL. B. S. 156.
stricta *Lk.* 161.
  β. basiantha. 161.
stricta FL. B. S. p. p. 168. 160.
strigulosa *Rchb.* 157.
sylvatica *Hoffm.* 158.
sylvatica FL. B. S. 159.
versicolor *Pers.* 160.
  α. gracilis. 160.
  β. multicaulis. 160.
  γ. laxa. 160.
versicolor b. Versl. 1847. 161.
Myosurus.
minimus *L.* 4.
Myrica.
Gale *L.* 250.
Myriophyllum.
alterniflorum *Dc.* 86.
spicatum *L.* 86.
verticillatum *L.* 85.
Myrrhis.
temula FL. B. S. 104.
Najas.
major *Roth.* 259.
minor *All.* 260.
Narcissus.
odorus *L.* 270.
poëticus *L.* 269.
Pseudonarcissus *L.* 270.
Nardus.
stricta *L.* 330.
Narthecium.
ossifragum *Huds.* 276.
Nasturtium.
amphibium *R. Br.* 17.
  α. indivisum *Dc.* 17.
  β. variifolium *Dc.* 17.
anceps Lac. 17.
anceps Rchb. 17.
officinale *R. Br.* 17.
  β. Siifolium *Rchb.* 17.
  γ. microphyllum *Bönn.* 17.
  δ. nanum. 17.
palustre *Dc.* 18.
sylvestre *R. Br.* 17.
  α. incisum *Koch* 17.
  β. dentatum *Koch* 17.
  γ. brachycarpum. 17.
Neottia.
Nidus avis *L.* 268.
spiralis FL. B. S. 268.
Neottidium.
Nidus avis Hov. 268.
Nepeta.
Cataria *L.* 194.
  β. citriodora *Dum.* 194.
Nepetella *L.* 194.
Neslia.
paniculata *Desv.* 30. 342.
Nicandra.
physaloïdes *Gaertn.* 163.
Nicotiana.
sp. 163.
Nigella.
arvensis *L.* 12.
Nuphar.
luteum *Sm.* 13.
  β. minus *Dum.* 14.
Nymphaea.
alba *L.* 13.
  β. minor *Dc.* 13.
lutea FL. B. S. 13.
Oenanthe.
fistulosa *L.* 99.
  β. Tabernaemontani *Gm.* 99.
Lachenalii *Gm.* 99.
Peucedanifolia *Poll.* 99.
Phellandrium *Lam.* 100.
Pimpinelloïdes *L.* 100.
Pimpinelloïdes FL. B. S. 99.
Oenothera.
biennis *L.* 84.
muricata *L.* 84.
parviflora *Dum.* 84.

Omphalodes.
verna *Mnch.* 154.
Onobrychis.
sativa *Lam.* 65.
Ononis.
arvensis FL. B. S. 59.
repens *L.* 59.
  β. mitis. 59.
repens FL. B. S. 59.
spinosa *L.* 59.
Onopordum.
Acanthium *L.* 127.
Illyricum *L.* 127.
Ophioglossum.
vulgatum *L.* 335.
Ophiurus.
incurvatus FL. B. S. 329.
Ophrys.
Monorchis FL. B. S. 266.
muscifera *Huds.* 266.
Myodes FL. B. S. 266.
Orchis.
angustifolia? N. Bijdr. 264.
bifolia FL. B. S. 266.
conopsea FL. B. S. 265.
coriophora *L.* 264.
fusca *Jacq.* 263.
incarnata *L.* 264.
latifolia *L.* 264.
  β. *angustifolia* FL. B. S. 264.
  β. *pallidiflora* En. Z. 264.
laxiflora β. palustris Koch 264.
maculata *L.* 264.
mascula *L.* 264.
militaris *L.* 263.
Morio *L.* 264.
palustris *Jacq.* 264.
pyramidalis FL. B. S. 265.
ustulata *L.* 263.
viridis FL. B. S. 265.
Origanum.
vulgare *L.* 191.
Orlaya.
grandiflora *Hoffm.* 103.
Ornithogalum.
luteum Gort. 273.
minimum Gort. 273.
nutans *L.* 273.
stenopetalum FL. B. S. 273.
umbellatum *L.* 273.
Ornithopus.
perpusillus *L.* 65.
Orobanche.
amethystea *Thuill.* 179.
caryophyllacea FL. B. S. 178.
coerulea *Vill.* 179.
Galii *Duby* 178.
major FL. B. S. 178.
minor *Sutt.* 179.
minor FL. B. S. 178.
pallidiflora *Wimm. et Grab.* 178
Picridis *Schultz* 179.
ramosa *L.* 179.
Rapum *Thuill.* 178.
rubens *Wallr.* 178.
Orobus.
niger *L.* 68.
tuberosus *L.* 68.
vernus *L.* 68.
Orvala.
Lamioïdes FL. B. S. 195.
Osmunda.
regalis *L.* 335.
Oxalis.
Acetosella *L.* 56.
corniculata *L.* 57.
stricta *L.* 57.
Oxycoccos.
palustris FL. B. S. 145.
Panicum.
Crus Galli *L.* 299.
glabrum *Gaud.* 299.
sanguinale *L.* 299.

Papaver.
Argemone *L.* 14.
β. uniflorum. 14.
dubium *L.* 14.
hybridum *L.* 14.
maritimum With. 14.
Rhoeas *L.* 14.
α. ovale *Dum.* 14.
β. globosum *Dum.* 14.
γ. strigosum *Bönn.* 14.
δ. commutatum *Elkan* 14.
somniferum *L.* 15.
α. nigrum *Dc.* 15.
β. album *Dc.* 15.
Parietaria.
diffusa *M. et K.* 242.
erecta *M. et K.* 242.
Judaïca FL. B. S. 242.
officinalis FL. B. S. 242.
Paris.
quadrifolia *L.* 271.
Parnassia.
palustris *L.* 36.
Pastinaca.
Anethum FL. B S. 102.
sativa *L.* 102.
β. *arvensis* FL. B. S. 102.
Pedicularis.
palustris *L.* 181.
sylvatica *L.* 181.
Peplis.
Portula *L.* 88.
Petasites.
officinalis *Moench* 113.
Petroselinum.
sativum *Hoffm.* 96.
Peucedanum.
Chabraei *Rchb.* 101. 97.
officinale *L.* 101.
Phalaris.
Arundinacea *L.* 300.
Canariensis *L.* 300.
Phaseolus.
nanus *L.* 69.
vulgaris *L.* 68.
Phleum.
arenarium *L.* 302.
Boehmeri *Wib.* 302.
pratense *L.* 303.
β. nodosum. 303.
Phragmites.
communis *Trin.* 308.
Phyteuma.
nigrum *Schmidt* 143.
spicatum *L.* 143.
β. *Ranunculus* FL. B. S. 143.
Picris.
Hieracioïdes *L.* 132. 179.
Pilularia.
globulifera *L.* 333.
Pimpinella.
magna *L.* 98.
β. laciniata *Koch* (γ.) 98.
γ. dissecta *Koch* (δ.) 98.
nigra *W.* 98.
Saxifraga *L.* 98.
β. dissectifolia *Koch* 98.
β. *nigra* FL. B. S. 98.
Pinguicula.
vulgaris *L.* 206.
Pinus.
Abies *L.* 251.
Larix *L.* 251.
Picea *L.* 251.
Pinaster *Ait.* 251.
sylvestris *L.* 251.
Pisum.
arvense *L.* 67.
maritimum *L.* 67.
sativum *L.* 67.
Plantago.
Cornuti Gouan. 214.
Coronopus *L.* 216.
decumbens Rchb. 215.

lanceolata *L.* 215.
  α. vulgaris. 215.
  β. lanuginosa. 215.
  γ. elliptica. 215.
  δ. sylvatica. 215.
  ε. angustifolia. 215.
lanceolata Rchb. 215.
lanceolata β. FL. B. S. 215.
lanceolata ε. FL. B. S. 215.
lanceolata δ. ι. FL. B. S. 216.
lanceolata var. *capitellata* [Koch 215.
major *L.* 214.
  β. minor. 214.
major et *var.* β. FL. B. S. 214.
major β. et var. *min.* FL. B. S. 214.
major phyllostachya. 214.
major polystachya Wallr. 214.
major rosea 214.
marina magna J. B. Hist. 214.
maritima *L.* 216.
  α. genuina. 216.
  β. dentata. 216.
    leptophylla. 216.
media *L.* 215.
  β. latifolia hirsuta minor C. B. P. 215.
Platanthera.
bifolia *Rich.* 266.
chlorantha *Cust.* 266.
Poa.
annua *L.* 313.
  β. villosa *de Br.* 313.
  γ. nemoralis. 313.
aquatica FL. B. S. 316.
bulbosa *L.* 314.
  β. vivipara. 314.
compressa *L.* 315.
distans FL. B. S. 316.
fertilis *Host.* 314.
maritima FL. B. S. 316.
nemoralis *L.* 314. 313.
  β. firmula *Koch* 314.
pratensis *L.* 314.
  α. latifolia *Whe.* 315.
  β. diversifolia. 315.
  γ. angustifolia *Gaud.* 315.
  δ. setacea *Fl. Leid.* 315.
procumbens FL. B. S. 317.
rigida FL. B. S. 317.
rigida Fris. 315.
serotina FL. B. S. 314.
spicata *L.* 315.
trivialis *L.* 314.
  β. coarctata *Rchb.* 314.
Polycnemum.
arvense *L.* 219.
Polygala.
amara *L.* 37.
comosa *Schk.* 37.
depressa *Wender.* 37.
oxyptera FL. B. S. 37.
vulgaris Fl. Bat. 37.
vulgaris *L.* 36.
  β. oxyptera *Koch* 37.
Polygonum.
amphibium *L.* 229.
  α. glabratum *de Br.* 230.
  β. fluitans *de Br.* 230.
  γ. hirtulum *de Br.* 230.
  γ. *terrestre* Wallr. 230.
    maritima Deth. 231.
aviculare *L.* 236. 237.
  α. triviale *Rchb.* 236.
  β. erectum *L.* 236.
  γ. neglectum *Besser* 236.
  δ. polycnemum *Rchb.* 237.
Bellardi *All.* 237.
Bistorta *L.* 229.
Braunii hybridum Pet. 235.
Convolvulus *L.* 237.
  β. triangularis 237.
dubium Stein 234.
dumetorum *L.* 237.
Fagopyrum *L.* 237.
Hydropiper *L.* 235.

  - β. densiflorum *Braun* 235.
  - γ. obtusifolium *Braun* 235.
  - δ. angustifolium *Braun* 235.
- *Lapathifolio-nodosum* Rchb. 232.
- *Lapathifolio-Persicaria* (Rchb. 233.
- *Lapathifolium* γ. Braun 231.
- laxum *Rchb.* 233.
- longifolium *Fr.* 234.
- minus *Huds.* 236., *a.* commune *Braun*, *b.* strictum *Braun*, *c.* longifolium *Braun*, *d.* falcatum *Braun*, *e.* minimum *Braun.* 236.
  - β. latifolium (γ) *Braun.* 236.
- mite *Schrank* 234. *a.* patens *Braun* 234., *b.* rectum *Braun* 234., *c.* simplex *Braun* 234., *e.* ruderale *Braun* 234., *f.* uliginosum *Braun* 234., *g.* angustifolium *Braun* 235., *h.* effusum *de Br.* 235.
- nodosum *Pers.* 231.
  - α. speciosissimum *Fr.* 232.
  - β. vulgatum *Fr.* 232.
- *nodosum* Rchb. 232.
  - b. *erectum* Fr. 232.
- pallidum *With.* 231. 232.
  - α. vulgatum. 231.
  - β. somphocarpum. 231.
- Persicaria *L.* 233.
  - agreste *Fr.* 233.
  - biforme *Whlbg.* 233.
    - α. glandulosum *de Br.* 233.
    - β. hirsutum *de Br.* 234.
    - γ. microspermum *de Br.* 234.
- dubio-Persicaria *Braun* 234.
- minore-Persicaria *Braun* 234.
- *rivulare* Roth. 234.
- *somphocarpum* de Br. 231.
- Tataricum *L.* 237.

Polypodium.

- Phegopteris *L.* 336.
- Robertianum *Hoffm.* 336.
- vulgare *L.* 336.

Polypogon.

- *littorale* Sm. 304.
- Monspeliensis *Desf.* 304.

Polystichum.

- cristatum *Roth* 337.
- Filix mas *Roth* 337.
- Oreopteris *Dc.* 337.
- spinulosum *Dc.* 338.
  - β. dilatatum *Koch* 338.
- Thelypteris *Roth* 337.

Populus.

- alba *L.* 249.
- canescens *Sm.* 249.
- monilifera *Ait.* 249.
- nigra *L.* 249.
- pyramidalis *Roz.* 249.
- tremula *L.* 249.

Portulaca.

- oleracea *L.* 88.

Posidonia.

- Caulini *Koen.* 259.

Potamogeton.

- acutifolius *Lk.* 257.
- *coloratus* Versl. 1849. 255.
- compressus *L.* 257.
- *compressum* Auct. nostr. 257.
- crispus *L.* 256.
- densus *L.* 258.
- fluitans *Roth* 255.
- *fluitans* Fl. Traj. 255.
- gramineus *L.* 256.
  - α graminifolius *Fr.* 256.
  - β. heterophyllus *Fr.* 256.
  - γ. Zizii *Koch* 256.
- *heterophyllum* FL. B. S. 256.
- Hornemanni *Meyer* 255.
- *Hornemanni* En. Zeel. 255.
- lucens *L.* 256.

marinum Bot. nostr. 258.
natans *L.* 254.
β. ovalifolius *Fieb.* 255.
natans En. Zeel. 255.
oblongus *Viv.* 255.
oblongus En. Zeel. 255.
obtusifolius *M. et K.* 257.
pectinatum Bot. nostr. 258.
pectinatus *L.* 258.
α. genuinus. 258.
β. scoparius *Wallr.* 258.
γ. dichotomus *Wallr.* 258.
perfoliatus *L.* 256.
praelongus *Wulf.* 256.
pusillum Auct. nostr. 257.
pusillus *L.* 257.
α. major *Fr.* 257.
β. vulgaris *Fr.* 257.
γ. tenuissimus *Koch* 257.
rufescens *Schrad.* 255.
serratum Meese 257.
serrulatus Schrad. 257.
setaceum Gort. 258.
Zizii M. et K. 256.

Potentilla.
anserina *L.* 77.
argentea *L.* 77.
Fragariastrum *Ehrh.* 78.
fruticosa *L.* 78.
procumbens *Sibth.* 78.
reptans *L.* 78.
supina *L.* 77.
Tormentilla *Sibth.* 78.
β. petiolata. 78.
verna *L.* 78.
β. crocea *Koch* 342.

Poterium.
Sanguisorba *L.* 81.

Primula.
acaulis *Jacq.* 210.
elatior *Jacq.* 210.
officinalis *Jacq.* 210.
veris FL. B. S. 210.

Prismatocarpus.
hybridus N. Bijdr. 144.
Speculum FL. B. S. 144.

Prunella.
grandiflora FL. B. S. 204.
laciniata Gort. 204.
vulgaris *L.* 204.
β. pinnatifida. 204.
grandiflora. 204.

Prunus.
avium *L.* 69.
Cerasus *L.* 69.
domestica *L.* 69.
fruticans *Weihe* 69.
insititia *L.* 69.
Padus *L.* 69.
spinosa *L.* 69.

Psamma.
arenaria *R.S.* 307.
Baltica *R.S.* 307.

Pteris.
aquilina *L.* 340.
β. brevipes. 341.
brevipes Tausch 341.

Pulegium.
vulgare *Mill.* 189.

Pulicaria.
dysenterica *Gaertn.* 116.
vulgaris *Gaertn.* 116.

Pulmonaria.
officinalis *L.* 155.

Pyrethrum.
inodorum FL. B. S. 122.
maritimum FL. B. S. 122.
Parthenium FL. B. S. 121.

Pyrola.
media *Sw.* 147.
minor *L.* 147.
rotundifolia *L.* 147.
uniflora *L.* 147.

Pyrus.
communis *L.* 82.
Malus *L.* 82.

Quercus.
pedunculata *Ehrh.* 245.
Robur FL. B. S. 178. 244.
sessiliflora *Sm.* 244.
Radiola.
Linoïdes *Gm.* 49.
Ranunculus.
acris *L.* 9.
β. sylvaticus (R.) *Thuill.* 10.
aquatilis Koch 8.
α. β. γ. FL. B. S. 8.
δ. *tripartitus* ED. Zeel. 7.
δ. *stagnatilis* FL. B. S. 6.
ε. Peucedanifolius FL. B. S. 6.
arvensis *L.* 11.
auricomus *L.* 9.
bulbosus *L.* 10.
Flammula *L.* 9.
β. grandiflora *v. H.* 9.
γ. serrata *Dc.* 9.
δ. reptans *Lej. et Court.* 9.
ε. Alismoïdes *Prodr.* 9.
hederaceus FL. B. S. 5.
lanuginosus *L.* 10.
Lingua *L.* 8.
muricatus *L.* 11.
parviflorus *L.* 11.
paucistamineus Tausch 6.
Philonotis *Retz* 10.
β. intermedius *Poir.* 11.
γ. verrucosus *Rchb.* 11.
δ. parvulus *Lej. et Court.* 11.
polyanthemos *L.* 10.
repens *L.* 10.
β. prostratus *Dc.* 10.
γ. erectus *Lej. et Court.* 10.
δ. glabratus *Lej. et Court.* 10.
sceleratus *L.* 11.
tripartitus β. obtusiflor. Dc. 7.
Raphanus.
maritimus *Sm.* 31.
Raphanistrum *L.* 31.
Raphanistrum α. 31.
Raphanistrum β 31.
sativus *L.* 31.
Rapistrum.
perenne *All.* 30.
Reseda.
alba *L.* 36.
lutea *L.* 35.
luteola *L.* 35.
Rhamnus.
catartica *L.* 57.
Frangula *L.* 57.
Rhinanthus.
Alecterolophus *Poll.* 182.
Crista Galli FL. B. S. 182.
β. *pubens* FL. B. S. 182.
major *Ehrh.* 182. 184.
β. angustifolius. 182.
minor *Ehrh.* 182. 184.
β. fallax. 182.
Rhynchospora.
alba *Vahl.* 283.
fusca *RS.* 283.
Ribes.
alpinum *L.* 93.
Grossularia *L.* 93.
α. glanduloso-setos. *Koch* 93.
β. pubescens *Koch* 93.
nigrum *L.* 93.
rubrum *L.* 94.
Uva crispa FL. B. S. 93.
Rosa.
canina FL. B. S. 79.
canina *L.* 79.
α. vulgaris *Koch* 79.
β. dumetorum *Koch* 79.
γ. collina *Koch* 80.
δ. sepium *Koch* 80.
cinnamomea *L.* 79.
Gallica *L.* 80.
Pimpinellifolia *Dc.* 79.
pomifera *Herm.* 80.
rubiginosa *L.* 80.
sepium FL. B. S. 80.

- *spinosissima* FL. B. S. 79.
- tomentosa *Sm.* 80.
- *villosa* FL. B. S. 80.

Rubia.
- tinctorum *L.* 108.

Rubus.
- affinis *Whe et Nees.* 72.
- caesius *L.* 75.
  - α. umbrosus *Arrh.* 76.
  - β. agrestis *Whe et Nees.* 76.
  - γ. vestitus *Arrh.* 76.
- corylifolius *Sm.* 74.
- discolor *Whe et Nees.* 73.
- *fastigiatus* Whe et Nees. 72.
- *fastigiatus* Lej. et Court. 71.
- fruticosus *L.* 71.
  - α. genuinus. 72.
  - β. fastigiatus. 72.
  - γ. nitidus. 72.
- *fruticosus* En. Zeel. 72.
- *fruticosus* Whe et Nees 73.
- *fruticosus* Sm. 73.
- *glandulosus* FL. B. S. 76.
- *hirsutus* Wirtg. 74.
- Idaeus *L.* 70.
- nemorosus *Hayne* 75.
- *nitidus* Whe et Nees 72.
- *plicatus* Whe et Nees 71.
- *Radula* Whe et Nees 74.
- Sprengelii *Whe et Nees* 74.
- suberectus *Anders.* 71.
- thyrsoïdeus *Wimm.* 72.
  - α. genuinus. 73.
  - β. cordifolius *Wimm.* 73.
  - γ. apricus *Wimm.* 73.
- *thyrsoïdeus et candicans* En. Zeel. 73.
- *umbrosus* Arrh. 74.
- vulgaris *Whe* 73.
  - α. genuinus. 74.
  - β. mollis *Wimm.* 74.
  - γ. glandulosus *Wimm.* 74.
- *vulgaris* Wirtg. 73.
- *vulgaris* α. En. Zeel. 74.
- *vulgaris* β. γ. En. Zeel. 73.

Rumex.
- Acetosa *L.* 228.
- Acetosella *L.* 228.
  - α. vulgaris *Koch* 228.
  - β. angustifolius *Koch* 228.
  - γ. multifidus *Koch* 229.
- *aquaticus* L. 225.
- *aquaticus* N. Bijdr. 226.
- conglomeratus *Murr.* 227.
  - α. pycnocarpus. 227.
  - β. divaricatus. 227.
- conspersus *Hartm.* 226.
- crispus *L.* 226.
  - α. unigranis *Pet.* 226.
- *divaricatus* Thuill. 227.
- divaricatus *L.* 227.
- *domesticus* Hartm. 226.
- *hastifolius* M. B. 228.
- Hippolapathum *Fr.* 226.
- Hydrolapathum *Huds.* 225.
- maritimus *L.* 228.
- maximus *Schreb.* 226.
- *multifidus* St. 229.
- obtusifolius *L.* 227.
- palustris *Sm.* 228.
- pratensis *M. et K.* 226.
- *pycnocarpus* Wallr. 227.
- sanguineus *L.* 227.
  - α. viridis (β.) *Sm.* 227.
  - β. genuinus *Koch* 227.
- scutatus *L.* α. hastifolius *Koch* (228.
- Steinii. 229.
- *sylvestris* Wallr. 227.

Ruppia.
- maritima *L.* 259.
- rostellata *Koch* 259.

Sagina.
- apetala *L.* 42.
- *erecta* FL. B. S. 47.
- *maritima* Don. 42.
- *maritima?* FL. B. S. 42.

nodosa *E. Meyer* 42.
β· pubescens *Koch* 42.
γ· maritima *P.* 42.
procumbens *L.* 42.
α. humilis. 42.
β· fontana *Fr.* 42.
stricta *Fr.* 42.
Sagittaria.
sagittaefolia *L.* 253.
β· breviscapa *Miq.* 253.
Salicornia.
biennis Afz. 219.
fruticosa L. 219.
herbacea *L.* 218. 219.
procumbens FL. B. S. 219.
radicans *Sm.* 219.
Salix.
acuminata FL. B. S. 247.
acuminata *Sm.* 247.
alba *L.* 246.
β· coerulea *Sm.* 246.
γ· vitellina *L.* 246.
Amygdalina FL B. S. 246.
Amygdalina *L.* 246.
α. discolor *Koch* 246.
β· concolor *Koch* 246.
angustifolia *Wulff* 248.
aurita *L.* 247.
Babylonica *L.* 246.
caprea *L.* 247.
cinerea *L.* 247.
β· aquatica (S.) *Sm.* 247.
cuspidata *Schultz* 245.
fragilis *L* 245.
β· decipiens *Hoffm.* 245.
γ· Russeliana *Sm.* 245.
fusca FL. B. S. 248.
Helix Gort. 246.
holosericea En. Zeel. 247.
incana *Schrank* 247.
incubacea FL. B. S. 248.
lanceolata FL. B. S. 247.
monandra FL. B. S. 246.
pentandra *L.* 245.
purpurea *L.* 246.
β· Helix (S.) *L.* 246.
γ· sericea (ε) *Koch* 246.
repens *L.* 248.
α. vulgaris *Koch* 248.
β· fusca (S.) *Sm.* 248.
γ· argentea (S.) *Sm.* 248.
δ: leiocarpa *Koch* 248.
β· *arenaria* FL. B. S. 248.
Rosmarinifolia *L.* 248.
Seringeana *Gaud.* 247.
Smithiana *W.* 247.
stipularis *Sm.* 247.
triandra FL. B. S. 246.
undulata *Ehrh.* 246.
viminalis *L.* 246.
β· angustifolia. 247.
vitellina FL. B. S. 246.
Salvia.
clandestina *L.* 190. 191.
officinalis *L.* 189.
pratensis *L.* 189. 190.
sylvestris *L.* 190.
Verbenaca *L.* 190. 191.
verticillata *L.* 191.
Salsola.
fruticosa Gort. 217.
Kali *L.* 218.
β· brevimarginata *Koch* 218.
Sedoides L. 218.
Soda *L.* 218.
Tragus FL. B. S. 218.
turgida Dum. 218.
Sambucus.
Ebulus *L.* 107.
nigra *L.* 107.
racemosa *L.* 107.
Samolus.
Valerandi *L.* 211.
Sanguisorba.
officinalis *L.* 81.

Sanicula.
Europaea *L.* 95.
Saponaria.
officinalis *L.* 39.
Vaccaria *L.* 39.
Sarothamnus.
scoparius. 178.
vulgaris *Wimm.* 58. 152.
Saxifraga.
granulata *L.* 94.
Hirculus *L.* 94.
Hypnoïdes *L.* 94.
tridactylites *L.* 94.
Scabiosa.
arvensis FL. B. S. 112.
Columbaria *L.* 112.
Succisa FL. B. S. 112.
Scandix.
Pecten Veneris *L.* 104.
Schedonorus.
elatior FL. B. S. 321.
inermis FL. B. S. 324.
Loliaceus FL. B. S. 321.
pratensis FL. B. S. 321.
Schoberia.
filiformis (Suaeda) *Dum.* 218.
fruticosa *C. A. M.* 217.
maritima *C. A. M.* 217.
Schoenus.
compressus FL. B. S. 286.
nigricans *L.* 282
Scilla.
bifolia *L.* 274.
Scirpus.
Baeothryon FL. B. S. 284.
caespitosus *L.* 284.
campestris FL. B. S. 284.
carinatus *Sm.* 285.
compressus *P.* 286.
Duvalii *Hoppe* 285.
fluitans *L.* 285.
Holoschoenus *L.* 286.
lacustris *L.* 285.
maritimus *L.* 286.
  β. compactus *Koch* 286.
  γ. macrostachys *Koch* 286.
multicaulis FL. B. S. 284.
pauciflorus En. Zeel. 284.
pauciflorus *Lightf.* 284.
pungens FL. B. S. 285.
Rothii *Hoppe* 285.
rufus *Schrad.* 286.
setaceus *L.* 285.
sylvaticus *L.* 286.
Tabernaemontani *Gm.* 285.
triqueter *L.* 285.
Scleranthus.
annuus *L.* 90.
perennis *L.* 91.
Sclerochloa.
Borreri *Bab.* 317.
procumbens *P. B.* 317.
procumbens En. Zeel. 317.
rigida *Panz.* 317.
Scolopendrium.
officinarum *Sw.* 340.
Scrophularia.
Balbisii *Horn.* 168.
Ehrharti *Stev.* 167.
nodosa *L.* 167.
  β. fol. ternis. 167.
vernalis *L.* 168.
Scutellaria.
galericulata *L.* 203.
hastifolia *L.* 203.
minor *L.* 203.
Secale.
Cereale *L.* 327.
Sedum.
acre *L.* 92.
album *L.* 92.
annuum *L.* 92.
Boloniense *Lois.* 92.
Cepaea *L.* 91.

dasyphyllum *L.* 92.
elegans *Lej.* 93.
purpurascens *Koch* 91.
reflexum *L.* 93.
rupestre *Lej.* 93.
saxatile FL. B. S. 92.
sexangulare *L.* 92.
sexangulare FL. B. S. 92.
Telephium FL. B. S. 91.
Selinum.
Carvifolia *L.* 101.
lineare Schum. 102.
sylvestre Gort., L. 102.
Sempervivum.
tectorum *L.* 93.
Senebiera.
Coronopus *Poir.* 29.
didyma *Pers.* 29.
Senecio.
aquaticus *Huds.* 124.
erraticus *Bertol.* 124.
Erucifolius *L.* 124.
Fuchsii *Koch* 124.
Jacobaea *L.* 124.
β. discoïdeus *Koch.* 124.
ovatus FL. B. S. 124.
paludosus *L.* 125.
Saracenicus *L.* 124.
sylvaticus *L.* 124.
tenuifolius FL. B. S. 124.
viscosus *L.* 123.
vulgaris *L.* 123.
Serratula.
tinctoria *L.* 128.
Setaria.
glauca *P. B.* 300.
Italica *P. B.* 300.
verticillata *P. B.* 300.
viridis *P. B.* 300. 304.
Sherardia.
arvensis *L.* 107.
Scheuchzeria.
palustris *L.* 254.
Sideritis.
hirsuta *L.* 201.
Silaus.
pratensis *Bess.* 100. 101.
Silene.
Anglica FL. B. S. 40.
Armeria *L.* 40.
conica *L.* 40.
Gallica *L.* 39.
β. (S.) Anglica *L.* 40.
inflata *Sm.* 40.
maritima With. 40.
noctiflora *L.* 40.
nutans *L.* 40.
Otites *Sm.* 40.
pendula *L.* 40.
Silybum.
Marianum *Gaertn.* 126.
Sinapis.
alba *L.* 23.
arvensis *L.* 22.
β. orientalis *Koch* 23.
nigra FL. B. S. 22.
orientalis FL. B. S. 23.
Sisymbrium.
Alliaria *Scop.* 21.
amphibium FL. B. S. 17.
amphibium α. FL. B. S. 17.
amphibium β. FL. B. S. 17.
Irio *L.* 21.
murale N. Bijdr. 23.
Nasturtium FL. B. S. 17.
β. *minor* FL. B. S. 17.
obtusangulum FL. B. S. 23.
officinale *L.* 20.
palustre FL. B. S. 18.
Sophia *L.* 21.
supinum Lej. et Court. 21.
sylvestre FL. B. S. 17.
β. *minor* FL. B. S. 17.
tenuifolium FL. B. S. 23.
Thalianum *Gaud.* 21.

Sium.
angustifolium FL. B. S. 98.
Bulbocastanum FL. B. S. 97.
latifolium *L.* 99.
nodiflorum FL B. S. 96.
repens FL. B. S. 97.
verticillatum FL. B. S. 98.
Smyrnium.
Olusatrum *L.* 105.
Solanum.
Dulcamara *L.* 162.
Guineënse *Lam.* 162.
humile *Bernh.* 162.
miniatum Bernh. 162.
nigrum *L.* 162.
tuberosum *L.* 163.
villosum *Lam.* 161.
Solidago.
Virga aurea *L.* 115.
Sonchus.
arvensis *L.* 135.
  β. angustifolius. 135.
  γ. laevipes *Koch* 136.
  γ. *glabrescens* FL. B. S. 136.
asper *Vill.* 135.
  β. laciniatus. 135.
maritimus *Deth.* 135.
oleraceus *L.* 135.
  α. integrifolius *Wallr.* 135.
  β. runcinatus *Koch* 135.
  γ. lacerus *Wallr.* 135.
palustris *L.* 136.
Sorbus.
aucuparia *L.* 82.
Sparganium.
affine *Schnitzl.* 261.
natans *L.* 262.
ramosum *Huds.* 261.
simplex *Huds.* 261.
Spartina.
stricta *Roth.* 303.
Specularia.
hybrida *Dc.* 144.
Speculum *Dc.* 144.
Spergula.
arvensis *L.* 43.
  α. vulgaris Bönn. 43.
  β. sativa Bönn. 43.
  γ. maxima Bönn. 43.
Morisonii Boreau 43.
nodosa FL. B. S. 43.
pentandra *L.* 43.
Spiraea.
Filipendula *L.* 70.
Salicifolia *L.* 69.
Ulmaria *L.* 70.
  β. denudata 70.
Spiranthes.
autumnalis *Rich.* 268.
Stachys.
ambigua *Sm.* 199. 200.
annua *L.* 201.
arvensis *L.* 200.
Germanica *L.* 199.
palustris *L.* 199.
  β. segetum. 200.
  γ. petiolata 200.
  δ. multiflora *de Br.* 200.
  γ. *ambigua* FL. B. S. 199. 200
palustris var. *ambigua* Lej. 200.
segetum Hagen 200.
sylvatica *L.* 199.
Statice.
Armeria et var. β. Gort. 212.
Bahusiensis Fr. 213.
elongata (Armeria) *Hoffm.* 212.
  β. maritima. 212.
  β. *pubescens* Koch 212.
Limonium *L.* 213.
  β. parvum Bellidis minoris folio *C. B. P.* 213.
maritima Koch 212.

maritima FL. B. S. 212.
Pseudo-Limonium Rchb. 213.
Stellaria.
Alsine FL. B. S. 46.
Dilleniana *Mönch* 46.
glauca *With.* 46.
β. parviflora *Richt.* 46.
glauca var. Koch. 46.
graminea *L.* 46.
β. brevifolia *Walth.* 46.
Holostea *L.* 46.
media *Vill.* 46.
nemorum *L.* 45.
palustris FL. B. S. 46.
uliginosa *Murr.* 46.
Stenactis.
Bellidiflora *A. Braun* 114.
Stratiotes.
Aloïdes *L.* 252.
Sturmia.
Loeselii *Rchb.* 268.
Subularia.
aquatica *L.* 26.
Succisa.
pratensis *Moench* 112.
Symphytum.
Bohemicum *Schm.* 155.
officinale *L.* 155.
patens *Sibth.* 155.
Tanacetum.
vulgare *L.* 120. 152.
Taraxacum.
officinale *Wigg.* 134.
β. glaucescens *Koch* 134.
γ. lividum (*ε*) *Koch* 134.
palustre En. Zeel. 134.
Taxus.
baccata *L.* 251.
Teesdalia.
nudicaulis *R. Br.* 27.
β. integrifolia *Fl. Leid.* 27.
γ. caulescens. 27.
Tetragonolobus.
siliquosus *Roth* 64.
Teucrium.
Botrys *L.* 205.
Chamaedrys *L.* 205.
Chamaedrys β. minor repens C. B. 205.
Scordium *L.* 205.
Scorodonia *L.* 205.
Thalictrum.
dunense Dum. 2.
elatum Lej. et Court. 2.
flavum *L.* 2.
flavum Fl. Bat. 3.
flexuosum *Bernh.* 2.
foetidum. *L.* 2.
minus *L.* 2.
α. virens *Koch* 2.
β. glandulosum (*γ*) *Koch* 2.
γ. dumosum *Koch* 2.
Morisonii *Gm.* 3.
rufinerve Lej. et Court. 3.
sphaerocarpon Lej. et Court. 3.
Thlaspi.
Alliaceum *L.* 27.
alpestre *L.* 27.
arvense *L.* 26.
bursa pastoris FL. B. S. 29.
campestre FL. B. S. 28.
hirtum Sm. 28.
hirtum FL. B. S. 28.
perfoliatum *L.* 27.
Thrincia.
hirta *Roth* 131. 132.
hispida FL. B. S. 131.
Thymus.
Acinos FL. B. S. 192.
Calamintha FL. B. S. 193.
Chamaedrys Fr. 191. 193.
Pulegioïdes R. 192.
Serpyllum *L.* 191. 192.
α. Chamaedrys *Fr.* 191.
β. angustifolius *Fr.* 192.

Thysselinum.
palustre *Hoffm.* 102.
β. sylvestris fl. b. s. 102.
Tilia.
Europaea fl. b. s. 51.
grandifolia *Ehrh.* 51.
microphylla fl. b. s. 51.
parvifolia *Ehrh.* 51.
Tillaea.
muscosa *L.* 91.
Torilis.
Anthriscus *Gm.* 103.
Helvetica *Gm.* 104.
nodosa *Gaertn.* 104.
Tormentilla.
erecta fl. b. s. 78.
reptans fl. b. s. 78.
Tragopogon.
minor *Fr.* 133.
orientalis *L.* 133.
Porrifolius *L.* 132.
pratensis *L.* 133.
β. tortilis *Koch* 133.
Trapa.
natans *L.* 85.
Trichodium.
caninum fl. b. s. 305.
pusillum fl. b. s. 306.
setaceum fl. b. s. 306.
Trientalis.
Europaea *L.* 207.
Trifolium.
agrarium *L.* 63.
agrarium Gort. et fl. b. s. 63.
arvense *L.* 62.
campestre fl. b. s. 63.
filiforme *L.* 63.
fragiferum *L.* 62.
hybridum *L.* 62.
maritimum *Huds.* 62.
medium *L.* 61.
ochroleucum fl. b. s. 62.
pratense *L.* 61. 179.
β. sativum Auct. 61. 179.
procumbens *L.* 63.
α. majus *Koch* 63.
β. minus *Koch* 63.
procumbens fl. b. s. 63.
repens *L.* 62.
resupinatum *L.* 62.
scabrum fl. b. s. 62.
striatum *L.* 62.
Triglochin.
maritimum *L.* 254.
palustre *L.* 254.
Triodia.
decumbens *P. B.* 312.
Tripleurospermum.
maritimum Schultz 122.
Trisetum.
flavescens fl. b. s. 311.
pubescens fl. b. s. 311.
Triticum.
acutum *Dc.* 325.
caninum *Schreb.* 326.
caninum Gort. 326.
Junceum *L.* 325.
littorale En. Zeel. 326.
pungens *Pers.* 325.
repens *L.* 325. 326.
α. vulgare. 326.
α. a. Leersianum *Rchb.* 326.
β. glaucum. 326.
γ. littorale *Host* 326.
turgidum *L.* 325.
vulgare *Vill.* 325.
α. aestivum *L.* 325.
β. hybernum *L.* 325.
Tulipa.
sylvestris *L.* 272.
Turritis.
glabra *L.* 18.
Tussilago.
Farfara *L.* 113.
Petasites fl. b. s. 113.

Typha.
angustifolia *L.* 261.
latifolia *L.* 261.
Ulex.
Europaeus *L.* 58.
Ulmus.
campestris *L.* 243.
campestris E. Bot. 243.
campestris α. L. H. Cliff. 243.
campestris β. minor L. H. Cliff. 243.
major *Sm.* 244.
minor *Mill.* 243.
suberosa *Ehrh.* 243.
Urtica.
dioïca *L.* 152. 242.
Dodartii *L.* 242.
urens *L.* 242.
Utricularia.
intermedia *Hayne* 342.
minor *L.* 207.
neglecta *Lehm.* 207.
vulgaris *L.* 206.
Vaccinium.
Myrtillus *L.* 145.
Oxycoccos *L.* 145.
uliginosum *L.* 145.
Vitis idaea *L.* 145.
Valeriana.
dioïca *L.* 110.
officinalis *L.* 110.
β. minor *Koch* 110.
Valerianella.
Auricula *Dc.* 111.
carinata *Lois.* 111.
dentata *Poll.* 111.
α. leiocarpa *Koch* 111.
β. lasiocarpa *Koch* 111.
olitoria *Poll.* 111.
Verbascum.
adulterinum Koch 167.
ambiguum Lej. 167.
australe Schrad. 165.
Blattaria *L.* 166. 167.
Blattaria β. FL. B. S. 166.
Blattarioïdes *Lam.* 166.
condensatum Schrad. 165.
cuspidatum Schrad. 164. 165.
Lychnitis *L.* 165.
β. *album* Koch 165.
nemorosum Schrad. 165.
nigrum *L.* 166.
β. thyrsoïdeum *Koch* 166.
Phlomoïdes *L.* 165.
β. nemorosum. 165.
Schraderi *Meyer* 164.
Thapsiforme *Schrad.* 164. 165.
β. cuspidatum. 164.
Thapsiformi-nigrum *Koch* 167.
Thapsoïdes Schrank 164.
Thapsus FL. B. S. 164.
virgatum With. 167.
Verbena.
officinalis *L.* 206.
Veronica.
agrestis *L.* 176.
β. radicans. 177.
Anagallis *L.* 171.
β. aquatica. 171.
γ. minor *RS.* 171.
δ. latifolia. 171.
Anagallis FL. B. S. 171.
aquatica Bernh. 171.
arvensis *L.* 175. 176.
β. nana. 176.
Beccabunga FL. B. S. 171.
Beccabunga *L.* 172.
β. limosa. 172.
γ. repens. 172.
δ. minor *RS.* 172.
Buxbaumii *Ten.* 177.
Chamaedrys *L.* 173.
β. Lamiifolia *Walp.* 173.
dentata Schrad. 174.
falcata Mart. 174.

glabra Schrad. 175.
Hederaefolia *L.* 177.
Lamiifolia Hayne 173.
latifolia *L.* 174.
  α. major 174.
  β. minor *Schrad.* 174.
limosa Lej. 172.
longifolia Schrad. 174.
longifolia *L.* 174.
  α. vulgaris. 174.
  β. maritima. 175.
  γ. media. 175.
  δ. glabra. 175.
maritima Schrad. 175.
media Schrad. 175.
montana *L.* 173.
nana Lam. 176.
officinalis *L.* 173.
opaca *Fr.* 177.
peregrina *L.* 176.
polita *Fr.* 177.
praecox *All.* 176.
prostrata *L.* 174.
scutellata *L.* 171.
  β. pubescens. 171.
serpyllifolia *L.* 175.
  β. calycantha. 175.
spicata *L.* 175.
Teucrium FL. B. S. 174.
triphyllos *L.* 176.
verna *L.* 176.
Viburnum.
Opulus *L.* 107.
Vicia.
angustifolia *Roth.* 66.
  α. segetalis *Koch* 66.
  β. Bobartii *Koch* 66.
cassubica *L.* 65.
Cracca *L.* 65.
Faba *L.* 66.
Lathyroïdes *L.* 66.
lutea *L.* 66.
multiflora Poll. 65.
sativa *L.* 66.
sepium *L.* 66.
tenuifolia *Roth* 66.
villosa *Roth* 66.
Vignea.
pacifica Rchb. 293.
Villarsia.
Nymphaeoïdes FL. B. S. 149.
Vinca.
minor *L.* 149.
Vitis.
vinifera *L.* 53.
Viola.
canina *L.* 33.
  α. sabulosa. 33.
  β. ericetorum. 33.
  γ. lucorum. 33.
canina var. *grandifolia* Rchb 34.
canina var. *grandiflora* Rchb. 34.
elatior Fr. 34.
hirta *L.* 32.
lactea Rchb. 34.
lactea β. FL. B. S. 33.
lancifolia *Thore* 33.
mirabilis *L.* 34.
montana L., d.G., Dc. 34.
odorata *L.* 32.
palustris *L.* 32.
Persicifolia M. et K. 34.
pumila β. *ericetorum* FL. B. S. 33.
Riviniana *Rchb.* 33.
stagnina *Kit.* 34.
sylvatica *Fr.* 32. 33.
sylvestris FL. B. S. 32.
tricolor *L.* 34.
  α. vulgaris. 34.
  β. hortensis. 34.
  γ. chrysantha. 34.
  δ. arvensis. 34.
  ε. syrtica. 35.

Viscum.
album *L.* 106.
Wahlenbergia.
Hederacea *Rchb.* 145.
Xanthium.
strumarium *L.* 142.
Zannichellia.
palustris *L.* 259.
pedicellata *Fr.* 259.
Zostera.
marina *L.* 260.
β. angustifolia *Meyer* 260.
nana *Roth* 260.
oceanica Gort. 259.

(*Numerus paginam indicat.*)

* * *

Pag. 336, post P. Phegopteris inseratur:

1320a. P. Dryopteris L. Op rotsen en steenachtigen grond, op oude muren en aan den voet van boomen. ♃ Jun. — Aug.

In Herb.: Beekbergerwoud Wttew. in Herb. Stekh.

PRODROMUS
FLORAE BATAVAE.

IN SOCIORUM USUM EDENDUM CURAVIT

SOCIETAS

Promovendo Florae
Batavae studio.

VOLUMEN I

(*Plantae vasculares.*)

1320a. P. Dryopteris L. Op rotse
op oude muren en aan den voet
Aug.
In Herb.: Beekbergerwoud W

QK 297 .P7 v.1 gen
/Prodromus florae Batavae. In sociorum i
3 5185 00105 2370